

SADRŽAJ

GRADSKO VIJEĆE

6. PROGRAM UKUPNOG RAZVOJA GRADA NOVIGRADA – PUR _____ 25

6.

PROGRAM UKUPNOG RAZVOJA Analiza situacije

Grad Novigrad-Cittanova

SADRŽAJ

SADRŽAJ	26
1. UVOD	28
1.1..... Što je Program ukupnog razvoja i čemu služi.....	28
1.2..... Konceptija Programa ukupnog razvoja	29
1.3..... PUR i održivi razvoj	30
1.4..... Financiranje razvoja Grada Novigrada-Cittanova	30
1.5..... Implementacija aktivnosti iz PUR-a u proračun Grada Novigrada-Cittanova	31
2. ANALIZA SITUACIJE	31
2.1..... Gospodarstvo	31
2.1.1.. Geografske karakteristike	31
2.1.2.. Demografska obilježja Grada Novigrada-Cittanova	35
2.1.3.. Pregled postojećih ključnih gospodarskih sektora Grada Novigrada-Cittanova	37
2.1.4.. Poduzetnici na području Grada Novigrada-Cittanova	38
2.1.5.. Zadruge	46
2.1.6.. Poljoprivreda	46
2.1.7.. Šumarstvo	49
2.1.8.. Turizam	52
2.1.9.. Bankarstvo i financijske usluge	55
2.1.10.. Poticanje razvoja poduzetništva	55
2.1.11.. Gospodarska udruživanja.....	56
2.1.12.. Radna snaga - zaposlene i nezaposlene osobe	57
2.1.13.. Stambeni objekti na području Grada Novigrada-Cittanova	61
2.1.14.. SWOT Analiza gospodarstva.....	62
2.2..... Društvene djelatnosti.....	64
2.2.1.. Nadležnosti.....	65
2.2.2.. Obrazovanje	66
2.2.3.. Kulturna i prirodna baština	72
2.2.4.. Sport	84
2.2.5.. Zdravstvo i socijalna skrb	88
2.2.6.. Vatrogasna zaštita	89
2.2.7.. Udruge	90
2.2.8.. SWOT analiza društvenih djelatnosti	91
2.3..... Zaštita okoliša	94
2.3.1.. Ciljevi zaštite okoliša	95
2.3.2.. Načela zaštite okoliša	95
2.3.3.. Subjekti zaštite okoliša	96
2.3.4.. Gospodarenje otpadom	96
2.3.5.. Mjere zaštite okoliša	97
2.3.6.. Onečišćenje tla te degradacija zemljišta i poljoprivrednog potencijala.....	102
2.3.7.. Svjetlosno zagađenje	103
2.3.8.. SWOT analiza zaštite okoliša	104
2.4..... Institucije	105

2.4.1.	Struktura državne administracije.....	105
2.4.2.	Struktura županijske administracije	106
2.4.3.	Struktura administracije Grada Novigrada-Cittanova	109
2.4.4.	Aktivno vođenje proračuna Grada Novigrada-Cittanova	111
2.4.5.	Financiranje javnih potreba	112
2.4.6.	Kreiranje interesnih partnerstava	116
2.4.7.	Upravljanje imovinom	117
2.4.8.	SWOT analiza institucija	119
2.5.....	Prostorno uređenje	119
2.5.1.	Uvod.....	119
2.5.2.	Postupak prostornog uređenja	120
2.5.3.	Postupak provedbe prostornih planova	120
2.5.4.	Upravljanje korištenjem zemljišta	121
2.5.5.	Prilagodbe i unapređenja fizičke infrastrukture	126
2.5.6.	SWOT analiza prostornog planiranja	133
3.	STRATEGIJA RAZVOJA GRADA NOVIGRADA-CITTANOVA.....	134
4.	MJERE RAZVOJA GRADA NOVIGRADA-CITTANOVA	134
5.	POSTUPAK PRAĆENJA I AŽURIRANJA PROVEDBE PUR-a	134
5.1.....	Uvod	134
5.2.....	Odgovornost za provedbu PUR-a	135
5.2.1.	Postupci upravljanja.....	135
5.2.2.	Praćenje i ocjenjivanje	136
5.2.3.	Organizacija i jamčenje tijekom informacija i razmjene informacija	136
6.	POPIS TABLICA, GRAFOVA I SLIKA	137

1. UVOD

1.1. Što je Program ukupnog razvoja i čemu služi

Težnja za razvojem pretpostavka je u djelovanju svake države, regije, županije, grada ili općine, ali i svakog pojedinca, svake obitelji i kao takva prožeta je kroz sve sfere ljudskog djelovanja. Pri planiranju razvoja temeljno je postaviti jasnu viziju i cilj, koji će predstavljati smjernice u načinu djelovanja. U suprotnom razvoj se odvija stihijski i kao takav za posljedicu može imati različite negativne efekte kao što su ekonomska nerazvijenost, loša gospodarska koordinacija, nekompatibilnost gospodarskih subjekata, loša socijalna politika te uništavanje i zagađenje prostora kao najvrjednijeg resursa jednog područja.

Pri kreiranju razvoja potrebno je konstruktivno sagledati potrebe i promišljanja svih subjekata jednog društva. Također je nužno poštivati piramidu strategija odnosno planova koja se sastoji od tri razine djelovanja: državne, regionalne i lokalne razine. Država tako izrađuje strategije razvoja, dokumente koji daju smjernice nekoj državi u kojem smjeru treba graditi svoju budućnost, koje su joj glavne grane gospodarstva i područja od nacionalnog interesa. Sukladno tome, planiranje razvoja se spušta na niže razine: jedinica lokalne i regionalne samouprave. U Hrvatskoj taj lanac, sukladno administrativno-političkom ustrojstvu, ima slijedeće elemente: strategije RH koje donose Vlada i Sabor Republike Hrvatske, Regionalni operativni program (ROP) kojeg donosi Županija, a koji mora biti sukladan s prije spomenutim strategijama te Program ukupnog razvoja (PUR), dokument kojeg donose Općine i Gradovi u RH.

PUR je iznimno značajan dokument kojeg izrađuje Općina ili Grad te na taj način preuzima odgovornost za gospodarski razvoj svojeg JLS-a.

Zbog neravnomjernog razvoja pojedinih regija Republike Hrvatske kao i različitih društvenih skupina, Vlada RH je prepoznala potrebu da se definira **regionalna politika, koja ima utjecaj na održiv razvoj ali i na konkurentnost zemlje na europskom tržištu**. Ovakva politika provodi se na razini zemalja EU, kako bi se smanjile socijalne i gospodarske razlike između pojedinih regija, ali i omogućila lakša implementacija u globalne procese koji se odvijaju na tržištu. Na taj način EU odobrava i potiče prijenos sredstava iz bogatijih zemalja članica u one manje razvijene zemlje/regije. Ovakav pristup omogućuje i povezivanje regija različitih država (koje imaju iste ili slične interese) te njihov zajednički nastup i razvoj na tržištu. Takvom politikom unutar Unije može se prenijeti i više od 35% proračuna EU-a. Zahvaljujući strukturnim i kohezijskim fondovima utječe se na povećanje konkurentnosti regije i pridonosi boljem standardu njenih građana.

Strategija regionalnog razvoja tako od RH traži da se jasno definira strategija razvoja i način njenog financiranja, a od regija i JLS-a da se aktivno uključe u navedene strategije razvoja.

Iz tih razloga trebalo je izgraditi sustav **nacionalnog, regionalnog i lokalnog razvoja**, tj. sustava koji će omogućiti:

- jasno definiranje potreba u razvoju,
- usuglašavanje oko razvojnih prioriteta te
- razvijanje ideja i predlaganje takvih projekata koji opravdavaju investiranje javnih sredstava u pojedina područja.

Takvi sustavi su također preduvjet za sudjelovanje u preraspodjeli sredstava iz pretpristupnih i strukturnih fondova Europske unije.

Zbog svega navedenog potpuno se logičnim nameće potreba da i Grad Novigrad-Cittanova kao jedna od jedinica lokalne samouprave unutar Istarske županije izradi Program ukupnog razvoja. Budući je Istarska županija već izradila ROP (Regionalni operativni program), tim je potreba i mogućnost za izradu PUR-a još više izgledna.

Upravo iz tih razloga **Grad Novigrad-Cittanova** izrađuje „**Program ukupnog razvoja Grada Novigrada-Cittanova**“.

Izrada Programa ukupnog razvoja omogućit će razvoj Grada Novigrada-Cittanova, dati odgovor na pitanje u kojem smjeru razvoj treba ići i na koji ga način ostvariti. Isto tako **PUR će dati realnu sliku o potrebama svih subjekata i skupina u društvu, kao i listu prioriteta**. PUR je dokument po kojem će Vijeće Grada moći planirati

aktivnosti, najznačajnije i najučinkovitije projekte za Grad Novigrad-Cittanova, ujedno, takav plan je i podloga za izradu proračuna i raspodjele novca unutar Grada.

Isto tako specifična namjena PUR-a je odrediti gdje Grad želi i može biti u ekonomskom, gospodarskom i kulturnom pogledu u odnosu na regiju i državu u cjelini te odrediti optimalan put za postizanje toga cilja. Program ukupnog razvoja utvrđuje strateške prioritete razvoja i pomaže usmjeriti resurse kako bi se oni što efikasnije upotrijebili.

PUR obično izrađuje skupina stručnjaka, dok samu strategiju određuje radna skupina koja je sastavljena od svih meritornih subjekata u gradu kako bi sve skupine društva bile uključene u proces odlučivanja. Također, ti subjekti će biti zaduženi i za provedbu programa.

PUR analizira slijedeće probleme s kojima se Grad Novigrad-Cittanova susreće:

- zapošljavanje;
- prihode;
- privlačenje investicija;
- pristup kapitalu;
- komunalne usluge;
- prometnu infrastrukturu;
- sve ostale segmente koji su izravno povezani s održivim gospodarskim rastom i napretkom.

Izuzetno je bitno da se takva strategija razvoja usredotoči na one projekte i zadatke koji će imati pozitivnih učinaka na Grad Novigrad-Cittanova i koje je moguće ostvariti.

Provođenje te praćenje i ažuriranje ovog programa razvoja označava slijedeći logičan korak u strateško-gospodarskom razvoju Grada Novigrada-Cittanova.

Izrada Programa ukupnog razvoja nije zakonom obvezujuća, no ipak Gradsko vijeće smatra nužnim izraditi PUR kako bi on bio odraz potreba Grada te u kojem će biti odrednice budućeg razvoja grada s **konkretnim mjerama za postizanje održivog razvoja**. Dakle izrada dokumenta koji će najaviti uspješan proces održivog razvoja.

1.2. Konceptija Programa ukupnog razvoja

Struktura Programa ukupnog razvoja Grada Novigrada-Cittanova je slijedeća:

U prvom poglavlju obrađuju se slijedeća pitanja: što je Program ukupnog razvoja, tko ga je izradio, koje su njegove koristi, kome je on namijenjen, zašto se prišlo izradi tog plana, koje sve radnje je potrebno izvršiti kako bi se izradio ovaj dokument itd..

U drugom poglavlju se analizira postojeća situacija u Gradu Novigradu-Cittanova. Obrađena područja su strukturirana na slijedeći način:

- gospodarstvo Grada Novigrada-Cittanova;
- društvene djelatnosti Grada Novigrada-Cittanova;
- zaštita okoliša Grada Novigrada-Cittanova;
- institucije u Gradu Novigradu-Cittanova;
- prostorno uređenje Grada Novigrada-Cittanova.

Svaka navedena cjelina ima SWOT analizu u kojoj se navode snage, slabosti, prilike i prijetnje svake od navedenih cjelina.

U trećem poglavlju navodi se ukupna Strategija razvoja Grada Novigrada-Cittanova (Prilog 1).

Strategija razvoja **nudi rješenja**. Nakon što prouči analizu područja, oformljena radna skupina sukladno napravljenoj analizi definira ključne probleme koji se pojavljuju na području grada. Svi članovi radne skupine iznose probleme, koji se putem glasovanja rangiraju po važnosti, odnosno najveću važnost imaju oni problemi koji sakupe najveći broj glasova. Na taj način se definiraju ključni problemi.

Nakon što su se izglasali prioritetni problemi, u svakom od područja odredili su se strateški ciljevi razvoja tog područja. Određivanje prioriteta razvoja neophodno je za razvoj grada jer su resursi kojima raspolaže jedinica lokalne samouprave manji od mogućnosti koji se pred nju postavljaju.

Kada se definiraju strateški ciljevi utvrđuje se **vizija razvoja Grada**.

Kako bi se određeni strateški ciljevi razvoja mogli ostvariti potrebno je razviti **strategije** njihovog ostvarenja.

U četvrtom poglavlju se razrađuju i definiraju Mjere odnosno projekti koji su nužni da bi se Strategije razvoja Grada Novigrada-Cittanova mogle provesti u djelo (Prilog 2).

U petom poglavlju navode se načini praćenja, monitoringa, kontrole i ažuriranja izrađenog Programa ukupnog razvoja.

Šesto poglavlje sadrži popis tablica, grafova i slika koje omogućuju lakše praćenje dokumenta i bolju preglednost sadržaja.

Kako bi se osigurao pravilan gospodarski razvoj, ali i socijalni i društveni, odnosno razvoj Grada Novigrada-Cittanova u punom smislu riječi, bitno je da se sva ulaganja, bilo od strane državnih ministarstava, međunarodnih donatora ili Županije, odnose samo na one projekte koji jasno dostižu ciljeve i odgovarajuće prioritete. Cilj je da se Program ukupnog razvoja Grada Novigrada-Cittanova prepozna kao učinkovit okvir za financiranje jasnih razvojnih prioriteta.

1.3. PUR i održivi razvoj

Integrirani, odnosno, održivi razvitak je cilj kojem teži svako planiranje počevši od državne razine pa do županijske i gradske tj. općinske. Integrirani razvitak je razvitak koji objedinjuje tri cilja: gospodarski, socijalni (društveni) i ekološki. Održivi razvitak mora postati dominantna odrednica u svim strategijama razvoja pa tako i u strategiji razvoja Grada.

Razvitak mora biti usmjeren na dugoročna rješenja razvoja Grada, a nikako ne na kratkoročna i privremena rješenja aktualnih problema i budućih potreba. Česta je pogreška da se u želji i potrebi za bržim gospodarskim razvitkom naprave koraci koji idu nauštrb zaštite okoliša, što ne ide u prilog održivom razvitku. Proces održivog razvitka nije moguće započeti jačanjem gospodarskog razvitka u cilju odgovaranja na postojeći pritisak, ne uzimajući u obzir pritom **društvena razvojna načela i ekološke zahtjeve** (te se zbog toga jedan veliki dio PUR-a odnosi na dio o zaštiti okoliša). Stoga je važno da, usprkos potrebi za što bržim razvojem i nemogućnosti njegova daljnjeg odgađanja, ne budu zanemareni društveni i ekološki aspekti. Zbog toga jedan od ključnih ciljeva planiranja treba biti i zaštita okoliša. To znači uvođenje zaštite okoliša kao jedne od dimenzija u sve velike teme ekonomskog i socijalnog razvoja koje su u 21. stoljeću pred nama: od industrijskog razvoja, gradnje prometne infrastrukture, restrukturiranja i privatizacije energetskog sektora, do drugačijeg oblikovanja turističkog proizvoda, prilagodbe poljoprivrede, očuvanja okoliša, naročito nacionalnih parkova te politike zapošljavanja. Iz navedenih razloga jako je bitno da se vodi posebna pažnja o zaštiti okoliša kako ne bi došlo do narušavanja samog koncepta održivog razvoja.

1.4. Financiranje razvoja Grada Novigrada-Cittanova

Nadležnost i odgovornost za razvoj infrastrukture na području lokalne uprave i samouprave snose Općine i Gradovi. Tako da projekti poput lokalnih prometnica, objekata za rekreaciju, vodovodnu i kanalizacijsku infrastrukturu ali i svi drugi projekti, njihova izgradnja i održavanje predstavljaju izniman financijski trošak. Zbog tog pritiska, lokalne samouprave su primorane potražiti alternativne mehanizme financiranja i upravljanja za poslove vezane uz infrastrukturu, svjesne da će učinkovito pružanje usluga biti ključno u premošćivanju budućih nedostataka u financiranju infrastrukture. Potraga je uglavnom usmjerena na uključivanja privatnog sektora i sredstava privatnog sektora za pružanje usluga vezanih za infrastrukturu lokalnih samouprava (javno-privatno partnerstvo).

Postoji mogućnost financiranja takvih projekata i putem kreditiranja lokalnih samouprava u RH.

Danas vodstvo lokalne samouprave ima nove mogućnosti za financiranje na raspolaganju to su: Međunarodne financijske institucije i državni fondovi koji daju potpore i izravne kredite lokalnim samoupravama, kao što su Europska banka za obnovu i razvoj, Europska investicijska banka, Fond za regionalni razvoj i Hrvatska banka za obnovu i razvoj (HBOR). Te institucije i programi koje nude imaju već uhodane procese u kojima upoznaju lokalnu upravu o načinu podnošenja zahtjeva za kreditiranjem i uvjetima kreditiranja.

Lokalne samouprave sada koriste i leasing do određene mjere kao mehanizam financiranja, ali primjena ove vrste financiranja je ograničena na prijevozna sredstva.

Postoji 5 osnovnih izvora iz kojih se jedinice lokalne samouprave mogu financirati:

- krediti poslovnih banaka;
- financiranje leasingom (operativni i financijski leasing);
- izdavanje obveznica (moguće samo za određene JLS-e koje zadovolje uvjete);
- krediti i potpore državnih financijskih institucija (HBOR, Fond za regionalni razvoj, Fond za obnovu i zapošljavanje, Fond za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost, Hrvatske vode i Ministarstva Vlade RH);
- krediti i potpore međunarodnih financijskih institucija (Svjetska banka, Europska banka za obnovu i razvoj, Europska investicijska banka, Programi financiranja EU – fondovi, Veleposlanstva stranih zemalja i strane udruge).

1.5. Implementacija aktivnosti iz PUR-a u proračun Grada Novigrada-Cittanova

Kako bi se postigla adekvatna efikasnost PUR-a potrebno je što prije započeti s provedbom Programa ukupnog razvoja. U trenutku kada se Program ukupnog razvoja izradi treba ga usvojiti Gradsko vijeće. Njegova provedba treba započeti što je prije moguće kako ne bi došlo do razilaženja Programa ukupnog razvoja od trenutka kada je izrađen do trenutka kada ga se počne primjenjivati tj. njegove implementacije. Realizacija programa zahtijeva stoga strogo vezivanje planiranja projekta s godišnjim ili višegodišnjim proračunskim planiranjem u lokalnoj zajednici.

Proračun lokalnih zajednica mora biti zasnovan na **operativnom planu** koji proizlazi iz Programa ukupnog razvoja. Kako bi se srednjoročni operativni plan, koji pokriva razdoblje od nekoliko godina proveo, plan aktivnosti treba podijeliti na **godišnje planove aktivnosti**, koji sadrži projekte ili specifične korake projekata u slijedećoj godini.

Proračun za slijedeću fiskalnu godinu mora biti povezan s izradom godišnjih planova aktivnosti. Povezanost između Programa ukupnog razvoja i proračuna je ključan preduvjet kako bi se počelo upravljati održivim razvojem neke općine ili grada na kvalitetan način.

2. ANALIZA SITUACIJE

2.1. Gospodarstvo

Pod gospodarstvom se podrazumijeva analiza geografskih karakteristika, demografskih obilježja te ključnih gospodarskih segmenata i subjekata. Na samom kraju poglavlja, osnovne prednosti, nedostaci, prilike i prijetnje prikazane su SWOT analizom kojom se zaključuje analiza gospodarstva.

2.1.1. Geografske karakteristike

Geografske karakteristike analizirane su na dvije razine; županijskoj i lokalnoj, odnosno, u nastavku su odvojeno prikazane geografske karakteristike Istarske županije i Grada Novigrada-Cittanova. Analiza obuhvaća geografski položaj, funkcionalne cjeline i klimatske značajke navedenih područja.

2.1.1.1. Geografske karakteristike Istarske Županije

Istarska Županija obuhvaća najveći dio poluotoka Istre, smještena je na jugozapadnom dijelu Republike Hrvatske i prema popisu iz 2001. godine ima 206.344 stanovnika, što čini 4,65% stanovništva Republike Hrvatske, a prostire se na površini od 2.820 km². Dužina obale iznosi 445 km, dok uključujući i otoke iznosi 539.9 km. Gustoća naseljenosti stanovništva je 73 st/km² što je neznatno manje od nacionalnog prosjeka koji iznosi 78 st/km², dok je prosječna starost stanovništva 40,2 godine.

Slika 1: Geografski položaj Istarske županije

Izvor: www.arcobaleno-istra.com/vrsar-mapa.html

Na prostoru Republike Hrvatske smještena je ukupno 21 županija među kojima je i Istarska županija koja spada među srednje velike županije.

Na području Istarske županije Zakonom o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskog (NN 86/06) je ustanovljena 41 jedinica lokalne samouprave i to 10 sa statusom Grada i 31 sa statusom Općine. Glavno administrativno središte županije je Grad Pazin, dok je najveći grad ujedno i gospodarsko središte, Grad Pula.

Tablica 1: Gradovi i općine na području Istarske županije

Gradovi	Općine		
Pula	Bale	Kršan	Sveti Lovreč
Pazin	Barban	Lanišće	Sveti Petar u Šumi
Poreč	Brtonigla	Ližnjan	Svetvinčenat
Buje	Cerovlje	Lupoglav	Tar-Vabriga
Buzet	Fažana	Marčana	Tinjan
Labin	Funtana	Medulin	Višnjan
Novigrad	Gračišće	Motovun	Vižinada
Rovinj	Grožnjan	Oprtalj	Vrsar
Umag	Kanfanar	Pićan	Žminj
Vodnjan	Karjoba	Raša	
	Kaštelir-Labinci	Sveta Nedjelja	

Izvor: Hrvatski zavod za statistiku, popis stanovništva 2001. godine

Funkcionalne cjeline na području Istarske županije

Funkcionalne cjeline su homogeni prostori istih ili sličnih razvojnih, morfoloških i funkcionalnih karakteristika. Istarska županija podijeljena je u četiri funkcionalne cjeline:¹

Sjeverno vapnenačko područje ("Bijela Istra") - obuhvaća pogranično područje obilježeno nizom usporednih geomorfoloških terasa u smjeru sjeverozapad-jugoistok s velikim brojem naselja i izdvojenih dijelova, niskim stupnjem integriranosti prostora te slabim prometnim vezama s ostatkom županije. Demografska obilježja područja su izuzetno loša, gospodarstvo nije razvijeno. Na tom području su smješteni grad Buzet i općina Lanišće.

Središnje flišno područje ("Siva Istra") - obuhvaća središnje područje županije koje je obilježeno jako izraženom morfološkom dinamikom i većim brojem stalnih i povremenih vodotoka, velikim brojem naselja i izdvojenih dijelova naselja i niskim stupnjem integriranosti prostora osim u neposrednom okruženju većih naselja, uglavnom dobrim prometnim vezama s ostatkom županije, relativno lošim demografskim obilježjima, prostorno neuravnoteženim gospodarskim obilježjima te s jako izraženom osjetljivošću okoliša. Na tom području su smješteni gradovi: Buje, Pazin i Labin te općine: Grožnjan, Oprtalj, Motovun, Karjoba, Gračišće, Cerovlje, Lupoglav, Pićan, Kršan i Sv.Nedjelja.

¹ Izvor: Odredbe za provođenje prostornog plana Istarske županije

Središnji vapnenački ravnjak ("Crvena Istra") - obuhvaća središnje područje Istarske županije koje je obilježeno slabijom morfološkom dinamikom, ali s velikim brojem krških pojava i bez površinskih vodotoka, relativno velikim brojem naselja srednjeg vitaliteta² i s jačim stupnjem integriranosti prostora, dobrim i vrlo dobrim prometnim vezama s ostatkom Županije, lošim demografskim obilježjima, relativno uravnoteženim gospodarskim obilježjima te s jako izraženom osjetljivošću okoliša. Na tom području su smještene općine: Vižinada, Višnjan, Kaštelir - Labinci, Tinjan, Sv.Petar u šumi, Kanfanar, Žminj, Barban, Svetvinčenat.

Istarsko priobalje - obuhvaća priobalno područje županije koje je obilježeno različitim geomorfološkim obilježjima, ali je jedinstveno po uzajamnosti djelovanja mora i kontaktnog područja kopna, a koje je obilježeno i razvijenom hijerarhijom mreže naselja uglavnom visokog stupnja vitaliteta i s visokim stupnjem integriranosti prostora, vrlo dobrim i odličnim prometnim vezama s ostatkom Županije, dobrim i vrlo dobrim demografskim obilježjima, uravnoteženim gospodarskim obilježjima te s jako izraženom osjetljivošću okoliša. Obuhvaća gradove: Pulu, Umag, **Novigrad**, Poreč i Rovinj te općine: Brtoniglu, Vrsar, Sv.Lovreč, Bale, Vodnjan, Fažana, Medulin, Ližjan, Marčana i Raša.

Klimatske značajke Istarske županije

Najviša prosječna temperatura mjeri se u kolovozu i kreće se od 24°C, dok je najniža prosječna temperatura u siječnju i kreće se od 5°C. Jedna od karakteristika mediteranske klime odnosi se na jako topla i suha ljeta s više od 10 sunčanih sati dnevno. Prosječna količina sunčeva sjaja iznosi 2.388 sati. Zbog dužine dana i prevage vedrina tijekom ljeta je insolacija najduža. Zbog izrazito blagih zima temperature iznad 10°C su prisutne više od 240 dana u godini, a ekstremne vrućine (više od 30°C) traju najviše tri tjedna. Zbog tople morske struje toplina Jadranskog mora doseže i do 26°C u kolovozu.

Najčešći vjetrovi na području Istarske županije su bura i jugo. Snažna, hladna i suha bura struji tijekom zime i nakon ljetnih kiša s rashlađenih planina i puše na mahove. Jugo, koje se javlja najčešće u jesen, a rijetko ljeti, donosi relativno topao i vlažan zrak s mora i izlučuje znatne količine oborina.

Jugo i bura izmjenjuju se kroz cijelu godinu. Ljeti su manje zastupljeni jer je tada učestaliji maestral. Prosječna snaga vjetrova kreće se od 1,9 do 3,7 m/sec.. Količina oborina raste od zapada prema Učki. Jaki pljuskovi mogući su u svibnju, lipnju i listopadu. Tuča je moguća u lipnju i srpnju. Snijeg je rijetka pojava i zadržava se po nekoliko dana.

2.1.1.2. Geografske karakteristike Grada Novigrada-Cittanova

Grad Novigrad-Cittanova pripada zapadnom priobalnom dijelu Istre, smješten na malom poluotoku na ušću rijeke Mirne. Pod nazivom Neapolis spominje se od antičkih vremena o čemu svjedoče brojni spomenici i arheološki lokaliteti. Upravo zbog smještaja i plodnog prirodnog zaleđa, često je bio na raskrižju bitnih povijesnih događaja. U razdoblju od 16. do 17. st. doživljava stagnaciju zbog čestih ratova i zaraznih bolesti te je u tome razdoblju gotovo opustošio.

Grad Novigrad-Cittanova je smješten na vapnenačkom poluotočiću koji čini jugozapadni vrh Bujištine, na sjevernoj strani ulaza u prostrani zaljev luke Mirne. Nalazi se na regionalnoj prometnici koja iz smjera Trsta i Kopra vodi do zapadne Istre.

Danas se gradsko područje prostire površinom od 27 km² (od Dajle na sjeveru do ušća rijeke Mirne na jugu) te službeno obuhvaća ukupno pet naselja. To su: Antenal, Bužinija, Dajla, Mareda i Novigrad.

Gustoća naseljenosti stanovništva na području Grada Novigrada-Cittanova (prema podacima iz popisa stanovništva 2001. godine) iznosi 148.2 stanovnika/km², što je bitno više od gustoće stanovništva Republike Hrvatske (78 st/km²) i Istarske županije (73,17 st/km²).

² Vitalitet: životnost ili životna snaga

Slika 2: Položaj Grada Novigrada-Cittanova u Republici Hrvatskoj

Izvor: <http://www.aluterm-videk.hr/karta.jpg>

Od administrativnog centra, grada Pazina, udaljen je svega 50,45 km dok je od najvećeg grada Županije, grada Pule je udaljen 75,72 km.

Klimatski uvjeti Grada Novigrada-Cittanova

Na području Grada Novigrada-Cittanova klima poprima karakteristike cjelokupnog jadranskog područja s određenim specifičnostima koje su karakteristične za zapadnu Istru.

U sljedećoj tablici prikazani su osnovni klimatski pokazatelji Grada Novigrada-Cittanova.

Tablica 2: Pregled osnovnih klimatskih pokazatelja u Gradu Novigrad-Cittanova po mjesecima

Klimatski pokazatelji	Mjeseci											
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Max. Temperatura (°C)	8	10	12	16	21	25	29	28	24	19	14	10
Min. Temperature (°C)	2	3	5	8	12	15	18	18	15	11	7	3
Broj sunčanih sati	4	4	6	7	6	10	11	10	8	6	4	3
Kišni dani	7	6	7	7	6	5	4	4	5	7	9	9
Temperatura mora	11	10	11	13	17	21	23	24	22	19	16	13

Izvor: <http://www.croatia-travel-guide.com/hr/Novigrad>

Na području Grada Novigrada-Cittanova vlada blaga mediteranska klima te su ljeta jako topla i suha, velikih ekstremnih temperatura nema, period s ljetnom žegom je kratak, a zime izrazito blage.

INSOLACIJA

Insolacija je količina energije što je prima Zemlja sa sunčevim zrakama. To zračenje sadrži najviše od emitirane energije u obliku kratkovalnog zračenja i svjetla. Izražava se brojem sati sijanja Sunca nad nekim mjestom tijekom godine. Insolacija u Gradu Novigradu-Cittanova prosječno iznosi oko 2.500 sati godišnje.³

TEMPERATURA ZRAKA I MORA

Što je duže trajanje insolacije to su i više temperature zraka i mora te se može reći da je temperatura zraka u uskoj vezi s insolacijom. Maritimni utjecaj je izrazit jer se temelji na osobini vodenih masa koje se teže zagrijavaju, ali se teže i hlade. Taj maritimni utjecaj osobito dolazi do izražaja zimi zbog zračenja topline koju more akumulira u ljetnoj polovici godine.

VLAŽNOST ZRAKA

Zbog zasićenosti zraka vlagom i mlata valova na južnu obalu novigradskog poluotoka, u razdoblju strujanja juga relativno su ograničeni boravak i aktivnost turista na otvorenom prostoru. Jugo rijetko poprima olujni karakter, negativno utječe na neurovegetativni sustav, ali donosi aerosole, tj. sitne kapljice morske vode miješane s eteričnim uljem koje je ljekovito za dišne organe.

2.1.2. Demografska obilježja Grada Novigrada-Cittanova

Stanovništvo čini temeljnu odrednicu društvenog i gospodarskog razvoja te će se u ovom dijelu dokumenta analizirati broj i sastav stanovništva prema demografskim obilježjima na području Grada Novigrada-Cittanova. Prema popisu stanovništva iz 2001. godine, na području Grada Novigrada-Cittanova živjelo je ukupno 4.002 stanovnika od čega je 47.20% (1.889) muških osoba i 52.80% (2.113) ženskih osoba. Slijedeća tablica prikazuje broj i dobnu strukturu stanovnika po naseljima u Gradu Novigradu-Cittanova.

³ Veliki broj sunčanih sati godišnje na nekom području omogućuje i helioterapiju, odnosno izravno ili neizravno liječenje sunčevom energijom. Helioterapija ovisi o godišnjem dobu, nadmorskoj visini, dobu dana,...

Tablica 3: Stanovništvo Grada Novigrada-Cittanova po naseljima

Naselja	Ukupno stanovnika	Starost u godinama			
		0-19	20-39	40-59	60 i više godina te nepoznato
Novigrad	2.629	547	714	746	622
Antenal	153	40	44	43	26
Bužinija	467	119	132	142	74
Dajla	364	87	112	90	75
Mareda	389	135	141	89	24
Ukupno	4.002	928	1.143	1.110	821

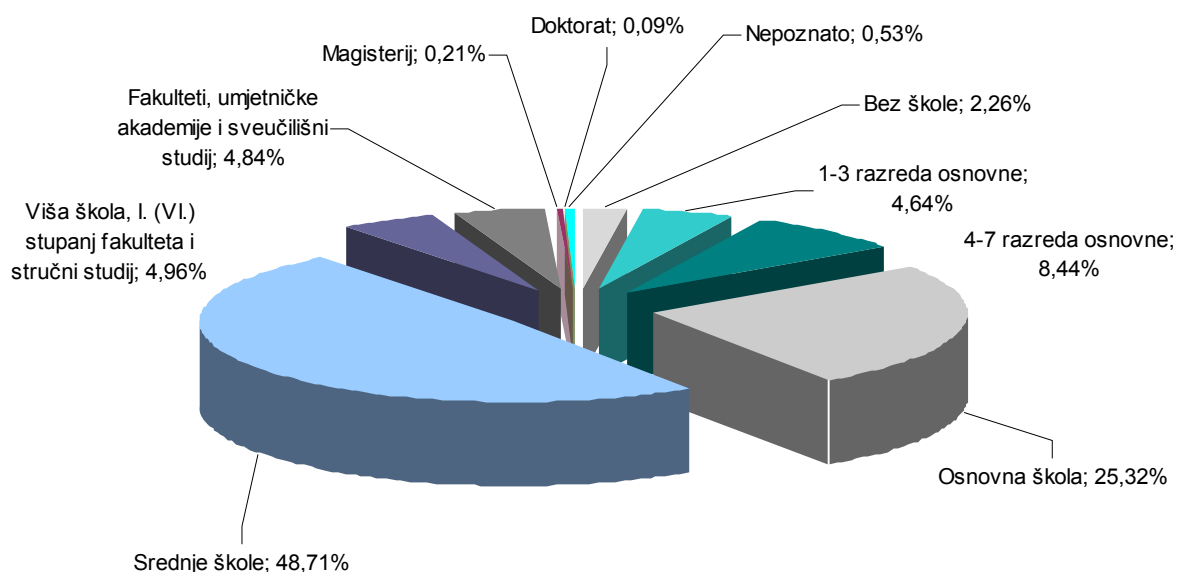
Izvor: Državni zavod za statistiku, popis stanovništva 2001. godine

Najveći broj stanovnika s udjelom od 65,7 % živi na području naselja Novigrad, a najmanji broj stanovnika s udjelom od samo 3,9% živi na području Antenala. Također, iz tablice je vidljivo kako postoji ujednačenost svih dobnih skupina s tim da najviše stanovnika (njih 29%) pripada dobnj skupini 20-39 godina, koju slijedi dobnj skupina 40-59 godina s 28%.

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku (popis stanovništva 2001. godine), na području Grada Novigrada-Cittanova radno sposobno je ukupno 2.630 stanovnika.⁴

Slijedeći graf prikazuje obrazovnu strukturu stanovništva na području Grada Novigrada-Cittanova.

Graf 1: Stanovništvo staro 15 i više godina prema završenoj školi i obrazovnim područjima

Izvor: Državni zavod za statistiku (Popis 2001.)

Prema podacima iz 2001. godine, na području Grada Novigrada-Cittanova živjelo je 3.365 ljudi starijih od 15 godina, od čega je najveći broj sa završenom srednjom školom (1.639 osoba ili 48,70%), a najmanji broj ljudi ima doktorat, svega 3 ili 0,089%. Višu školu, VI. stupanj fakulteta ili stručni studij je završilo 167 osoba ili 4,96% dok visoku stručnu spremu imaju 163 osobe ili udio od 4,84%.

U slijedećoj tablici dan je usporedni prikaz osnovnih demografskih pokazatelja (gustoća naseljenosti, prosječna starost, koeficijent starosti⁵, koeficijent mladosti⁶, indeks starenja⁷, radni kontingent⁸ i aktivno stanovništvo⁹) Grada Novigrada-Cittanova u odnosu na Istarsku županiju i Republiku Hrvatsku.

⁴ Radni kontingent je ukupno radno sposobno stanovništvo (žensko od 15-59 godina, odnosno muško stanovništvo od 15-64 godine).

Tablica 4: Presjek demografskih pokazatelja RH, Istarske županije i Grada Novigrada-Cittanova

Opis		Hrvatska	Istarska županija	Grad Novigrad-Cittanova
Površina	Km ²	56.542	2.820	27
	% u odnosu na RH	/	4,99%	0,05%
Stanovništvo	broj	4.437.460	206.344	4.002
	% u odnosu na RH	/	4,65%	0,09%
Gustoća naseljenosti	br. stanovnika /km ²	78.5	73.2	148.2
Prosječna starost	broj godina	39.3	40.2	39.3
Aktivno stanovništvo	% ukupnom broju stanovnika	44,00%	46.37%	46.98%
	broj	1.952.619	95.694	1.880
Koeficijent mladosti	Udio mlađih od 19 godina u ukupnom stanovništvu	23.73%	21,80%	23.18%
Koeficijent starosti	Udio starijih od 60 godina u ukupnom stanovništvu	21.6%	21.8%	20.1%
Indeks starenja	Koeficijent starosti/koeficijent mladosti	90.7	99.7	86.4

Izvor: Državni zavod za statistiku, popis stanovništva 2001. godine

Prema Popisu stanovništva 2001. godine, na području Grada Novigrada-Cittanova, 30% stanovnika pripadnici su nacionalnih manjina. Najbrojniji su Talijani koji čine 13% ukupnog stanovništva promatranog područja.

2.1.3. Pregled postojećih ključnih gospodarskih sektora Grada Novigrada-Cittanova

More je imalo važnu ulogu u gospodarskom razvoju Grada Novigrada-Cittanova. Do šezdesetih godina prošlog stoljeća razvijao se kroz ribarsku djelatnost, nakon toga, veći broj stanovnika se zaposlio u tekstilnoj industriji i kamenolomu Antenol, koji je još uvijek u funkciji, dok je dio stanovništva dnevno migrirao u obližnje gradove koji

⁵ Koeficijent starosti predstavlja udio stanovnika starijih od 60 godina u ukupnom stanovništvu

⁶ Koeficijent mladosti predstavlja udio stanovnika mlađih od 19 godina u ukupnom broju stanovnika

⁷ Indeks starenja je odnos između broja stanovnika starih 60 i više godina i broja stanovnika starosti do 19 godina

⁸ Radni kontingent predstavlja ukupno radno sposobno stanovništvo (žensko stanovništvo od 15-59 godina odnosno muško stanovništvo od 15-64 godine)

⁹ Aktivno stanovništvo je dio radnog kontingenta, stanovništvo koje svojim radom zarađuje sredstva za život i oni koji trenutno traže posao ili ponovno zaposlenje

su tada bili središta industrije, sudstva i školstva. Usporedno s tim razvijala se i poljoprivreda, u najvećoj mjeri **vinogradarstvo i maslinarstvo** u manjim poljoprivrednim gospodarstvima.

Usporedo s razvojem turizma u drugim dijelovima jadranske Hrvatske, u Gradu Novigradu-Cittanova započeo je intenzivan razvoj turizma te se stanovništvo najvećim dijelom zapošljavalo u hotelima i restoranima, dok se sve manje ljudi posvećivalo poljoprivrednoj proizvodnji.

Najvažnije djelatnosti u Novigradu danas su¹⁰:

- turizam i ugostiteljstvo,
- građevinarstvo,
- proizvodnja,
- poljoprivreda,
- ribarstvo,
- druge uslužne djelatnosti.

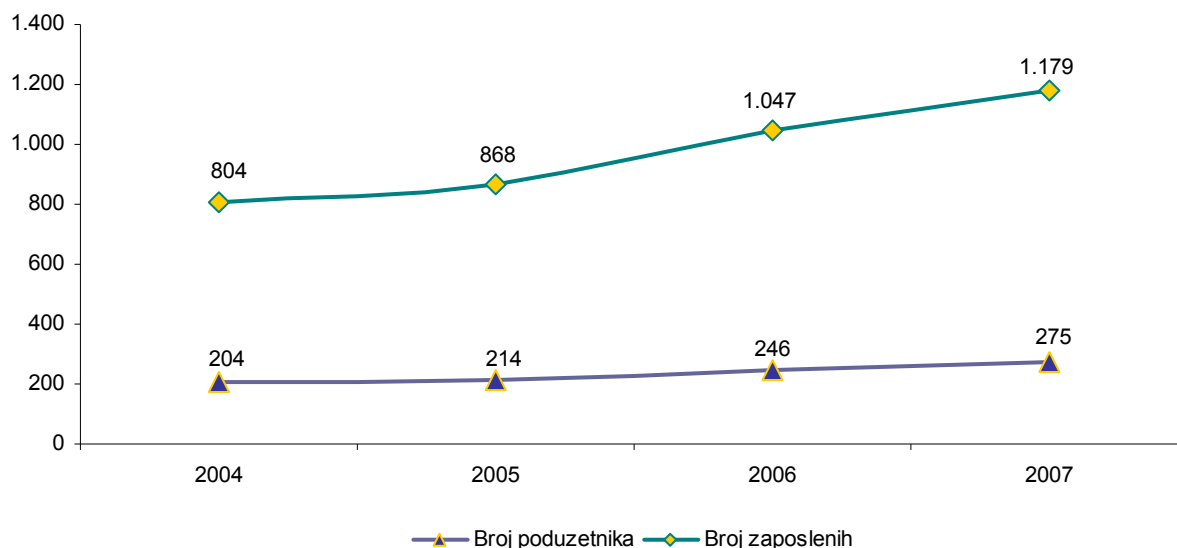
2.1.4. Poduzetnici na području Grada Novigrada-Cittanova

Analiza poduzetnika Grada Novigrada-Cittanova napravljena je na temelju godišnjih financijskih izvještaja, a prikazuje ostvarene financijske rezultate u 2007. godini u usporedbi s 2006. godinom. Isti su razrađeni prema djelatnostima, veličini i oblicima vlasništva poduzetnika.

Prema podacima Financijske agencije (FINA), broj poduzetnika na području Grada Novigrada-Cittanova se, u periodu 2004. – 2007. godine, povećao za 35%. Istovremeno, povećao se i broj zaposlenih za 47%.

---

¹⁰ Izvor: Grad Novigrad-Cittanova – odgovori na inicijalna pitanja za izradu Programa ukupnog razvoja.

Graf 2: Broj poduzetnika i zaposlenih u periodu 2004. – 2007. godine¹¹

Izvor: Financijska agencija (FINA), 2008. godina

Slijedeća tablica prikazuje osnovne financijske rezultate novigradskih poduzetnika.

Tablica 5: Osnovni financijski rezultati poduzetnika Grada Novigrada-Cittanova (u 000 kn)

Opis	2004	2005	2006	2007
Ukupni prihodi	354.347	409.723	543.174	734.125
Ukupni rashodi	341.355	407.451	478.704	683.075
Dobit prije oporezivanja	20.969	46.855	71.754	75.916
Gubitak prije oporezivanja	7.976	44.582	7.285	24.866
Porez na dobit	2.712	9.048	12.709	12.812
Dobit nakon oporezivanja	18.282	37.829	59.096	63.112
Gubitak nakon oporezivanja	8.001	44.604	7.335	24.874
Konsolidirani financijski rezultat – neto dobit	10.281	-6.775	51.761	38.238

¹¹ Podaci se odnose na poduzetnike i obveznike poreza na dobit (bez banaka i osiguravajućih društava) koji su predali financijske izvještaje za 2007. godinu u Registar godišnjih financijskih izvještaja.

Izvor: Financijska agencija (FINA), 2008. godina

Poduzetnici Grada Novigrada-Cittanova uspješno su poslovali u 2007. godini s ostvarenom dobiti od ukupno 38,2 milijuna kuna. Međutim, 2007. godina bila je manje uspješna u odnosu na 2006. godinu, jer je neto dobit smanjena za 26,1%. To je posljedica povećanja dobiti kod poduzetnika koji su dobro poslovali za 6,8% i povećanja gubitaka za 239,1% kod poduzetnika koji su loše poslovali.

Ovdje je važno naglasiti činjenicu da je pozitivan konsolidirani financijski rezultat – neto dobit od 38,2 % ostvaren u 2007. godini kod poduzetnika Grada Novigrada-Cittanova doprinio ostvarenju pozitivnog financijskog rezultata – neto dobiti županije svojim udjelom od 2,5%.

U sljedećoj tablici dan je prikaz dobitaka i gubitaka poduzetnika po djelatnostima na području Grada Novigrada-Cittanova.

Tablica 6: Dobiti i gubici poduzetnika na području Grada Novigrada-Cittanova po djelatnostima (u 000 kn)

Područje djelatnosti	Broj poduzetnika	Dobit nakon oporezivanja		Gubitak nakon oporezivanja	
		2006. godina	2007. godina	2006. godina	2007. godina
A) Poljoprivreda, lov šumarstvo	5	75	23	92	200
B) Ribarstvo	3	0	0	191	63
C) Rudarstvo i vađenje	2	761	1.178	435	1.843
D) Prerađivačka industrija	27	22.234	25.962	1.454	6.262
F) Građevinarstvo	25	4.003	3.601	538	490
G) Trgovina na veliko i malo	65	4.101	6.783	692	595
H) Hoteli i restorani	28	13.693	6.676	1.316	2.618
I) Prijevoz, skladištenje i veze	25	7.611	5.468	224	303
K) Poslovanje nekretninama, iznajmljivanje i poslovne usluge	90	6.584	13.239	2.389	11.040
N) Zdravstvena zaštita i socijalna skrb	1	0	183	0	0
O) Ostale društvene, socijalne i osobne uslužne djelatnosti	4	34	0	4	1.460
Ukupno:	275	59.096	63.112	7.335	24.874

Izvor: Financijska agencija (FINA), 2008. godina

Analiza poslovanja poduzetnika Grada Novigrada-Cittanova u 2007. godini prema područjima djelatnosti pokazuje da su poduzetnici iz djelatnosti poljoprivrede, lova i šumarstva, ribarstva, rudarstva i ostalih društvenih, socijalnih i osobnih uslužnih djelatnosti ostvarili neto gubitke, a sve ostale djelatnosti ostvarile su neto dobit.

Prema podacima iz prethodne tablice, najveći doprinos ukupnim rezultatima među poduzetnicima Grada Novigrada-Cittanova u 2007. godini ostvarili su poduzetnici:

- prerađivačke industrije s udjelom od 51,5% ukupne neto dobiti,

- trgovci s udjelom od 16,2% ukupne neto dobiti te
- poduzetnici iz prijevoza, skladištenja i veza s udjelom od 13,5% ukupne neto dobiti.

U sljedećoj tablici analiziran je financijski rezultat poduzetnika Grada Novigrada-Cittanova prema oblicima vlasništva.

Tablica 7: Financijski rezultati poslovanja poduzetnika Grada Novigrada-Cittanova prema oblicima vlasništva (podaci su za 2007. godinu; iznosi u 000 kn, udjeli u %)

Opis	Ukupno	Državno		Privatno		Mješovito		Zadružno	
		Iznos	Udjel	Iznos	Udjel	Iznos	Udjel	Iznos	Udjel
Broj poduzetnika	275	1	0,4%	273	99,3%	1	0,4%	-	-
Broj zaposlenih	1.179	29	2,5%	1.112	94,3%	38	3,2%	-	-
Ukupan prihod	734.125	10.140	1,4%	681.354	92,8%	42.630	5,8%	-	-
Ukupni rashodi	683.075	10.499	1,5%	630.023	92,2%	42.553	6,2%	-	-
Dobit prije oporezivanja	75.916	0	0,0%	75.839	99,9%	77	0,1%	-	-
Gubitak prije oporezivanja	24.866	359	1,4%	24.508	98,6%	0	0,0%	-	-
Porez na dobit	12.812	0	0,0%	12.760	99,6%	52	0,4%	-	-
Dobit nakon oporezivanja	63.112	0	0,0%	63.087	100,0%	25	0,0%	-	-
Gubitak nakon oporezivanja	24.874	359	1,4%	24.516	98,6%	0	0,0%	-	-
Konsolidirani financijski rezultat – neto dobit	38.238	-359	-0,9%	38.571	100,9%	25	0,1%	-	-

Izvor: Financijska agencija (FINA), 2008. godina

Iz prethodne tablice vidi se da je na području Grada Novigrada-Cittanova dominantan utjecaj poduzetnika u privatnom vlasništvu.

U privatnom vlasništvu bila su 273 privatna poduzetnika odnosno 99,3% svih poduzetnika u Gradu Novigradu-Cittanova koji su zapošljavali 94,3% zaposlenih i ostvarili 92,8% ukupnog prihoda, 92,2% ukupnih rashoda, dobit nakon oporezivanja veću od ukupno ostvarene u Gradu Novigradu-Cittanova, 98,6% gubitka nakon oporezivanja te su ostvarili neto dobit od 38,6 milijuna kuna.

Negativan doprinos ukupnoj neto dobiti Grada Novigrada-Cittanova u 2007. godini dali su poduzetnici u državnom vlasništvu s 359 tisuća kuna neto gubitka dok su poduzetnici u mješovitom vlasništvu ostvarili su svega 25 tisuća kuna neto dobiti.

U sljedećoj tablici dan je prikaz financijskih rezultata poduzetnika u Gradu Novigradu-Cittanova prema veličini.

Tablica 8: Financijski rezultati poslovanja prema veličini poduzetnika u 2007. godini

Opis	Ukupno	Veliki		Srednje veliki		Mali	
		Iznos	Udjel	Iznos	Udjel	Iznos	Udjel
Broj poduzetnika	275	-	-	3	1,1%	272	98,9%
Broj zaposlenih	1.179	-	-	264	22,4%	915	77,6%
Ukupan prihod	734.125	-	-	250.497	34,1%	483.627	65,9%
Ukupni rashodi	683.075	-	-	232.883	34,1%	450.192	65,9%
Dobit prije oporezivanja	75.916	-	-	17.615	23,2%	58.301	76,8%
Gubitak prije oporezivanja	24.866	-	-	0	0,0%	24.866	100,0%
Porez na dobit	12.812	-	-	1.919	15,0%	10.893	85,0%
Dobit nakon oporezivanja	63.112	-	-	15.695	24,9%	47.417	75,1%
Gubitak nakon oporezivanja	24.874	-	-	0	0,0%	24.874	100,0%
Konsolidirani financijski rezultat – neto dobit	38.238	-	-	15.695	41,0%	22.542	59,0%

Izvor: Financijska agencija (FINA), 2008. godina

Prema podacima iz prethodne tablice vidi se da prema grupaciji poduzetnika, odnosno prema njihovoj veličini¹², nema velikih poduzetnika na području Grada Novigrada-Cittanova te da su mali poduzetnici ostvarili veću neto dobit (22,5 milijuna kuna) od srednje velikih poduzetnika (15,7 milijuna kuna neto dobiti u 2007. godini).

Važnu ulogu malih poduzetnika u ukupnim rezultatima poslovanja pokazuje udio od 98,9% u ukupnom broju poduzetnika te udio od 77,6% u ukupnom broju zaposlenih. Ostvarili su 65,9% ukupnog prihoda Grada, sa 65,9% sudjeluju u ukupnim rashodima Grada, u dobiti nakon oporezivanja sudjeluju sa 75,1%, dok sa 100,0% sudjeluju u gubitku nakon oporezivanja. Udio u neto dobiti Grada Novigrada-Cittanova iznosi 59,0%.¹³

Za razliku od malih poduzetnika, srednje veliki poduzetnici su u ukupnim rezultatima poslovanja sudjelovali s udjelom od 1,1% u broju svih poduzetnika te s udjelom od 22,4% u broju zaposlenih. Ostvarili su 34,1% ukupnog prihoda Grada, 34,1% ukupnih rashoda Grada, udio od 24,9% dobiti nakon oporezivanja te udio od 41% u neto dobiti Grada Novigrada-Cittanova u 2007. godini.

Financijsko stanje poduzetnika Grada Novigrada-Cittanova

Prema podacima dobivenim od Financijske agencije (FINA), neto vrijednost imovine poduzetnika Grada Novigrada-Cittanova na dan 31.12.2007. godine iznosila je 1,1 milijardi kuna i u odnosu na stanje 31.12.2006. godine bilježi povećanje vrijednosti za 20,0%.

- Najveći udio u imovini poduzetnika Grada Novigrada-Cittanova koji su predali svoje financijske izvještaje za 2007. godinu u Registar Financijske agencije imaju poduzetnici koji su registrirani u djelatnosti H - hoteli i restorani 31,7% dok je najznačajnija djelatnost D-prerađivačka industrija imala 15,7% udjela.
- Prema veličini poduzetnika najveći udio u ukupnoj imovini Grada Novigrada-Cittanova imali su

¹² Kriterij veličine prema Zakonu o računovodstvu iz 2005. godine

¹³ Svi podaci se odnose na 2007. godinu.

mali poduzetnici (67,9%) a prema oblicima vlasništva poduzetnici u privatnom vlasništvu (97,2%).

Poduzetnici Grada Novigrada-Cittanova krajem 2007. godine raspolagali su s 1,92% imovine poduzetnika Istarske županije i svega 0,11% imovine poduzetnika obveznika poreza na dobit Hrvatske.

U sljedećoj tablici prikazani su podaci o poduzetnicima koji su imali najveći prihod 2007. godine u Gradu Novigradu-Cittanova.

Tablica 9: Prikaz deset prvih poduzetnika po prihodu u Gradu Novigradu-Cittanova u 2007.

Naziv	Mjesto	Prihod (u kunama)
SOLARIS D.O.O.	BUŽINIJA	108.400.382
LAGUNA NOVIGRAD D.D.	NOVIGRAD	74.912.185
ANTENAL D.O.O. NOVIGRAD	ANTENAL	67.184.750
LUXOTTICA JUGOISTOČNA EUROPA D.O.O.	NOVIGRAD	50.828.555
B-COOP D.O.O.	BUŽINIJA	42.630.186
DADIĆ D.O.O.	NOVIGRAD	37.089.409
VISION D.O.O.	NOVIGRAD	31.250.243
VINARIJA NOVIGRAD D.O.O.	NOVIGRAD	21.610.865
MEDIL D.O.O. NOVIGRAD	DAJLA	19.425.640
PONJO D.O.O.	BUŽINIJA	13.370.780
UKUPNO		466.702.995

Izvor: Financijska agencija(FINA), 2008. godine

U sljedećoj tablici prikazano je deset poduzetnika s najvećom neto dobiti u 2007. godini u Gradu Novigradu-Cittanova.

Tablica 10: Prikaz deset prvih poduzetnika po dobiti nakon poreza u Gradu Novigradu-Cittanova u 2007. godini

Naziv	Mjesto	Dobit (u kunama)
VISION D. O. O.	NOVIGRAD	8.603.984
SOLARIS D.O.O.	BUŽINIJA	8.596.238
VINARIJA NOVIGRAD D.O.O.	NOVIGRAD	7.234.525
LAGUNA NOVIGRAD D.D.	NOVIGRAD	5.921.636
RA KAPITAL D.O.O.ZA POSLOVNE USLUGE I PU	NOVIGRAD	5.257.243
SOLARIS TIM D.O.O.	NOVIGRAD	5.074.322
LUXOTTICA JUGOISTOČNA EUROPA D.O.O.	NOVIGRAD	4.589.405
DADIĆ D.O.O.	NOVIGRAD	4.308.480
ANTENAL D.O.O. NOVIGRAD	ANTENAL	1.177.501
FA.IS.A D.O.O.	NOVIGRAD	1.024.768
UKUPNO		51.788.102

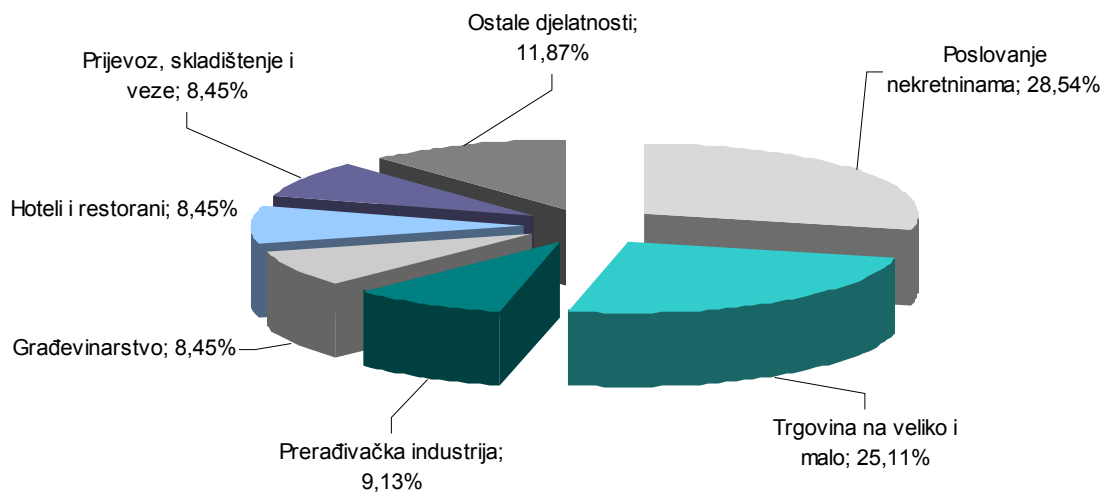
Izvor: Financijska agencija(FINA), 2008. godine

2.1.4.1. Trgovačka društva

Trgovačko društvo je pravna osoba čiji su osnivanje i ustroj uređeni Zakonom o trgovačkim društvima i njegovim izmjenama i dopunama¹⁴. Poduzetnici prilikom otvaranja poduzeća i registriranja dodatnih djelatnosti uvođenjem službe Hitro.hr vrlo brzo i jednostavno mogu otvoriti tvrtku. Trgovački sud nadležan za područje Istarske županije je **Trgovački sud u Pazinu**.

Prema podacima Registra poslovnih subjekata u Gradu Novigradu-Cittanova registrirano je 438 trgovačkih društava koja zapošljavaju 1.344 zaposlenika
Slijedeći graf prikazuje strukturu trgovačkih društava po djelatnostima na području Grada Novigrada-Cittanova.

Graf 3: Prikaz strukture trgovačkih društava po djelatnostima na području Grada Novigrada-Cittanova

Izvor: Hrvatska gospodarska komora, Registar poslovnih subjekata, 2008. godina

Iz prethodnog grafa vidljivo je da se najveći broj trgovačkih društava na području Grada Novigrada-Cittanova bavi slijedećim djelatnostima:

- Poslovanje nekretninama - 125 trgovačkih društava ili 28,54% od ukupnog broja;
- Trgovina na veliko i malo - 110 trgovačkih društava ili 25,11% od ukupnog broja;
- Prerađivačka industrija - 40 trgovačkih društava ili 9,13% od ukupnog broja.

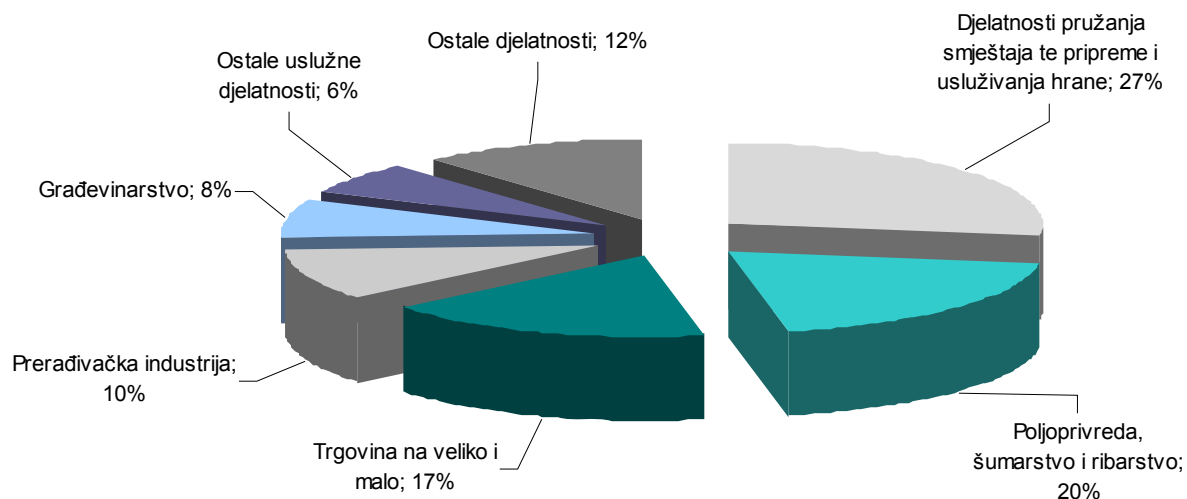
2.1.4.2. Obrtništvo

Obrtnici čije je sjedište na području Grada Novigrada-Cittanova, vrše registraciju obrta upisom u Uredu za gospodarstvo u Umagu. Upisom obrta u Obrtni registar obrtnik je dužan početi s obavljanjem obrta u roku od godine dana od dana izdavanja obrtnice.

Na području Grada Novigrada-Cittanova registriran je 221 obrt. Struktura po djelatnostima prikazana je slijedećim grafom.

¹⁴ Zakon o trgovačkim društvima (N/N 111/93) te izmjene i dopune Zakona o trgovačkim društvima (N/N 34/99, 118/03, 107/07, 146/08).

Graf 4: Struktura obrta po djelatnostima

Izvor: Središnji obrtni registar, 2009. godina

Iz grafa je vidljivo kako su među obrtima najzastupljenije djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (27%), poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo¹⁵ (20%) te trgovina na veliko malo (17%).

2.1.4.3. Gospodarske zone

Na području Grada Novigrada-Cittanova postoje tri gospodarske zone koje su prikazane u slijedećoj tablici.

Tablica 11: Gospodarske zone na području Grada Novigrada-Cittanova

Naziv zone	Namjena zone	Lokacija zone	Ukupni broj investitora u zoni	Ukupna površina zone (ha)
Radna zona Sv. Vidal	Proizvodna (pretežito industrijska)	Sv. Vidal	10	10,4
Bužinija	Proizvodna (pretežito zanatska)	Bužinija	3	9
St. Vinjeri	Opća poslovna	St. Vinjeri	7	4,2

Izvor: Grad Novigrad-Cittanova – obrazac za izradu Programa ukupnog razvoja

¹⁵ Ovdje je značajno naglasiti kako se najveći broj obrtnika koji ulaze u ovu NKD kategoriju bavi ribarstvom.

2.1.5. Zadruga

Prema Zakonu o zadrugama (NN br. 36/95) zadruga je dobrovoljno udruženje zadrugara u kojem svaki član sudjeluje neposredno i koje zajedničkim poslovanjem po načelu uzajamne pomoći unapređuje i zaštićuje svoj gospodarski i drugi profesionalni interes, u cilju ostvarenja svoje osobne i zajedničke dobiti zadrugara u skladu sa zakonom i pravilima zadruga.

Na području Grada Novigrada-Cittanova **nije registrirana niti jedna zadruga.**

2.1.6. Poljoprivreda

Zbog specifičnih zahtjeva ekonomske i ekološke djelotvornosti, odnosno profitabilnosti gospodarstva bez rizika, ili uz najmanji mogući rizik za okoliš, poljoprivreda se u novije vrijeme dijeli na **konvencionalnu, ekološku i integriranu**.¹⁶

Obzirom da je u RH i Istarskoj županiji ekološka poljoprivreda tek u začetima, u ovom dijelu dokumenta razmatra se stanje ukupno raspoloživog zemljišta te način na koji se koristi u Istarskoj županiji i Gradu Novigradu-Cittanova prema podacima iz Popisa poljoprivrede 2003. godine.

Tablica 12: Broj kućanstava za poljoprivrednu proizvodnju s ukupno raspoloživim

Skupine poljoprivrednih kućanstava prema ukupno raspoloživom zemljištu	Broj kućanstava	Ukupno raspoloživa površina zemljišta	Korišteno poljoprivredno zemljište, ha				Ostalo zemljište (ha)	Broj parcela korištenoga poljoprivrednog zemljišta
			ukupno korišteno	u vlasništvu	uzeto u zakup	dano u zakup		
Istarska županija	13.534	52.823,39	22.040,16	18.816,34	3.734,83	511,01	30.783,23	57.904
Grad Novigrad-Cittanova	123	538,7	469,77	226,9	245,03	2,16	68,93	390

Izvor: Državni zavod za statistiku, Popis poljoprivrede 2003.godina

Na području Grada Novigrada-Cittanova nalazi se 538,7 ha ukupno raspoložive površine zemljišta ili 3,98% od raspoloživog zemljišta županije. Korišteno poljoprivredno zemljište na području grada čini 87,19% ukupno raspoloživog zemljišta od čega je veći dio u zakupu. Na području Grada Novigrada-Cittanova postoje 123 poljoprivredna kućanstva (od ukupno 13.534 na razini cijele županije) što čini 0,90 % poljoprivrednih kućanstava županije. Ostalo zemljište u Gradu Novigradu-Cittanova, tj. ono koje se ne koristi u poljoprivredne svrhe (neobrađeno poljoprivredno zemljište, šumsko zemljište, dvorištima, putovima, ...), iznosi 68.93 ha.

U tablici koja slijedi dan je prikaz skupine poljoprivrednih kućanstava prema ukupnom raspoloživom zemljištu.

¹⁶ Konvencionalna poljoprivreda uzrokovala je izravna onečišćenja okoliša te bila uzrok drugim ekološkim degradacijama te se sukladno navedenom razvila svijest o integriranoj i ekološkoj poljoprivredi. Ekološka poljoprivreda definira se kao poseban sustav održivoga gospodarenja u poljoprivredi i šumarstvu koji uključuje sve ekološki, gospodarski i društveno opravdane proizvodno-tehnološke metode, zahvate i sustave. Integrirana poljoprivreda kombinacija je konvencionalne i ekološke poljoprivrede.

Tablica 13: Skupine poljoprivrednih kućanstava prema ukupnom raspoloživom zemljištu

Skupine poljoprivrednih kućanstava prema ukupno raspoloživom zemljištu		Istarska županija	Grad Novigrad-Cittanova	
Korišteno poljoprivredno zemljište, ha	ukupno	22.040,16	469,77	
	oranice i vrtovi	10.364,40	241,82	
	povrtnjaci (na okućnici, korišteni za vlastite potrebe)	151,90	0,76	
	livade	4.021,89	21,88	
	pašnjaci	3.505,71	37,58	
	voćnjaci	ukupno	1.327,10	42,48
		od toga: plantažni	858,45	34,57
	vinogradi	ukupno	2.651,99	113,17
		od toga: plantažni	1.956,23	112,66
	rasadnici, košaračka vrba i dr.		17,17	12,08
	Ostalo zemljište, ha	ukupno	30.783,23	68,93
od toga: neobrađeno		8.707,02	29,97	
od toga: šumsko		18.627,20	33,32	

Izvor: Državni zavod za statistiku, Popis poljoprivrede 2003.godina

Prema podacima iznesenim u prethodnoj tablici vidljivo je da najveće površine namijenjene poljoprivrednoj proizvodnji, na području Grada Novigrada-Cittanova, otpadaju na oranice i vrtove (241,82 ha ili 51,47%) te vinograde (113,17 ili 24,09%), od čega je većina plantažnih.

Tablica 14: Broj stabala i trsova u voćnjacima i vinogradima

Vrste poljoprivrednih kultura	Broj stabala i trsova	
	Istarska županija	Grad Novigrad-Cittanova
Šljive	56.235	370
Jabuke	47.042	162
Kruške	39.821	337
Trešnje	25.691	70
Višnje	3.605	46
Breskve i nektarine	34.825	555
Marelice	3.609	55

Smokve		20.215	120
Bademi		5.637	43
Lješnjaci		12.939	92
Masline		266.382	9.678
Vinogradi	Ukupno	9.278.000	351
	od toga: plantažni	6.817.000	349

Izvor: Državni zavod za statistiku, Popis poljoprivrede 2003.godina

Prema podacima iznesenim u prethodnoj tablici vidljivo je da na području Grada Novigrada-Cittanova, kao i u većem dijelu Istarske županije, prevladava uzgoj maslina, broj stabala maslina iznosi **9.678** odnosno **3,63 %** ukupnog broja u županiji.

Slijedećom tablicom prikazati će se udio raspolaganja poljoprivrednim zemljištem u državnom vlasništvu, temeljem Programa raspolaganja poljoprivrednim zemljištem u vlasništvu države.

Tablica 15: Pregled i udio raspolaganja poljoprivrednim zemljištem u vlasništvu države

R.B.	Način raspolaganja	Broj čestica	Površina/ha	Površina/a	Površina/m ²	%
1.	Povrat	58	123	9	92	13,3
2.	Prodaja	-	-	-	-	-
3.	Zakup	414	744	17	99	80,7
4.	Koncesija	-	-	-	-	-
5.	Ostalo	34	55	18	63	6,0
Ukupno Grad		506	922	46	54	100

Izvor: Gradska uprava Grada Novigrada-Cittanova

Gradsko vijeće je putem natječaja, a sve temeljem Zakona o poljoprivrednom zemljištu dalo u zakup ukupno 556. Ha 3727 m², odnosno za tu površinu sklopljeni su Ugovori o Zakupu poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu države, s obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima.

U tablici koja slijedi prikazana je demografska struktura stanovništva županije i Grada Novigrada-Cittanova u poljoprivrednom sektoru.

Tablica 16: Broj i demografija ljudi u poljoprivrednom sektoru

Skupine poljoprivrednih kućanstava prema ukupno raspoloživom zemljištu	Istarska županija	%	Grad Novigrad-Cittanova	%
Broj kućanstava	13.534		123	
Broj članova kućanstava (podaci za prvih 8 članova kućanstava)	44.674	100,00%	441	0,99%
muški	22.748	50,92%	228	51,70%
ženski	21.926	49,08%	213	48,30%
do 25 godina	10.521	23,55%	125	28,34%
25 - 34	4.863	10,89%	42	9,52%
35 - 44	6.031	13,50%	80	18,14%
45 - 54	7.173	16,06%	65	14,74%
55 - 64	6.317	14,14%	65	14,74%
više od 65 godina	9.769	21,87%	64	14,51%

Izvor: Državni zavod za statistiku, Popis poljoprivrede 2003.godina

Prema podacima iz prethodne tablice vidi se da poljoprivredna kućanstva Grada Novigrada-Cittanova (123) broje 441 člana od čega 50,70% otpada na muške osobe, a 48,30% otpada na ženske osobe. U ukupnom broju članova poljoprivrednih kućanstava čak 28,34% članova čine osobe do 25 godina, a najmanji udio se odnosi na osobe od 25-34 godine. Dobna struktura članova poljoprivrednih kućanstava na području Grada Novigrada-Cittanova je nepovoljnija u odnosu na županijski prosjek dok je spolna struktura ujednačena.

2.1.7. Šumarstvo

Šume na području Grada Novigrada-Cittanova nalaze se u eumediteranskoj i submediteranskoj vegetacijskoj zoni u kojima se nalaze karakteristične šumske zajednice.

Tablica 17: Karakteristike vegetacijskih zona na području Grada Novigrada-Cittanova

Eumediteranska zona	Šuma hrasta crnike i crnog jasena koja se prirodno javlja na južnim vapnenačkim strminama od Antenala do Ponte Portona. Tu se na užem dijelu razvila makija crnike i zelenike, a na većem dijelu su razvijeni degradacijski stadiji. Karakteristične vrste za tu zajednicu su: crnika zelenika, lovor, crni jasen, smrdljika, divlja smokva, veprina, tetivika, drača, sparožina i druge.
Submediteranska zona	Šuma medunca i bijeloga graba koja obuhvaća najveći dio površine i gdje se javlja nekoliko subasocijacija čija je pojava uvjetovana specifičnim lokalnim prilikama staništa. Karakteristične vrste za tu zajednicu su: hrast medunac, bijeli grab, crni jasen, makljen, ruj, drijen i druge. Na hladnijim položajima i dubljim tlima nalazimo subasocijaciju s cerom. Na ovom području se nalaze i kulture četinjača.

Izvor: Hrvatske šume, Uprava šuma podružnica Buzet, odjel za uređivanje šuma, 12.12.2008.

Grad Novigrad-Cittanova obuhvaća 2 katastarske općine: Novigrad i Donju Mirnu. Državne šume na području k.o. Donja Mirna nalaze se u okviru Gospodarske jedinice „Kršín“ za koju postoji Program gospodarenja s važenjem od 01.01.2001. do 31.12.2010. godine. Državnim šumama, prema navedenom Programu, gospodari poduzeće „Hrvatske šume“ d.o.o. Zagreb, UŠP Buzet, Šumarija Buje.

2.1.7.1. Državne šume¹⁷

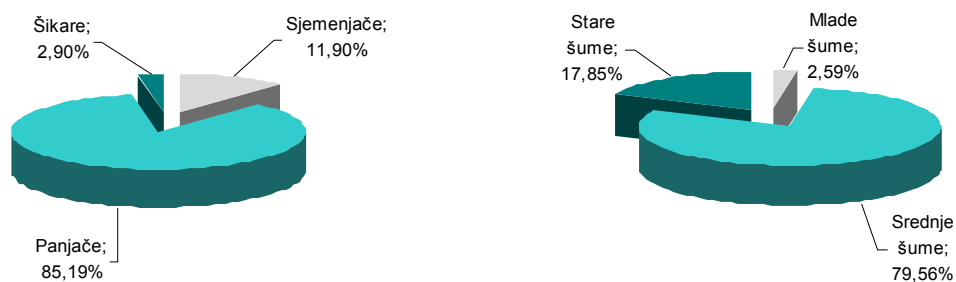
Državne šume i šumska zemljišta na području Grada Novigrada-Cittanova zahvaćaju 578,57 ha, od čega na obrasle površine otpada 558,65 ha, dok je na 19,92 ha neobraslo proizvodno zemljište (čistine, pašnjaci i drugo). Od obraslih površina 527,35 ha su gospodarske šume, dok su 31,30 ha šume posebne namjene (za odmor i rekreaciju).

Prevladavaju jednodobne šume koje se prema načinu postanka dijele na:

- Sjemenjače ili visoke šume;
- Panjače ili niske šume;
- Šikare.

U nastavku su prikazane strukture državnih šuma prema gore navedenoj podjeli te starosti

Graf 5: Struktura i starost državnih šuma

Izvor: Hrvatske šume, Uprava šuma podružnica Buzet, odjel za uređivanje šuma, 12.12.2008.

S 475,93 ha, dominiraju panjače ili bjelogorice, a slijede sjemenjače ili crnogorice sa 66,50 ha. Najmanje su zastupljene šikare (te makije i garizi) koje zauzimaju svega 16,22 ha. Promatrajući starost šuma, prevladavaju šume srednje dobi.

Prema izvršenim mjerenjima, zaliha drvene mase u šumama na području Grada Novigrada-Cittanova iznosi 20.485 m³ (37 m³/ha obrasle površine), a godišnji prirast drvene mase iznosi 790 m³ (1,41 m³/ha obrasle površine). To znači da postotak prirasta drvene mase iznosi 3,86% godišnje.

¹⁷ Podaci o državnim šumama preuzeti su iz Programa gospodarenja za Gospodarsku jedinicu Kršín.

Slijedeća tablica prikazuje zastupljenost drvene mase i prirasta po pojedinim vrstama drveća koje se javljaju u novigradskim šumama.

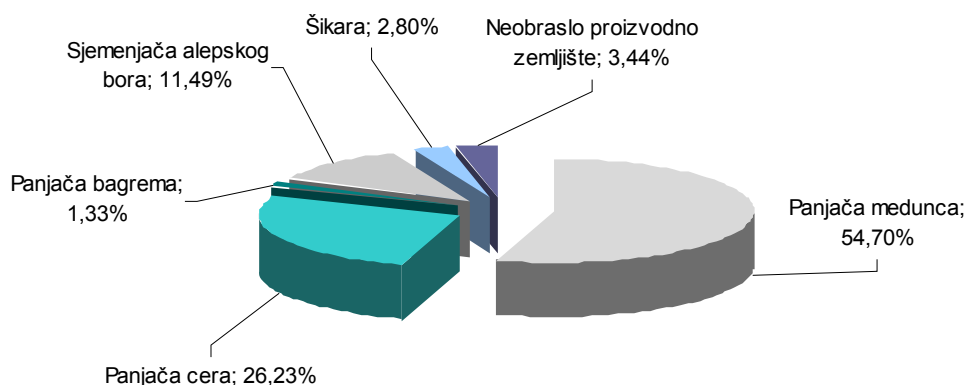
Tablica 18: Zastupljenost drvene mase po vrstama drveća te prirast

Vrsta drveća	Drvena zaliha (m ³)	Učešće (%)	Prirast (m ³)
Medunac	5.085	24,82%	200
Cer	4.792	23,39%	205
Bjelograbić	400	1,95%	23
Bagrem	234	1,14%	14
Ostala tvrda bjelogorica (OTB)	571	2,79%	28
Alepsi bor	9.331	45,55%	317
Crni bor	72	0,35%	3
Ukupno	20.485	100%	790

Izvor: Hrvatske šume, Uprava šuma podružnica Buzet, Odjel za uređivanje šuma, 12.12.2008.

Slijedeći graf prikazuje uređajne razrede glavnih vrsta drveća te je vidljivo kako najveću površinu zauzimaju medunac, cer i alepski bor.

Graf 6: Struktura šuma prema vrstama drveća

Izvor: Hrvatske šume, Uprava šuma podružnica Buzet, odjel za uređivanje šuma, 12.12.2008.

Glavni strateški ciljevi gospodarenja ovim šumama su:

- Osiguranje postojanosti ekosustava;
- Održavanje i poboljšavanje općekorisnih funkcija šuma;
- Napredno i trajno gospodarenje te korištenje šuma i šumskih zemljišta na način i u takvoj mjeri da se održava njihova biološka raznolikost, produktivnost, sposobnost obnavljanja, vitalnost i potencijal, i da ispune bitne gospodarske, ekološke i socijalne funkcije na lokalnoj i globalnoj razini te da to ne šteti ostalim eko sustavima.

Ciljevima gospodarenja moguće se približiti provedbom programa propisanih radova biološke reprodukcije (njege, čišćenja i drugih radova) i zaštite šuma te poredama i prirodnom obnovom.

2.1.7.2. Privatne šume i šumska zemljišta

Trenutno ne postoji važeći Program za gospodarenje privatnim šumama, stoga su osnovni podaci uzeti iz Programa za gospodarenje šumama na kojima postoji pravo vlasništva Općine Buje, koji je važio od 1989. do 1998. godine.

Iz tog razloga slijedeće podatke je potrebno uzeti s određenom rezervom.

Površina privatnih šuma na području Grada Novigrada-Cittanova iznosi 41,82 ha. Sve površine su obrasle te se sastoje od slijedećih uređajnih razreda:

- Panjača medunca – 40,51 ha (96,87%);
- Panjača bagrema – 1,31 ha (3,13%);

Ukupna drvena masa na navedenoj površini šuma iznosi 932 m³, a godišnji prirast drvne mase iznosi 57 m³. Od vrsta drveća najzastupljeniji su hrast medunac, cer, bjelograbić i bagrem.

2.1.8. Turizam

Iako počeci turizma na području Grada Novigrada-Cittanova sežu u 19. st., nagli turistički razvitak Novigrada započinje 60-tih godina 20.st. kada su se počela graditi brojna odmarališta. Novigrad s okolicom predstavlja turističku destinaciju koja se proteže od Dajle na sjeveru do ušća rijeke Mirne na jugu. Obala je razvedena, s kamenim i šljunčanim plažama.

Među najznačajnije specifičnosti grada, ističu se novigradska luka, za manje putničke i ribarske brodove te novoizgrađena, vrhunski opremljena marina I. kategorije, marina Nautica koja raspolaže s 50 suhih vezova i 365 vezova u moru.

Glavni nositelji turističke djelatnosti su Turistička zajednica Grada Novigrada-Cittanova, Grad Novigrad-Cittanova i poduzetnici koji pružaju turističke i ugostiteljske usluge. Uz brojne prirodne i kulturne atraktivnosti, gastro, etno, izletničku i športsko-rekreacijsku ponudu, značajan dio turističke ponude čine i tradicionalne manifestacije od kojih se mogu istaknuti trodnevni Međunarodni jazz, blues i soul festival i pučka fešta sv. Pelagija, zaštitnika Grada Novigrada-Cittanova.

Najrazvijeniji oblik turizma je kupališni turizam koji zbog visokih ljetnih temperatura traje puna četiri mjeseca. Uspješno se razvija i kulturni turizam i to kroz organizaciju brojnih priredbi, koncerata, posjeta kulturnim znamenitostima i sl.¹⁸

Smještajni kapaciteti obuhvaćaju hotele, autokampove, pansione, bungalove i jedno odmaralište.

Tablica 19: Smještajni kapaciteti na području Grada Novigrada-Cittanova prema podacima dobivenim u prosincu 2008. godine

Hoteli	Kategorija	Smještajni kapacitet	Privatni smještaj	Kategorija	Smještajni kapacitet
Maestral	****	622	Paušalci	***	1.785
Laguna	***	422	Epoca turizam d.o.o.	***	97
Emonia	*	60	Universum d.o.o.	***	88
Nautica	****	92	Festino d.o.o.	***	52
Rotonda	**	92	Solea d.o.o.	***	44

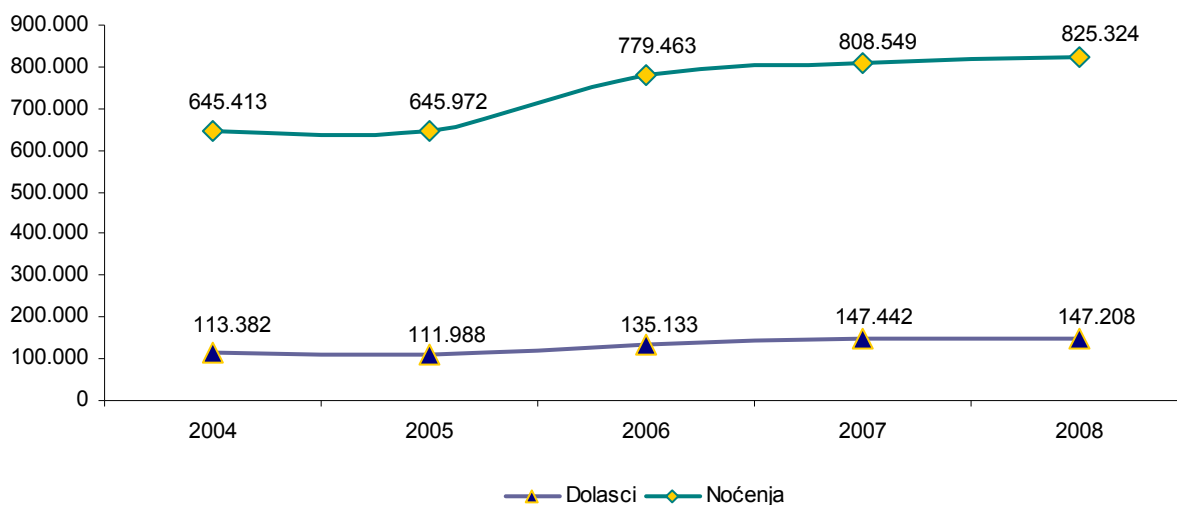
¹⁸ Turistička zajednica Grada Novigrada-Cittanova

Sv. Benedikt	***	36	Fe-Mi tours d.o.o.	***	40
Cittar	***	28	Dom trgovina d.o.o.	***	36
Makin	***	26	Latice	***	32
Villa Cittar	***	24	Artur d.o.o.	***	20
Ukupno		1402	Laudo d.o.o.	***	20
			Krevatin tours d.o.o.	***	20
			Apartmani Villa Baissero	***	16
Pansioni	Kategorija	Smještajni kapacitet	Eldom d.o.o.	***	16
Emaus	***	50	M-Zlatica	***	16
Santa Maria	***	30	Radovan Ecio	***	10
Torci 18	***	25	Novasol d.o.o.	***	10
Kolo	***	18	Benedikt d.o.o.	***	10
Ukupno		123	Skalin d.o.o.	***	9
			Medusa	***	8
Kastanija	Kategorija	Smještajni kapacitet	Rakam trade d.o.o.	***	8
Pinesta d.o.o.	Hostel	450	Plusing d.o.o.	***	7
Litijska plaža d.o.o.	Hostel	224	Ukupno		2.344
Medius d.o.o.	Hostel	165			
Pinea d.o.o.	Hostel	156	Autokampovi	Kategorija	Smještajni kapacitet
Erica d.o.o.	**/**	100	Mareda	***	2.200
Rosarex d.o.o.	**	74	Sirena	***	1.800
Ukupno		1.169	Kastanija	***	540
			Ukupno		4.540
Odmaralište	Kategorija	Smještajni kapacitet			
Rona Mareda	/	584			
Ukupno		584			

Izvor: Turistička zajednica Grada Novigrada-Cittanova

Turistička kretanja pokazuju tendenciju rasta, tako je broj dolazaka porastao za 29,83%, a broj noćenja za 27,88% u periodu od 2004. do 2008. godine što se može vidjeti na slijedećem grafu.

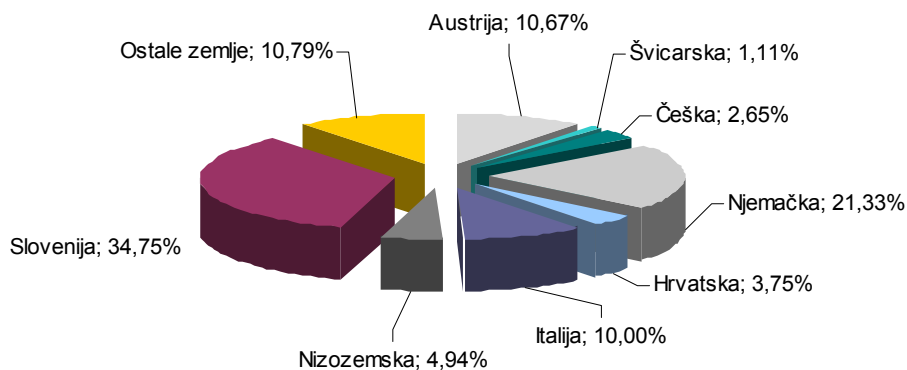
Graf 7: Turistička kretanja u Gradu Novigradu-Cittanova za razdoblje od 2004.-2008.godine

Izvor: Državni zavod za statistiku, Priopćenja 2008. godine, TZ Grada Novigrada-Cittanova

Preko 95% turista čine stranci među kojima je najviše posjetitelja iz Slovenije, Njemačke, Austrije i Italije.

Graf 8: Udio turista prema zemljama iz kojih dolaze

Izvor: Turistička zajednica Grada Novigrada-Cittanova

Selektivne vrste turizma, za čiji razvoj postoji potencijal u Gradu Novigradu-Cittanova zbog njegovog geografskog položaja te kulturne i prirodne baštine, su:

- Kulturni turizam;
- Nautički turizam;

- Eko turizam;
- Ruralni turizam sa svim svojim podvrstama i
- Gastroturizam.

Novigrad je 1997. godine nagrađen „Turističkim cvijetom“, nagradom koju su dodijelili HRT i HTZ za primjerenu uređenost grada. Istu nagradu dobio je i 1999. godine.

2.1.9. Bankarstvo i financijske usluge

Postojanje banke na području jedinice lokalne samouprave (grada ili općine) znatno olakšava poslovanje svim poslovnim subjektima na tom području, a ujedno, omogućavanjem konstantne dostupnosti novčanih sredstava kućanstvima i poslovnim subjektima, djeluje pozitivno na cijelo gospodarstvo tog područja.

Na području Grada Novigrada-Cittanova djeluju slijedeće banke:

- Istarska kreditna banka;
- Erste & Steiermarkische Bank i
- Privredna banka Zagreb.

Osim navedenog, na području Grada Novigrada-Cittanova postoje i bankomati sljedećih banaka:

- Erste & Steiermarkische Bank;
- Istarska kreditna banka Umag;
- Privredna banka Zagreb;
- OTP banka i
- Reiffeisen banka.

2.1.10. Poticanje razvoja poduzetništva

Programi poticanja poduzetništva predstavljaju značajnu potporu gospodarskom razvoju te omogućuju jačanje konkurentnosti, ravnomjeran regionalni razvoj, podizanje kvalitete poduzetničke infrastrukture te jačanje poduzetničke klime.

Slijedeća tablica prikazuje programe poticaja koje nudi Grad Novigrad-Cittanova.

Tablica 20: Programi poticaja koje nudi Grad Novigrad-Cittanova prema podacima dobivenim u prosincu 2008. godine

Programi poticaja	Opis
Program sufinanciranja kreditiranja investicijskih projekata	Grad Novigrad-Cittanova subvencionira kamatnu stopu u iznosu od 2% na kredite poduzetnika odobrene sukladno po slijedećim djelatnostima: proizvodne, turizam, poljoprivreda, veletrgovina, poduzetnicima koji svoju djelatnost obavljaju na području gospodarske pretežito proizvodne namjene Sv. Vidal, St. Vinjeri i Bužinija, a sve sukladno Odluci o utvrđivanju uvjeta i načina subvencioniranja kamata poduzetnika na području Grada Novigrada-Cittanova („Službene novine Grada Novigrada-Cittanova“ br. 2/06). Prema Odluci prednost pri dodjeli kredita imaju tvrtke čiji se programi temelje na zapošljavanju, proizvodnim djelatnostima, proizvodnji namijenjenoj izvozu, uvođenju novih tehnologija, ekološkoj prihvatljivosti itd, a namjena kredita je kupnja građevinskog zemljišta, nabava opreme ili prijevoznih sredstava ili plovila u funkciji poduzetništva. Minimalni iznos kredita je 5.000,00 EUR (u kunskoj protuvrijednosti), a maksimalni iznos kredita je 100.000,00 EUR (u kunskoj protuvrijednosti).

Program sufinanciranja kreditiranja adaptacije apartmana	Grad Novigrad-Cittanova subvencionira kamatnu stopu u iznosu od 2% na kredite iznajmljivača soba i apartmana pri adaptaciji apartmana. Maksimalni iznos kredita je 50.000,00 EUR.
Program oslobođenja plaćanja doprinosa unutar poduzetničke zone	Grad Novigrad-Cittanova potpomaže poduzetnike u zonama s umanjnjem od 20% komunalnog doprinosa pri izgradnji poslovnih objekata. Sukladno Odluci o komunalnom doprinosa («Službene novine Grada Novigrada-Cittanova» br. 7/04.) visina komunalnog doprinosa u Poslovnoj zoni je 80,00 kn/m ³ s mogućnošću plaćanja komunalnog doprinosa u 24 mjesečna obroka beskamatno.
Subvencioniranje kupnje zemljišta	Pri kupnji zemljišta u radnoj zoni, Grad omogućuje kupnju u 4 rate (25% pri sklapanju ugovora, a ostatak svakih 6 mjeseci u razdoblju od dvije godine).
Poticaji u poljoprivredi	Mjera kojom Grad potiče poljoprivrednike je nabava sadnog materijala. Grad sudjeluje s 1/3 dijela iznosa pri kupnji sadnica, s Istarskom županijom i Udugom Agroemonia. Prilikom nabave sadnog materijala nabavljaju se sadnice maslina, vinove loze, voćki i dr.

Izvor: Grad Novigrad-Cittanova – obrazac za izradu Programa ukupnog razvoja

Osim navedenih poticaja na lokalnoj razini, poduzetnici na području Grada Novigrada-Cittanova mogu koristiti i poticaje koje odobrava **Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva** (MINGORP), a u toku 2008. godine su to bili sljedeći programi:

- Projekt „Razvoj obrtništva“;
- Projekt „Dokvalifikacije i prekvalifikacije u obrtništvu“;
- Projekt „Obrazovanje u obrtništvu“;
- Projekt „Prezentacija hrvatskog gospodarstva na inozemnim tržištima“;
- Projekt „Poduzetničke potporne institucije“;
- Projekt „Zadružno poduzetništvo“;
- Projekt „Klasteri – udruživanjem do uspjeha“;
- Projekt „Poduzetništvo žena i ciljnih skupina“;
- Projekt „Jačanje konkurentnosti malog gospodarstva“;
- Projekt „Inovacije i novi proizvodi“;
- Projekt „Obrazovanje za poduzetništvo“;
- Projekt „Poduzetničke zone“.

Na kraju je potrebno istaknuti da se prikazani programi poticaja odnose na razdoblje 2008. godine te su u skladu s tim podložni promjenama, izmjenama i dopunama tijekom 2009. godine.

2.1.11. Gospodarska udruživanja

Kada se govori o gospodarskim udruživanjima na području Republike Hrvatske potrebno je istaknuti dvije ključne institucije koje vrše registraciju poduzetnika, bez obzira na njihov pravni oblik:

- Hrvatska obrtnička komora (HOK, www.hok.hr) i
- Hrvatska gospodarska komora (HGK, www.hgk.hr).

koje pružaju informacije o svim hrvatskim tvrtkama te njihovim inozemnim partnerima.

Područje Istarske županije ima središte Hrvatske obrtničke komore i Hrvatske gospodarske komore u Puli. Hrvatska gospodarska komora - Županijska komora Pula ima sljedeće ciljeve i zadatke:

- zastupanje interesa članica pred državnim organima;
- usklađivanje međusobnih interesa među članicama;
- promocija hrvatskog gospodarstva na državnoj i međunarodnoj razini;
- ostvarivanje poslovnih kontakata s inozemstvom;
- poticanje obrazovanja sl..

Osim navedenih ciljeva i zadataka HGK pruža savjete vezane uz primjenu ISO standarda, licenci, prezentaciju inovacija i patenata, pruža podršku prilikom otvaranja tvrtki i osnivanja stranih predstavništva, nudi pravno savjetovanje itd..

U tom smislu svi poslovni subjekti na području Grada Novigrada-Cittanova ali i cijele Istarske županije, mogu računati na sustavnu podršku na svim razinama svog poslovanja.

2.1.12. Radna snaga – zaposlene i nezaposlene osobe

Prema podacima Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, na dan 30.9.2008. godine, na području Grada Novigrada-Cittanova bilo je zaposleno ukupno **2.232** osobe. U odnosu na isto razdoblje 2007. godine, broj zaposlenih porastao je za 2%.

Broj osiguranika prema osnovama osiguranja prikazan je sljedećoj tablici:

Tablica 21: Broj osiguranika prema osnovama osiguranja za Grad Novigrad-Cittanova

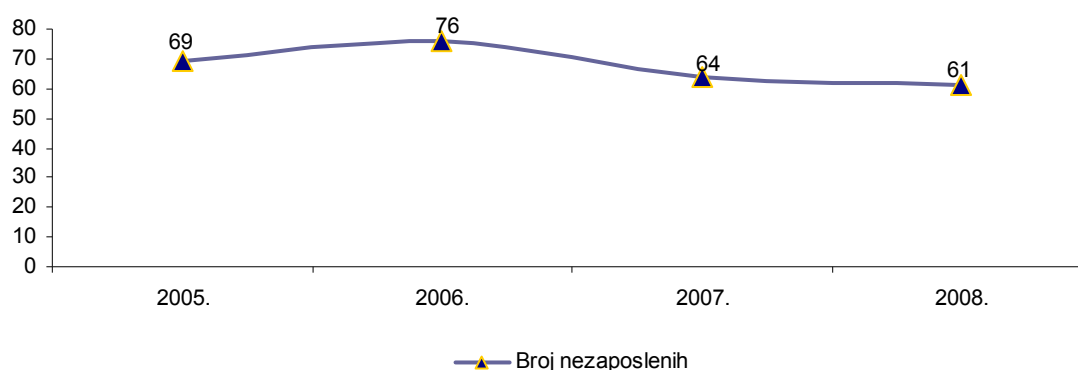
Osnove osiguranja	Broj osiguranika na dan 30.rujna 2008.godine	%
radnici kod pravnih osoba	1.701	76,21%
radnici kod fizičkih osoba	276	12,37%
obrtnici	196	8,78%
poljoprivrednici	29	1,30%
samostalne profesionalne djelatnosti	16	0,72%
zaposleni kod međunarodnih organizacija u inozemstvu	1	0,04%
produženo osiguranje	13	0,58%
Ukupno	2.232	100%

Izvor: Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, središnja služba, Zagreb, 25. studenog 2008. godine

Važno je napomenuti sljedeće:

- Osiguranici mirovinskog osiguranja u Republici Hrvatskoj su u Hrvatskom zavodu za mirovinsko osiguranje registrirani prema mjestu rada - prema Zakonu o mirovinskom osiguranju (NN 102/98, 127/00, 59/01, 109/01, 147/02, 117/03, 30/04, 177/04, 92/05, 79/07, 35/08);
- U slučaju da poduzeće ima podružnicu u mjestu prebivališta korisnika mirovinskog osiguranja, tada se korisnik registrira u svom mjestu prebivališta;
- Poljoprivrednici i obrtnici prijavljeni su prema mjestu prebivališta;
- Gore navedeni podaci ne uključuju sezonske oscilacije korisnika mirovinskog osiguranja te prikazuju samo podatke za vrijeme kada su prikupljeni.

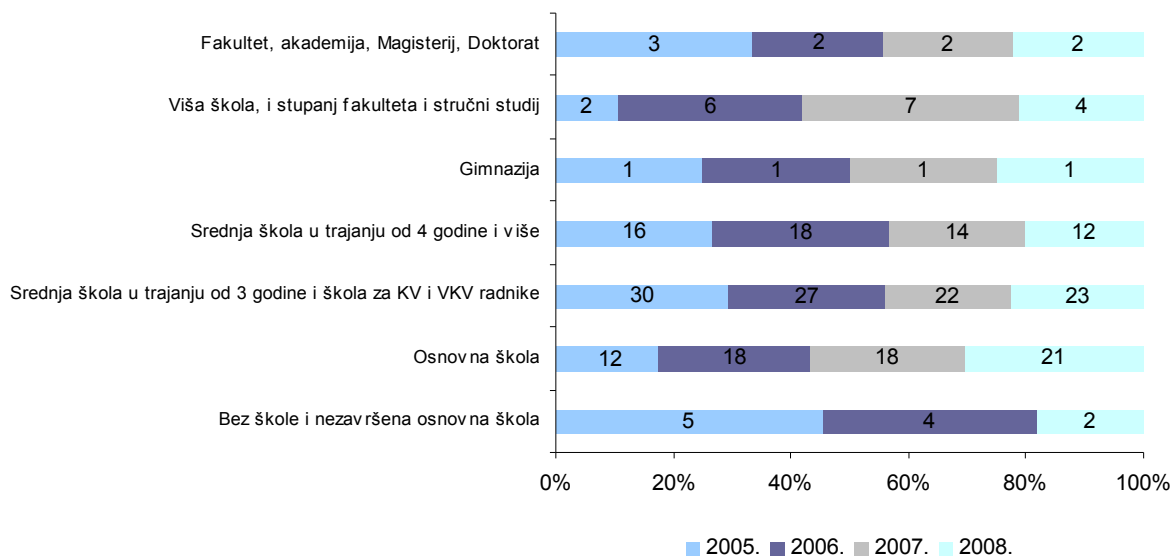
Promatrajući broj nezaposlenih osoba na području Novigrada, on se smanjio u periodu 2005. – 2008. godine za 12% što je evidentno na sljedećem grafu.

Graf 9: Broj nezaposlenih osoba na području Grada Novigrada-Cittanova

Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje, područna služba Pula, 27. studenog 2008. godine, <http://www.hzz.hr/>, 13. veljače, 2009. godine

Od ukupnog broja nezaposlenih osoba, najviše ih je sa završenom srednjom školom u trajanju od 3 godine i školom za KV i VKV radnike, ipak, njihov udio se smanjio u 2008. godini u odnosu na 2005. godinu s 43,5% na 37,7%.

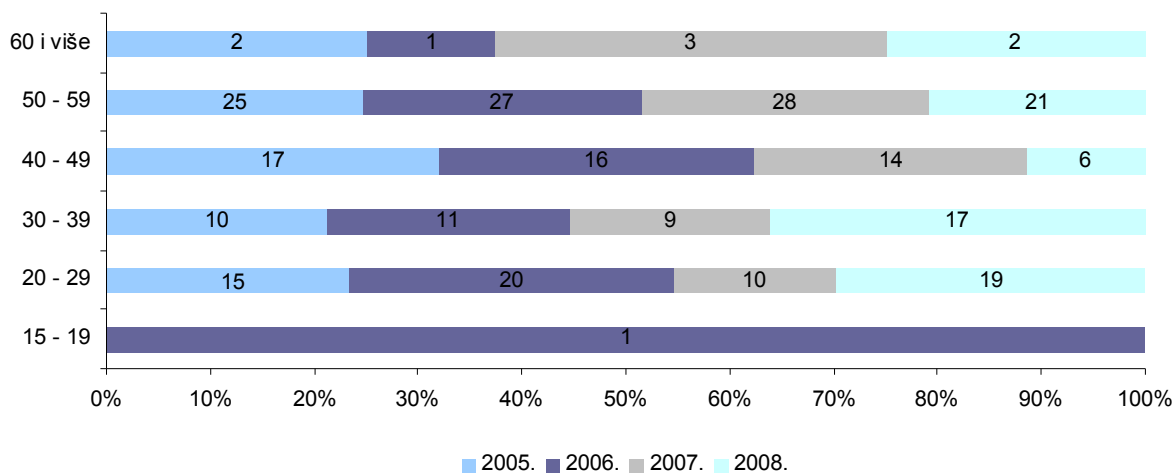
Graf 10: Prijavljene nezaposlene osobe prema razini obrazovanja za 2005., 2006., 2007., i 2008. godinu za Grad Novigrad-Cittanova

Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje, područna služba Pula, 27. studenog 2008. godine, <http://www.hzz.hr/>, 13. veljače, 2009. godine

Najveći porast nezaposlenih osoba vidljiv je kod osoba sa završenom osnovnom školom čiji je udio u ukupnom broju nezaposlenih porastao sa 17,4% u 2005. godini na 34,4% u 2008. godini. Slijedeći graf prikazuje strukturu zaposlenih prema dobnim skupinama.

Graf 11: Prijavljene nezaposlene osobe prema dobnim skupinama za 2005., 2006., i 2007. godinu za Grad Novigrad-Cittanova

Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje, područna služba Pula, 27. studenog 2008. godine, <http://www.hzz.hr/>, 13. veljače, 2009. godine

Iz grafa je vidljivo kako je najviše nezaposlenih iz dobne skupine 50-59 godina. Najveći pad nezaposlenosti ostvaren je u dobnoj skupini 40-49 godina čiji se udio smanjio s 25% u 2005. godini na 9% u 2008. godini. Najveći porast nezaposlenosti uočen je u dobnoj skupini 30-39 godina čiji se udio povećao s 14% na 26% u istom periodu.

Tablica 22: Izvori sredstava za život u Gradu Novigradu-Cittanova

	Istarska županija		Grad Novigrad-Cittanova						
	Svega	%	Svega	%	Muškarci	%	Žene	%	
Ukupan broj stanovnika	206.344	100,00%	4.002	100%	1.889	100,00%	2.113	100,00%	
Glavni izvori sredstava za život	Prihodi od rada	78.988	38,28%	1.629	40,70%	881	46,64%	748	35,40%
	Prihodi od rada i mirovine	643	0,31%	8	0,20%	6	0,32%	2	0,09%
	Prihodi od rada i ostali prihodi (soc. nak., prihodi od imovine i sl.)	3.093	1,50%	40	1,00%	17	0,90%	23	1,09%
	Samo mirovina	45.933	22,26%	823	20,56%	326	17,26%	497	23,52%
	Mirovina i soc. naknada	223	0,11%	3	0,07%	1	0,05%	2	0,09%
	Mirovina i ostali prihodi (naknada od imovine i sl.)	1.441	0,70%	10	0,25%	4	0,21%	6	0,28%
	Samo socijalna naknada	2.091	1,01%	82	2,05%	33	1,75%	49	2,32%
	Samo prihodi od imovine	425	0,21%	11	0,27%	5	0,26%	6	0,28%
	Samo povremena potpora drugih	1.116	0,54%	7	0,17%	4	0,21%	3	0,14%
	Ostali prihodi	2.079	1,01%	32	0,80%	12	0,64%	20	0,95%
	Bez prihoda	63.528	30,79%	1.283	32,06%	555	29,38%	728	34,45%
	Nepoznato	6.784	3,29%	74	1,85%	45	2,38%	29	1,37%

Izvor: Državni zavod za statistiku, Popis stanovništva, 2001. godina

Prema podacima iz popisa stanovništva 2001. godine, na području Grada Novigrada-Cittanova prihodom od rada sredstva za život stječe **1.629** stanovnika, odnosno **40,70%**. Važno je napomenuti da prihode od rada prima više muškaraca nego žena, odnosno **46,64%** muškaraca prema **35,40%** žena. Bez prihoda u Gradu Novigradu-Cittanova je **1.283** stanovnika, odnosno **32,06%**. Također se može primijetiti da je veći udio žena bez prihoda (**34,45%**), nego što je to u slučaju muške populacije (**29,38%**). Prihod od mirovine stječe 823 stanovnika, odnosno **20,56%** ukupnog stanovništva. Glavni izvori sredstava za život u Gradu Novigradu-Cittanova, u većini slučajeva poklapaju se s onima Istarske županije, što je vidljivo iz tablice.

2.1.13. Stambeni objekti na području Grada Novigrada-Cittanova

U ovom dijelu dokumenta analiziraju se stanovi na području Grada Novigrada-Cittanova prema načinu korištenja. Analiza se radi prema podacima popisa stanovništva iz 2001. godine.
(Potrebno je napomenuti da izraz stanovi u narednoj tablici označava sve vrste stambenih jedinica.)

Tablica 23: Stanovi prema načinu korištenja

		Istarska županija		Grad Novigrad-Cittanova	
		broj	m ²	broj	m ²
UKUPNO		102.465	7.291.857	3.282	204.197
Stanovi za stalno stanovanje	Ukupno	84.559	6.232.582	2.183	141.874
	Nastanjeni	70.562	5.346.636	1.326	100.950
	Privremeno nenastanjeni	11.858	771.066	856	40.869
	Napušteni	2.139	114.880	1	55
Stanovi koji se koriste povremeno	Stanovi za odmor	14.696	875.841	892	51.284
	U vrijeme sezonskih radova u poljoprivredi	148	8.021	-	-
Stanovi u kojima se samo obavljala djelatnost		3.062	175.413	207	11.039

Izvor: Državni zavod za statistiku (Popis 2001.)

Prema podacima iz prethodne tablice na području Grada Novigrada-Cittanova nalaze se 3.282 stana, što je 3,20% udjela u ukupnom broju stanova u županiji. Stalno nastanjeno je 1.326 ili 40,40% stanova, dok je 892 ili 27,17% stanova namijenjeno za odmor i ne služe stalnom stanovanju.

2.1.14. SWOT Analiza gospodarstva

Na temelju provedene analize gospodarstva područja Grada Novigrada-Cittanova, u ovom dijelu teksta je izrađena SWOT analiza koja prepoznaje prilike, prijetnje, prednosti i slabosti navedenog područja.

Tablica 24: SWOT analiza gospodarstva Grada Novigrada-Cittanova

Snage	Slabosti
<p>Povoljan geografski položaj;</p> <p>Povoljan prometni položaj na regionalnoj prometnici koja iz smjera Trsta i Kopra vodi do zapadne Istre;</p> <p>Blaga mediteranska klima s 2.500 sunčanih sati godišnje;</p> <p>Povoljna dobna struktura stanovništva gdje dominiraju dvije dobne skupine - 20-39 i 40-59 godina;</p> <p>Ujednačena spolna struktura;</p> <p>Porast broja poduzetnika za 35% u periodu od 2004. do 2008. godine;</p> <p>Smanjenje nezaposlenosti za 12% u periodu 2005. do 2008. godine;</p> <p>Programi poticaja koje nudi Grad Novigrad- Cittanova; Bogata prirodna i kulturna baština;</p> <p>Klimatske i reljefne karakteristike pogodne za razvoj selektivnih oblika turizma;</p> <p>Aдекватna ponuda smještajnih kapaciteta;</p> <p>Trend rasta broja turističkih dolazaka i noćenja;</p> <p>Postojanje web stranica Grada Novigrada-Cittanova i Turističke zajednice grada Novigrada- Cittanova;</p> <p>Najveća tvornica u proizvodnji solarnih panela u JIE;</p> <p>Dobra struktura izvoza;</p> <p>Tradicija ribarstva.</p>	<p>Nepostojanje zadruga na području grada;</p> <p>Nedovoljna prezentiranost i promoviranost novigradske tradicije te prirodne i kulturne baštine;</p> <p>Novigradska tradicija i baština nije dovoljno prepoznata, nije utvrđen identitet;</p> <p>Slaba prometna povezanost s okolnim mjestima;</p> <p>Nepostojanje javnog gradskog prijevoza;</p> <p>Nije provedena plinifikacija;</p> <p>Nedovoljno razvijena infrastruktura u ribarskoj luci: struja, voda, urbana oprema;</p> <p>Obrazovna struktura radno aktivnog stanovništva ne odgovara potrebama postojećih firmi te se radna snaga mora tražiti u drugim dijelovima Hrvatske (i šire) (manjak KV konobara, VSS-a).</p>

Prilike	Prijetnje
<p>Potencijal razvoja ekološke poljoprivrede;</p> <p>Potencijal za razvoj održivih selektivnih vrsta turizma (ekoturizam, agroturizam, avanturizam, kulturni turizam, gastroturizam...);</p> <p>Udruživanje obrtnika i poduzetnika radi većeg razvoja i suradnje na dobivanju poticaja iz različitih fondova;</p> <p>Razvoj cjelogodišnjeg turizma;</p> <p>Zatvaranjem kamenoloma otvara se mogućnost prenamjene prostora u turističke svrhe;</p> <p>Pročišćene voda iz pročištača koji se završava može biti korištena u sustavu navodnjavanja u poljoprivredi;</p> <p>Obnavljanje i standardizacija urbane opreme (info-punktovi); Potencijal razvoja proizvodnje koji bi pratili postojeće strukture usluga i proizvoda u radnoj zoni;</p> <p>Diversifikacija ponude u trgovinama (autohtone i izvorne proizvode).</p>	<p>Nestabilnost u regiji bi mogla usporiti razvoj turizma i gospodarstva na području grada;</p> <p>Rastuća konkurentnost na međunarodnom tržištu;</p> <p>Utjecaj globalne recesije na turizam;</p> <p>Promjenom demografske i obrazovne strukture dolazi do prijetnje gubitka lokalnog identiteta;</p> <p>Odlazak obrta i trgovina iz stare jezgre.</p>

2.2. Društvene djelatnosti

Zadovoljavanje javnih potreba u društvenim djelatnostima je jedna od temeljnih funkcija jedinica lokalne i područne samouprave. Početna točka u razmatranju analize društvenih djelatnosti je njihov značaj za razvoj i napredak svakog društva. Pri tome se može napomenuti nužnost zajedničkog djelovanja različitih udruga na razini grada s ciljem postizanja sinergijskih učinaka. Općinske/gradske udruge na razini županije udružuju se na način da žele zajedničkim snagama doprinijeti stvaranju pozitivne klime koja će doprinijeti ostvarenju razvojnih ciljeva općine/grada. U razmatranju plana razvoja Grada Novigrada-Cittanova potrebno je posebnu pažnju posvetiti **institucijama društvenih djelatnosti**:

- Gradskim ustanovama;
- obrazovanju;
- razvoju i očuvanju kulturnih vrijednosti;
- objektima i institucijama koje svojim djelovanjem i postojanjem promiču športski život gradova;
- sustavu zdravstvene zaštite i socijalne skrbi;
- sustavu vatrogasne zaštite;

- udrugama.

Prirodna i kulturna baština na području čitave Istarske županije, pa tako i Grada Novigrada-Cittanova, nameću se kao izvanredan turistički potencijal. Prostor Grada Novigrada-Cittanova odlikuje se netaknutim prirodnim i tradicionalnim spomenicima, starim sakralnim objektima, tradicionalnim kulturnim događajima te manifestacijama. Očuvanje i prezentacija kulture i tradicije Grada Novigrada-Cittanova jedan je od prioriteta analize društvenih djelatnosti.

Sustavi obrazovanja, zdravstvene zaštite i socijalne skrbi te institucije istih zahtijevaju poseban tretman. Obrazovne institucije svojim djelovanjem utječu na gospodarstvenu sliku grada. Regionalni operativni program županije kao jedan od osnovnih županijskih problema generalno ističe i potrebu za boljom komunikacijom i suradnjom Grada i Općina međusobno i sa Županijom, ali i Županije s resornim Ministarstvom. Ovakav vid suradnje je potreban kako bi realizirao dugoročan ekonomski razvitak na području cijele Istarske županije.

Udruge predstavljaju značajne interesne skupine građana koje svojim djelovanjem pospješuju razvoj društvenih djelatnosti.

Veliki izazov će također predstavljati upravljanje projektima ekonomskog razvoja financiranim od strane Europske Unije. U vezi s tim problemom poduzete su mjere koje leže u činjenici da se značajna sredstva angažiraju u financiranju decentraliziranih funkcija u osnovnom školstvu, zdravstvu i socijalnoj skrbi. Također se i znatna sredstva ulažu u izgradnju komunalne strukture, stipendiranje učenika i studenata, sufinanciranje raznih programa i aktivnosti u kulturi i športu.

2.2.1. Nadležnosti

Grad Novigrad-Cittanova obavlja poslove kojima se indirektno ostvaruju potrebe građana, a koji Ustavom ili zakonom nisu dodijeljene državnim tijelima. Poslovi koje obavlja Grad u segmentu društvenih djelatnosti se odnose na:

- brigu o potrebama stanovnika za obrazovanjem, zdravstvom i socijalnom skrbi, kulturom i športom;
- brigu o osnivanju pravnih osoba radi poticanja razvoja Grada;
- razinu poticaja u vezi mjera radi zaštite životnog standarda i socijalno ugroženih osoba;
- poticaje u vezi udruga građana;
- očuvanje kulturnog, povijesnog i prirodnog naslijeđa;
- osiguravanje uvjeta za protupožarnu i civilnu zaštitu;
- poticaji kod ostalih poslova vezanih uz poticanje razvoja Grada.

Analiza društvenih djelatnosti će sukladno navedenim problemima obratiti najveću pozornost na sljedeće kategorije:

- obrazovanje;
- kulturu;
- šport;
- zdravstvo i socijalnu skrb;
- sustav zaštite i spašavanja;
- udruge.

Ovom podjelom će se analizirati društvene djelatnosti te će se promotriti kako preko razvoja skupnih aktivnosti i umrežavanja različitih inicijativa i organizacija bolje očuvati dugoročnost djelovanja većeg broja ljudi.

2.2.2. **Obrazovanje**

Prema Regionalnom operativnom programu u sustavu obrazovanja na području Istarske županije definirano je nekoliko ključnih problema (nedostataka i potreba) za koja je potrebno naći adekvatna rješenja:

- pedagoški standard ne zadovoljava u potpunosti;
- neadekvatna opremljenost škola;
- pomanjkanje prostora za učenike;
- potreba za izgradnjom školskih športskih objekata;
- dodatna edukacija nastavnika¹⁹.

Osnovni oblici obrazovanja koji će biti promatrani u ovom dokumentu uključuju:

- Predškolsko obrazovanje;
- Osnovnoškolsko obrazovanje;
- Srednjoškolsko obrazovanje;
- Više i visokoškolsko obrazovanje.

2.2.2.1. **Predškolsko obrazovanje u Gradu Novigradu-Cittanova**

Na području Grada Novigrada-Cittanova u funkciji predškolskog obrazovanja djeluju dva vrtića:

- Dječji vrtić Tičići;
- Dječji vrtić pri Talijanskoj osnovnoj školi.

Dječji vrtić Tičići

Dječji vrtić „Tičići“, koji je s radom počeo 1990. godine, prostire se na 1.218,30 m² i broji 41 prostoriju zajedno s terasama. U neposrednoj blizini vrtića postoji zelena površina veličine 6.000 m². Vrtić je samostalna ustanova koja nema svojih podružnica.

Metoda rada koja se primjenjuje u vrtiću je „Vrtić kao dječja kuća“. Dječji vrtić trenutno ima 111 polaznika, od čega 43 djevojčice i 68 dječaka. U prosjeku se broj polaznika, tijekom posljednjih pet godina, kretao u rasponu 109 – 111. U sklopu vrtića postoje i jaslice te je dobna struktura polaznika od 18 mjeseci do 6 godina. U jaslicama trenutno ima 30 polaznika, a u posljednjih 5 godina kroz jaslice je prošlo 158 djece. Vrtić radi u 5 odgojnih grupa pri čemu broj djece po grupi iznosi 15 za jaslice te 27 za starije grupe, a postoji i mogućnost cjelodnevnog boravka djece. Vrtić pruža uslugu prehrane i zadovoljava HACCP standarde. Vrtić pokriva čitavo područje Grada Novigrada-Cittanova pri čemu 98% djece dolazi iz samog Grada Novigrada-Cittanova, a 2% iz ostalih naselja unutar iste JLS. Djeca iz okolnih JLS-ova ne pohađaju ovaj vrtić.

Radno vrijeme vrtića je od 06:30 – 16:30 i usklađeno je s radnim vremenom većine gospodarskih subjekata na području Grada Novigrada-Cittanova te stoga trenutno ne postoji potreba za njegovom promjenom. Vrtić je zatvoren samo za državne blagdane.

Objekt u kojem je smješten vrtić je u vrlo dobrom stanju i ima svu potrebnu opremu za obavljanje svoje primarne djelatnosti kao i svu potrebnu administrativnu opremu (računala, namještaj, pristup internetu i sl.).

¹⁹ Izvor: ROP Istarske županije, 2006. godina

U sklopu vrtića ne postoje dodatni objekti te postoji potreba za dogradnjom blagovaonice, vrtićke sportske dvorane, spavaonice i pratećih prostora.

Broj zaposlenih iznosi 21, od čega ima 10 odgajatelja i 2 stručna suradnika, a ostatak čini prateće osoblje. Postoji potreba za dodatnim zapošljavanjem odgajatelja i spremačice. Na području Grada Novigrada-Cittanova postoji dovoljno kvalificirane radne snage za rad u vrtiću.

Vrtić također organizira i druženja van vrtića u koja se mogu uključiti i roditelji te se organiziraju izleti poput planinarskih pohoda kao i druženja s drugim vrtićima i to s dječjim vrtićem pri talijanskoj osnovnoj školi u Novigradu, dječjim vrtićem Brtonigla iz Brtonigle te dječjim vrtićem Tići iz Vrsara.

Osim redovitog programa postoje i dodatni programi koji obuhvaćaju:

- Rano učenje engleskog jezika;
- Nogometnu grupu;
- Predškolci vježbaju.

Vrtić se financira iz proračuna Grada Novigrada-Cittanova, participacijom roditelja te putem sponzorstva. Financijska sredstva nisu dostatna s obzirom na potrebe vrtića.

Dječji vrtić pri Talijanskoj osnovnoj školi

Vrtić je počeo s radom 1960. godine, a od 1990. godine djeluje kao sastavni dio talijanske osnovne škole na 223,54 m² te ima 3 prostorije i jednu otkrivenu terasu. U njegovoj neposrednoj blizini postoji manja zelena površina.

Metoda rada koja se primjenjuje u vrtiću je „Vrtić kao dječja kuća“. Trenutno, vrtić pohađa 36 djece od čega je 47% djevojčica i 53% dječaka dobne strukture od 2 do 7 godina života. Nema jaslica. Posljednjih 5 godina vrtić je pohađalo 163 djece, dakle godišnji prosjek broja polaznika iznosi 33. Ukoliko Grad to omogući, postoji i mogućnost cjelodnevnog boravka djece. Vrtić radi s jednom mješovitom grupom. Vrtić pruža uslugu prehrane i to 2 glavna obroka i 2 međuobroka. Pokriva čitavo područje Grada Novigrada-Cittanova pri čemu je 89% polaznika je s područja Grada Novigrada-Cittanova, a 11% iz okolnih naselja unutar iste JLS te okolnih JLS-a (Nova Vas, Poreč, Babići).

Radno vrijeme vrtića je od 06:30 – 16:30 i usklađeno je s radnim vremenom većine gospodarskih subjekata na području Grada Novigrada-Cittanova te stoga trenutno ne postoji potreba za njegovom promjenom. Vrtić radi tijekom cijele godine, zatvoren je samo oko Božićnih i Novogodišnjih blagdana pri čemu broj dana varira od 5 do 7.

Objekt u kojem je vrtić smješten u dobrom je stanju, međutim postoji potreba za većim prostorom. Neophodno je postaviti galeriju koja bi bila namijenjena spavaonici ili proširiti prostor i natkriti terasu kako bi se povećao prostor za dnevni boravak. Vrtić ima svu potrebnu opremu za obavljanje primarne djelatnosti koja se redovito nadopunjava u skladu s raspoloživim financijskim sredstvima, dok je administrativna oprema (računala, namještaj, pristup internetu i sl.) vrlo skromna.

Vrtić trenutno zapošljava 2 odgajateljice s punim radnim vremenom, jednu odgajateljicu na pola radnog vremena, jednog psihologa na pola radnog vremena, jednu kuharicu na pola radnog vremena te jednu spremačicu na puno radno vrijeme. Ravnatelj, tajnik, računovođa i kućni majstor rade i u školi i u vrtiću, a financirani su od Ministarstva. Postoji potreba za još jednom odgajateljicom na pola radnog vremena. Na području Grada Novigrada-Cittanova postoji dovoljno kvalificirane radne snage za rad u vrtiću.

Vrtić organizira druženja s drugim vrtićima, a najbolje surađuje s dječjim vrtićima Brtonigla i Tići te s ostalim talijanskim vrtićima u Istri s kojima se organiziraju različite zajedničke aktivnosti. Također svake godine organiziraju se izleti djece (sa i bez roditelja) po Istri. Redovito se posjećuje maskenbal u Opatiji te se organiziraju i planinarenja.

Također, postoji i suradnja s ostalim vrtićima na stručnoj razini. U suradnji s Agencijom za obrazovanje, odgajateljica iz ovog vrtića održala je seminar u 3 modula za odgajatelje svih talijanskih vrtića regije (Rijeka, Buje, Umag, Brtonigla, Pula, Vodnjan, Poreč...).

Osim redovitog programa postoje i dodatni programi koji obuhvaćaju:

- Upoznavanje engleskog jezika;

- Igraonicu hrvatskog jezika i
- Radionice (suradnja s Domom umirovljenika, muzejom, gradskom knjižnicom...).

Vrtić se financira iz proračuna Grada Novigrada-Cittanova te putem Ministarstva, roditelja i sponzorstva. Također, postoje i dodatni izvori financiranja - Talijanska Unija iz Rijeke i Sveučilište u Trstu financiraju dio stručnog usavršavanja, didaktička sredstva i literaturu. Financijska sredstva nisu dostatna obzirom na potrebe vrtića.

Kao najznačajnije prednosti vrtića izdvajaju se:

- Rad u mješovitoj grupi koji omogućuje bolju i bržu socijalizaciju te osamostaljenje djece;
- Uvedene interesne grupe roditelj – dijete i različite aktivnosti;
- Roditeljski sastanci preoblikovani u radionice i radne grupe;
- Korištenje literature na hrvatskom i talijanskom jezičnom i metodičkom području;
- Uvedeni elementi medijacije, kvalitetne škole te teorije izbora u radu s djecom.

2.2.2.2. Osnovnoškolsko obrazovanje

Na području Grada Novigrada-Cittanova postoje dvije osnovne škole:

- Rivarela;
- Talijanska osnovna škola.

OŠ Rivarela

OŠ Rivarela osnovana je 1960. godine, a od 1983. godine djeluje u novoj zgradi na površini od 3.000 m². Iza škole postoje igrališta, dok u neposrednoj blizini škole postoji zelena površina veličine cca 7.000 m². Škola ima 8 specijaliziranih učionica za više razrede te 5 učionica za niže razrede. Prosječna veličina učionica iznosi 50-60 m². Međutim, nedostaju 3 učionice za razrednu nastavu kao i jedna za informatiku, osim toga, dvije učionice nisu dovoljno velike. Klimatizacija škole nije adekvatna, klimatizirano je manje od 10% ukupnih prostorija (zbornica, knjižnica, tajništvo, računovodstvo, uredi pedagoga i ravnatelja). Škola se grije putem centralnog grijanja.

Trenutno, OŠ Rivarela broji 303 učenika pri čemu je struktura prema spolu ujednačena. Postotak učenika koji završe Osnovnu školu iznosi 100%, a toliko ih upiše i srednju školu. Ponavljača razreda nema, a određen broj učenika radi po prilagođenom programu.

Tablica 25: Broj polaznika po razredima

Razred	Broj učenika
1.a	16
1.b	16
2.a	18
2.b	19
3.a	19
3.b	18
4.a	17
4.b	18
5.a	19
5.b	21
6.a	19
6.b	20
7.a	25
7.b	24
8.a	16
8.b	18
Ukupno:	303

Izvor: Obrazac za osnovnu školu

Nastava je organizirana samo u jutarnjoj smjeni, od 7 do 15 sati, dok je u poslijepodnevnoj smjeni glazbena škola te izvannastavne i izvanškolske aktivnosti.

Škola ne radi na državne praznike te za vrijeme zimskog, proljetnog i ljetnog odmora učenika. Izvannastavne aktivnosti koje postoje u sklopu škole su:

- Novinarska grupa;
- Recitatorska grupa;
- Likovna grupa;
- Pčelari;
- Crveni križ;
- Informatička grupa;
- Eko grupa;
- Zbor;
- Odbojka;
- Dramska grupa;
- Slikovnica;
- Vjeronaučna grupa;
- Stolni tenis.

Više od 50% učenika sudjeluje u izvannastavnim aktivnostima.

Škola pokriva čitavo područje Grada Novigrada-Cittanova te postoji organiziran školski prijevoz učenika u suradnji s „Istraprometom“ što financira Istarska Županija. 51% učenika je s područja Grada Novigrada-Cittanova, a 49% iz okolnih mjesta.

Edukacijska usavršavanja na kojima škola sudjeluje obuhvaćaju stručna usavršavanja na nivou države, Županije te usavršavanja u organizaciji škole i Grada Novigrada-Cittanova. Prema Pravilniku Ministarstva i Godišnjem planu škole, organiziraju se izleti za sve razrede i sve učenike te postoje brojne manifestacije (njih oko 30) koje su predviđene Planom kulturne i javne djelatnosti škole. Za vrijeme proljetnog odmora u školi se održava „Novigradsko proljeće“, odnosno škola stvaralaštva. Također postoji i suradnja s ostalim školama na razini Bujštine i Istarske županije. Preko ljetnih praznika djeca idu u ljetne kampove (jezični, sportski ...).

Značajniji uspjesi učenika na natjecanjima ostvareni su u sportskoj gimnastici, tenisu i ribolovu te na državnom natjecanju iz Talijanskog jezika (2. mjesto).

Također, školski inventar nije u zadovoljavajućem stanju, oprema je stara preko 25 godina, a potrebna je i adaptacija prostorija za kućnog majstora i čistačice, sanitarnih čvorova na katu te fasade. Športska dvorana je u relativno dobrom stanju, postoji jedino potreba za lakiranjem parketa, obnovom spravarnice i postavljanjem tribina (ukoliko je moguće). Trenutno se radi novi prolaz od škole do športske dvorane.

Škola ima 47 zaposlenika, od čega su njih 37 učitelji, stručni suradnici i ravnatelj, a 10 ih je administrativno osoblje. Ima 37 članova Učiteljskog vijeća u kojem su i učitelji Glazbene škole.

Kao glavni nedostatak navodi se činjenica da škola trenutno ne ispunjava u potpunosti Hrvatski nacionalni obrazovni standard.

Talijanska osnovna škola

Talijanska osnovna škola osnovana je 1960. godine, a u novoj zgradi djeluje od 1983. godine na površini od 592,20 m². Oko škole postoje igrališta, dok zelenih površina nema. Škola dijeli športsku dvoranu s OŠ Rivarela te raspolaže s 10 učionica što je dostatno, međutim učionice su premale, prosječne veličine 19,7 m². Nedostaje i jedan višenamjenski prostor. Klimatizirane su zbornica, tajništvo i uprava, a u planu je i klimatizacija informatičke učionice te blagovaonice. Škola se grije putem centralnog grijanja.

Trenutno škola broji 40 učenika, ujednačene spolne strukture. U posljednjih 5 godina ukupan broj učenika iznosi 213. Postotak učenika koji su završili Osnovnu školu iznosi 100%, a isto toliko ih upiše i Srednju školu. Nema ponavljajuća razreda. U školi postoji 7 razrednih odjela koji su prikazani u slijedećoj tablici.

Tablica 26: Broj polaznika po razredima

Razred	Broj učenika
1.	10
2.	6
3.	5
4.	5
5.	3
6.	7
8.	4
Ukupno	40

Izvor: Obrazac za osnovne škole

Nastava je organizirana u jutarnjoj smjeni uz produženi boravak do 17:00 h, a radno vrijeme škole je od 6:00 – 20:30 h, 5 dana u tjednu tijekom cijele godine osim za vrijeme državnih blagdana te zimskih, proljetnih i ljetnih praznika.

Izvannastavne aktivnosti koje postoje u sklopu škole su:

- 2 dramske sekcije;
- Literarna grupa;
- Novinarska grupa;
- Zbor;
- Ritmička grupa;
- Mali pjevači;
- Kreativna i kostimografska grupa.

Svi učenici sudjeluju u izvannastavnim aktivnostima.

Škola pokriva čitavo područje Grada Novigrada-Cittanova te postoji organiziran prijevoz u suradnji s „Istraprometom“ koji financira Županija. Učenika s područja Novigrada ima 67,50%, a iz ostalih naselja unutar istog JLS-a 32,50%. 13 učenika je iz okolnih JLS-a.

Škola često sudjeluje na edukacijskim usavršavanjima u vidu seminara, studijskih putovanja, radionica i sl. Također, organiziraju se i izleti i manifestacije za učenike te postoji suradnja i s drugim školama među kojima je i susjedna OŠ Rivarela.

Značajniji uspjesi učenika ostvareni su na LIDRANU te na međunarodnom natjecanju iz matematike. Inventar škole je uglavnom očuvan, međutim nedostaje ploča te bi trebalo zamijeniti određen broj klupa i stolica. Postoji i potreba za adaptacijom koja uključuje klimatiziranje informatičke učionice te sanacijom pojedinih zidova, dijelova krova i starih prozora. Športska dvorana je u prilično dobrom stanju.

Škola ima 23 zaposlenika od čega ih je 9 na pola ili manje od pola radnog vremena. Struktura zaposlenika je kako slijedi:

- 18 učitelja;
- Ravnatelj;
- Tajnik;
- Računovođa;
- Kuharica;
- Spremačica;
- Kućni majstor.

Škola u najvećoj mjeri ispunjava standarde propisane HNOS-om, međutim nedostatan je prostor, a također nedostaje didaktičkih sredstava i sredstava za stručno usavršavanje. Osim toga, obzirom da se radi o talijanskoj školi potrebno je zaposliti prevoditelja koji bi Pravilnike i ostalu dokumentaciju prevodio na talijanski.

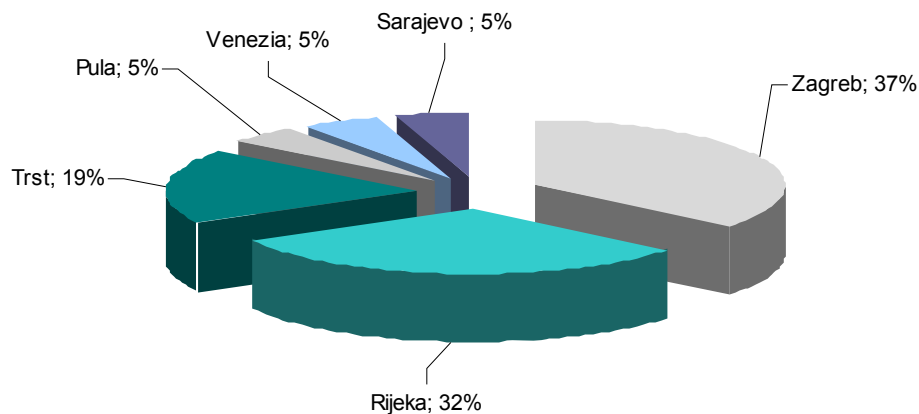
2.2.2.3. Srednje i visoko obrazovanje

Na području Istarske županije djeluje **26 srednjih škola** od čega je za 22 škole i 1 učenički dom u Puli, osnivač Istarska županija. Za 1 klasičnu gimnaziju u Pazinu (Pazinski kolegij) osnivač je Porečko-pulska biskupija, a privatne su Škola za menadžment u Višnjanu (Manero) i gimnazija u Puli (Privatna gimnazija Jurja Dobrile).²⁰

Na području Grada Novigrada-Cittanova nema srednjih škola, stoga učenici odabiru škole u okolnim gradovima.

Na području Istre postoje samo **dva fakulteta**, pa stoga srednjoškolci s područja Grada Novigrada-Cittanova najčešće gravitiraju drugim sveučilišnim sredinama.

Graf 12: Struktura gravitiranja pojedinim sveučilištima

Izvor: Inicijalna pitanja za izradu Programa ukupnog razvoja Grada Novigrada-Cittanova

Najveći postotak srednjoškolaca odlazi na studij u Zagreb i Rijeku, dok njih preko 20% odlazi u Italiju.

Na području grada postoji proces dodjele stipendija koje se dodjeljuju na temelju kriterija sukladno Odluci o utvrđivanju kriterija za dodjelu učeničkih i studentskih stipendija, nagrada te jednokratnih pomoći za doktorski studij.

Kriteriji obuhvaćaju:

- Prebivalište na području Grada Novigrada-Cittanova;
- Uspjeh postignut u prethodnoj školskoj ili studijskoj godini;
- Socijalne kriterije;
- Broj završenih razreda srednje škole ili godine studija;
- Sudjelovanje i plasman na županijskom, državnom ili međudržavnom natjecanju iz predmeta ili područja značajnih za nastavak školovanja u prethodnoj školskoj (studijskoj) godini.

²⁰ Izvor: ROP Istarske županije, 2005. godina

Na području Grada Novigrada-Cittanova dodijeljene su 22 stipendije (8 za sveučilište u Zagrebu, 7 za sveučilište u Rijeci, 4 za sveučilište u Trstu te po jedna za sveučilišta u Veneciji, Puli i Sarajevu).
Na području grada ne postoje institucije namijenjene obrazovanju odraslih.

2.2.3. Kulturna i prirodna baština

Kulturno nasljeđe, bilo ono materijalno i/ili nematerijalno, u svojoj raznolikosti i posebnosti, zajedničko je bogatstvo sveukupnog čovječanstva te mu svaka osoba, grupa ili organizacija mora mu pristupiti zaštitnički. Kulturna baština jedan je od ključnih elemenata za prepoznavanje i afirmaciju, a samim time i identifikaciju kulturnog identiteta bilo koje zemlje, regije ili grada.

Tablica 27: Podjela kulturne i prirodne baštine prema definiciji UNESCO-a

KULTURNA I PRIRODNA BAŠTINA	
<i>KULTURNA BAŠTINA odnosi se na:</i>	<i>PRIRODNA BAŠTINA odnosi se na:</i>
<i>spomenike</i> : djela arhitekture, monumentalna kiparska i slikarska djela, elementi ili struktura arheološkog karaktera, natpisi, grupe elemenata koje imaju izuzetnu univerzalnu vrijednost s povijesnog, umjetničkog ili znanstvenog gledišta;	<i>spomenike prirode</i> koji se sastoje od fizičkih ili bioloških formacija ili skupina tih formacija, a koji imaju izuzetnu vrijednost s estetske ili znanstvene točke gledišta;
<i>grupna zdanja</i> - grupe izoliranih ili povezanih građevina, koje po svojoj arhitekturi, jedinstvu i uklopljenosti u pejzaž predstavljaju izuzetnu univerzalnu vrijednost s povijesnog, umjetničkog ili znanstvenog stajališta;	<i>geološke formacije</i> i točno određene zone koje predstavljaju stanište ugroženih vrsta životinja i biljaka od izuzetno univerzalne vrijednosti s naučne i konzervatorske točke gledišta;
<i>znamenita mjesta</i> - djela ljudskih ruku ili kombinirana djela ljudskih ruku i prirode uključujući tu arheološka nalazišta koja su od izuzetnog univerzalnog značaja s povijesnog, estetskog i etnološkog ili antropološkog stajališta.	<i>znamenita mjesta prirode</i> ili točno određene prirodne zone koje imaju izuzetnu vrijednost sa stajališta znanosti ili prirodnih ljepota.

2.2.3.1. Kulturna baština na području Grada Novigrada-Cittanova

Povijesna jezgra Novigrada-Cittanova smještena je na poluotoku i djelomično je okružena s očuvanim srednjovjekovnim zidinama i kulama. Očuvane su i kuće i palače s arhitektonskim detaljima iz XV. – XVIII. stoljeća. Čitava povijesna jezgra bogata je brojnim kulturno-povijesnim spomenicima, a ujedno predstavlja zanimljiv arhitektonski sklop tipičnog ribarskog mjesta.²¹

U nastavku dokumenta dan je prikaz zaštićenih kulturnih dobara na području Grada Novigrada-Cittanova.

²¹ Izvor: Turistička zajednica Grada Novigrada-Cittanova

Tablica 28: Popis zaštićenih kulturnih dobara na području Grada Novigrada-Cittanova

NAZIV KULTURNOG DOBRA	VRSTA KULTURNOG DOBRA	KATEGORIZACIJA	STATUS KULTURNOG DOBRA
Lokalitet Mareda	Arheološki lokalitet	Nepokretno kulturno dobro	Zaštićeno kulturno dobro
Lokalitet poluotok Mujela	Arheološki lokalitet	Nepokretno kulturno dobro	Zaštićeno kulturno dobro
Lokalitet nedaleko stancije Rozelija	Arheološki lokalitet	Nepokretno kulturno dobro	Zaštićeno kulturno dobro
Lokalitet sv. Duh	Arheološki lokalitet	Nepokretno kulturno dobro	Zaštićeno kulturno dobro
Lokalitet sv. Juraj	Arheološki lokalitet	Nepokretno kulturno dobro	Zaštićeno kulturno dobro
Lokalitet sv. Dionizij	Arheološki lokalitet	Nepokretno kulturno dobro	Zaštićeno kulturno dobro
Arheološki lokalitet Paoleti	Arheološki lokalitet	Nepokretno kulturno dobro	Zaštićeno kulturno dobro
Crkva sv. Servola	Arheološki lokalitet	Nepokretno kulturno dobro	Zaštićeno kulturno dobro
Crkva sv. Vida	Arheološki lokalitet	Nepokretno kulturno dobro	Zaštićeno kulturno dobro
Crkva sv. Vidala	Arheološki lokalitet	Nepokretno kulturno dobro	Zaštićeno kulturno dobro
Crkva sv. Lucije	Arheološki lokalitet	Nepokretno kulturno dobro	Zaštićeno kulturno dobro
Crkva sv. Kuzme	Arheološki lokalitet	Nepokretno kulturno dobro	Zaštićeno kulturno dobro
Ruralna cjelina Grandini	Ruralna cjelina	Nepokretno kulturno dobro	Zaštićeno kulturno dobro
Ruralna cjelina Rudolfi	Ruralna cjelina	Nepokretno kulturno dobro	Zaštićeno kulturno dobro
Arhitektonski sklop A (uz rijeku Mirnu)	Arhitektonski sklop	Nepokretno kulturno dobro	Zaštićeno kulturno dobro
Arhitektonski sklop B (uz rijeku Mirnu)	Arhitektonski sklop	Nepokretno kulturno dobro	Zaštićeno kulturno dobro
Arhitektonski sklop C (uz rijeku Mirnu)	Arhitektonski sklop	Nepokretno kulturno dobro	Zaštićeno kulturno dobro
Arhitektonski sklop D (uz rijeku Mirnu)	Arhitektonski sklop	Nepokretno kulturno dobro	Zaštićeno kulturno dobro
Povijesna jezgra Stancije Vinjeri	Ruralna cjelina	Nepokretno kulturno dobro	Zaštićeno kulturno dobro
Povijesna jezgra naselja sv. Šervol	Ruralna cjelina	Nepokretno kulturno dobro	Zaštićeno kulturno dobro

Povijesna jezgra naselja Bužinija	Ruralna cjelina	Nepokretno kulturno dobro	Zaštićeno kulturno dobro
Povijesna jezgra naselja Salveta	Ruralna cjelina	Nepokretno kulturno dobro	Zaštićeno kulturno dobro
Povijesna jezgra naselja Zidine i arheološki lokalitet	Ruralna cjelina	Nepokretno kulturno dobro	Zaštićeno kulturno dobro
Crkva BDM sv. Krunice	Sakralna građevina	Nepokretno kulturno dobro	Zaštićeno kulturno dobro
Šira zona povijesne jezgre Grada Novigrada-Cittanova	Povijesna jezgra	Nepokretno kulturno dobro	Zaštićeno kulturno dobro
Povijesna jezgra Stancije Rozelo	Ruralna cjelina	Nepokretno kulturno dobro	Zaštićeno kulturno dobro
povijesna jezgra naselja Stancijeta	Ruralna cjelina	Nepokretno kulturno dobro	Zaštićeno kulturno dobro
Crkva sv. Agate	Sakralna građevina	Nepokretno kulturno dobro	Zaštićeno kulturno dobro
Crkva sv. Rozalije	Sakralna građevina	Nepokretno kulturno dobro	Zaštićeno kulturno dobro
Crkva sv. Antona	Sakralna građevina	Nepokretno kulturno dobro	Zaštićeno kulturno dobro
Crkva sv. Marije	Sakralna građevina	Nepokretno kulturno dobro	Zaštićeno kulturno dobro

Izvor: Prostorni plan uređenja Grada Novigrada-Cittanova

Kulturno-društvene atrakcije

Kulturno-društvene atrakcije s područja Grada Novigrada-Cittanova dijele se na:

- Kulturno-povijesne spomenike;
- Ustanove i priredbe;
- Ostale kulturno-društvene atrakcije.

Kulturno-povijesni spomenici

Bogata novigradska povijest ostavila je traga na ovim prostorima u obliku vrijedne kulturno-spomeničke baštine. Osim što svjedoče u bogatoj kulturnoj baštini grada, predstavljaju i značajnu turističku atraktivnost. Ipak, do sada nisu bili adekvatno turistički valorizirani.

U nastavku je dan detaljniji pregled nekih od novigradskih spomenika kulture.

Župna crkva sv. Pelagija i sv. Maksima trobrodna je bazilika koja svoj izvorni oblik po jednoj teoriji dobiva u starokršćanskom razdoblju, a po drugoj, u drugoj polovici 8. stoljeća. Na sjevernom zidu bazilike pronađeni su tragovi ranijih razdoblja, 1972. godine tu su otkriveni starokršćanski prozorski okviri.

Slika 3: Župna crkva sv. Pelagija i sv. Maksima

Izvor: http://www.novigrad.hr/HR/ngd_content/ongd_bastina.htm, <http://www.destinacije.com>

U sklopu katedralnog kompleksa nalazila se i krstionica te zgrada s biskupskim stanom, koje su obje srušene u drugoj polovici 19. stoljeća. U srednjem vijeku unutrašnjost je bila oslikana freskama. Stari zvonik srušen je 1874. godine, kada je izgrađen novi, **samostojeći zvonik** (campanile), koji je odvojen 1 metar od lijevog boka pročelja crkve i na kojem se nalazi kip zaštitnika grada, sv. Pelagija. Današnje neoklasicističko pročelje dovršeno je 1935. godine.

Interijerom crkve dominira barokni oltar i uzdignuti duboki kor ispod kojeg se nalazi (rano)romanička **Kripta**, jedina u Istri i jedna od rijetkih u Hrvatskoj. Kripta je trobrodna s križnim svodovima i dvije male nadsvođene prostorije u mrtvim kutovima.

U središnjem dijelu prostora nalazi se konfesija s datiranim natpisom biskupa Adama iz 1146. godine. U kripti su nađeni mnogi ulomci ranosrednjovjekovnog liturgijskog namještaja koji je danas dio zbirke lapidarija. Tipologija novigradske kripe ima svoj uzor u akvilejskoj kripti, stoga se ona datira krajem 8. i početkom 9. stoljeća.

Novigradski lapidarij je muzeološka zbirka od 93 kamena spomenika antičke, ranosrednjovjekovne i kasnosrednjovjekovne provenijencije, koja predstavlja jednu od najznačajnijih zbirki toga tipa u Hrvatskoj. Zbirku kamenih spomenika čine elementi arhitekture (pragovi, nadprozornici, trenzene, grbovi i dr.) i, većim dijelom, elementi liturgijskog namještaja (oltarne ploče, dijelovi ciborija, pilastru, kapiteli i dr.). Najznačajniju cjelinu Novigradskog lapidarija čini ranosrednjovjekovna zbirka u kojoj se ističe dobro sačuvan Mauricijev ciborij s kraja 7. st., jedan od rijetkih primjera rane karolinške umjetnosti na ovom području.

Novigradski lapidarij formalno postoji od 1887. godine kada je pronađena zbirka kamenih spomenika odlukom Comune di Cittanova (općine Novigrad) bila postavljena u poluotvoreni objekt (lođu) koji se nalazio na glavnom trgu, sjeverozapadno od Crkve sv. Pelagija. Za vrijeme revizije spomenika kulture, nakon Drugog svjetskog rata, zapažen je i Novigradski lapidarij koji je svrstan u nultu kategoriju spomenika, ali s upozorenjem o njegovom nezavidnom stanju.

Zbog zabrinjavajućeg stanja dragocjenih spomenika, zbirka je 1994. godine izvađena iz dotadašnjeg izložbenog prostora (prizemlje palače Rigo). Pod stručnim nadzorom spomenici su zbrinuti i podvrgnuti temeljitom saniranju i konzerviranju. Godine 2004. započeli su radovi na zgradi gradskog muzeja, koji je dovršen i otvoren krajem 2006. godine.

Još jedna atraktivnost je **Belveder** - jedina lođa u Istri smještena pored mora. Podignuta je najvjerojatnije u 16. stoljeću.

Slika 4: Belveder i prolaz *Porta a marina*

Izvor: <http://www.destinacije.com>

Izvorno krovšte bilo je na 4 sliva. Do lođe se nalazi polukružni prolaz *Porta a marina* koji vodi prema moru. Lučna konstrukcija prolaza u svom zaglavnom kamenu datira iz 1649. godine.

Patricijska palača Rigo sagrađena oko 1760. godine primjer je srednjoeuropskog baroka. Čvrst kubus arhitektonskog volumena raščlanjen je na pročelju skladnim ukrasnim elementima kakvi se ne susreću na istodobnim palačama istarskog područja.

Slika 5: Patricijska palača Rigo

Izvor: <http://www.destinacije.com>

Crkva svete Agate, koja se nalazi na starom gradskom groblju, primjer je troapsidalne romaničke sakralne arhitekture. Zanimljiva je zbog svog trobojnog prostora pokrivenog dvoslivnim krovom i zbog specifičnog svetišta izduženog kornim prostorom središnje apside. Datira u rasponu od 9. do 13. stoljeća.

Slika 6: Crkva sv. Agate

Izvor: <http://www.destinacije.com>

Uz pretpostavljeni karolinški utjecaj, crkva ima karakteristike regionalne sakralne arhitekture ranosrednjovjekovnog razdoblja. U unutrašnjosti se nalaze dva kasnobarokna kipa domaće izrade i oltarna slika sv. Agate.

Crkva sv. Antona jednobrodna je crkva izgrađena je u razdoblju gotike, a obnavljana u XVII. st. Sredinom XIX. st. svetište je prošireno te su otvorena dva bočna prozora. Jedina je od mnogih ruralnih srednjovjekovnih crkvi iz okolice Novigrada koja se sačuvala.

Osim navedenih kulturno-povijesnih spomenika kao značajni navode se:

- Sarkofag;
- Zgrada s gotičkim prozorima;
- Šterna;
- Bifora;
- Kasnobarokni portal;
- Zidine;
- Neogotička zgrada;
- Crkva blažene djevice Marije od Karmela;
- Šterna Pozzo Novo;
- Stancija grofova Rigo;
- Gallerion;
- Ladanjska vila u Dajli.

Arheološka istraživanja, recentne sanacije, konzervacije i restauracije spomenika kulture²²

Arheološka istraživanja u Novigradu izvršena su 1895. godine u kripti župne crkve. U novije doba, od 1995. godine do danas, lokaliteti su uglavnom otkriveni slučajno, a dijelom su vršena i zaštitna istraživanja. Grad Novigrad-Cittanova je osnovao komisiju za zaštitu spomenika kulture koja svake godine nastoji sačuvati od deformacije vremena po jedan ili više vrijednih kulturno-povijesnih spomenika, dokumenata o povijesti grada te ostale relikte koji imaju povijesno dokumentarnu vrijednost i svjedoče o kulturnom dostignuću zajednice.

Recentnim sanacijama, konzervacijama i restauracijama spomenika kulture izvršenima od 1993. godine do danas, obuhvaćeni su sljedeći dokumenti i kulturno-povijesni spomenici:

- crkva sv. Agate na starom gradskom groblju i drevne skulpture iz iste crkve;
- kameni ulomci novigradskog lapidarija;
- srednjovjekovne gradske zidine;

²² Turistička zajednica Grada Novigrada-Cittanova

- 30 katastarskih mapa novigradskog područja;
- sakralne slike iz novigradskih crkvi;
- kriptu u crkvi sv. Pelagija i sv. Maksima;
- matične knjige rođenih i umrlih iz 18. stoljeća.

Grad Novigrad-Cittanova bogat je arheološkim lokalitetima od kojih su najznačajniji navedeni u nastavku.

- **Prapovijesni lokaliteti** odnose se na ostatke dijelova keramike, grobova s urnama i slične nalaze iz doba srednjeg pleistocena te ranog brončanog doba.²³
- Jedan od najznačajnijih **antičkih lokaliteta** nalazi se u Dajli. Radi se o velikom antičkom ruralnom lokalitetu, uz čiji su obalni pojas nađeni zidovi, ostaci dolia, keramika, tegule, imbreksi, amfore i sl. Južno od Dajle, na lokalitetu Lokvina, nalazi se ostatak antičkog zida, a u samom profilu obale vide se ostaci arhitektonskih elemenata. Na području Karpinjana, veliki antički lokalitet prostire se kod poluotoka Mujel. Također su vidljivi obalni ostaci zidova, a nađeni su i kosturni grobovi. Antički lokaliteti nalaze se i na području Marede, između stancije Rozalije, Velike Stancije i Svetog Duha te na samom rubu današnjeg kamenoloma Antenal.²⁴
- Lokaliteti **ranog srednjeg vijeka** odnose se na grobove, ulomke crkvenog namještaja i keramike, pronađeni u starogradskoj jezgri. Na lokalitetu Čelega nalaze se ostaci ranosrednjovjekovne nekropole te su nađeni grobni nalazi i nakit.²⁵ Nažalost, dio arheoloških lokaliteta devastirali su nesavjesni ljudi koji su nekažnjeno uzeli dobar dio arheoloških nalaza.

Kulturne ustanove i priredbe

Kulturne ustanove definirane su kao institucije koje su, s obzirom na građu koju čuvaju i prikazuju, atraktivne za posjetitelje, a obuhvaćaju tri značajne skupine:

- U prvu skupinu spadaju muzeji, arhivi, knjižnice, botaničke i zoološke zbirke u kojima grad skuplja, obrađuje, čuva i prikazuje kronološki, tematski ili na drugi način;
- Drugu grupu čine ustanove koje služe za održavanje kulturnih, sportskih i drugih **priredbi kao što SU** kazališta, opere i koncertne dvorane;
- Treću, specifičnu skupinu, čine sportske dvorane i obrazovne ustanove.

U nastavku su detaljnije obrađene najznačajnije kulturne ustanove Grada Novigrada-Cittanova te kulturne manifestacije.

Gradska knjižnica

Kao samostalna ustanova, Gradska knjižnica postoji od 2008. godine. Ima zaposlena dva djelatnika visoke stručne spreme, međutim postoji potreba za zapošljavanjem dodatnog osoblja. Radno vrijeme knjižnice ovisi o pojedinim danima pa tako ponedjeljkom i utorkom radi 8-14 sati, a danima od utorka do petka radi 10-19 sati. Na dan 9.12.2008. godine brojala je 660 članova od čega je njih 13 s područja drugih JLS-a.

²³ U literaturi se spominju arheološki lokaliteti: Dražica, pećina ispod sela Serbani, lokalitet S. Giorgio, Lokalitet u blizini Antenala

²⁴ Antički lokaliteti koje također spominje literatura: Čelega, Salvela, Sv. Lucija i Sv. Anton, Fakinija, Praščarija, Žedina, Šajini i Kras

²⁵ Lokaliteti koje spominje literatura: Antenal, Sv. Petar d'Or, Sv. Kuzma, Sv. Servol i Sv. Anton

Objekt u kojem je smještena, adekvatan je i u dobrom stanju zbog nedavno provedene renovacije, stoga ne postoji potreba za dodatnom adaptacijom ili preuređenjem. Knjižnica raspolaže s 14 čitaoničkih mjesta za odrasle i 8 za djecu.

Fond knjiga iznosi 18.000, u zadovoljavajućem je stanju te je adekvatno zaštićen protuprovalnim i vatrodajavnim sustavom. Tijekom cijele godine fond se nadopunjava novim knjigama te je dostupan javnosti u cijelosti. Trenutno ne postoji neka posebna zbirka knjiga, ali u tijeku je stvaranje zavičajne zbirke.

Oprema knjižnice djelomično je zadovoljavajuća, problem je starost računala za korisnike i djelatnike zbog koje su podložna čestim kvarovima.

Knjižnica u sklopu svog rada organizira brojne promocije, izložbe i radionice s ciljem ostvarenja što bolje komunikacije s javnošću. Također, surađuje s vrtićima, školama, muzejom, Turističkom zajednicom i Zajednicom Talijana kao i s drugim knjižnicama.

Glavni izvori financiranja su:

- Grad Novigrad-Cittanova;
- Ministarstvo kulture;
- Vlastiti izvori (zakasnine i fotokopiranje);
- Donacije.

Glavni problemi s kojima se knjižnica suočava su **nedostatak osoblja i zastarjela kompjuterska oprema.**

U cilju rješavanja navedenih problema knjižnica je podnijela zahtjev Gradu za zapošljavanje jednog diplomiranog knjižničara na puno radno vrijeme te jednog diplomiranog knjižničara na pola radnog vremena te zahtjeve Gradu i Ministarstvu kulture za nabavu 2 računala.

Muzej – Museo Lapidarium

Muzej je izgrađen i osnovan u studenom 2006. godine. Lapidarium je po tipu opći gradski muzej, a njegov djelokrug rada je državni. Izložbena površina Muzeja iznosi oko 200-injak kvadratnih metara. U sklopu muzeja postoji čuvaonica, ali nije dovoljno velika s obzirom na tendenciju porasta muzejskih zbirki, a ne zadovoljava u potpunosti ni smještaj trenutnog obima građe. Potrebno je osigurati prostor puno većeg kapaciteta. Potrebna je nabavka adekvatne opreme za smještaj muzejskih predmeta te druge opreme za potrebe kvalitetnog obavljanja redovne i programske djelatnosti.

Radno vrijeme Muzeja je svaki dan osim ponedjeljka, praznika i blagdana. Radno vrijeme Muzeja prilagođava se karakteru manifestacija i programa, ali i karakteru priljeva domaćih i stranih posjetitelja, posebice tijekom ljetnih mjeseci.

Muzej ima dvoje zaposlenih, ravnateljicu (VSS) na mandatno razdoblje koja je ujedno obavlja poslove kustosa i vodi Galeriju Rigo te jednog djelatnika (VŠS) koji obavlja poslove muzejskog tehničara, tajnika, arhivista temeljem Ugovora o radu na određeno vrijeme. Za potrebe programskih aktivnosti Muzej povremeno angažira suradnike i stručnjake.

Fond muzeja podijeljen je po zbirkama:

- Zbirka Lapidarij;
- Fundus galerije Rigo;
- Kulturno-povijesna zbirka.

Muzej pribavlja građu otkupima, donacijama, razmjenom u skladu sa Zakonom o muzejima (NN. 142/98, 65/09), statutom i pravilnikom i drugim općim aktima. Razdoblja iz kojih dolaze kulturna dobra muzeja kreću se u rasponu od 1. – 21. stoljeća. Iako su u dobrom stanju, neke je potrebno sanirati i restaurirati.

Osim stalnog postava muzeja, organiziraju se i edukativne djelatnosti u vidu radionica, predavanja i igraonica te postoje i određene marketinške aktivnosti poput izrade suvenira. Također, u muzeju postoji i izdavačka djelatnost, a u svom sastavu ima i fototeku, videoteku i knjižnicu koji su dostupni javnosti. Muzej ima izrađen plan upravljanja kulturnim dobrima.

Broj posjetitelja na razini godine iznosio je 4.000 za 2007. godinu te 5.000 posjetitelja za 2008. godinu. Muzej – Museo Lapidarium u 2009. godini bilježi porast posjećenosti od 30 – 40% u odnosu na 2007. i 2008. godinu. Podjednako ga posjećuju pojedinačni i grupni posjetitelji. Određene skupine ljudi oslobođene su plaćanja ulaznice, to su: djeca (do 14 godina), umirovljenici, studenti, nastavnici, osobe s posebnim potrebama i kulturne organizacije.

Muzej se financira iz više izvora: Gradski proračun, Ministarstvo kulture, Istarska Županija, EU te različiti sponzori. Muzej se uz navedeno financira i uz pomoć TZ Grada Novigrada te vlastitim prihodima (prodaja ulaznica, publikacija, suvenira).

Muzej uz riješeno pitanje stalnog postava, obavlja i aktivnu izložbeno – galerijsku djelatnost za koju su vezani brojni projekti od lokalnog, nacionalnog i internacionalnog značaja.

Muzejska građa i muzejska dokumentacija kao i prostori u kojima je ona smještena zaštićena je i osigurana kod osiguravajućeg društva za one rizike i u opsegu s kojim je suglasan i osnivač, a dodatnu mjeru opreza čini ugrađeni alarmni sustav čemu bi prema mogućnosti valjalo pridružiti i video nadzor.

Muzej uz navedeno organizira i razna predstavljanja (knjiga, grafičkih mapa, i dr.), koncerte, stručne skupove, simpozije i dr., sudjeluje na sajmovima u zemlji i inozemstvu kojima promiče vlastitu nakladničku djelatnost.

Pri Muzeju – Museo Lapidarium djeluje Galerija Rigo, smještena u prizemlju istoimene barokne palače. Osnovana je 1995. godine i programski je orijentirana ka modernoj i suvremenoj umjetničkoj produkciji. Obavlja izlagačku i nakladničku djelatnost. Po gašenju novigradskog pučkog učilišta i osnutku Muzeja, postala je ustrojbeno jedinica Muzeja – Museo Lapidarium. Površina Galerije Rigo iznosi 20-ak četvornih metara. Muzej – Museo Lapidarium i Galerija Rigo na popisu su relevantnih izložbenih prostora u RH (ULUPUH, HDLU). Muzej po potrebi program realizira i na drugim lokacijama, u zemlji i inozemstvu.

Muzej – Museo Lapidarium surađuje s vrtićima, školama, i drugim ustanovama, s građanima, gradskom upravom, Turističkom zajednicom Grada Novigrada-Cittanova, Turističkom zajednicom Istarske Županije, Ministarstvom kulture RH i Istarskom županijom, te s brojnim ustanovama u kulturi, kulturnim djelatnicima, umjetnicima, stručnjacima različitih disciplina - na lokalnoj, nacionalnoj i internacionalnoj razini.

Zajednica Talijana Novigrad-Cittanova

Zajednica Talijana Novigrad-Cittanova formalno je osnovana i registrirana 1998. godine, a danas ova udruga broji 840 članova. Zajednica, organiziranjem različitih manifestacija, obogaćuje kulturnu i umjetničku sliku grada. Smještena je u vlastitoj zgradi koja je renovirana te nema potrebe za njenom adaptacijom. Također, raspolaže adekvatnom administrativnom opremom.

Glavni problem očituje se u nezadovoljavajućoj kulturno-umjetničkoj opremi poput instrumenata, narodnih nošnji i sl..

Zajednica zapošljava jednu tajnicu te tri profesionalna djelatnika.

Najznačajnija manifestacija koju je zajednica organizirala je Međunarodna manifestacija *Foto ex tempore*. Također dobila je i dva priznanja od Grada Novigrada-Cittanova. Zajednica se financira iz proračuna Grada Novigrada-Cittanova te putem Talijanske unije u Rijeci.

Osim navedenih ustanova na području Novigrada djeluju i:

- Katedra čakavskog sabora;
- Ženski zbor Novigrad.

Manifestacije na području Grada Novigrada-Cittanova

Manifestacije na području Grada Novigrada-Cittanova uglavnom se organiziraju u ljetnim mjesecima pod zajedničkim nazivom **Novigradsko kulturno ljeto**, a obuhvaćaju niz programa i događanja za različite ukuse, uzraste i afinitete. Vremenski obuhvaća razdoblje trajanja turističke sezone, od sredine lipnja do sredine rujna.

U glazbenom djelu programa to su **koncerti** ozbiljne glazbe u crkvi sv. Pelagija, koncerti drugih glazbenih izričaja poput folklorne glazbe, big bend glazbe i suvremenijih glazbenih sastava (jazz, blues, bossa nova...), na nekoliko gradskih lokacija. Organiziraju se i **izložbe** likovnih umjetnika - tradicionalnog izričaja ili pak suvremenijeg umjetničkog 'rukopisa'.

Središnji događaj Kulturnog ljeta je **Festival Music Nights Novigrad-Cittanova**, a važna je manifestacija i **Fešta svetog Pelagija**, kojom se obilježava Dan Grada i sveca zaštitnika Novigrada.

Kulturno ljeto tradicionalno je popraćeno programskom brošurama, koja donosi najvažnije informacije i najavljuje sve programe Ljeta na četiri jezika - hrvatskom, talijanskom, njemačkom i engleskom.

Najznačajnije manifestacije obuhvaćaju:

- Međunarodni jazz, blues i soul festival (Novigrad-Cittanova Music Nights);
- Pučku fešta sv. Pelagija (Sv. Pelagij je zaštitnik Grada Novigrada-Cittanova);
- Susrete hrvatskih zborova;
- Smotru folklor Istre;
- Maškare;
- Susret klapa;
- Susret Novigrada.

Javne potrebe u kulturi

Zakonom o financiranju javnih potreba u kulturi propisano je da Županija donosi Program javnih potreba u kulturi od zajedničkog interesa za Općine i Gradove na njezinom području te Županiju kao cjelinu²⁶.

Program javnih potreba u kulturi Grada Novigrada-Cittanova za 2009. godinu ostvarivat će se kroz djelatnost Muzeja-Museo Lapidarium Novigrad-Cittanova, Gradske knjižnice Novigrad-Cittanova te ustanova i udruga koje u svom programu imaju programe iz područja kulture.

Ukupna sredstva kojima se planiraju financirati javne potrebe u kulturi za 2009. godinu, iznose 3.089.733,00 kn.

Spomenička renta

„Odlukom o visini spomeničke rente“ za Grad Novigrad-Cittanova utvrđeni su uvjeti za njeno plaćanje u nepokretnom kulturnom dobru ili na području kulturno-povijesnih cjelina u Gradu Novigradu-Cittanova i to:

- Nepokretna kulturna dobra i kulturno-povijesne cjeline u kojima se plaća spomenička renta kada se u njima obavlja gospodarska djelatnost;
- Obveznik plaćanja spomeničke rente;

²⁶ ("Narodne novine" broj 47/90. i 27/93.)

- Visina i način plaćanja spomeničke rente.

Na području Grada Novigrada-Cittanova plaća se spomenička renta za obavljanje gospodarske djelatnosti u:

- Ladanjskoj stanciji Rigo kod Karpinjana;
- Kulturno povijesnoj urbanističkoj cjelini Grada Novigrada-Cittanova, prema skici koja je sastavni dio Rješenja o spomeniku kulture;
- Arheološkoj zoni na priobalju i luci Novigrad (uvala Karpinjan i sv. Anton);
- Samostanskom kompleksu Dajla – dvorac, crkva, parkovi i gospodarske zgrade.

Obveznici plaćanja spomeničke rente su fizičke i pravne osobe koje su obveznici poreza na dohodak ili poreza na dobit, a obavljaju gospodarsku djelatnost, u nepokretnom kulturnom dobru pojedinačno zaštićenom ili preventivno zaštićenom ili na području kulturno-povijesne cjeline. Obveznik je dužan Gradu Novigradu-Cittanova do 31. ožujka godine za koju se utvrđuje spomenička renta dostaviti podatke o veličini korisne površine poslovnog prostora koji se nalazi u nepokretnom kulturnom dobru ili na području kulturno-povijesne cjeline.

Visina spomeničke rente iznosi 3,00 kn mjesečno po četvornom metru korisne površine poslovnog prostora, dok visina rente iznosi 5,00 kn mjesečno po četvornom metru korisne površine poslovnog prostora za slijedeće djelatnosti: novčarsko posredovanje, poslovne banke, štedionice, ostalo financijsko posredovanje, osiguranje života, ostalo osiguranje, posredovanje u poslovanju na financijskim tržištima, pomoćne djelatnosti u financijskom posredovanju i osiguranju (osim u mirovinskim fondovima), telekomunikacije, pravni poslovi, promidžba, djelatnosti kockanja i klađenja, trgovina na malo satovima, nakitom, fotografskom, optičkom i sl. opremom, trgovine na malo na štandovima i tržnicama, poslovanje nekretninama.²⁷

Članstvo Grada Novigrada-Cittanova u udruzi WTFC28

Grad Novigrad-Cittanova član je udruge WTFC (*Walled Towns Friendship Circle - gradovi opasani zidinama*) zbog svoje povijesne jezgre koja je okružena srednjovjekovnim zidinama zupčastog kruništa, s obrambenim kulama. Unutar zidina se nalaze uske i krivudave uličice, maleni trgovci, gradska loža, stare crkve i palača Rigo.

Prema Piranskoj deklaraciji gradovi u zidinama jedinstveno su nasljeđe prošlosti te ih se mora cijeniti, održavati i spašavati od oštećenja, nemara i uništavanja i dalje ih prenositi i predati u vječnost kao nezamjenjive kamene znakove povijesti (*Peter Osborne, 1998.godina*).

Ciljevi udruge WTFC su:

- povezivanje gradova sa zidinama iz različitih zemalja i kultura;
- formiranje međunarodnog foruma za razmatranje mnogih zajedničkih interesa;
- razvijanje prijateljstva među gradovima - članovima;
- obogaćivanje života kroz obostrano razumijevanje i poštovanje povijesnog, tradicionalnog, kulturnog i umjetničkog nasljeđa svakog od njih;
- informiranje javnosti o gradovima u članstvu WTFC kao turističkih atrakcija.

2.2.3.2. Prirodna baština na području Grada Novigrada-Cittanova

Glavna prirodna baština na području Novigrada je **rijeka Mirna**, najduža istarska rijeka. Duga je 32 km. Izvor rijeke Mirne nalazi se na području Buzeštine, u dolini Kotli. Mjesto Kotli je dobilo ime po izvorima koji liče na kotlove gdje stalno kulja voda. Rijeka Mirna predstavlja prirodnu južnu granicu područja Bujštine, a nastanak

²⁷ Odluka o visini spomeničke rente (pročišćeni tekst), Novigrad, 18. veljače 2007.

²⁸ Walled Towns Friendship Circle(gradovi opasani zidinama)

njenog toka uvjetovan je karakteristikama reljefa te izrazito humidnom klimom u zimskim mjesecima s obiljem oborina. Tok rijeke Mirne je oblikovao je atraktivno ušće i zaljev **Tarska vala**, udaljen od Novigrada tek 2 km. Na području Tarske vale postoje ornitološka staništa.

Slika 7: Tarska vala i rijeka Mirna

Izvor: <http://swirl.blogger.hr/default.aspx?tag=mirna>

Tok i ušće rijeke Mirne su za sada vrlo malo turistički valorizirani, iako neposredno zaleđe koje povezuje rijeka predstavlja neiscrpan izvor selektivnih oblika turizma. Za povezivanje priobalja sa zaleđem, riječni bi tokovi trebali predstavljati značajne okosnice razvoja turizma jer rijeka Mirna otvara široke mogućnosti aktiviranja još netaknutih prirodnih resursa.

Na području Grada Novigrada-Cittanova ne postoje prirodne vrijednosti proglašene aktom o zaštiti u smislu Zakona o zaštiti prirode (NN 70/05). Međutim, temeljem prostornog plana šireg područja Prostornim planom uređenja Grada Novigrada-Cittanova su evidentirane sljedeće prirodne vrijednosti:

- u kategoriji posebni rezervat: ornitološki rezervat: ušće rijeke Mirne,
- u kategoriji značajni krajobraz: sjeverni obronci kanjona rijeke Mirne,
- u kategoriji spomenik parkovne arhitekture: samostanski park u Dajli,
- u kategoriji park šuma: Karpinjan i Šuma ruža na lokaciji Vidal.

2.2.4. Sport

Na području Grada Novigrada-Cittanova postoje brojni sportski klubovi i udruženja od kojih su u nastavku nabrojani oni za koje su predviđena sredstva iz gradskog proračuna.

Tablica 29: Sportski klubovi i udruženja za koja su planirana sredstva iz proračuna Grada Novigrada-Cittanova za 2009. godinu

Klub/udruga	Predviđen iznos sredstava (kn)
Nogometni klub Novigrad;	290.000
Karate klub Novigrad;	20.000
Odbojkaški klub Novigrad;	100.000
Košarkaški klub Novigrad;	70.000
Biciklistički klub Bičikleta;	5.000
Športsko ribolovno društvo Ribon	35.000
Klub ritmičko sportske gimnastike Poreč	4.000
Boćarski klub Novigrad-Cittanova	32.000
Boćarski klub Fameia	24.000
Streljačko društvo Gusar	40.000
Društvo gljivara Boletus	6.000
Boćarski klub Dajla	24.000
Rukometni klub Novigrad	100.000
Tenis klub	20.000
Društvo za uzgoj ptica Fanganel	2.000
Nogometni klub Dajla	45.000
Lovačko društvo Patka	10.000
Moto-klub Pirates	5.000
Stolnoteniski klub Novigrad	20.000
Hrvatsko planinarsko društvo	10.000
Ukupno	862.000

Izvor: Program javnih potreba u sportu i rekreaciji Grada Novigrada-Cittanova za 2009. godinu

Njihovim financiranjem osigurava se njihovo osnovno funkcioniranje temeljem kriterija:

- Uključenosti u stalne oblike takmičenja;
- Ranga takmičenja;
- Brojnosti članstva;
- Programa rada s djecom i mladima;
- Interesa grada za pojedinim sportskim sadržajima.

Kada se navedenim planiranim izdavanjima za sportske klubove i udruženja dodaju izdaci za nagrade vrhunskim sportašima, održavanje športskih terena i objekata, razne dotacije i pokroviteljstva te izgradnju sportskih objekata i sl. dobije se iznos od **7.820.900,00 kn** namijenjenih za financiranje ukupnih javnih potreba u sportu.

Tablica 30: Ostala predviđena sredstva za 2009. godinu (u kn)

Nagrada za vrhunske sportaše	20.000
Održavanje sportskih terena i objekata	130.000
Razne dotacije	63.900
Pokroviteljstvo poglavarstva	15.000
Izgradnja dječjeg igrališta Bužinija	100.000
Izgradnja dječjeg igrališta Paolija	50.000
Izgradnja igrališta Rosello	100.000
Izgradnja igrališta Salvela	50.000
Izgradnja sportske dvorane	5.000.000
Nogometno igralište i prostorije Dajla	1.400.000
Rasvjeta polivalentnog igrališta u Karpinjanu	30.000
Sredstva za sportske klubove i udruge	862.000
Ukupno	7.820.900

Izvor: Program javnih potreba u sportu i rekreaciji Grada Novigrada-Cittanova za 2009. godinu

U nastavku su detaljnije opisana pojedini športski klubovi i društva.

Sportsko ribolovno društvo Ribon

Sportsko ribolovno društvo Ribon specijalizirano je za udičarenje i podvodni ribolov. Osnovano je 1996. godine i broji 238 članova prema podacima iz 2008. godine. U posljednjih 5 godina broj članova povećao se za 45%. Žena članica je veoma malo, čine tek 2,5% ukupnog broja članova.

Članovi su, prema dobnoj strukturi podijeljeni u 4 skupine:

- Juniori (7-19 godina);
- Mlađi seniori (19 – 21 godina);
- Seniori (22-60 godina);
- Veterani (preko 60 godina).

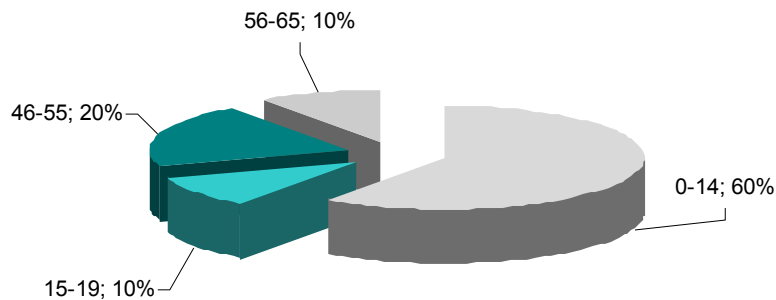
Društvo koristi gradske prostorije, nema zaposlenih, a svi koji sudjeluju u radu udruge su amateri. Klub ima svoju skupštinu i izvršni odbor i član je Hrvatskog saveza za sportski ribolov. Ne postoji fiksno radno vrijeme, društvo radi prema potrebi. Sama lokacija društva adekvatna je, potrebne su manje preinake u vidu bojanja zidova te nabavke novih polica za pehare. Društvo raspolaže sa svom potrebnom administrativnom opremom, međutim ona je zastarjela. Također, nema potrebnu sportsku opremu, već je svaki član individualno nabavlja.

Sportsko ribolovno društvo Ribon sudjeluje na domaćim i međunarodnim natjecanjima na kojima ostvaruje značajne sportske rezultate te se može podičiti i svjetskim prvcima među svojim članovima. Također, bila je organizator natjecanja, kako domaćih, tako i međunarodnih.

Glavni izvori financiranja su proračun Grada Novigrada-Cittanova, sponzorstva i donacije. Financijska sredstva nisu dostatna s obzirom na potrebe društva.

Stolnoteniski klub Novigrad

Stolnoteniski klub započeo je sa svojim radom 2007. godine. Trenutno broji 20 članova od čega 16 muškaraca i 4 žene. Dobna struktura članova je kako slijedi.

Graf 13: Dobna struktura članova Stolnoteniskog kluba

Izvor: Stolnoteniski klub Novigrad – obrazac za sportsko-rekreacijske udruge

Klub djeluje u prostorijama školske dvorane OŠ Rivarela, koja je na dobroj lokaciji i u dobrom stanju. Sportska oprema kluba zadovoljavajuća je i u dobrom je stanju, međutim klubu nedostaje sva potrebna administrativna oprema.

Klub sudjeluje na domaćim i međunarodnim natjecanjima. Rezultati variraju od 1. do 10. mjesta na domaćim natjecanjima, dok na međunarodnim za sada nisu ostvareni značajniji rezultati. Također, klub je bio i organizator natjecanja.

Klub se financira iz proračuna Grada Novigrada-Cittanova te putem sponzora. Financijska sredstva nisu dostatna s obzirom na potrebe kluba.

Boćarski klub Fameia

Boćarski klub Fameia osnovan je 1998. godine. Klub ima svoje prostorije na adekvatnoj lokaciji i u dobrom stanju te ima svu potrebnu sportsku opremu koja se nabavlja na godišnjoj razini. Trenutno broji 18 članova od kojih su svi muškarci. Promatrajući dobnu strukturu prevladavaju dobne skupine od 35 – 55 godina života.

Osim što sudjeluje na domaćim i međunarodnim natjecanjima, klub ih i organizira.

Glavni izvori financiranja su proračun Grada Novigrada-Cittanova te sponzorstva. Financijska sredstva nisu dostatna s obzirom na potrebe kluba.

Karate klub Novigrad

Karate klub Novigrad osnovan je 1996. godine te djeluje u prostorijama OŠ Rivarela. Broj članova povećao se u posljednjih 5 godina s 10 na 40, koliko ih danas broji, pri čemu ima 30 muškaraca i 10 žena. Najveći dio članova nalazi se u dobnoj skupini do 14 godina.

Postoji potreba kluba za administrativnom opremom te za nabavom nove sportske opreme, jer postojeća nije u zadovoljavajućem stanju.

Klub sudjeluje redovito na domaćim i međunarodnim natjecanjima gdje osvaja više prvih, drugih i trećih mjesta. Također, klub je član Karate saveza Istarske županije i Hrvatskog karate saveza.

Klub se financira iz gradskog proračuna te putem sponzorstva i članarina. Financijska sredstva nisu dostatna da se pokriju potrebe kluba.

Nogometni klub Novigrad

Nogometni klub osnovan je 1972. godine i broji 105 članova svih uzrasta. Članovi su podijeljeni u 4 skupine:

- Pioniri i mladi pioniri;
- Kadeti i juniori;
- Seniori;
- Veterani.

Najveći dio članova su pioniri i mlađi pioniri, dok su ostale skupine podjednako zastupljene.

Klub ima svoje prostorije, smještene na adekvatnoj poziciji i u dobrom su stanju. Također, raspolaže sa svom potrebnom opremom koja se nabavlja na godišnjoj razini. Postoji potreba za adaptacijom ograde uz more koja je u lošem stanju od morske vode i soli.

Klub sudjeluje u 1. županijskoj ligi, a bili su organizatori kvalifikacija za prvenstvo Europe mladih kategorija gdje je prisustvovalo desetak reprezentacija iz Europe. Cilj kluba je plasirati se u 4. Hrvatsku nogometnu ligu. Nogometni klub Novigrad član je Nogometnog saveza Istarske županije i Nogometnog središta Bujštine (Umag).

Glavni izvori financiranja su iz gradskog proračuna te putem sponzorstva. Financijska sredstva nedostatna su za pokrivanje potreba kluba.

Streljačko društvo Gusar

Streljačko društvo osnovano je 1996. godine i djeluje u svojim vlastitim prostorijama. Sam objekt u dobrom je stanju, postoji potreba za zatvaranjem terase kluba, međutim uskoro započinje izgradnja nove dvorane. Društvo ne raspolaže adekvatnom administrativnim i sportskom opremu koju je potrebno nabaviti.

Trenutno ima 20 muških članova. Najveći broj članova je u dobi 20-27 godina. Treninzi se održavaju između 10 i 16 sati, prema dogovoru.

Društvo sudjeluje na domaćim i međunarodnim natjecanjima te na njima ostvaruje značajne rezultate. Također, pojavljuje se i kao organizator pojedinih natjecanja.

Streljačko društvo član je Saveza sportova Istarske županije, financira se iz proračuna Grada Novigrada-Cittanova te putem članarina, sponzorstva, donacija i upisnina za natjecanja. Financijska sredstva nisu dostatna za potrebe društva.

Obzirom na velik broj sportskih klubova i društava na području Grada Novigrada-Cittanova, prijedlog streljačkog društva je osnivanje Sportskog saveza Grada Novigrada-Cittanova čime bi se olakšalo rješavanje tekućih problema te bi se omogućila bolja komunikacija s višim instancama.

Teniski klub Novigrad

Teniski klub Novigrad osnovan je 1994. godine. Djeluje u vlastitim prostorijama, dok za 2 igrališta plaća najam. Broji 80 članova, od čega 60 muških i 20 žena. Najzastupljenija dobna skupina su djeca do 14 godina. Klub ima svoj upravni odbor. Radi cijeli dan tijekom cijele godine.

Trenutno klub nema zaposlenih osoba, već u klubu djeluje 11 amatera te stoga postoji potreba za profesionalnim tajnikom i trenerom kluba.

Postoji također i potreba za adaptacijom priručnog magacina, vrata, priručnog skladišta, rasvjete na igralištima, teniskog zida i dvorane te za otkupom dvaju igrališta. Osim toga, klub ne raspolaže s adekvatnom administrativnom i sportskom opremom koja je zastarjela.

Klub je do sada sudjelovao na domaćim županijskim ligama i međunarodnim natjecanjima veterana te je ostvario značajne rezultate. Također, u sklopu svog djelovanja Teniski klub organizira određena natjecanja te je član Teniskog saveza Istarske županije.

Iako se klub financira iz gradskog proračuna, putem sponzorstva i donatorstva te od natjecanja, drugih priredbi i vlastite nešportske djelatnosti, prikupljena sredstva nisu dostatna za klupske potrebe.

Boćarski klub Novigrad

Boćarski klub Novigrad osnovan je 1980. godine te djeluje u vlastitim prostorijama smještenim u novom objektu na adekvatnoj lokaciji. Broji 17 članova među kojima nema žena, a najbrojniji članovi pripadaju dobnoj skupini 46-55 godina.

Klub raspolaže s potrebnom sportskom opremom (iako zastarjelom te stoga postoji potreba za nabavkom nove), međutim ne raspolaže s adekvatnom administrativnom opremom. Također postoji i potreba za adaptacijom nadstrešnice ispred klupskih prostorija.

Sudjelovanjem na brojnim domaćim i međunarodnim natjecanjima ostvarili su pobjede na više turnira te su postali i juniorski svjetski prvaci. Također klub je i organizator određenih natjecanja. Cilj kluba je zaigrati u prvoj ligi.

Boćarski klub član je Istarskog i Hrvatskog boćarskog saveza, a financira se iz Gradskog proračuna. Financijska sredstva nisu dovoljna za pokrivanje potreba kluba.

2.2.5. Zdravstvo i socijalna skrb

Za podsustav zdravstva i socijalne skrbi za 2009. godinu u proračunu Grada Novigrada-Cittanova planirano je **1.679.921,00 kn.**

2.2.5.1. Zdravstvo

Planirana sredstva za zdravstvo za 2009. godinu, na području Grada Novigrada-Cittanova, iznose **463.121,00 kn.**

Na području Grada Novigrada-Cittanova zdravstvo je organizirano kroz rad sljedećih ustanova:

- 2 stomatološke ordinacije,
- 1 ljekarnu,
- 3 ordinacije opće medicine te
- Medicinsko biokemijski laboratorij.

Ambulanta Grada Novigrada-Cittanova

Ambulanta je izgrađena 1975. godine, trenutno zapošljava 6 zaposlenika od čega 2 doktora medicine, jednog stomatologa i 3 medicinske sestre.

U ambulanti nisu u tijeku nikakve adaptacije premda postoji opravdana potreba za istim. Potrebno je uređenje zidova, unutarnjih prostorija i čekaonice te obnova stolarije. Ambulanta nije opremljena u skladu s propisanim instrumentarijem Ministarstva zdravstva.

Ambulanta svojim djelovanjem pokriva cijelo područje jedinice lokalne samouprave te postoji potreba za osnovnom medicinskom aparaturom.

2.2.5.2. Socijalna skrb

Socijalna skrb ostvaruje se putem ustanova za socijalnu skrb, od kojih na području Grada Novigrada-Cittanova djeluje Dom za starije i nemoćne osobe. Ukupna sredstva koja Grad planira izdvojiti za socijalnu skrb u 2009. godini iznose **1.216.800,00 kn.**

Dom za starije i nemoćne osobe Novigrad

Dom je ustanova sagrađena za potrebe bivše općine Buje. Dom za starije i nemoćne osobe Novigrad je ustanova socijalne skrbi, osnovana 1955. godine. Ustanova zapošljava 62 zaposlenika (medicinske sestre, njegovateljice, spremačice, socijalni radnici, fizioterapeuti, ekonomist, kuhar).

Ustanova trenutno broji 188 štićenika od čega 138 žena i 50 muškaraca. Osim područja Grada Novigrada-Cittanova pokriva i druge jedinice lokalne samouprave.

Uključenost udruge u društveni život Grada Novigrada-Cittanova te način na koji potiče svoje štićenike na druženje vidi se i po projektima u kojima je ustanova sudjelovala te bila nositelj pojedinačnih projekata. Ustanova je sudjelovala u projektima Sport za sve, Zdravo starenje, Matra te u Reformi socijalne skrbi.

Ustanova također obavlja i dodatne usluge, odnosno daje izvan institucionalnu skrb. Za svoj rad ustanova je dobila i određena priznanja.

U svom radu ustanova koristi vlastite prostorije, a trenutno se adaptiraju podovi u stacionaru, prozori i prizemlje, međutim postoje potrebe za adaptacijom krova i bojanje zidova.

Ustanova se financira iz Proračuna Istarske županije, vlastitih prihoda, donacije Grada Novigrada-Cittanova te iz sponzorstva. Postoji potreba za povećanjem kapaciteta stacionarskog dijela. Dom nema ugovor s HZZO-m.

2.2.6. Vatrogasna zaštita

Zadaće dobrovoljnih vatrogasnih društava određene su člankom 1.-6. Zakona o vatrogastvu (NN., br. 106/99) i Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o vatrogastvu (NN., 117/01, 96/03,174/04,38/09), a među ostalim naglašava se sudjelovanje u provedbi preventivnih mjera zaštite od požara i eksplozija, gašenja požara i spašavanje ljudi i imovine ugroženih požarom i eksplozijom, pružanje tehničke pomoći u nezgodama i opasnim situacijama te obavljanje i drugih poslova u nesrećama, zapovijedi nadležnog županijskog vatrogasnog zapovjednika.

Prema Procjeni ugroženosti od požara Grada Novigrada-Cittanova, na području Grada Novigrada-Cittanova nema profesionalnih vatrogasnih postrojbi.

DVD Novigrad

Vatrogasna zaštita na području Grada Novigrada-Cittanova pod nadzorom je Dobrovoljnog vatrogasnog društva Novigrad koje je osnovano 18.06.2003. godine.

U društvu djeluju isključivo amateri, odnosno dobrovoljci. Njegova zadaća je provođenje mjera zaštite od požara, unapređenje dobrovoljnog vatrogastva, organizacija savjetovanja, seminara i informativno promidžbenih akcija od značaja za vatrogastvo i zaštitu od požara.

Geografsko područje koje u svom djelokrugu obuhvaća dobrovoljno vatrogasno društvo je Grad Novigrad-Cittanova, međutim po potrebi se područje djelovanja širi. Društvo surađuje s DVD-om Umag, Buje, Kaštelir, Višnjan te Javna vatrogasna postrojba Umag.

Trenutno se u vatrogasnom društvu adaptira sanitarni čvor, a postoji potreba za adaptacijom fasade, stolarije, grijanja i kuhinje. Dobrovoljno vatrogasno društvo posjeduje kamion MB 1213.

2.2.7. Udruge

Prema registru udruga Republike Hrvatske, na području Grada Novigrada-Cittanova registrirana je 41 udruga.

Tablica 31: Popis udruga na području Grada Novigrada-Cittanova

UDRUGE	
"AGROEMONIA"	LOVAČKO DRUŠTVO "PATKA"
"FOBIJA" - KULTURNA UDRUGA MLADIH	MOTO KLUB "PIRATES"
"KLUB CHOW-CHOW HRVATSKA"	NOGOMETNI KLUB "NOVIGRAD"
"UDRUGA FOTOGRAFA ISTRE"	ODBOJKAŠKI KLUB "NOVIGRAD"
"USIMPO" UDRUGA SREDNJIH I MALIH PODUZETNIKA	ODRED IZVIĐAČA "NOVIGRAD"
AEROKLUB "COLIBRI" NOVIGRAD	PLESNO SPORTSKA UDRUGA "VALENTINO"
BICIKLISTIČKI KLUB "BIČIKLETA"	RUKOMETNI KLUB "NOVIGRAD"
BICIKLISTIČKI KLUB "KONTRAPEDAL"	STOLNOTENISKI KLUB "NOVIGRAD"
BOČARSKI KLUB "NOVIGRAD-CITTANOVA"	STRELJAČKO DRUŠTVO "GUSAR"
DOBROVOLJNO VATROGASNO DRUŠTVO NEAPOLIS	TALIJANSKA UNIJA - ZAJEDNICA TALIJANA NOVIGRADA
DRUŠTVO NAŠA DJECA NOVIGRAD - CITTANOVA	TENISKI KLUB "NOVIGRAD"
DRUŠTVO PRIJATELJA HAJDUKA	UDRUGA "ZA STARE I MLADE" DAJLA
DRUŠTVO TJELESNIH INVALIDA NOVIGRAD	UDRUGA ISTARSKIH UZGAJIVAČA SVINJA TE PRERAĐIVAČA ISTARSKOG MESA
JEDRILIČARSKI KLUB "BONACA"	UDRUGA PODUZETNIKA TALIJANSKE NARODNOSTI
KARATE KLUB "NOVIGRAD"	UDRUGA UZGAJIVAČA HRVATSKIH AUTOHTONIH PASMINA
KATEDRA ČAKAVSKOG SABORA ZA GLAZBU	RADIOKLUB "NOVIGRAD"
KLUB BORILAČKIH VJEŠTINA "KADO"	ŠPORTSKO RIBOLOVNO DRUŠTVO "RIBON"
KOŠARKAŠKI KLUB "NOVIGRAD"	UDRUGA DIONIČARA "LAGUNA NOVIGRAD"
KULTURNO-UMJETNIČKO DRUŠTVO "DAJLA"	STRELJAČKO DRUŠTVO "GUSAR"
LIONS KLUB "NOVIGRAD"	UDRUGA MLADIH SIDRO
UDRUGA PRIJATELJA ŽIVOTINJA BUJŠTINE	

Izvor: Registar udruga Republike Hrvatske

2.2.8. SWOT analiza društvenih djelatnosti

Tablica 32: SWOT analiza društvenih djelatnosti

Snage	Slabosti
<p>Obrazovanje</p> <p>Organizirana dodjela stipendija studentima i učenicima srednjih škola zainteresiranima za daljnje školovanje; Postojanje dvaju osnovnih škola i vrtića koje pokrivaju cijelo područje grada; Postojanje talijanskog vrtića i talijanske osnovne škole; Adekvatno radno vrijeme vrtića (usklađeno s radnim vremenom u gospodarstvu); Blizina visokih učilišta u zemlji i inozemstvu (Rijeka, Zagreb, Trst, Venecija); Postojanje gradske knjižnice; Brojni dodatni programi u vrtićima; Brojne izvannastavne aktivnosti; Organiziran školski prijevoz; Škola stvaralaštva za darovitu djecu i učitelje RH "Novigradsko proljeće" ; Osnovana Komisija za zaštitu spomenika kulture.</p> <p>Kulturna i prirodna baština</p> <p>Bogato kulturno naslijeđe grada Novigrada-Cittanova; Brojna zaštićena kulturna dobra; Postojanje gradskog muzeja; Brojna arheološka nalazišta; Mnoštvo manifestacija; Organizirano kulturno ljetovanje; Evidentirane prirodne vrijednosti.</p> <p>Sport</p> <p>Postojanje velikog broja sportskih udruga/društava/klubova; Pojedini klubovi organiziraju domaća i međunarodna natjecanja; Ostvarenje značajnih rezultata na domaćim i međunarodnim natjecanjima.</p> <p>Zdravstvo i socijalna skrb</p> <p>Postojanje: - 2 stomatološke ordinacije;</p>	<p>Obrazovanje</p> <p>Škole nisu u potpunosti usklađene sa standardima HNOS-a, nema dovoljno prostora za jednu smjenu (radi se u jednoj smjeni ali u otežanim uvjetima); Nepostojanje područnog odjela vrtića u naselju Stancijeta; Potreba za adaptacijom vrtića i škola te zastarjela oprema; Nedostatan prostor dječjeg vrtića pri talijanskoj Osnovnoj školi; Nedostatak učionica u OŠ Rivarela i neadekvatna klimatizacija; Nepostojanje cjelodnevnog nastave u OŠ Rivarela; Premale učionice talijanske OŠ; Nepostojanje srednje škole i visokih učilišta na području grada; Nepostojanje popodnevnog i večernjeg rada vrtića u skladu sa smjenama u gospodarstvu.</p> <p>Sport</p> <p>Nedostatak školovanih i stručnih trenera.</p> <p>Zdravstvo i socijalna skrb</p> <p>Velika udaljenost bolnica;</p>

- 1 ljekarne;
- 3 ordinacije opće medicine;
- Medicinsko biokemijskog laboratorija.

Ambulanta koja svojim djelovanjem pokriva cijelo područje;
 Dom za starije i nemoćne osobe koji osim područja grada Novigrada pokriva i druge jedinice lokalne samouprave;
 Dom također daje i izvan institucionalnu skrb;

Vatrogasna zaštita

Vatrogasna zaštita na području grada Novigrada pod nadzorom je javne vatrogasne postrojbe Umag, a ima i svoje DVD;
 Dobrovoljno vatrogasno društvo posjeduje kamion MB 1213; DVD pokriva područje cijelog grada, a po potrebi se područje djelovanja i širi;
 Društvo surađuje s DVD-om Umag, Buje, Kaštelir, Višnjan te Javna vatrogasna postrojba Umag.

Ostalo

27 udruga na području grada Novigrada.

Nedostatak turističkih ambulanti;
 Postoji potreba za osnovnom medicinskom aparaturom;
 Postoji potreba za adaptacijom krova i bojanjem zidova Doma za starije i nemoćne;
 Postoji potreba za povećanjem kapaciteta stacionarskog dijela Doma.

Ostalo

Nedovoljan broj parkirnih mjesta u gradu;
 Nedovoljan broj društvenih aktivnosti za mlade (disco klubovi..).

Prilike	Prijetnje
<p>Kulturna i prirodna baština</p> <p>Povezivanje kulture i turizma; Povezivanje s drugim regijama i državama na bazi kulture; Povezivanje priobalja i zaleđa te valoriziranje prirodne baštine u turističke svrhe (prema principima održivog turizma); Pojačana promidžba prirodne i kulturne baštine; Bolje umrežavanje udruga i ustanova u cilju realizacije zajedničkih projekata; Obnavljanje multimedijalnog centra.</p> <p>Sport i rekreacija</p> <p>Osnivanje Sportskog saveza grada Novigrada-Cittanova; Povećana promocija i razvoj kulturnog i sportskog turizma temeljen na novoj kulturnoj i sportskoj infrastrukturi; Uređenje dječjih igrališta po dobnim skupinama.</p> <p>Vatrogasna zaštita</p> <p>Mogućnost korištenja EU fondova (IPARD,.....) za obnovu opreme vatrogasnog društva.</p> <p>Obrazovanje</p> <p>Kroz dodatne aktivnosti usmjeravati mlade u tehnička, prirodna, znanstvena polja obrazovanja; Promidžba i povezivanje obrazovanja, kulture i turizma.</p>	<p>Obrazovanje</p> <p>Neadekvatna i neusklađena povezanost obrazovanja s gospodarstvom; Smanjenje broja djece u gradu.</p> <p>Kulturna i prirodna baština</p> <p>Propadanje određenih kulturnih spomenika radi utjecaja čovjeka i prirode; Devastacija prirodne baštine uslijed nemara i/ili neznanja.</p> <p>Obrazovanje</p> <p>Nedovoljan odaziv na programe stipendiranja.</p> <p>Zdravstvo i socijalna skrb</p> <p>Nedostatak stručnih kadrova (više stručne spreme).</p>

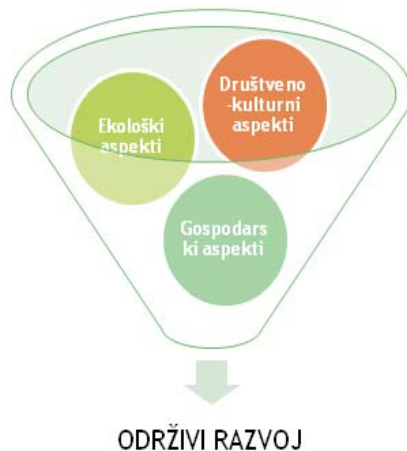
2.3. Zaštita okoliša

Pod pojmom zaštita okoliša podrazumijeva se:

- cjelovito očuvanje visoke kvalitete okoliša,
- očuvanje prirodnih zajednica te
- racionalno korištenje prirodnih izvora i energije.

Integrirani i održivi razvitak je postavljen kao cilj pred svaku jedinicu lokalne samouprave na području Republike Hrvatske. Planiranjem ukupnog razvoja se takav cilj i postiže. Održivi razvitak mora postati dominantna odrednica u svim strategijama razvoja.

Slika 8: Održivi razvoj – Model trostruke bilance

Integrirani razvitak se ne može poistovjetiti s ostvarivanjem samo:

- gospodarskih,
- socijalnih, društvenih i
- ekoloških ciljeva,

nego je to **ostvarenje jednog cilja** koji integrira sve troje.

Jačanje gospodarskog razvitka je neophodno da bi sam proces održivog razvitka bio i pokrenut.

Iako postoje različiti vremenski okviri, a stoga i razni pritisci na čimbenike, razvojna nastojanja ne smiju biti usmjerena samo na goruće probleme, nego od samog početka trebaju uzimati u obzir i **društvene i ekološke aspekte**. U protivnom, nastojanja da se zaobiđu gospodarski problemi ugrožavaju održivost razvitka što nadalje znači da je važno u razvoju bilo koje države, regije ili jedinice lokalne samouprave uključiti ciljeve zaštite okoliša.

Za zemlje koje su kandidati za ulazak u EU se smatra da povećana potrošnja i promjena standarda življenja vjerojatno dodatno opterećuje ionako preopterećene sustave gospodarenja otpadom i komunalnu infrastrukturu.

Kako su lokalne vlasti često upravo one koje nose teret provedbe zahtjeva zakonodavstva EU-a o otpadu, namjerava se poboljšati njihova uključenost u pripremu zakonodavstva i pružiti podršku njihovoj međusobnoj razmjeni iskustava i najboljih praksi.

Potrebno je prilikom planiranja razvoja očuvati razvojni potencijal Grada Novigrada-Cittanova, a to je moguće samo na način da se prostor/okoliš koristi planirano i racionalno te da se na području grada osiguraju kvalitetan život i gospodarski razvoj.

Prostornim plan uređenja Grada Novigrada-Cittanova su utvrđeni ciljevi i interesi koji su važna determinanta razvoja na području Grada Novigrada-Cittanova. Potrebno je imati na umu činjenicu da korištenje prostora treba osigurati sanaciju, zaštitu i unapređenje stanja u kojem se okoliš nalazi.

2.3.1. Ciljevi zaštite okoliša

Prema Zakonu o zaštiti okoliša (NN 110./07.) kao osnovni ciljevi zaštite okoliša, u ostvarivanju uvjeta za održivi razvoj jesu:

- zaštita života i zdravlja ljudi;
- zaštita biljnog i životinjskog svijeta, biološke i krajobrazne raznolikosti te očuvanje ekološke stabilnosti;
- zaštita i poboljšanje kakvoće pojedinih sastavnica okoliša;
- zaštita ozonskog omotača i ublažavanje klimatskih promjena;
- zaštita i obnavljanje kulturnih i estetskih vrijednosti krajobrazza;
- sprječavanje velikih nesreća koje uključuju opasne tvari;
- sprječavanje i smanjenje onečišćenja okoliša;
- trajna uporaba prirodnih izvora;
- racionalno korištenje energije i poticanje uporabe obnovljivih izvora energije;
- uklanjanje posljedica onečišćenja okoliša;
- poboljšanje narušene prirodne ravnoteže i ponovno uspostavljanje njezinih regeneracijskih sposobnosti;
- ostvarenje održive proizvodnje i potrošnje;
- napuštanje i nadomještanje uporabe opasnih i štetnih tvari;
- održivo korištenje prirodnih dobara, bez većeg oštećivanja i ugrožavanja okoliša;
- unapređenje stanja okoliša i osiguravanje zdravog okoliša.

2.3.2. Načela zaštite okoliša

Zaštita okoliša temelji se na uvažavanju općeprihvaćenih načela zaštite okoliša, poštivanju načela međunarodnog prava zaštite okoliša, uvažavanju znanstvenih spoznaja. U Zakonu o zaštiti okoliša nabrojana su sljedeća načela (NN 110./2007. čl.8 – čl. 18.):

• Načelo održivog razvitka, • Načelo predostrožnosti, • Načelo očuvanja vrijednosti prirodnih dobara, biološke raznolikosti i krajobrazza, • Načelo zamjene i/ili nadomještaja, • Načelo otklanjanja i sanacije štete u okolišu na izvoru nastanka, • Načelo cjelovitog pristupa,	• Načelo suradnje, • Načelo onečišćivač plaća, • Načelo pristupa informacijama i sudjelovanja javnosti, • Načelo poticanja i • Načelo prava na pristup pravosuđu.

2.3.3. Subjekti zaštite okoliša

Održivi razvitak i zaštitu okoliša osiguravaju (NN 110./2007., čl. 33.):

- Hrvatski sabor,
- Vlada,
- Ministarstva i druga nadležna tijela državne uprave,
- Županije i Grad Zagreb,
- Veliki gradovi, gradovi i općine,
- Agencija za zaštitu okoliša i Fond za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost,
- Pravne osobe s javnim ovlastima,
- Osobe ovlaštene za stručne poslove zaštite okoliša,
- Pravne i fizičke osobe odgovorne za onečišćavanje okoliša sukladno ovom Zakonu i posebnim propisima, te druge pravne i fizičke osobe koje obavljaju gospodarsku djelatnost,
- Udruge civilnog društva koje djeluju na području zaštite okoliša, te
- Građani kao pojedinci, njihove skupine, udruge i organizacije.

Nadalje, prema navedenom Zakonu o zaštiti okoliša (čl. 35.):

- **Županije** i Grad Zagreb u svojem djelokrugu uređuju, organiziraju, financiraju i unapređuju poslove zaštite okoliša koji su im Zakonom i posebnim propisima stavljeni u nadležnost, a od područnog (regionalnog) su značaja za zaštitu okoliša, unapređenje stanja okoliša na području županije odnosno Grada Zagreba.
- **Veliki gradovi, gradovi i općine** u svojem djelokrugu uređuju, organiziraju, financiraju i unapređuju poslove zaštite okoliša koji su im Zakonom i posebnim propisima stavljeni u nadležnost a od lokalnog su značaja za zaštitu okoliša, unapređenje stanja okoliša na području velikog grada, grada ili općine.
- Iznimno od stavka 2. ovoga članka, na velike gradove na odgovarajući način primjenjuju se i odredbe o poslovima od područnog (regionalnog) značaja za zaštitu okoliša, unapređenje stanja okoliša, ako su im ovim Zakonom odnosno posebnim propisima stavljeni u nadležnost.²⁹

2.3.4. Gospodarenje otpadom³⁰

Grad Novigrad-Cittanova, putem dokumenata prostornog uređenja i drugih dokumenata uspostavlja cjeloviti sustav gospodarenja otpadom, kako bi se osiguralo:

- smanjenje potencijala otpada na mjestu nastanka,
- iskorištavanje vrijednih svojstava otpada u materijalne i energetske svrhe i njegovo obrađivanje prije odlaganja,
- odlaganje minimalnih količina ostatnog otpada nakon recikliranja,
- izbjegavanja i smanjivanja nastajanja otpada i smanjivanja opasnih svojstava otpada čiji se nastanak ne može spriječiti,
- sprječavanje nenadziranog postupanja s otpadom,
- saniranje otpadom onečišćenih površina,
- sprječavanje opasnosti za ljudsko zdravlje, biljni i životinjski svijet,
- sprječavanje onečišćavanje okoliša: voda, mora, tla, zraka iznad propisanih graničnih vrijednosti,

²⁹ O nadležnostima ostalih spomenutih subjekata zaštite okoliša može se pročitati u Zakonu o zaštiti okoliša (NN 110./2007.)

³⁰ Izvor: Prostorni plan uređenja Grada Novigrada-Cittanova, Službene novine Grada Novigrada-Cittanova (01/08)

- sprječavanje nekontroliranog odlaganja i spaljivanja te saniranje svih divljih odlagališta na području grada.

Cjeloviti sustav gospodarenja otpadom Grada Novigrada-Cittanova podrazumijeva:

- donošenje pravnih i administrativnih propisa u svrhu izbjegavanja i smanjenja nastanka otpada,
- edukaciju stanovništva,
- podizanje turističkog ugleda Novigrada kroz zaštitu okoliša,
- izradu detaljnog programa za uspostavu primarne reciklaže za staklo, papir i otpadna ulja,
- selektivno prikupljanje otpada,
- skupljanje baterija i starih lijekova,
- kompostiranje zelenog reza, te biorazgradivog otpada skupljenog u ugostiteljskim objektima i na tržnici,
- izdvajanje auto-guma,
- uvođenje mehaničko-biološke obrade ostatnog otpada,
- odlaganje ostatnog otpada.

Sustav gospodarenja otpadom Grada Novigrada-Cittanova provodit će se u okviru sustava Istarske županije.

U okviru cjelovitog sustava gospodarenja otpadom komunalni otpad zbrinjavat će se i nadalje izvan područja Grada Novigrada-Cittanova, na postojećem odlagalištu otpada Donji Picudo u Gradu Umagu. Na području Grada Novigrada-Cittanova ne smiju se otvarati druga odlagališta otpada.

U okviru cjelovitog sustava gospodarenja otpadom građevni otpadni materijal i drugi korisni otpad zbrinjavat će se na lokaciji postojećeg odlagališta građevnog otpada Salveta, definiranoj granicama građevinskog područja poslovne - komunalno servisne namjene Salveta (K3). Na toj će se lokaciji, u okviru budućeg odlagališta građevnog otpadnog materijala i reciklažnog dvorišta s kompostanom i transfer stanicom, obrađivati građevni otpadni materijal i drugi korisni otpad.

Postojeće odlagalište građevnog otpada Salveta mora se sanirati, a potom i rekonstruirati u skladu s važećim propisima o uvjetima za postupanje s otpadom, da bi u budućem korištenju omogućilo:

- smanjenje neželjenih utjecaja na okoliš već odloženih količina otpada,
- osiguranje ekološki prihvatljivog odlaganja novih količina otpada, sukladno odredbama važećih hrvatskih, kao i europskih propisa o odlaganju otpada.

Odlagalište ne smije štetno utjecati na okoliš, a naročitu pažnju treba posvetiti uklanjanju utjecaja:

- emisija i migracija odlagališnog otpadnog plina,
- onečišćenja površinskih i podzemnih voda procjednim vodama odlagališta,
- na zdravlje ljudi i životinja djelovanjem različitih opasnih i toksičnih tvari.

Sakupljanje tehnološkog, glomaznog i opasnog otpada organizirano je putem komunalnog poduzeća 6. Maj d.o.o..

2.3.5. Mjere zaštite okoliša

Mjere sprečavanja nepovoljna utjecaja na okoliš obuhvaćaju skup aktivnosti usmjerenih na očuvanje okoliša u naslijeđenom, odnosno prvotnom ili pak neznatno promijenjenom stanju.

Nepovoljni utjecaj na okoliš na području obuhvata Prostornog plana uređenja Grada Novigrada-Cittanova potrebno je mjerama zaštite koje su propisane Zakonom o zaštiti okoliša (NN 110./2007.) i drugim propisima svesti na najmanju moguću razinu.

Prema Zakonu o zaštiti okoliša predviđene su sljedeće zaštite sastavnica okoliša³¹:

- Zaštita tla i zemljine kamene kore,
- Zaštita šumskog područja,

³¹ Zakon o zaštiti okoliša (NN 110./2007., čl. 20. – čl. 25.)

- Zaštita zraka,
- Zaštita voda,
- Zaštita mora i obalnog područja i
- Zaštita prirode.

Prema istom Zakonu sljedeće su zaštite od utjecaja opterećenja na okoliš.³²

- Zaštita od štetnog utjecaja genetski modificiranih organizama,
- Zaštita od buke,
- Zaštita od ionizirajućih zračenja i nuklearna sigurnost,
- Zaštita od štetnog utjecaja kemikalija,
- Zaštita od svjetlosnog onečišćenja i
- Gospodarenje otpadom.

Prema Prostornom planu uređenja Grada Novigrada-Cittanova određeni su kriteriji zaštite okoliša koji obuhvaćaju zaštitu tla, zraka, vode, mora te zaštitu od buke i ostale mjere koje su detaljnije obrađene u nastavku. U nastavku su prikazane mjere predviđene Prostornim planom uređenja Grada Novigrada-Cittanova.

2.3.5.1. Mjere za zaštitu voda

"Onečišćenje voda je promjena kakvoće voda, koja nastaje unošenjem, ispuštanjem ili odlaganjem u vode hranjivih i drugih tvari, toplinske energije te drugih uzročnika zagađenja, u količini kojom se mijenjaju svojstva voda u odnosu na njihovu ekološku funkciju i namjensku uporabu."³³

Najčešći problemi u očuvanju čistih voda na razini države uključuju:

- Postojeću razinu onečišćenja voda (onečišćenje izvorišta voda, podzemnih i površinskih voda koje se koriste za opskrbu vodom);
- Stalno povećanje razine onečišćenja voda što uključuje:
  - nedostatak uređaja za pročišćavanje komunalnih i industrijskih otpadnih voda;
  - slabo funkcioniranje izgrađenih uređaja za pročišćavanje otpadnih voda;
  - nedostatna veličina kanalizacijskih sustava;
- Povremena intenzivna zagađenja (akcidentne situacije);
- Nadzor nad provođenjem propisa zaštite voda je izdvojen od općeg nadzora nad provođenjem zaštite okoliša.

Osnovna mjera za zaštitu voda je sprečavanje bilo kakvog izlaza onečišćenih otpadnih voda s lokacije. Na lokaciji mogu nastati sljedeće otpadne vode: slivne površinske vode, procjedne vode, sanitarno fekalne otpadne vode, te otpadne vode od pranja vozila i opreme.

Zbog hidroloških karakteristika na području Grada Novigrada-Cittanova stvaraju se bujični potoci koji utječu na bilancu podzemnih i nadzemnih voda kao i na njihovu kakvoću obzirom da se radi o kršu.

Transport vode u podzemlju je vrlo brz i ne pogoduje procesima samopročišćavanja, zbog čega je na ovim područjima vrlo teško postići kakvoću vode za piće bez značajnih napora u zaštiti koja bi morala biti sveobuhvatna na području Istre.

Mjere zaštite voda koje se moraju primijeniti na području Grada Novigrada-Cittanova³⁴:

- u razdoblju do 2010. god., a sukladno Zakonu o vodama, nužno je kakvoću svih površinskih vodotoka dovesti na kategoriju ili vrstu planiranu ovim Planom,
- jame i špilje potrebno je ograditi obzirom na mogućnosti onečišćenja podzemne vode. Ograđivanje provesti u krugu 5m od otvora jame i špilje, uz zasađivanje gustog drveća u neposrednoj okolici,

³² Zakon o zaštiti okoliša (NN 110./2007., čl. 27. – čl. 32.)

³³ Državni plan za zaštitu voda, 1999. godine

³⁴ Izvor: Prostorni plan uređenja Grada Novigrada-Cittanova, Službene novine Grada Novigrada-Cittanova (01/08)

- cisterne i spremnici za vodu, septičke jame te nadzemni i podzemni spremnici za goriva mogu se realizirati isključivo ukoliko je to omogućeno važećom odlukom o zonama sanitarne zaštite izvorišta vode za piće.

Grad Novigrad-Cittanova sudjeluje u **Jadranskom projektu** u sklopu kojeg se gradi uređaj za pročišćavanje otpadnih voda zajedno s crpnom stanicom Pineta te podmorski ispust dug kilometar i pol. Izgradnja ulazi u završnu fazu i očekuje da će biti u funkciji 2010. godine.

Osnovna mjera za zaštitu voda je sprečavanje bilo kakvog izlaza onečišćenih otpadnih voda s lokacije. Na lokaciji mogu nastati sljedeće otpadne vode: slivne površinske vode, procjedne vode, sanitarno fekalne otpadne vode, te otpadne vode od pranja vozila i opreme.

Procjedne vode obrađuju se recirkulacijom ili odvozom i upuštanjem u javni sustav odvodnje otpadnih voda. Ove vode mogu se alternativno i obraditi na uređaju za pročišćavanje procjednih voda.

Pri primjeni recirkulacije raspršivači se postavljaju na otpatke, a procjedna voda se raspršuje po lokaciji, čime se procjeđuje kroz otpatke te se zbog povišene temperature unutar tijela odlagališta isparava. Obzirom na količinu procjednih voda kao i tehnologiju odlaganja, može se izgraditi sustav recirkulacije procjedne vode.

Slivne površinske vode

Kako bi se onemogućilo dotjecanje ovih voda izgradit će se obodni kanal oko cijelog zahvata u kojemu će se skupljati slivne vode iz zatvorenog dijela. Ove vode su čiste jer nemaju kontakt s otpadom, pa se mogu upuštati u javni sustav odvodnje.

Sanitarno fekalne otpadne vode imaju karakteristike otpadnih voda iz kućanstva, a stvaraju se u sanitarnom čvoru i pri pranju. One će se upuštati u javni sustav odvodnje.

Vode od pranja vozila i opreme

Donji postroj vozila koji napušta odlagalište, kao i oprema, pere se visokotlačnim peraćem na platou za pranje. Ove vode obrađuju se na separatoru ulja i masti te taložniku, a nakon toga se recirkuliraju.

2.3.5.2. Mjere za zaštitu zraka

U Hrvatskoj su od 1990. godine smanjene emisije u zrak iz najvećih izvora zagađivanja zraka (stacionarni i mobilni izvori), a posljedica je to opće gospodarske recesije i gospodarske preobrazbe.

Najviše zagađenja izazivaju procesi **izgaranja i promet**.

Kako bi se izbjegla veća oštećenja i minimizirala postojeća, potrebno je uvesti određene mjere zaštite:

- veći proizvodni pogoni moraju imati uređaje za pročišćavanje ispušnih plinova prije njihovog ispuštanja u zrak;
- potrebno je ložišta na kruta i tekuća goriva koristiti racionalno i upotrebljavati gorivo s dozvoljenim postotkom sumpora;
- povijesne jezgre naselja potrebno je rasteretiti od prometa, osim interventnih, dostavnih i službenih vozila te vozila stanara.³⁵

Mjere za zaštitu zraka dijele se na mjere za sprečavanje nastanka ekoloških nesreća kod kojih može nastati zagađenje zraka i na mjere za skupljanje i obradu plinova koji nastaju uslijed mikrobiološke razgradnje otpadaka.

Sve mjere za zaštitu od požara ujedno su i mjere za zaštitu zraka. Pojava prašine na odlagalištu se uklanja povremenim prskanjem vodom radnih površina i prometnica.

Pri kontroliranom skupljanju i evakuaciji plinova koji nastaju unutar tijela odlagališta, a obzirom da je količina plina mala, metan će se prirodno odzračivati kroz pokrovni sloj zemlje i eventualno dodatno – ugradnjom vertikalnih šljunčanih kanala.³⁶

Prostornim planom uređenja Grada Novigrada-Cittanova također je definirano:

35 Izvor: Nacionalna strategija zaštite okoliša

36 Izvor: Prostorni plan uređenja Grada Novigrada-Cittanova, Službene novine Grada Novigrada-Cittanova (01/08)

- U područjima I. kategorije treba poduzimati mjere sprečavanja onečišćenja zraka, kako zbog izgradnje i razvoja područja ne bi došlo do prekoračenja preporučenih vrijednosti (PV). U zaštićenim područjima, prirodnim rezervatima i rekreacijskim područjima PV ne smiju biti niti dostignute.
- U područjima II. kategorije potrebno je donijeti program mjera za smanjenje onečišćenja zraka, kako bi se postupno postigle PV kakvoće zraka, sukladno metodologiji propisanoj posebnim propisima.
- U područjima III. kategorije treba odmah identificirati dominantan izvor, dajući prednost onim akcijama koje će imati najveći učinak, kao i onima koje se mogu najlakše, najbrže ili s najmanje troškova provesti, te obvezati onečišćivača da u zadanom roku izradi sanacijski program na način i u skladu s posebnim propisom.

2.3.5.3. Mjere za zaštitu od buke

Buka predstavlja vrlo neugodan izvor onečišćenja okoliša, koje ometa normalno življenje stanovnika na nekom prostoru, a njen intenzitet iznad dozvoljenih granica ugrožava i zdravlje korisnika toga prostora. S efikasnim mjerama zaštite, intenzitet buke može se svesti na dozvoljenu razinu.

Zaštita od buke se ostvaruje:

- sprečavanjem nastajanja buke;
- utvrđivanjem izvora i praćenjem razine proizvedene buke;
- smanjenjem intenziteta buke tehničkim mjerama na dopuštenu razinu.

Prema Prostornom planu uređenja Grada Novigrada-Cittanova, mjere zaštite od buke obuhvaćaju:

- sprečavanje nastajanja buke na način da se gradnja objekata, koje mogu predstavljati izvor buke, planira na mjestima s kojih neće djelovati na sredinu u kojoj ljudi rade i borave,
- zaštita od buke se provodi danonoćno, vršenjem akustičkih mjerenja radi provjere i stalnog nadzora stanja buke,
- prostor koridora javnih prometnica u neposrednoj blizini naselja mora biti uređen na način da se postigne odgovarajuća zaštita od buke,
- u izgrađenim dijelovima naselja uz frekventne prometnice mogu se poduzimati mjere kao što su: gradnja protuzvučnih ekrana (zidova) izvedba zemljanih nasipa s raslinjem (ne samo uz prometnice već i uz gospodarska postrojenja,
- pri izradi dokumenata prostornog planova užih područja potrebno je zadržati nivo buke u dopustivim granicama prometnog sustava,
- unutar građevinskog područja naselja dozvoljeni nivo buke jeste 55dBA danju i 45dBA noću, a u posebnim slučajevima mogu, sukladno namjeni određenoj planovima užih područja, biti određeni i stroži kriteriji,
- razina buke iznad dozvoljenog nivoa uzrokovana radom ugostiteljskih objekata, regulirati će se vremena rada ugostiteljskih objekata sukladno zakonu, a na temelju važećih propisa, te inspekcijskim nadzorom.

2.3.5.4. Mjere za zaštitu od požara

Mjere za zaštitu od požara su: svakodnevno prekrivanje otpadaka slojem zemlje ili LDPE vatrootpornom folijom; kontrolirana evakuacija nastalih plinova; kontrola otpadaka koji se dopremaju na odlagalište; sprečavanje odlaganja zapaljenih otpadaka; postavljanje protupožarnih aparata; kontrola ulaza na lokaciju.³⁷

2.3.5.5. Mjere za zaštitu mora³⁸

³⁷ Izvor: Prostorni plan uređenja Grada Novigrada-Cittanova, Službene novine Grada Novigrada-Cittanova (01/08), str.57

³⁸ Izvor: Prostorni plan uređenja Grada Novigrada-Cittanova, Službene novine Grada Novigrada-Cittanova (01/08), str.61

Osnovna zaštita mora od onečišćenja s kopna provodi se ograničenjem izgradnje uz obalu i mjerama za sprečavanje i smanjivanje onečišćenja s kopna što u ovom slučaju znači obavezu izrade prostornih planova užih područja, kroz koje će se utvrditi zatečeno (nulto) stanje te definirati mjere da se ne naruši kakvoća ukoliko je ona viša od I. To znači da se na područjima gdje je obalno more još uvijek visoke kakvoće, namijenjeno kupanju, sportu i rekreaciji, usklađenim i kontroliranim razvojem turizma i gospodarstva općenito, obavezno održi postojeća kakvoća mora.

Da bi se provela zaštita potrebno je poduzeti sljedeće mjere za sprečavanje i smanjivanje onečišćenja s kopna:

- izgraditi sustav javne odvodnje s adekvatnim stupnjem pročišćavanja prije upuštanja otpadnih voda u recipijent uz adekvatnu obradu otpadnog mulja,
- provesti rekonstrukciju s posebnim mjerama osiguranja ili uklanjanje skladišta tekućih goriva i mineralnih ulja u cijelom obalnom području,
- stimulirati u proizvodnim pogonima uvođenje tehnologija s manjim potrebama po vodi kao i pročišćavanje iste na kakvoću za ponovnu uporabu,
- opasni otpad sakupljati u proizvodnom krugu (skladišteni) i spriječiti njegovo ispiranje ili procjeđivanje te u konačnosti zbrinjavati putem ovlaštenih tvrtki uz ispunjavanje zakonom propisane popratne dokumentacije.

Obzirom da se Prostornim planom uređenja Grada Novigrada-Cittanova omogućava daljnji razvoj pomorskog prometa, treba provoditi sljedeće mjere zaštite radi sprečavanja onečišćenja uzrokovanog pomorskim prometom i lučkim djelatnostima:

- osigurati opremu za sprečavanje širenja i uklanjanja onečišćenja (brodovi-čistači, plivajuće zaštitne brane, skimeri, crpke, spremnici, specijalizirana vozila, disperzanti) unutar vlastitog pogona ili putem specijaliziranih poduzeća,
- u lukama osigurati prihvat zauljenih voda i istrošenog ulja,
- u lukama posebne namjene instalirati uređaje za prihvat i obradu sanitarnih voda s brodice, kontejnere za odlaganje komunalnog otpada, istrošenog ulja, ostatka goriva i zauljenih voda,
- odrediti način servisiranja brodova na moru i kopnu.

Zbog zaštite mora od onečišćenja svi se zahvati u pomorskom dobru, kao i u dodiru s njim, moraju obavljati uz suradnju s nadležnim tijelom državne uprave (Hrvatskim vodama).

Održavanje planirane kategorije obuhvaćenog mora naročita je obaveza vlasnika građevina koje ispuštaju u more otpadne vode, odnosno koje na bilo koji način neposredno utječu na kvalitetu morske vode.

Zabranjuje se ispuštanja otpadnih voda u obalno more bliže od 500 m od obalne crte.

2.3.5.6. Ostale mjere zaštite okoliša u sferi komunalne djelatnosti³⁹

Osim prethodno navedenih mjera zaštite, Prostornim planom uređenja Grada Novigrada-Cittanova donesene su i ostale mjere zaštite okoliša putem kojih je potrebno:

- programirati razvitak sustava javne odvodnje na način da se u razdoblju do 2015. sve otpadne vode tehnoloških pogona, naselja, turističkih i poljodjelskih djelatnosti privedu pročišćavanju koji podrazumijeva II. stupanj pročišćavanja,
- daljnje proširenje vodoopskrbe javnim vodovodima nije moguće ukoliko se lokacijskom dozvolom za pojedinu dionicu istovremeno ne utvrđuje zbrinjavanje vode koja se planira dopremiti,
- do 2010. izvršiti rekonstrukciju postojećih građevina i to u segmentu rješavanja pitanja zbrinjavanja otpadnih voda, što podrazumijeva priključenje na sustav javne odvodnje ukoliko je to moguće, a u slučajevima gdje to nije moguće izgraditi ili rekonstruirati sabirne jame kao dislociran sustav javne odvodnje. To znači da o njima vodi računa ovlaštena tvrtka,

³⁹ Izvor: Prostorni plan uređenja Grada Novigrada-Cittanova, Službene novine Grada Novigrada-Cittanova (01/08), str.59

- paralelno s izgradnjom sustava javne odvodnje otpadnih voda utvrditi mogućnost primjene obnovljivih voda (pročišćenih urbanih i/ili industrijskih efluenta) kao dodatnog izvorišta niže razine kakvoće u poljoprivredi, šumarstvu, uključivo i za protupožarne rezerve, u gospodarstvu i za komunalne potrebe,
- za sve novogradnje stimulirati, sukladno propisima, izgradnju spremnika (cisterni) za sakupljanje oborinskih voda, koje bi se zatim posebnim cjevovodom koristile za sanitarne, tehnološke i ine potrebe,
- u razdoblju do 2010. god. sva eventualna divlja odlagališta moraju biti trajno uklonjena,
- zbrinjavanje i evakuaciju sanitarno-fekalnih voda obavljati na način da se otpadne vode iz zgrada, tehnologija i sl. prije ispuštanja u sustav kanalizacije pročiste do stupnja da se zadovolje kriteriji za pojedina zagađivala prema općem važećem standardu (u fekalnu kanalizaciju dozvoljeno je upuštati samo otpadne vode koje su na nivou kućnih otpadnih voda).

Sustav mreže fekalne kanalizacije mora biti zaseban. Kod kuhinja s pranjem posuđa, raznih kotlovnica, mehaničarskih radionica i sl., kao i na otvorenim ili slično uređenim površinama gdje su mogući izljevi masti, ulja, benzina i drugih zagađivača u otvorenim skladištima, potrebno je izgraditi mastolove (separatore masti) i pjeskolove u sklopu svake građevine prije priključenja na fekalnu kanalizaciju.

2.3.5.7. Program praćenja stanja okoliša⁴⁰

U toku izgradnje i rada odlagališta te 20 godina nakon njegovog zatvaranja potrebno je obavljati sljedeće radnje s ciljem praćenja stanja okoliša (monitoring):

- kontrola oborinskih voda prije ispusta;
- sakupljanje meteoroloških podataka;
- volumen i intenzitet oborina;
- minimalne i maksimalne temperature zraka;
- ruža vjetrova;
- kontrola dinamike nastajanja procjednih voda i njihovih fizikalnih i kemijskih karakteristika;
- kontrola emisije plinova;
- stalna kontrola sastava i količine odloženog otpada.

U postupku procjene utjecaja na okoliš mogu se propisati i druge mjere zaštite okoliša.

2.3.6. Onečišćenje tla te degradacija zemljišta i poljoprivrednog potencijala

Od ukupne površine kopna Republike Hrvatske (5.654.526 ha) **poljodjelsko tlo čini 57,95%, šumsko 34,43% i neplodno (tlo tehničke namjene) 7,62%.**

Površine poljodjelskih tala u Hrvatskoj su u stalnom smanjenju. Ukupna površina poljodjelskih tala (oranica, vrtova, voćnjaka i livada, pašnjaka, ribnjaka, tršćaka i bara) iznosila je 1976. godine 3.306.837 ha, dok je u 1997. godini bila 3.016.000 ha.

Stanje humizacije poljodjelskih tala također nije povoljno. Nepovoljan nalaz stanja humanizacije poljodjelskih tala pripisuje se u prvom redu prošlom dugotrajnom razdoblju nekontrolirane i intenzivne agrotehnike te grabežljivog iskorištavanja naših tala. Šumska tla su relativno dobro očuvana, s visokim stupnjem humusa, iako je i u njima prisutan pad sadržaja humusa od oko 40%.

Za područje Grada Novigrada-Cittanova, Prostornim planom uređenja Grada Novigrada-Cittanova, predviđena je primjena posebnih razvojnih i drugih mjera koje se odnose na zaštitu tla i poljoprivrednog zemljišta, a prema kojima je potrebno:

- Izvršiti detaljnu analizu kvalitete poljoprivrednog zemljišta, s posebnim naglaskom na I. i II. bonitetnu klasu, te III., IV. i V., kao i na stanje vlasništva;

⁴⁰ Izvor: Prostorni plan uređenja Grada Novigrada-Cittanova, Službene novine Grada Novigrada-Cittanova (01/08), str. 58

- Izvršiti detaljno istraživanje i kartiranje vegetacije i flornih vrsta u prostorima zaštitnih zelenih površina i u područjima koja će se, temeljem planova užih područja, parkovno urediti;
- Stvarati uvjete za kompleksno uređivanje poljoprivrednog zemljišta putem udruživanja, kao i za sanaciju odnosno povećanje bonitetne klase zapuštenog poljoprivrednog zemljišta;
- Utvrditi mjere za unapređenje poljoprivredne proizvodnje;
- Spriječiti nepoljoprivredne aktivnosti na poljoprivrednom zemljištu, a naročito u Planom određenom obalnom području;
- Na Planom predviđenim područjima osobito vrijednog obradivog tla, vrijednog obradivog tla i ostalih obradivih tala, zatim šuma gospodarske namjene, zaštitnih šuma i šuma posebne namjene ne smiju se formirati zemljišne čestice čija bi površina bila manja od 2.000m²;
- Planom predviđena zaštita tla od erozije (štetnog djelovanja vjetra i vode na tlo), provodit će se putem detaljnijih istraživanja, izradom studija, programa i projekata za zahvate kojima bi se smanjio utjecaj erozivnih procesa u prostoru.

2.3.7. Svjetlosno zagađenje

Svjetlosno zagađenje je svaka nepotrebna, nekorisna emisija svjetlosti u prostor izvan zone koju je potrebno osvijetliti. Uzrokuje ga upotreba neekoloških rasvjetnih tijela koja su većinom nepravilno postavljena prema nebu, umjesto da ih se postavi horizontalno prema cesti. Takva rasvjetna tijela isijavaju prema nebu uzrokujući osvjetljenje prirodnog noćnog fona neba, a samim tim i nestanak zvijezda odnosno nestanak noći. Ukoliko se prirodni fon neba posvijetli za više od četiri puta od prirodnog, živi organizmi ne mogu više odrediti kada je pravo vrijeme za spavanje, rad, hranjenje ili razmnožavanje.⁴¹

vjetska organizacija IDA - International Dark-Sky Association dodijelila je 2006. godine Gradu Novigradu-Cittanova nagradu za implementaciju ekološke javne rasvjete. Koristeći zajmove Svjetske banke i tvrtke HEP-ESCO, zamijenjeno je ili dodano 697 ekoloških i kompromisnih rasvjetnih tijela, tri kontrolna centra i jedan regulator snage. Ugovorom je osigurana besplatna zamjena i rekonstrukcija kompletne javne rasvjete, a jedina obveza Grada Novigrada-Cittanova bila je plaćanje računa za električnu energiju u dotadašnjem iznosu, narednih nekoliko godina. Za to se vrijeme investicija kroz uštedu energije isplati, a nakon nekoliko godina gradu ostane nova, ekološka javna rasvjeta i znatno niži račun za potrošnju energije."

⁴¹ Sve zemlje u EU imaju zakonodavstva koja na regionalnoj ili državnom nivou reguliraju upotrebu i vrstu javnih rasvjetnih tijela.

2.3.8.

SWOT analiza zaštite okoliša

Tablica 33: SWOT analiza zaštite okoliša

Snage	Slabosti
<p>Uspostavljen sustav gospodarenja otpadom putem prostornih dokumenata;</p> <p>Planirana sanacija postojećeg odlagališta Salvela;</p> <p>Planirana izgradnja reciklažnog dvorišta s kompostanom i transfer stanicom na odlagalištu Salvela;</p> <p>Postoje 2 komunalna poduzeća koja djeluju na području grada Novigrada-Cittanova;</p> <p>Nema nelegalnih odlagališta;</p> <p>Sustav za pročišćavanje otpadnih voda je u izgradnji;</p> <p>Definirane su mjere za zaštitu vode, zraka, mora te za zaštitu od buke i požara;</p> <p>Definiran program praćenja stanja okoliša;</p> <p>Grad Novigrad-Cittanova dobio je 2006. godine nagradu za implementaciju ekološke javne rasvjete;</p> <p>100% kućanstava na području grada Novigrada-Cittanova je pokriveno vodovodnom mrežom;</p> <p>Ne postoji veliki zagađivač koji bi utjecao na onečišćenje okoliša na području grada.</p>	<p>Nepostojanje „Plana gospodarenja otpadom grada“ na lokalnoj razini;</p> <p>Ne postoji sustav reciklaže otpada koji bi pretvarao otpad u sekundarne sirovine;</p> <p>Kamenolom proizvodi zagađenje (predviđen za zatvaranje 2010.godine).</p>

Prilike	Prijetnje
Povlačenje sredstava iz EU fondova za projekte zaštite okoliša; Provođenje definiranih mjera zaštite okoliša; Osnivanje i uređenje ornitološkog rezervata (eko turizam).	Rastom gospodarskih aktivnosti i broja stanovnika, povećao bi se problem građevinskog i ostalog otpada koji zagađuje okoliš; Radi definiranja (državna razina) potencijalnih korisnika sredstava iz EU fondova koji imaju prednost (PPDS) postoji opasnost da za gradove poput Novigrada sredstva iz EU fondova ne budu raspoloživa.

2.4. Institucije

Na svojoj redovnoj sjednici 28. srpnja 2006. godine, Hrvatski sabor je donio **Zakon o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj** (NN 86/06, 125/06, 16/07,) koji uređuje područno ustrojstvo Republike Hrvatske. Na temelju tog zakona formirano je 20 županija, 127 gradova, 429 općina i Grad Zagreb, kao posebna teritorijalna i upravna jedinica, kojoj se ustrojstvo uređuje Zakonom o Gradu Zagrebu.

Uz gore navedeni zakon, zakone vezane za sustav državne uprave u županijama te Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (NN 33/01, 129/05 109/07, 125/08, 36/09), pravni okvir za funkcioniranje Grada Novigrada-Cittanova kao jedinice lokalne samouprave daju i **Statut Grada Novigrada-Cittanova te ostali propisi i dokumenti na razini Grada koji determiniraju njegovo funkcioniranje.**

2.4.1. Struktura državne administracije

Radom cjelokupne državne administracije Republike Hrvatske koordinira Vlada Republike Hrvatske preko 16 ministarstava, i to:

1. Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija,
2. Ministarstvo financija,
3. Ministarstvo obrane,
4. Ministarstvo unutarnjih poslova,
5. Ministarstvo pravosuđa,
6. Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva,
7. Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture,
8. Ministarstvo poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja,
9. Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva,
10. Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi,
11. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa,
12. Ministarstvo kulture,
13. Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti
14. Ministarstvo regionalnog razvoja, šumarstva i vodnog gospodarstva,
15. Ministarstvo turizma,
16. Ministarstvo uprave.

Na temelju **Zakona o ustrojstvu i djelokrugu ministarstava i državnih upravnih organizacija** (NN 199/03, 30/04, 136/04) i **Zakona o ustrojstvu i djelokrugu središnjih tijela državne uprave** (NN 22/05, 44/06, 5/08, 27/08, 77/09) struktura državne administracije u Republici Hrvatskoj uključuje sljedeće:

Središnje državne urede:

- Središnji državni ured za upravu,
- Središnji državni ured za e-Hrvatsku,
- Središnji državni ured za upravljanje državnom imovinom,
- Središnji državni ured za razvojnu strategiju i kordinaciju fondova EU.

Državne upravne organizacije:

- Državna geodetska uprava,
- Državni hidrometeorološki zavod,
- Državni zavod za intelektualno vlasništvo,
- Državni zavod za mjeriteljstvo,
- Državni zavod za nuklearnu sigurnost,
- Državni zavod za statistiku,
- Državni inspektorat,
- Državni zavod za zaštitu od zračenja,
- Državna uprava za zaštitu i spašavanje.

Uz gore spomenute, u državne upravne organizacije se ubrajaju također i:

- Različiti Uredi Vlade Republike Hrvatske⁴²,
- Državne agencije,
- Komisije Vlade Republike Hrvatske,
- Pravne osobe pri Vladi Republike Hrvatske,
- Građanski servis Vlade Republike Hrvatske- „Otvorena vrata“ te
- HITRO.HR - servis Vlade Republike Hrvatske za ubranu komunikaciju građana i poslovnih subjekata s državnom upravom, ustrojen u sklopu gore spomenutog Središnjeg ureda za e-Hrvatsku.

Prethodno spomenute, kao i sve ostale, državne upravne organizacije osnivaju vlastite područne urede i/ili ispostave ukoliko postoji potreba za istima. Zajedničke funkcije koje imaju područni uredi i/ili ispostave su da provode Zakon, donose provedbene propise, obavljaju upravni i inspekcijski nadzor te provode druge uprave i stručne poslove.

Sjedište Ureda državne uprave u Istarskoj županiji je u **Gradu Puli, Flanatička 29**.

Grad Novigrad-Cittanova poslove iz djelokruga Ureda državne uprave obavlja u prethodno spomenutom Uredu. Za obavljanje poslova iz djelokruga Ureda državne uprave u Istarskoj županiji je još izvan sjedišta ureda državne uprave osnovano sedam ispostava županijskih ureda prema **Uredbi o unutarnjem ustrojstvu ureda državne uprave u županijama** (NN 21/02, 78/03, 131/06, 91/07, 70/08).

2.4.2. Struktura županijske administracije

Prema **Zakonu o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi** (NN 33/01, 129/05, 109/07, 125/08,36/09) županija u svom samoupravnom djelokrugu obavlja poslove od područnoga (regionalnog) značaja, a osobito poslove koji se odnose na:

- Obrazovanje;
- Zdravstvo;
- Prostorno i urbanističko planiranje;

⁴² Ovdje spada i Ured državne uprave u Istarskoj županiji, sa sjedištem u Puli

- Gospodarski razvoj;
- Promet i prometnu infrastrukturu;
- Održavanje javnih cesta;
- Planiranje i razvoj mreže obrazovnih, zdravstvenih, socijalnih i kulturnih ustanova;
- Izdavanje građevinskih i lokacijskih dozvola, drugih akata vezanih uz gradnju te provedbu dokumenata prostornog uređenja za područje županije izvan područja velikoga grada;
- Ostale poslove sukladno posebnim zakonima.

Posebnim zakonima kojima se uređuju pojedine djelatnosti odredit će se poslovi čije je obavljanje županija dužna organizirati te poslovi koje županija može obavljati.

Izvršna tijela Županije su **Župan i Gradonačelnik (Načelnik)**. Prema novom Zakonu o izborima općinskih načelnika, gradonačelnika, župana i gradonačelnika Grada Zagreba NN. br. 109./07., općinski načelnici, gradonačelnici, župani i gradonačelnik Grada Zagreba biraju neposredno na izborima, tajnim glasovanjem na mandat od četiri godine. Općinski načelnici, gradonačelnici, župani i gradonačelnik Grada Zagreba imaju zamjenike koji se biraju zajedno i istovremeno, na isti način i po istom postupku.

Na temelju članka 20. **Zakona o područjima županija, gradova i općina u RH** (NN 86/06), Istarska županija u svojem sastavu ima **10 gradova, 31 općinu, te 645 naselja**.

Županijska tijela

Županijska skupština - predstavničko tijelo

Predstavničko tijelo županije je županijska skupština. Županijsku skupštinu Istarske županije trenutno čini 41 vijećnik izabran na neposrednim izborima.

Županijska skupština ima predsjednika i dva potpredsjednika. Predsjednika i potpredsjednike županijske skupštine imenuje i razrješava županijska skupština na vrijeme od 4 godine na prijedlog najmanje 10 vijećnika.

Upravna tijela

Za obavljanje upravnih i stručnih poslova iz samoupravnog djelokruga Županije osnivaju se **upravni odjeli, zavodi i službe**. Upravnim odjelima upravljaju pročelnici, a službom koja se ustrojava za rad Županijske skupštine tajnik Županijske skupštine.

Istarska županija u svom sastavu ima sljedeća upravna tijela:

- Stručna služba za poslove Skupštine i Vijeća,
- Kabinet župana,
- Upravni odjel za poljoprivredu, šumarstvo, lovstvo, ribarstvo i vodoprivredu,
- Upravni odjel za prostorno uređenje i gradnju,
- Upravni odjel za obrazovanje, kulturu i sport,
- Upravni odjel za zdravstvo i socijalnu skrb,
- Upravni odjel za proračun i financije,
- Upravni odjel za održivi razvoj,
- Upravni odjel za lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu,
- Upravni odjel za turizam,
- Upravni odjel za talijansku nacionalnu zajednicu i druge etničke skupine.

Osnovna zadaća prethodno navedenih upravnih tijela je da usko surađuju s gradskim i općinskim upravama, te formiranjem zajedničkih osnova omogućuje kvalitetnu podršku za odlučivanje županu, Skupštini Županije. U nastavku su prikazani i analizirani ostvareni Godišnji obračuni Proračuna Istarske županije za razdoblje od 2005.-2007. godine, te Plan proračuna za 2008. godinu. Godišnji obračun sadrži Račun prihoda i rashoda te Račun financiranja.

Tablica 34: Ostvareni Proračun Istarske županije u razdoblju od 2005-2007. godine te Plan za 2008. godinu

Kto.	Opis	Ostvarenje 2005	Indeks 2005/04	Ostvarenje 2006	Indeks 2006/05	Ostvarenje 2007	Indeks 2007/06	Plan 2008	Indeks 2008/07
A.	RAČUN PRIHODA I RASHODA								
6	Prihodi poslovanja	186.530.712,00	103,54	200.719.273,00	107,61	215.175.718,00	107,20	243.811.000,00	113,31
7	Prihodi od prodaje nefinancijske imovine	637.938,00	306,59	538.174,00	84,36	368.037,00	68,39	1.000.000,00	271,71
3	Rashodi poslovanja	160.668.951,00	104,97	161.482.224,00	100,51	174.008.997,00	107,76	210.508.239,00	120,98
4	Rashodi za nabavu nefinancijske imovine	24.097.462,00	75,43	20.944.465,00	86,92	26.908.836,00	128,48	34.896.954,00	129,69
Σ	Ukupan manjak/višak prihoda (6+7-3-4)	2.402.237,00		18.830.758,00		14.625.922,00		-594.193,00	
B.	RAČUN ZADUŽIVANJA / FINANCIRANJA								
8	Primici od financijske imovine i zaduživanja	1.067.456,00	107,74	513.307,00	48,09	411.142,00	80,10	4.449.000,00	1.082,11
5	Izdaci za financijsku imovinu i otplata zajmova	10.421.368,00	97,53	12.619.296,00	121,09	8.324.598,00	65,97	7.214.807,00	86,67
Σ	Višak/ manjak primitaka od financijske imovine i obveza	-9.353.912,00		-12.105.989,00		-7.913.456,00		-2.765.807,00	
C.	UKUPNO PRIHODI I PRIMICI (6+7+8)	188.236.106,00	103,80	201.770.754,00	107,19	215.954.897,00	107,03	249.260.000,00	115,42
D.	UKUPNO RASHODI I IZDACI (3+4+5)	195.187.781,00	99,74	195.045.985,00	99,93	209.242.431,00	107,28	252.620.000,00	120,73
E.	MANJAK/VIŠAK PRIHODA I PRIMITAKA (D-C)	6.951.675,00		-6.724.769,00		-6.712.466,00		3.360.000,00	
F.	VIŠAK PRIHODA I PRIMITAKA - PRENESENI	17.295.903,00	78,81	19.698.139,00	113,89	38.528.898,00	195,60	53.154.820,00	137,96
G.	MANJAK PRIHODA I PRIMITAKA - PRENESENI	0,00		0,00		0,00		0,00	
H.	PRIHODI I PRIMICI ZA SLJEDEĆE RAZDOBLJE (F-E)	24.247.578,00		12.973.370,00	53,50	31.816.432,00	245,24	56.514.820,00	177,63

Izvor: Ministarstvo financija RH, Državna riznica, Sektor za pripremu proračuna/ Odjel za financiranje jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave 2008. godina

Iz prethodne tablice Godišnjeg obračuna Proračuna županije može se zaključiti:

- Prihodi poslovanja kao glavne stavke proračuna županije imaju tendenciju rasta i to prosječnu **godišnju stopu rasta od 6,12%**.
- Prihodi od prodaje nefinancijske imovine bilježe višestruki rast u 2005. godini u odnosu na 2004. godinu, dok u 2006. godini bilježe znatan pad, što se u potpunosti odnosi na prodaju zemljišta. Plan za 2007. godinu predviđa daljnji **rast ove skupine prihoda za 171,71%**.
- Rashodi poslovanja kao jedne od glavnih stavki proračuna bilježe prosječan rast od **4,41%**. Plan za 2008. godinu predviđa znatno veći rast ove skupine rashoda i to za **20,98 %**.
- Rashodi za nabavu nefinancijske imovine bilježe znatan pad u 2005. i 2006. godini, dok se u 2007. godini bilježi rast od **28,48%**. Plan za 2008. godinu predviđa daljnji rast ove skupine prihoda od **29,69%**.
- Na temelju stavki prihoda i rashoda vidljiv je višak prihoda u svim promatranim razdobljima dok se u 2008. godini predviđa **manjak prihoda od 594.193,00 kn**.
- Iz računa financiranja i zaduživanja vidljiv je **manjak primitaka u odnosu na izdatke** u svim promatranim proračunskim razdobljima.
- Ukupni prihodi i primici veći su od ukupnih rashoda i izdataka u 2006. i 2007. godini, dok je u 2005. i planu za 2008. godinu obratno.

2.4.3. Struktura administracije Grada Novigrada-Cittanova⁴³

Temeljni zakoni koji reguliraju područje lokalne samouprave i uprave jesu:

- Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (NN 33/01, 60/01, 129/05, 109/07, 125/08, 36/09),
- Zakon o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave (NN 117/93, 92/94, 69/97, 33/00, 73/00, 127/00, 59/01, 107/01, 117/01, 150/02, 147/03, 132/06, 26/07, 73/08),
- Zakon o područjima županija, općina i gradova u RH (NN 86/06, 125/06, 16/07),
- Zakon o proračunu (NN 87/08),
- Zakon o Gradu Zagrebu (NN 62/01, 125/08, 36/09).
- Europska povelja o lokalnoj samoupravi (koju je Republika Hrvatska je 1997. godine ratificirala na taj način prihvatila načela utvrđena tom poveljom).

Na temelju članka 35. točke 1. Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi („Narodne novine”, broj 33/01, 60/01-vjerodostojno tumačenje, 129/05, 109/07, 125/08 i 36/09) Gradsko vijeće Grada Novigrada - Cittanova na sjednici održanoj dana 21. srpnja 2009. godine, donosi STATUT GRADA NOVIGRADA – CITTANOVA.

Ovim se Statutom Grada Novigrada - Cittanova detaljnije uređuju:

- a) status, područje i granice,
- b) samoupravni djelokrug,
- c) obilježja, pečati i Dan grada,
- d) javna priznanja,
- e) zaštita autohtone etničke i kulturne osobitosti talijanske nacionalne zajednice i njezinih pripadnika/pripadnika,
- f) ustrojstvo, ovlasti i način rada tijela,
- g) mjesna samouprava,
- h) neposredno odlučivanje građanki/građana
- i) financiranje i imovina
- j) akti grada,
- k) oblici suradnje s drugim jedinicama lokalne, te područne (regionalne) samouprave, te druga pitanja od važnosti za ostvarivanje prava i obveza grada.

Grad Novigrad - Cittanova je jedinica lokalne samouprave na području utvrđenom Zakonom o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj. Naziv Grada je: Grad Novigrad - Cittanova. Grad Novigrad - Cittanova je pravna osoba. Sjedište Grada je Novigrad - Cittanova, Veliki trg 1.

Grad obuhvaća područje sljedećih naselja:

1. Antenal - Antenal
2. Bužinija - Businia,

⁴³ Statut grada Novigrada-Cittanova

3. Dajla - Daila,
4. Mareda - Mareda,
5. Novigrad

Grad Novigrad-Cittanova u svom samoupravnom djelokrugu obavlja poslove lokalnog značaja kojima se neposredno ostvaruju potrebe građanki/građana a koji nisu Ustavom ili zakonom dodijeljeni državnim tijelima i to osobito poslove koji se odnose na:

- a) uređenje naselja i stanovanje,
- b) prostorno i urbanističko planiranje,
- c) komunalne djelatnosti i gospodarstvo,
- d) brigu o djeci i mladima,
- e) socijalnu skrb,
- f) primarnu zdravstvenu zaštitu,
- g) predškolski odgoj i osnovno obrazovanje,
- h) kulturu, tjelesnu kulturu i sport,
- i) zaštitu potrošača,
- j) zaštitu i unapređenje prirodnog okoliša,
- k) protupožarnu i civilnu zaštitu
- l) promet na svome području, te ostale poslove sukladno posebnim zakonima.

Gradsko vijeće može odlučiti da se pojedini poslovi iz samoupravnog djelokruga Grada iz članka 6. ovog Statuta prenesu na Istarsku županiju, odnosno mjesnu samoupravu. Gradsko vijeće može tražiti od Istarske županije da se pojedini poslovi iz njezina samoupravnog djelokruga povjere Gradu, ako Grad za to osigura dovoljno prihoda za njihovo obavljanje.

Statutom je također definirana **zaštita autohtone etničke i kulturne osobitosti talijanske nacionalne zajednice i njezinih pripadnika.**

2.4.3.1. Gradska tijela⁴⁴

Gradonačelnica/gradonačelnik zastupa Grad i nositelj je izvršne vlasti Grada. Mandat gradonačelnice/gradonačelnika traje četiri godine.

Predstavničko tijelo – Gradsko vijeće

Gradsko vijeće je predstavničko tijelo građanki/građana i tijelo lokalne samouprave, koje donosi akte u okviru djelokruga Grada, te obavlja druge poslove u skladu s zakonom i ovim Statutom. Gradsko vijeće ima 15 članica/članova, odnosno vijećnica /vijećnika.

Vijećnice/vijećnici biraju se na način i prema postupku utvrđenom zakonom.

Gradsko vijeće može imati i više od 15 vijećnica/vijećnika ako je to potrebno da bi se osigurala odgovarajuća zastupljenost talijanske nacionalne manjine u Gradskom vijeću sukladno Ustavnom zakonu o pravima nacionalnih manjina.

Gradsko vijeće:

1. donosi Statut Grada,
2. donosi Poslovnik o radu Gradskog vijeća,
3. donosi proračun, godišnji obračun proračuna, odluku o izvršavanju proračuna, te odluku o privremenom financiranju,
4. odluku o uvjetima, načinu i postupku gospodarenja nekretninama u vlasništvu Grada,
5. odlučuje o stjecanju i otuđenju pokretnina i nekretnina sukladno zakonskim odredbama
6. donosi odluku o promjeni granice Grada Novigrada - Cittanova
7. donosi odluke o potpisivanju sporazuma sa drugim jedinicama lokalne samouprave, kao i odluke o pristupanju međunarodnim udruženjima,
8. raspisuje lokalni referendum,
9. donosi odluke i opće akte kojima uređuje pitanja iz samoupravnog djelokruga Grada,

⁴⁴ Statut Grada Novigrada-Cittanova

10. osniva i bira članice/članove radnih tijela gradskog vijeća, te imenuje i razrješuje druge osobe određene zakonom, drugim propisima i ovim statutom,
11. uređuje ustrojstvo i djelokrug upravnih odjela i službi Grada,
12. daje prethodne suglasnosti na statute i opće akte javnih ustanova čiji je osnivač sukladno zakonu ili odluci o osnivanju,
13. osniva javne ustanove i druge pravne osobe za obavljanje gospodarskih, društvenih, komunalnih i drugih djelatnosti od interesa za Grad,
14. bira i razrješava predsjednicu/predsjednika i potpredsjednicu/potpredsjednika Gradskog vijeća,
15. bira i razrješava predsjednice/predsjednike i članice/članove radnih tijela Gradskog vijeća,
16. odlučuje o pokroviteljstvu,
17. donosi odluku o kriterijima, načinu i postupku za dodjelu javnih priznanja i dodjeljuje javna priznanja,
18. imenuje i razrješava i druge osobe određene zakonom, ovim Statutom i posebnim odlukama Gradskog vijeća,
19. obavlja i druge poslove koji su zakonom ili drugim propisom stavljeni u djelokrug Gradskog vijeća.

2.4.4. Aktivno vođenje proračuna Grada Novigrada-Cittanova

2.4.4.1. Proračun Grada Novigrada-Cittanova

Godišnjim proračunom Gradsko vijeće Grada Novigrada-Cittanova planira gradske prihode i rashode. Proračun je akt Grada kojim se procjenjuju njegovi prihodi i primici te utvrđuju njegovi rashodi i izdaci za jednu godinu. Proračun se donosi prije početka sljedeće kalendarske godine, a ukoliko to nije moguće, vodi se privremeno financiranje i to najdulje za razdoblje od tri mjeseca.

Sve pokretne i nepokretne stvari te imovinska prava koja pripadaju gradu čine njegovu imovinu. Grad mora upravljati, koristiti se i raspolagati svojom imovinom pažnjom dobrog domaćina te voditi evidenciju o svojoj imovini.

Za izvršenje godišnjeg proračuna odgovorno je Gradsko vijeće, dok je nalogodavac za izvršenje godišnjeg proračuna u cjelini Gradonačelnik. Svrha proračuna je da odredi jasan, logičan plan za alokaciju resursa Grada programima pružanja esencijalnih javnih usluga, kao što su parkovi i rekreacija, javna sigurnost, održavanje i izgradnja ulica i mostova te druge funkcije koje pružaju potporu sigurnom, zdravom i ugodnom okruženju zajednice.

Kada je pravilno izrađen, proračun je sredstvo za službeno dokumentiranje financijskih i programskih smjernica Gradskog vijeća, tijela krajnje odgovornog za dobrobit zajednice.

Proračun je višestruko značajan jer predstavlja:

- Financijski plan,
- Strateški dokument,
- Pravni akt,
- Vodič za postupke upravljanja Gradom,
- Sredstva komunikacije s ukupnom javnošću koja sudjeluje ili u prihodovnoj ili u rashodovnoj strani proračuna te ostalim interesnim skupinama.

2.4.4.2. Transparentni proračunski proces

Transparentni proračunski proces uključuje širok opseg aktivnosti ili modela koji se koriste u svrhu optimiziranja prikupljanja i korištenja proračunskih sredstava.

Transparentnost proračuna osiguravaju tri glavne aktivnosti, a to su:

- Proračunska poruka,
- Javna tribina,
- Proračun u malom.

Na području Grada Novigrada-Cittanova ne provode se tribine o proračunu niti se rade proračunske poruke. Dodatnu transparentnost proračuna osigurava izrada „Proračuna u malom“ koji vrši razdiobu prihoda i rashoda Grada Novigrada-Cittanova po funkcionalnom principu. On predstavlja idejni koncept sažete prezentacije Proračuna, dok građani imaju uvid u proračun putem Internet stranice Grada Novigrada-Cittanova.

2.4.5. Financiranje javnih potreba

Prema funkcionalnoj klasifikaciji javnih izdataka općina, gradova i županija, postoji **12 skupina izdataka koji se financiraju iz proračuna lokalnih jedinica**. To su:

- Opće javne (administrativne) usluge;
- Javni red i sigurnosni poslovi;
- Obrazovanje (predškolski odgoj, osnovno i srednje obrazovanje);
- Zdravstvo;
- Socijalna sigurnost i skrb;
- Stambeno-komunalna djelatnost;
- Rekreacija (šport), kulturna, vjerska i ostale djelatnosti;
- Poljoprivreda, šumarstvo, lov i ribolov;
- Rudarstvo, industrija i graditeljstvo;
- Prijevoz i komunikacije;
- Drugi ekonomski poslovi i usluge;
- Izdaci koji nisu svrstani prema glavnim skupinama (kamate, transakcije u vezi s javnim dugom, troškovi izdavanja vrijednosnih papira);

U nastavku su prikazani ostvareni rashodi i izdaci Proračuna Grada Novigrada-Cittanova za razdoblje od 2005.-2007. te planirani rashodi i izdaci proračuna za 2008. godinu.

Tablica 35: Ostvareni rashodi i izdaci Proračuna Grada Novigrada-Cittanova za razdoblje od 2005.- 2007. te Plan proračuna za 2008. godinu

Kto.	Opis stavke	Ostvarenje 2005	Index 2005/04	Ostvarenje 2006	Index 2006/05	Ostvarenje 2007	Index 2007/06	Plan 2008	Index 2008/07
3	RASHODI POSLOVANJA	29.226.065,00	122,19	28.024.330,00	95,89	32.497.257,00	115,96	34.308.999,00	105,58
31	Rashodi za zaposlene	5.335.556	108,7	5.886.118	110,3	6.174.742	104,9	7.676.501	124,3
32	Materijalni rashodi	10.307.581	103,5	11.033.699	107,0	9.672.761	87,7	9.577.457	99,0
34	Financijski rashodi	45.549	13,5	23.789	52,2	17.911	75,3	29.000	161,9
35	Subvencije	170.947	280,7	130.984	76,6	160.736	122,7	240.000	149,3
36	Pomoći dane u inozemstvo i unutar opće države	832.599	95,7	1.048.050	125,9	1.761.596	168,1	2.361.000	134,0
37	Naknade građanima i kućanstvima na temelju osiguranja i druge naknade	697.917	102,9	1.420.638	203,6	1.319.212	92,9	1.439.000	109,1
38	Ostali rashodi	11.835.916	166,5	8.481.052	71,7	13.390.299	157,9	12.986.041	97,0
4	RASHODI ZA NABAVU NEFINANCIJSKE IMOVINE	13.851.768	133,3	15.698.125	113,3	18.124.799	115,5	13.925.001	76,8
41	Rashodi za nabavu neproizvedene imovine	1.547.250	71,9	4.931.950	318,8	3.495.117	70,9	1.500.000	42,9
42	Rashodi za nabavu proizvedene dugotrajne imovine	10.028.314	126,2	9.629.651	96,0	13.032.729	135,3	12.375.001	95,0
43	Rashodi za nabavu plemenitih metala i ostalih pohranjenih vrijednosti	0,00	/	0,00	/	0,00	/	0,00	/
44	Rashodi za nabavu proizvedene kratkotrajne imovine	0,00	/	0,00	/	0,00	/	0,00	/
45	Rashodi za dodatna ulaganja na nefinancijskoj imovini	2.276.204	777,9	1.136.524	49,9	1.596.953	140,5	50.000	3,1
5	IZDACI ZA FINANCIJSKU IMOVINU I OTPLATE ZAJMOVA	300.000	30,4	300.000	100,0	0,00	/	0,00	/
51	Izdaci za dane zajmove	300.000	150,0	300.000	100,0	0,00	/	0,00	/
52	Izdaci za vrijednosne papire	0,00	/	0,00	/	0,00	/	0,00	/
53	Izdaci za dionice i udjele u glavnici	0,00	/	0,00	/	0,00	/	0,00	/
54	Izdaci za otplatu glavnice primljenih zajmova	0,00	/	0,00	/	0,00	/	0,00	/
55	Izdaci za otplatu glavnice za izdane vrijednosne papire	0,00	/	0,00	/	0,00	/	0,00	/
Σ	UKUPNI RASHODI I IZDACI	43.377.833	122,89	44.022.455	101,49	50.622.056	114,99	48.234.000	95,28

Izvor: Ministarstvo financija RH, Državna riznica, Sektor za pripremu proračuna/ Odjel za financiranje jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave 2008. godina

Iz prethodne tablice je vidljivo da:

- **Ukupni rashodi i izdaci** imaju tendenciju rasta u promatranom periodu od 2005.-2007. godine po prosječnoj godišnjoj stopi od 13,12%;
- **Rashodi poslovanja** imaju tendenciju rasta u promatranom periodu od 2005.-2007. godine po prosječnoj godišnjoj stopi rasta od 11,35%, dok u ukupnim rashodima i izdacima sudjeluju u prosjeku s 65,08%. Plan proračuna za 2008. godinu također predviđa rast rashoda iz poslovanja;
- **Rashodi za zaposlene** u ukupnim rashodima i izdacima u promatranom periodu od 2005.-2007. godine sudjeluju u prosjeku s 12,62% i kroz godine pokazuju tendenciju rasta po prosječnoj godišnjoj stopi od 7,99%. Prema planu za 2008. godinu uočava se njihov porast;
- **Materijalni rashodi** u promatranom periodu od 2005.-2007. godine pokazuju tendenciju smanjenja po prosječnoj godišnjoj stopi od 0,59%. S 22,64% sudjeluju u ukupnim rashodima i izdacima.
- **Rashodi za nabavu nefinancijske imovine** imaju tendenciju rasta u promatranom periodu i to u prosjeku 20,69% dok u ukupnim rashodima i izdacima u prosjeku sudjeluju s 34,47%. Unutar ovih rashoda najveći su rashodi za nabavu proizvedene dugotrajne imovine.
- **Izdaci za financijsku imovinu i otplate zajmova** u promatranom periodu od 2005.-2007. iznosili su u prosjeku tek 0,46 % ukupnih rashoda i izdataka, pri čemu je važno naglasiti kako ovih izdataka nije bilo u 2007. godini te se ne planiraju ni proračunom za 2008. godinu.

2.4.5.1. Prihodi proračuna Grada Novigrada-Cittanova

Grad ostvaruje prihode kojima u okviru svog samoupravnog djelokruga slobodno raspolaže. Prihodi Grada moraju biti razmjerni s poslovima koje obavljaju njegova tijela u skladu sa zakonom.

Prihodi Grada su:

- gradski porezi, prirez, naknade, doprinosi i pristojbe,
- prihodi od stvari u vlasništvu i imovinskih prava Grada,
- prihodi od trgovačkih društava i drugih pravnih osoba u vlasništvu Grada, odnosno u kojima ima udjele ili dionice,
- prihodi od naknada za koncesije koje daje Gradsko vijeće,
- novčane kazne i oduzeta imovinska korist za prekršaje koje propiše Gradsko vijeće u skladu sa zakonom,
- udio u zajedničkim porezima s Republikom Hrvatskom,
- sredstva pomoći i dotacija Republike Hrvatske predviđena državnim proračunom i
- drugi prihodi određeni zakonom.

U nastavku su prikazani ostvareni prihodi i primici Proračuna Grada Novigrada-Cittanova za razdoblje od 2005.-2007. te planirani prihodi i primici Proračuna za 2008. godinu.

Tablica 36: Ostvareni prihodi i primici Proračuna Grada Novigrada-Cittanova za razdoblje od 2005.-2007. te Plan proračuna za 2008. godinu

Kto.	Opis	Ostvarenje 2005	Index 2005/04	Ostvarenje 2006	Index 2006/05	Ostvarenje 2007	Index 2007/06	Plan 2008	Index 2008/07
6	PRIHODI POSLOVANJA	34.944.281	128,6	39.088.035	111,9	42.085.749	107,7	40.128.000	95,3
61	Prihodi od poreza	9.088.343	107,0	11.506.639	126,6	11.556.502	100,4	10.980.000	95,0
63	Pomoći iz inozemstva (darovnice) i od subjekata unutar opće države	2.308.071	63,6	400.000	17,3	512.732	128,2	795.000	155,1
64	Prihodi od imovine	2.870.457	73,5	3.137.787	109,3	3.324.788	106,0	3.353.000	100,8
65	Prihodi od administrativnih pristojbi i po posebnim propisima	20.166.878	183,6	23.991.975	119,0	26.095.831	108,8	24.585.000	94,2
66	Ostali prihodi	510.532	327,0	51.634	10,1	595.896	1.154,1	415.000	69,6
7	Prihodi od prodaje nefinancijske imovine	5.458.165	125,2	6.444.720	118,1	6.690.881	103,8	5.606.000	83,8
8	PRIMICI OD FINANCIJSKE IMOVNE I ZADUŽIVANJA	300.000	149,7	300.000	100,0	0,00	/	2.500.000	/
Σ	UKUPNO PRIHODI I PRIMICI	40.702.446	128,14	45.832.755	112,70	48.776.630	107,12	48.234.000	93,76

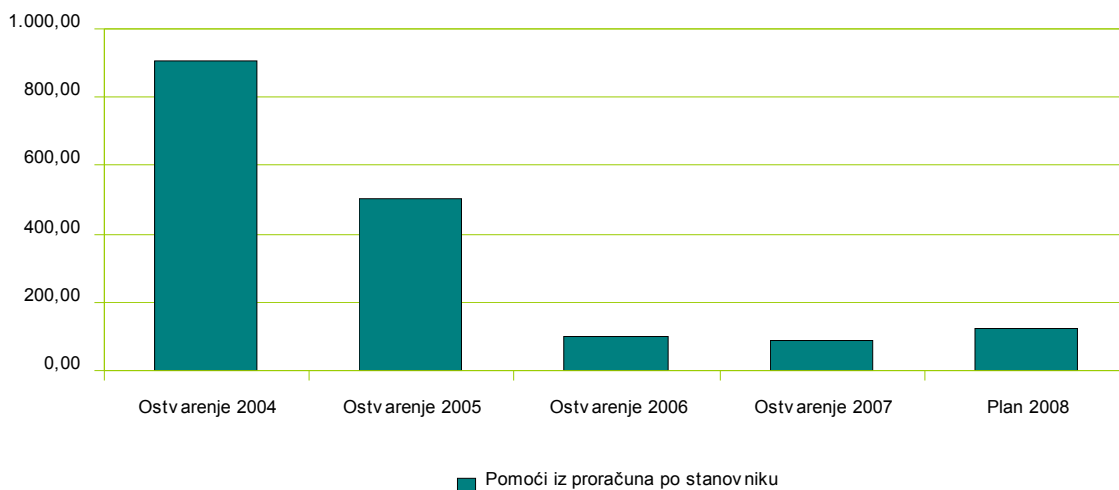
Izvor: Ministarstvo financija RH, Državna riznica, Sektor za pripremu proračuna/ Odjel za financiranje jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave 2008. godina

Iz prethodne tablice je vidljivo da:

- **Ukupni prihodi i primici** su u periodu 2005. – 2007. godine rasli po prosječnoj godišnjoj stopi od 15,99%. Prema planu za 2008. godinu planira se njihovo smanjenje od 7% u odnosu na prethodnu godinu;
- **Prihodi od poslovanja** imaju tendenciju rasta u promatranom periodu od 2005.-2007. godine i to prosječnom godišnjom stopom rasta od 16,05%, dok u ukupnim prihodima i primicima sudjeluju u prosjeku s 85,81%;
- Jednaki trend imaju i **prihodi od poreza** uz prosječnu godišnju stopu rasta od 11,35%, dok u ukupnim prihodima i primicima, u promatranom razdoblju, u prosjeku sudjeluju s 23,71%;
- **Pomoći iz inozemstva (darovnice) i od subjekata unutar opće države** variraju tijekom promatranog perioda. Čine, u prosjeku, 2,53% od ukupnih prihoda i primitaka, a evidentna je njihova tendencija pada po prosječnoj stopi od 30% godišnje. Planom za 2008. godinu predviđeno je povećanje ovih prihoda od 55%;
- **Prihodi od imovine** u prosjeku sudjeluju u ukupnim prihodima i primicima poslovanja sa 6,90%, a od 2005. godine imaju laganu tendenciju rasta;
- **Prihodi od administrativnih pristojbi i po posebnim propisima** variraju tijekom promatranog perioda, a u ukupnim prihodima i primicima sudjeluju s visokih 51,80%;
- **Prihodi od prodaje nefinancijske imovine** imaju u promatranom periodu 2005. – 2007. godine tendenciju rasta s prosječnim godišnjom stopom rasta od 7%. Planom za 2008. godinu predviđeno je smanjenje ovih prihoda od 17% u odnosu na prethodnu godinu.

Obzirom da jedinice lokalne samouprave znatan dio svojih prihoda baziraju na potpori županijskog proračuna, u nastavku će biti prikazane „per capita“⁴⁵ primljene pomoći iz Proračuna Istarske županije u razdoblju od 2004.-2007. godine, s planom za 2008. godinu.

Graf 14: Per capita primljene pomoći Grada Novigrada-Cittanova iz županijskog proračuna u razdoblju od 2004.-2007. godine, te Plan za 2008. godinu

Izvor: Ministarstvo financija, Državna riznica, Sektor za pripremu proračuna, Odjel za financiranje jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, 2008. godina

Može se uočiti kako se iznos primljenih pomoći od Županije značajno smanjio u proteklih 5 godina.

2.4.5.2. Zaduživanje lokalne uprave i samouprave

Financiranje Grada Novigrada-Cittanova definirano je Zakonom o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi i njegovim naknadnim izmjenama i dopunama.

Na temelju Zakona o proračunu (NN 87/08), Ministar financija je donio Pravilnik o postupku zaduživanja jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i davanju jamstva jedinica područne (regionalne) samouprave (NN 55/04, 55/09):

- Jedinica lokalne samouprave se može zadužiti ako ispunjava uvjete iz odredbi Zakona o proračunu i Zakona o izvršavanju Državnog proračuna RH koje se odnose na zaduživanje i davanje jamstva u godini u kojoj se traži suglasnost za zaduživanje.
- Jedinica lokalne samouprave ne može se zadužiti za izvan-proračunske korisnike i/ili trgovačka društva osnovana u skladu sa Zakonom o komunalnom gospodarstvu.
- Jedinica lokalne samouprave može dati jamstvo za investiciju koja se financira i ona mora biti planirana u proračunu za proračunsku godinu za koju se traži suglasnost za zaduživanje, te utvrđena u odluci o izvršavanju proračuna.
- Prije podnošenja zahtjeva za izdavanje suglasnosti za zaduživanje jedinica lokalne samouprave za nabavu financijskog kredita provodi postupak javne nabave u skladu sa Zakonom o javnoj nabavi.

Osim financiranja putem poreznih prihoda, komunalnih naknada i doprinosa, Grad Novigrad-Cittanova financira se i putem Banke, IKB d.d. Umag s namjenom otkupa zemljišta za izgradnju prometnice KP 2 do sportske dvorane, u iznosu od 2.500.000 kn i u trajanju zajma od 10 godina.

2.4.6. Kreiranje interesnih partnerstava

⁴⁵ Per capita primljene pomoći su pomoći primljene po glavi stanovnika Grada Novigrada-Cittanova

2.4.6.1. Sudjelovanje građana

Građani mogu neposredno sudjelovati u odlučivanju o lokalnim poslovima putem lokalnog referenduma, mjesnog odbora građana i davanjem prijedloga u skladu sa zakonom i statutom Grada.

Lokalni referendum može se raspisivati radi odlučivanja o prijedlogu za promjenu Statuta, o prijedlogu općeg akta ili drugog pitanja lokalnog značenja iz lokalnog djelokruga Gradskog vijeća, kao i drugim pitanjima određenim zakonom. Lokalni referendum na temelju odredaba zakona i statuta raspisuje Gradsko vijeće.

Građani i pravne osobe imaju pravo, na način određen zakonom, podnositi predstavke i pritužbe na rad tijela Grada ako se obraćaju tim tijelima radi ostvarivanja svojih prava i interesa ili izvršavanja građanskih dužnosti.

Grad Novigrad-Cittanova u posljednje dvije godine nije raspisao niti jedan referendum. Također, nije bilo pritužbi građana. Glavni načini informiranja građana o događanjima u gradu su:

- Internet stranice Grada Novigrada-Cittanova;
- Internet stranice Turističke zajednice Grada Novigrada-Cittanova;
- Glas Novigrada-Cittanova.

2.4.6.2. Javno-privatno partnerstvo

Javno-privatno partnerstvo podrazumijeva suradnju Grada s partnerom iz privatnog sektora u realizaciji specifičnih projekata. Javno-privatna partnerstva mogu imati oblik ugovora o upravljanju, zakupu, koncesiji, konceptu "izgradnja-vođenje-prijenos", izravnoj privatizaciji ili složenijim poslovima, na primjer onima koji uključuju prodaju i nakon toga ponovno davanje u zakup istih prostora.

U Gradu Novigradu-Cittanova do sada nije bilo projekata koji su realizirani putem javno – privatnog partnerstva.

2.4.7. Upravljanje imovinom

Imovina obuhvaća sva pokretana i nepokretna dobra i/ili prava vlasništva pravne ili fizičke osobe, koja se mogu izraziti u novcu. Pod imovinom podrazumijevamo i sredstva koja se koriste u poslovanju poduzeća. Osnovna karakteristika imovine odnosi se na postojanje određenog stupnja izvjesnosti da će se njezinom uporabom ostvariti buduća ekonomska korist. Zbog ovakvih karakteristika imovine ključno je njezino adekvatno rukovođenje bilo da se radi o pojedincu ili o državnoj, regionalnoj ili lokalnoj razini rukovođenja.

Model **upravljanja imovinom** predstavlja sustavni pristup koji je usmjeren povećanju učinkovite uporabe imovine bilo da je ona u vlasništvu ili na raspolaganju jedinica lokalne samouprave.

Upravljanje imovinom omogućuje pregled svih vrsta i oblika imovine koji se nalaze na području jedinica lokalne samouprave. Ovakav pristup daje prednost na način da jedinicama lokalne samouprave omogućuje kontrolu nad raspoloživom imovinom te mogućnost njene adekvatne upotrebe.

Postupak upravljanja imovinom sastoji se od nekoliko koraka, a to su:

- prvi korak obuhvaća izradu sveobuhvatne inventure svih jedinica imovine;
- nakon toga pristupa se ocijeni svake pojedine jedinice da bi se odredio njezin značaj za javno korištenje (jedinica je u potpunosti ili nedovoljno iskorištena);
- u narednim fazama modela razmatraju se pitanja vezana za procjenu imovine, analizu direktnih i indirektnih subvencija, uvođenje operativnih izvješća za svaku jedinicu imovine i sl..⁴⁶

Ovakav pristup prilikom upravljanja imovinom utjecat će na poboljšanje u upravljanju lokalnim financijama, koje bi mogle utjecati na veći stupanj lokalnog razvoja.

Tri su glavna uzroka potrebe za poboljšanjem upravljanja imovinom lokalne samouprave:

- Zbog decentralizacije koja je u tijeku, lokalne samouprave moraju pružati sve veći broj usluga uz ograničena financijska sredstva.
- Imovina lokalnih samouprava često je vrlo velika u usporedbi s prihodima i rashodima godišnjega proračuna.

⁴⁶ Priručnik za upravljanje imovinom u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave

- Lokalne samouprave obično imaju mnogo veću slobodu izbora u upravljanju svojom imovinom, nego u upravljanju svojim prihodima.⁴⁷

2.4.7.1. Popis imovine

U vlasništvu Grada Novigrada-Cittanova nalazi se slijedeća imovina.

Tablica 37: Imovina Grada Novigrada-Cittanova

Vrsta imovine		Udjel	Iznos udjela	
Ustanove	Dječji vrtić Tičići	100,00%	/	
	Muzej - Museo Lapidarium	100,00%	/	
	Gradska knjižnica Novigrad - Cittanova	100,00%	/	
	Javna vatrogasna postrojba Umag	13,70%	/	
	Dom za osobe s cerebralnom paralizom Pula	8,34%	1.000,00 kn	
Trgovačka društva	Neapolis d.o.o. Novigrad	100,00%	20.000,00 kn	
	Mreža d.o.o. Novigrad	16,00%	3.000,00 kn	
	Civitas nova d.o.o. Novigrad	20,00%	400.000,00 kn	
	Istarski vodovod d.o.o. Buzet	3,59%	13.570.200,00 kn	
	Vodoopskrbni sustav Istre - Vodovod Butoniga	2,47%	49.400,00 kn	
	Cesta d.o.o. Pula	2,12%	35.380,00 kn	
	6. Maj d.o.o. Umag	20,30%	7.535.898,36 kn	
	Istarska razvojna agencija d.o.o. Pula	1,17%	198.000,00 kn	
IVS - Istarski vodozaštitni sustav d.o.o. Buzet	1,00%	10.000,00 kn		
Vrsta imovine		Količina	Površina	Vrijednost
Nekretnine	Poslovni prostori u vlasništvu	73	4.017,80 m ²	47.114.147,82 kn
	Poslovni prostori na upravljanju	3	103,36 m ²	1.289.550,37 kn
	Stambeni prostori u vlasništvu	23	1.870,71 m ²	14.832.346,25 kn
	Stambeni prostori na upravljanju	8	582,69 m ²	3.653.522,96 kn
Zemljište	/	372.238 m ²	111.132.276,00 kn	

Izvor: Odluka o vrijednosti imovine Grada Novigrada-Cittanova (11. prosinca 2007. godine)

Iz navedene tablice vidljivo je kako Grad Novigrad-Cittanova ima 100%-tno vlasništvo nad 3 ustanove, jednim trgovačkim društvom, 73 poslovna prostora, 23 stambena prostora te zemljištem koje zauzima najveći dio u nepokretnoj imovini Grada.

U vlasništvu Grada Novigrada-Cittanova nema javnih površina (prometnica, parkova, trgova, parkirališta, tržnica i sl.), groblja, mrtvačnica ni športskih objekata.

⁴⁷ <http://www.spi.hr/Konzultantskeusluge/Upravljanjeimovinom/tabid/224/Default.aspx>

2.4.7.2. Upotreba imovine

Grad za svoje potrebe koristi 797,59 m² poslovnih prostora koji su navedeni u slijedećoj tablici. Iz korištenja poslovnih prostora proizlaze rashodi kao što su troškovi režija i održavanja prilikom korištenja imovine.

Tablica 38: Poslovni prostori za funkcioniranje grada

Adresa objekta	Površina u m ²	Naziv korisnika
Veliki trg 1	655,17	Gradska uprava
Veliki trg 11	142,42	Velika vijećnica

Izvor: Grad Novigrad-Cittanova – Procjena imovine 2007. godine

Za ostale oblike imovine nisu istaknuti načini njihovog korištenja od strane Grada Novigrada-Cittanova ili od drugih potencijalnih korisnika kao ni prihodi i rashodi koje generiraju.

2.4.8. SWOT analiza institucija**Tablica 39: SWOT analiza institucija**

Snage	Slabosti
<p>Statutom definirana zaštita autohtone etničke i kulturne osobitosti talijanske zajednice i njenih pripadnika;</p> <p>Postojanje „proračuna u malom“;</p> <p>Osiguran uvid građana u proračun putem Internet stranice Grada Novigrada;</p> <p>Dobra informatiziranost Grada;</p> <p>Sufinanciranje projekata od strane Regione Veneto.</p>	<p>Grad nije realizirao niti jedan projekt sufinanciranjem od strane fondova Europske unije.</p>
Prilike	Prijetnje
<p>Alternativno financiranje budućih projekata (u obzir treba uzeti JPP zajedno s drugim jls, model „javno – privatnog partnerstva“ kao poluge za bržu realizaciju specifičnih projekata);</p> <p>Apliciranje dodatnih projekata za sredstava iz Europske unije (pristup apliciranju uz poštivanje planova višeg ranga te povećavanje šansi za dobivanje bespovratnih sredstava).</p>	<p>Zbog nedovoljno dobro provedene decentralizacije, grad ima više obveza ali ne i proporcionalni iznos fiskalnih prihoda;</p> <p>Nedovoljna prisutnost policije u Gradu, nepostojanje policijske postaje;</p> <p>Negativni utjecaj reforme lokalne samouprave.</p>

2.5. Prostorno uređenje**2.5.1. Uvod**

Uz informacije dobivene od strane nadležnih odjela u strukturi gradske uprave, u strukturnoj analizi prostornog uređenja Grada Novigrada-Cittanova, korišteni su i podaci iz **Prostornog plana uređenja Grada Novigrada-Cittanova**.

Prostorni plan uređenja Grada Novigrada-Cittanova (dalje u tekstu: Plan) je dugoročni i koordinirajući planski dokument, koji utvrđuje uvjete za uređenje područja Grada Novigrada-Cittanova, određuje svrhovito korištenje, namjenu, oblikovanje, obnovu i sanaciju građevinskog i drugog zemljišta, zaštitu okoliša te zaštitu spomenika kulture i osobito vrijednih dijelova prirode, za razdoblje do 2015. godine.⁴⁸

Korištenje Prostornog plana uređenja Grada Novigrada-Cittanova u ovoj analizi osigurava usklađenost s osnovnim konceptom upravljanja prostorom u Gradu Novigradu-Cittanova i temelj za daljnje korake u izradi Programa ukupnog razvoja Grada Novigrada-Cittanova.

2.5.2. Postupak prostornog uređenja

Postupak prostornog planiranja utvrđen je Zakonom o prostornom uređenju i gradnji (NN. br. 76/07, 38/09.).

Isto tako, zakonom je propisano poštivanje plana višeg ranga pri izradi određenog planskog dokumenta, što u praksi znači da se smjernice prostornog uređenja Grada Novigrada-Cittanova moraju preklapati s onima Istarske županije, kao veće ustrojstvene cjeline.

Postupak javnog planiranja ne uključuje samo „struku“, tj. ljude sa specifičnim znanjima i iskustvima određenom području, nego i širu javnost. Sukladno tome, zakonodavac je velik značaj dao **javnoj raspravi** koja treba iznjediti dodatne prijedloge i inicijative, koje često znaju unaprijediti funkcionalnost samog Prostornog plana. Način i postupak provođenja javne rasprave propisan je Uredbom o javnoj raspravi u postupku donošenja prostornih planova (NN. br. 101/98.). Po usvajanju plan se objavljuje u Službenim vijestima i stupa na snagu s utvrđenim datumom.

U postupku prostornog planiranja, Grad Novigrad-Cittanova proveo je javnu raspravu.

2.5.3. Postupak provedbe prostornih planova

Osnovni dokumenti prostornog uređenja su:

- Strategija prostornog uređenja Republike Hrvatske,
- Program prostornog uređenja Republike Hrvatske,
- Prostorni plan područja posebnih obilježja,
- Prostorni planovi nacionalnih parkova i parkova prirode,
- Prostorni plan Županije i Prostorni plan Grada Zagreba,
- Prostorni planovi uređenja velikog grada, grada ili općine,
- Odluka o građevinskom području,
- Urbanistički plan uređenja (donose se u skladu Prostornim planom uređenja Grada Novigrada-Cittanova),
- Detaljni plan uređenja.

Prostorni plan županije

Prostorni plan županije razrađuje načela prostornog uređenja i smjernice Strategije prostornog uređenja Republike Hrvatske te na temelju udjela u širim prostornim sustavima i značajkama obuhvaćenog područja određuje ciljeve i koncepciju prostornog razvoja, planiranu prostornu strukturu, organizaciju iskorištenje prostora županije.

Prostorni plan uređenja Općine/Grada

⁴⁸ Prostorni plan uređenja Grada Novigrada-Cittanova, Službene novine Grada Novigrada-Cittanova (1/08) str.1

Prostorni plan uređenja Općine/Grada sadrži i razrađuje koncepciju uređenja prostora i odredbe prostornog plana županije razgraničenjem prostora prema namjeni i drugim obilježjima te poblizim određenjem drugih elemenata određenih tim planom.

Urbanistički plan uređenja

Urbanistički plan uređenja detaljnije određuje prostorni razvoj naselja ili dijela naselja s osnovom prostornih i funkcionalnih rješenja, uvjeta i oblikovanja pojedinih prostornih cjelina naselja. Urbanistički plan uređenja donosi se obvezno za neizgrađene dijelove građevinskog područja naselja i neizgrađena izdvojena građevinska područja izvan naselja te za dijelove tih područja planiranih za urbanu obnovu.

Detaljni plan uređenja

Detaljni plan uređenja detaljno razrađuje odredbe plana višeg reda te u svrhu svoje provedbe sadrži lokacijske uvjete za sve zahvate u prostoru te druge uvjete i mjere od važnosti za realizaciju planiranog uređenja prostora te zaštitu okoliša, prirode, krajobraza, kulturnih dobara i drugih vrijednosti prostora.

Prostorni plan Grada Novigrada-Cittanova

Prostorni plan uređenja Grada Novigrada-Cittanova (PPGUN) donesen je i objavljen u Službenom glasilu Grada Novigrada-Cittanova 1/08 od 19.03.2008.

Za operativno provođenje Prostornog plana zadužena Grad Novigrad-Cittanova, Upravni odjel za komunalni sustav prostorno uređenje, zaštitu okoliša i gospodarstvo, Odsjek za prostorno uređenje i graditeljstvo koja zaprima zahtjeve za izdavanje i izdaje lokacijske i građevinske dozvole u skladu s utvrđenim planom i ostalih akata koji se izdaju temeljem prostornih planova.

Lokacijska dozvola je dokument koji se izdaje na temelju dokumenta prostornog uređenja te posebnih zakona i propisa donesenih na temelju tih zakona, a određuje uvjete prema kojima će se provesti zahvat u prostoru – pod kojim se mora izraditi tehnička dokumentacija, odnosno prema kojoj će se graditi. Postupke izdavanja lokacijske dozvole uređuje Zakon o prostornom uređenju i gradnji (NN 76/07, 38/09), sukladno kojemu se lokacijska dozvola izdaje za:

- sve građevine osim za zgrade čija građevinska (bruto) površina nije veća od 400 m,
- zgrade za obavljanje isključivo poljoprivrednih djelatnosti čija je građevinska (bruto) površina veća od 600 m.

Građevna dozvola/ Potvrda na glavni projekt je dokument na temelju kojega se može započeti gradnja građevine. Njima se utvrđuje da je glavni, odnosno idejni projekt izrađen u skladu s propisima i utvrđenim uvjetima koje mora ispunjavati građevina na određenoj lokaciji te da su ispunjeni svi potrebni preduvjeti za gradnju. Postupke izdavanja građevne dozvole/ potvrde na glavni projekt uređuje Zakon o prostornom uređenju i gradnji (NN 76/07, 38/09).

Parcelacija zemljišta unutar granica građevinskog područja i parcelacija građevinskog zemljišta izvan granica tog područja, može se provoditi samo u skladu s rješenjem o uvjetima građenja, lokacijskom dozvolom, rješenjem o utvrđivanju građevne čestice i detaljnim planom uređenja. Parcelacija zemljišta izvan granica građevinskog područja radi povećanja građevne čestice unutar granice građevnog područja nije dopuštena.

2.5.4. Upravljanje korištenjem zemljišta

Prostornim planom uređenja Grada Novigrada-Cittanova je obuhvaćeno područje Grada Novigrada-Cittanova u površini od oko 26,22 km² te je određena namjena površina.

Za razvoj naselja Prostornim planom uređenja Grada Novigrada-Cittanova su predviđena **građevinska područja naselja i izdvojenih dijelova naselja**. U građevinskim područjima naselja prostor je namijenjen prvenstveno gradnji građevina stambene namjene, a zatim i svim drugim građevinama i sadržajima koji služe za zadovoljavanje potreba stanovnika za odgovarajućim standardom života, te za radom, kulturom, rekreacijom i sličnih potreba.

U građevinskim područjima naselja postoji mogućnost gradnje i uređenja građevina i ostalih zahvata zajedničkih potreba, kao i za gradnju infrastrukturnih građevina i uređaja, u skladu s ovim Planom.

U ovim će se zonama, također, graditi poljoprivredne građevine, građevine za smještaj vozila i parkirališni prostori, groblja, te sportske i rekreacijske građevine.

U **građevinskim područjima gospodarske namjene** ne mogu se graditi građevine koje narušavaju vrijednosti okoliša, te pogoršavaju uvjete života i rada u susjednim zonama i lokacijama.

U građevinskim područjima gospodarske namjene mogu se, na samostalnim građevnim česticama ili na građevnim česticama namijenjenim gradnji neke druge građevine, graditi i kolne, kolno-pješačke, servisne, pješačke i parkirališne površine, površine sportsko-rekreacijske namjene, te uređivati javne zelene površine, sukladno ovim odredbama, kao i postavljati urbana oprema.

U ovim se zonama mogu graditi i građevine za smještaj vozila, kao i višeeetažne garaže i parkirališni prostori. Građevinskim područjima, prema ovim odredbama, smatraju se područja namijenjena intenzivnoj izgradnji, koja čine Prostornim planom uređenja Grada Novigrada-Cittanova određena područja.⁴⁹

Građevinska područja naselja i izdvojenih dijelova naselja:

- NOVIGRAD : Novigrad, Valica;
- ANTENAL : Antenal, St. Rozelo;
- BUŽINIJA : Bužinija, Fakinija, Kršin, Paolija, Poljere, Ronko, St. Velika, Stancijeta, St. Vinjeri, sv. Šervol, sv. Vidal;
- DAJLA: Dajla, Fermiçi, Karigador – Novigrad, Salveta, Stancija Bružada, Šaini, Zidine;
- MAREDA: Mareda;

Građevinska područja gospodarske namjene:

- sv. Vidal (I1);
- Bužinija (I2);
- St. Vinjeri (K);
- Tere (K);
- Salveta (K3);
- St. Vinjeri (K4);
- Šaini–Dajla (T1 i T2);
- Dajla (T1 i T2);
- Karpinjan (T1 i T2);
- Tere (T1, T2 i T3);
- Antenal (T1 i T2) sa suhom marinom Antenal (LN);
- građevinska područja sportsko rekreacijske namjene;
- golf igralište Praščarija (R1);
- sportsko otvoreno streljište Bužinija (R9);
- građevinsko područje groblja;
- građevinska područja infrastrukturnih sustava (IS);
- luka otvorena za javni promet Antenal;

Ovim se Planom utvrđuje i ugostiteljsko-turističko područje u istraživanju Kastanija-Pineta, kojemu će se nakon analize definirati građevinska područja.

⁴⁹ Prostorni plan uređenja Grada Novigrada-Cittanova, Službene novine Grada Novigrada-Cittanova, str. 5, čl.11

U nastavku su prikazani brojčani pokazatelji građevinskih područja po naseljima.

Tablica 40: Kvantificirani pokazatelji za naselja i dijelove naselja

NAZIV statističkog NASELJA	NAZIV DIJELA NASELJA	POVRŠINA GRAĐ. PODRUČJA (ha)	POVRŠINA IZGRAĐENOG DIJELA GRAĐ. PODRUČJA (ha)	IZGRAĐENOST GRAĐ. PODRUČJA
				(%)
Novigrad	Valica	2,5	1,58	63,2
	Novigrad	142,72	104,73	73,38
Antenal	Antenal	0,51	0,51	100
	Stancija Rozelo	5,05	2,63	52,08
Bužinija	Bužinija	7,06	5,79	82,01
	Fakinija	16,65	10,8	64,86
	Kršin	1,98	1,98	100
	Paolija	2,53	2,53	100
	Pojjere	0,8	0,8	100
	Ronko	6,04	1,2	19,87
	Stancija Velika	1,11	1,11	100
	Stancijeta	14,51	7,85	54,1
	Stancija Vinjeri	0,76	0,76	100
	Sveti Šervol	3,56	1,5	42,13
	Sveti Vidal	0,26	0,26	100
Dajla	Dajla	31,58	19,32	61,18
	Fermići	2,78	2,78	100
	Karigador – Novigrad	3,66	1,86	50,82
	Salvela	3,02	3,02	100
	Stancija Bružada	6,48	2,32	35,8
	Šaini	1,83	1,19	65,03
	Zidine	1,46	1,46	100
Mareda	Mareda	15	13,53	90,2
UKUPNO		271,85	189,51	70

Izvor: Prostorni plan uređenja Grada Novigrada-Cittanova

Promatrajući ukupno, izgrađenost građevinskih područja iznosi 70%.

U nastavku su u tablici prikazani broježani pokazatelji za građevinska područja unutar zaštićenog obalnog područja mora.

Tablica 41: Kvantificirani pokazatelji za građevinska područja unutar zaštićenog obalnog područja mora

GRAĐEVINSKO PODRUČJE NASELJA UNUTAR ZOP-A	POVRŠINA GRAĐEVINSKOG PODRUČJA (ha)	POVRŠINA IZGRAĐENOG DIJELA GRAĐ. PODRUČJA (ha)	IZGRAĐENOST GRAĐEVINSKOG PODRUČJA (%)
(statističko naselje)			
STANCIJA BRUŽADA (DAJLA)	6,48	2,32	35,8
KARIGADOR – NOVIGRAD (DAJLA)	2,66	0,86	50,82
ŠAINI (DAJLA)	1,83	1,19	65,03
DAJLA (DAJLA)	31,58	19,32	61,18
MAREDA (MAREDA)	15	13,53	90,2
FERMIČI (DAJLA)	2,78	2,78	100
ZIDINE (DAJLA)	1,46	1,46	100
VALICA (NOVIGRAD)	2,5	1,58	63,2
NOVIGRAD (NOVIGRAD)	142,72	104,73	73,38
STANCIJA ROZELO (ANTENAL)	5,05	2,63	52,08
ANTENAL (ANTENAL)	0,52	0,52	100
Ukupno	212,58	150,92	71%
GRAĐ. PODRUČJE GOSPODARSKE UGOSTITELJSKO TURISTIČKE NAMJENE UNUTAR POSTOJEĆEG STAMBENO TURISTIČKOG NASELJA ODREĐENOG PPIŽ-OM TE UNUTAR ZOP-A	POVRŠINA GRAĐEVINSKOG PODRUČJA (ha)	POVRŠINA IZGRAĐENOG DIJELA GRAĐ. PODRUČJA (ha)	IZGRAĐENOST GRAĐEVINSKOG PODRUČJA (%)
(statističko naselje)			
ŠAINI-DAJLA (DAJLA)	2,68	0	0
DAJLA (DAJLA)	9,52	3,11	32,67
MAREDA-LOKVINE (MAREDA)	33,24	15,68	47,17
KARPINJAN (NOVIGRAD)	3,01	0,81	26,91
Ukupno	48,45	19,6	40%
GRAĐ. PODRUČJE GOSPODARSKE UGOSTITELJSKO TURISTIČKE NAMJENE UNUTAR ZOP-A	POVRŠINA GRAĐEVINSKOG PODRUČJA (ha)	POVRŠINA IZGRAĐENOG DIJELA GRAĐ. PODRUČJA (ha)	IZGRAĐENOST GRAĐEVINSKOG PODRUČJA (%)
(statističko naselje)			
TERE (NOVIGRAD)	43,4	22,45	51,73
ANTENAL (+ SUHA MARINA) (ANTENAL)	4,32 (+ 10,00)	0	0
Ukupno	47,72	22,45	47%

Izvor: Prostorni plan uređenja Grada Novigrada-Cittanova, str.6

Slijedeća tablica prikazuje maksimalne planirane smještajne kapacitete po vrstama ugostiteljskog smještaja koji se temelje na receptivnim mogućnostima pojedinih područja.

Tablica 42: Planirani maksimalni smještajni kapaciteti

LOKACIJA (građevinska područja)	Kapacitet (postelja)	Površina	Gustoća (postelja/ha)	Vrsta ugostiteljskog smještaja		
		(ha)		Hotel (T1)	Turističko naselje (T2)	Kamp (T3)
ZAŠTIĆENO OBALNO PODRUČJE MORA – GRAĐEVINSKA PODRUČJA UGOSTITELJSKO TURISTIČKE NAMJENE						
TERE	3.500	43,4	81	x	x	x
ANTENAL	400	4,32	93	x	x	
ZAŠTIĆENO OBALNO PODRUČJE MORA – GRAĐEVINSKA PODRUČJA UGOSTITELJSKO TURISTIČKE NAMJENE UNUTAR POSTOJEĆIH STAMBENO TURISTIČKIH NASELJA UTVRĐENIH PPIŽ-OM						
ŠAINI-DAJLA	150	2,68	56	x	x	
DAJLA	720	9,52	76	x	x	
MAREDA-LOKVINE	2.350	33,24	71	x		x
KARPINJAN	310	2,65	117	x	x	
ZAŠTIĆENO OBALNO PODRUČJE MORA – GRAĐEVINSKA PODRUČJA NASELJA						
NOVIGRAD	630	(naselje)	...	x		
ZAŠTIĆENO OBALNO PODRUČJE MORA – POVRŠINE UGOSTITELJSKO TURISTIČKE NAMJENE UNUTAR GRAĐEVINSKOG PODRUČJA NASELJA (NOVIGRAD)						
NOVIGRAD (MARKETI)	120	1,12	107	x		
IZVAN ZAŠTIĆENOG OBALNOG PODRUČJA MORA						
PRAŠČARIJA (GOLF NASELJE)	800	12,24	65		x	
UNUTRAŠNJOST UKUPNO	200	(naselja)	...	x		

Izvor: Prostorni plan uređenja Grada Novigrada-Cittanova, str.11

Građevinska područja gospodarske - ugostiteljsko turističke namjene s oznakom T1 (hotel) namijenjena su gradnji ugostiteljskih smještajnih građevina – vrste hotel iz skupine "hoteli", u kojima će se gostima pružati usluge smještaja i prehrane, a mogu se pružati i druge usluge u funkciji turističke potrošnje.

Ugostiteljske smještajne građevine koje će se graditi u ovim građevinskim područjima moraju odgovarati uvjetima iz Pravilnika o razvrstavanju, kategorizaciji i posebnim standardima ugostiteljskih objekata iz skupine hoteli (NN 88/07, 62/09), ali ne mogu imati prostorije apartmanskog tipa, osim u okviru hotela kao njegov nužan smještajni sadržaj.

Građevinska područja gospodarske - ugostiteljsko turističke namjene s oznakom T2 (turističko naselje) namijenjena su gradnji ugostiteljskih smještajnih građevina – vrste turističko naselje iz skupine "hoteli", u kojima će se gostima pružati usluge smještaja i prehrane, a mogu se pružati i druge usluge u funkciji turističke potrošnje.

Ugostiteljske smještajne građevine iz stavka 1. ovog članka moraju odgovarati uvjetima iz Pravilnika o razvrstavanju, kategorizaciji i posebnim standardima ugostiteljskih objekata iz skupine hoteli (NN 88/07, 62/09).

Građevinska područja gospodarske - ugostiteljsko turističke namjene s oznakom T3 (kamp) namijenjena su gradnji ugostiteljskih smještajnih građevina – vrste kamp iz skupine "kampovi i druge vrste objekata za smještaj", u kojima će se gostima pružati usluge smještaja i prehrane, a mogu se pružati i druge usluge u funkciji turističke potrošnje.

Ugostiteljske smještajne građevine koje će se graditi u ovim zonama moraju odgovarati uvjetima iz Pravilnika o razvrstavanju, minimalnim uvjetima i kategorizaciji smještajnih objekata, kampova iz skupine "Kampovi i druge vrste objekata za smještaj" (NN 175/03, 106/04 i 12/06).

2.5.5. Prilagodbe i unapređenja fizičke infrastrukture

Fizička infrastruktura obuhvaća: vodnogospodarski sustav, komunalni sustav, energetska sustav, plinoopskrbu, poštu i javne telekomunikacije te promet. Poglavlje daje pregled postojećeg stanja promatrane infrastrukture te planiranih prilagodbi i unapređenja definiranih Prostornim planom uređenja Grada Novigrada-Cittanova.

2.5.5.1. Vodno-gospodarski sustav

Postojeće stanje

Opskrba vodom Grada Novigrada-Cittanova vrši se iz Butonige, umjetnog jezera i zadovoljava potrebe grada za pitkom vodom. Cijeli Grad Novigrad-Cittanova priključen je na vodoopskrbnu mrežu.⁵⁰

Iz Prostornog plana uređenja Grada Novigrada-Cittanova

Prostornim planom Grada Novigrada-Cittanova utvrđen je sustav vodoopskrbe na području Grada Novigrada-Cittanova kojim su obuhvaćeni magistralni cjevovodi, vodoopskrbni cjevovodi i vodospreme.

Zone i lokacije važnijih vodoopskrbnih građevina su:

- vodosprema BUŽINIJA,
- vodosprema PINETA,
- vodosprema PAOLIJA,
- magistralni cjevovodi Ø200mm i Ø300mm regionalnog sustava Gradole.

Distribucijski podsustav Grada Novigrada-Cittanova dio je regionalnog transportno-distribucijskog sustava Gradole, koji je pak dio regionalnog vodoopskrbnog sustava Istarske županije.

Također, određeni su i sljedeći infrastrukturni koridori vodovoda:

Planirana (neizgrađena) mreža - koridori rezervacije prostora

- *magistralni vodovi - ukupno 100m,*
- *ostali vodovi - ukupno 60m.*

Planirana (izgrađena) mreža - zaštitni koridori

- *magistralni vodovi - ukupno 12m,*
- *ostali vodovi - ne utvrđuje se koridor.*

Odvodnja otpadnih voda

Način zbrinjavanja otpadnih voda na području Grada Novigrada-Cittanova provodit će se prema posebnom propisu Grada Novigrada-Cittanova o zbrinjavanju otpadnih voda (Odluka o uvjetima priključenja na sustav odvodnje). Prostornim planom Grada Novigrada-Cittanova određeni su sljedeći infrastrukturni koridori kanalizacije:

Planirana (neizgrađena) mreža - koridori rezervacije prostora

- *svi planirani vodovi - ukupno 100m,*

Planirana (izgrađena) mreža - zaštitni koridori

- *svi vodovi - ne utvrđuje se koridor.*

Fekalna odvodnja

Prostornim planovima užih područja, kao i prilikom projektiranja odvodnje fekalnih otpadnih voda, utvrdit će se ograničenja i smjernice za smještaj infrastrukturnih građevina fekalne odvodnje, temeljem ukupnih odredaba ovog Plana te temeljem zaključaka Studije o utjecaju na okoliš sustava javne odvodnje Grada Novigrada-Cittanova (Interplan d.o.o. za ekološki inženjering, Karlovac, kolovoz 2004.g.).

Dogradnja i proširenje kanalizacijskog sustava Novigrada (u kojega je uključena i zona Karigador koja teritorijalno pripada susjednoj Općini Brtonigla) obuhvaća u prvom redu **izgradnju uređaja za pročišćavanje otpadnih voda** na lokaciji poluotoka Pineta, a planira se graditi u dvije faze od kojih bi prva faza obuhvatila mehaničko-kemijski tretman, a druga faza dogradnju biološkog stupnja pročišćavanja.

⁵⁰ Izvor: Hrvatske vode – Pitanja za izradu Programa ukupnog razvoja Grada Novigrada-Cittanova

Jedna od najvažnijih mjera zaštite okoliša je i produljenje (ili izgradnja) podmorskog ispusta na ukupnu dužinu koja će se konačno utvrditi u postupku izdavanja lokacijske dozvole (1.000 - 1.500 m). Time bi se u konačnici postigli uvjeti za ispuštanje otpadnih voda u recipijent II. kategorije, što je u skladu s vodopravnim propisima. Osim uređaja za pročišćavanje, kanalizacijska mreža će se proširiti na naselja u zaleđu grada.

Smjernice za projektiranje sustava kanalizacije fekalnih otpadnih voda izdaje nadležna pravna osoba - 6. MAJ d.o.o., Umag i Hrvatske vode, a sve u skladu s Idejnim rješenjem kanalizacijskog sustava Novigrada i usvojenom Studijom o utjecaju na okoliš.

Oborinska odvodnja

Prostornim planovima užih područja, kao i prilikom projektiranja odvodnje oborinskih otpadnih voda, utvrdit će se ograničenja i smjernice za smještaj infrastrukturnih građevina oborinske odvodnje, temeljem ukupnih odredaba Prostornog plana uređenja Grada Novigrada-Cittanova.

Prostornim planom uređenja Grada Novigrada-Cittanova dani su samo načelni pravci odvodnje oborinskih voda, dok će se točan položaj i profili odrediti prostornim planovima užih područja i projektima, a nakon detaljne geodetske izmjere, u skladu s važećim propisima i odredbama Prostornog plana uređenja Grada Novigrada-Cittanova.

Onečišćene oborinske vode s prometnica, parkirališta, manipulativnih i drugih površina prije ispusta u kolektore treba pročititi na separatorima ulja i pijeska. Iznimno, s parkirališta, manipulativnih i drugih površina veličine do 300m² moguće je oborinske vode odvesti raspršeno u okolni teren.

2.5.5.2. Komunalni sustav

Komunalno gospodarstvo jedna je od djelatnosti iz djelokruga jedinica lokalne samouprave kojima se neposredno ostvaruju potrebe građana. Upravljanje lokalnim jedinicama (općinama i gradovima) orijentira se sve više prema organiziranju i brizi za trajno i nesmetano funkcioniranje različitih komunalnih službi kao onih službi koje trebaju omogućiti zadovoljavanje interesa stanovnika proizašlih iz činjenice življenja u naselju određenog tipa.⁵¹ Obavljanje komunalnih djelatnosti najčešće uključuje sljedeće vrste poslova:

- opskrba pitkom vodom,
- odvodnja i pročišćavanje otpadnih voda,
- opskrba plinom,
- opskrba toplinskom energijom,
- prijevoz putnika u javnom prometu,
- održavanje čistoće,
- odlaganje komunalnog otpada,
- održavanje javnih površina,
- održavanje nerazvrstanih cesta,
- tržnice na malo,
- održavanje groblja i krematorija te obavljanje pogrebnih poslova,
- obavljanje dimnjačarskih poslova,
- javna rasvjeta.

Na području Grada Novigrada-Cittanova djeluju 2 komunalna poduzeća:

- **6. maj d.o.o.** iz Umaga čija glavna djelatnost je sakupljanje otpada;
- **Neapolis d.o.o.** osnovan od strane Grada Novigrada-Cittanova. Osnovna djelatnost Neapolisa je održavanje i upravljanje stambenim zgradama te komunalna djelatnost. Od 2004. godine ovo gradsko poduzeće preuzima značajniju ulogu kao nositelj realizacije važnih projekata i investicija Grada Novigrada-Cittanova na komunalnom uređenju i opremanju.

Putem upitnika za komunalna poduzeća, oba poduzeća izjavila su kako ne postoje problemi na postojećoj komunalnoj infrastrukturi i kako ona ne ugrožava sigurnost stanovnika.

Gradsko vijeće Grada Novigrada-Cittanova donijelo je Program održavanja komunalne infrastrukture za 2009. godinu. Ovim Programom utvrđen je opseg održavanja komunalne infrastrukture na području Grada Novigrada-Cittanova. Predviđeni radovi prvenstveno se financiraju sredstvima iz komunalne naknade, naknade za uporabu javnih površina te boravišnih pristojbi.

⁵¹ Izvor: <http://www.novi-informator.net/index.aspx?p=izdanja/izdanje&c=118>

Tablica 43: Osigurana sredstva za potrebe održavanja komunalne infrastrukture

Predmet održavanja	Iznos (kn)
Javna rasvjeta	755.000,00
Ceste, putevi, nogostupi	1.150.000,00
Čistoća i pometanje ulica	1.038.210,00
Parkovne i ostale zelene površine	1.620.400,00
Groblje	100.000,00
Čistoća plaža	435.000,00
Održavanje oborinske kanalizacije	40.000,00
Nabava komunalne opreme	400.000,00
Investicijsko održavanje građevina u vlasništvu i suvlasništvu Grada	760.000,00
Ostalo	15.000,00
UKUPNO	6.313.610,00

Izvor: Program održavanja komunalne infrastrukture u Gradu Novigradu-Cittanova za 2009. godinu.

Gradsko vijeće također je donijelo Program izgradnje objekata komunalne infrastrukture za 2009. godinu kojim je utvrđen opseg izgradnje objekata i uređaja komunalne infrastrukture. Opseg radova financira se prvenstveno sredstvima od komunalnog doprinosa, naknada za priključenje na vodoopskrbni sustav i sustav odvodnje otpadnih voda, namjenske naknade vode za kanalizaciju te kapitalnih pomoći.

Tablica 44: Sredstva osigurana za izgradnju komunalne infrastrukture

Projekt	Iznos (kn)
Izgradnja javne rasvjete	715.000,00
Izgradnja prometne infrastrukture	6.850.000,00
Izgradnja sustava za oborinsku odvodnju	400.000,00
Izgradnja građevina javne namjene	1.500.000,00
Izgradnja vodoopskrbnog sustava	922.530,00
Izgradnja fekalne odvodnje	4.295.000,00
Građevinski nadzor	200.000,00
Izgradnja građevina javne namjene sporta i kulture	7.009.000,00
Izgradnja površina javne namjene	1.630.000,00
Izgradnja DC ST. Vinjeri	500.000,00
UKUPNO	24.021.530,00

Izvor: Program održavanja komunalne infrastrukture u Gradu Novigradu-Cittanova za 2009. godinu.

2.5.5.3. Energetski sustav

Ocjena postojećeg stanja

Cijeli Grad Novigrad-Cittanova priključen je na elektroenergetski sustav. Postojeći elektroopskrbni sustav Grada Novigrada-Cittanova osigurava 100%-tnu pokrivenost kućanstava i gospodarskih subjekata električnom energijom, međutim, ipak postoje određeni problemi s opskrbom električne energije u Radnoj zoni Vidal. Kako bi se riješio problem potrebno je pojačanje snage trafostanice.

Na području grada ne postoje problemi s postojećim zračnim dalekovodima. Iako postoji potreba za dodatnim kapacitetima elektroenergetskog sustava, trenutno ne postoje planovi za njegovu rekonstrukciju ili za izgradnju dodatnih kapaciteta kao ni plan razvoja elektroenergetske mreže.

Prilikom projektiranja i izgradnje elektroenergetskih građevina kao i planiranja ostalih zahvata u prostoru predviđenih Prostornim planom Grada Novigrada-Cittanova potrebno je pridržavati se sljedećeg:

- sva planirana sredjenaponska mreža predviđena je kao kabelska, za 20kV nazivni napon;
- ukoliko određene dionice postojeće zračne mreže 10kV napona ne zadovoljavaju minimalne uvjete za prelazak na 20kV nazivni napon, potrebno ih je rekonstruirati ili zamijeniti 20kV kabelima;
- izmjena 2x4MVA s transformacijom 2x8MVA;
- do 2013. godine – I. faza rekonstrukcije TS 35/10kV Novigrad u TS 110/20kV Novigrad;
- sve planirane transformatorske stanice TS 20/0,42kV planiraju se kao zidane (ili tipske) 630(1.000)kVA;
- lokacije i broj novih transformatorskih stanica (TS 20/0,42kV) kao i trase planiranih SN mreža (20kV) u grafičkom dijelu Prostornim planom uređenja Grada Novigrada-Cittanova određene su približno. Kod izrade prostornih planova užeg područja, odnosno kod izdavanja lokacijskih dozvola, moguća su manja odstupanja u pogledu određivanja detaljne trase mreže, te lokacije pojedine TS, pri čemu se mora uvažavati osnovna koncepcija elektroenergetske opskrbe;
- prilikom planiranja određenih zahvata u prostoru oko elektroenergetske mreže a naročito nadzemnih mreža svih naponskih nivoa (110kV, 35kV i 10(20)kV) obavezno je pridržavati se važeće zakonske regulative kao i ostalih važećih propisa (zaštitni koridori i sl.).

Elektroenergetska infrastruktura (kabelska) se polaže u cijevima u prometnicu, zajedno s ostalim infrastrukturnim vodovima, u rasporedu prema pravilima struke. Propisane dubine polaganja kabela su načelno od 80 – 120 cm.

Također, određeni su i sljedeći infrastrukturni koridori dalekovoda:

Planirana (neizgrađena) mreža - koridori rezervacije prostora

- *županijski dalekovod 110kV - ukupno 70m (25m projektirani);*

Planirana (izgrađena) mreža - zaštitni koridori

- *županijski dalekovod 110kV - ukupno 19m;*

Nekonvencionalni izvori energije

Štednja i racionalno korištenje energije (uključivo i razvoj svih domaćih izvora energije) prioriteti su Strategije prostornog uređenja Republike Hrvatske i Strategije energetskog razvitka. U to su uključeni i tzv. nekonvencionalni izvori energije - energija sunca, vjetra i bioenergija (bioplin). Karakteristika tih izvora je niska gustoća i nestabilnost energetskog dotoka, što ih čini neprimjerenima za uključenje u postojeće konvencionalne energetske sustave, zbog čega oni za sada imaju alternativni karakter. Veća mogućnost primjene je u individualnim stambenim objektima za pripremu sanitarne tople vode čime su moguće velike uštede električne energije i tekućih goriva, te perspektivno dobivanje el. energije (fotovoltnom konverzijom) za manje potrošače.

Grad Novigrad-Cittanova je 2006. godine dobio prvu nagradu Međunarodne organizacije za očuvanje noćnog neba (International Dark Sky Association) za područje Europe za projekt i izvedbu ekološke rasvjete na svom području.

2.5.5.4. Plino-opskrba

Postojeće stanje

Na području Grada Novigrada-Cittanova nije provedena plinifikacija i ne postoji studija rješenja plinifikacije.⁵² Pri gradnji plinovoda (magistralnih i lokalnih), plinovodnih mreža i kućnih instalacija, kao i prilikom određivanja trasa plinovoda i lokacija MRS s propisanim koridorima, primjenjuju se odgovarajući propisi o tehničkim uvjetima i normativima za siguran transport tekućih i plinovitih ugljikovodika magistralnim naftovodima i plinovodima za međunarodni transport te važeći tehnički i sigurnosni propisi.⁵³

Do donošenja domaćih normi pri gradnji magistralnih (visokotlačnih) plinovoda koriste se američke norme API i ANSI. Pri gradnji lokalnih i distributivnih plinovoda koriste se DIN i ISO norme, za zaštitu čeličnih cjevovoda DIN i DVGW norme, a za kućne instalacije DIN norme.

Prostornim planom uređenja Grada Novigrada-Cittanova, osim Tehničko-tehnoloških uvjeta za izgradnju infrastrukturnih sustava plinoopskrbe, određeni su i sljedeći infrastrukturni koridori plinovoda (prema Prostornom planu Istarske županije, SN Istarske županije 2/02, 1/05 i 4/05):

⁵² Izvor: Grad Novigrad-Cittanova – Pitanja za izradu Programa ukupnog razvoja

⁵³ Izvor: Prostorni plan uređenja Grada Novigrada-Cittanova, str.49

Planirana (neizgrađena) mreža - koridori rezervacije prostora

- državni / međunarodni / magistralni vodovi – ukupno 100m;
- županijski magistralni vodovi - ukupno 60m;
-

Planirana (izgrađena) mreža - zaštitni koridori

- državni / međunarodni / magistralni vodovi – ukupno 40m;
- županijski magistralni vodovi - ukupno 20m.

2.5.5.5. Pošta i javne telekomunikacije

Pošta

Na području Grada Novigrada-Cittanova postoji jedan poštanski ured koji pokriva cijelo područje grada.

Telekomunikacije

Najznačajnija telekomunikacijska građevina na području Grada Novigrada-Cittanova je magistralni TK kabel Pula – Rovinj – Poreč – Umag.

Na području Grada Novigrada-Cittanova 100% kućanstava i gospodarskih objekata pokriveno je fiksnom telefonskom i GSM mrežom.

Uvjeti gradnje telekomunikacijske mreže definirani su Prostornim planom uređenja Grada Novigrada-Cittanova.

2.5.5.6. Promet

Svi vidovi prometa, njihova međuzavisnost i odnos s drugim aktivnostima na području Grada kao i širem prostoru, odvijat će se i usklađivati prema prometnim pravcima i koridorima planiranim Prostornim planom Grada Novigrada-Cittanova.

Prometni sustav na području Grada Novigrada-Cittanova sastoji se od:

- cestovnog;
- pomorskog;
- telekomunikacijskog.⁵⁴

Cestovni promet

Postojeće stanje

Najznačajnije prometnice na području Grada Novigrada-Cittanova su:

- autocesta Zračna luka Pula – Pula – Kanfanar – Plovanija/Kaštel ("Istarski Y")- vijadukt;
- brze državne ceste (Novigrad – Nova Vas – Ponte Porton – Buzet);
- županijske ceste (Dajla / obilaznica – Novigrad – obilaznica Novigrad – Antenal – Tar i Bužinija – Brtonigla – Buje).

Prema podacima dobivenim od Hrvatskih cesta, na području Grada Novigrada-Cittanova postoji „usko grlo“ na državnoj cesti 301 u ljetnim mjesecima te postoje određeni problemi na cestovnoj infrastrukturi uslijed prirodnih utjecaja, međutim nije specificirano o kojim se točno problemima radi.

Prema podacima dobivenim od Grada Novigrada-Cittanova, na cestama Grada Novigrada-Cittanova ne postoje „crne točke“, a cestovna signalizacija je zadovoljavajuća. Također ne postoje zahtjevi za izgradnju dodatnih lokalnih cesta.⁵⁵

⁵⁴ Telekomunikacije su obrađene u poglavlju „Pošta i javne telekomunikacije“

⁵⁵ Izvor: Grad Novigrad-Cittanova – Pitanja za izradu Programa ukupnog razvoja

Prema podacima Županijske uprave za ceste i Hrvatskih cesta, postoji plan izgradnje i rekonstrukcije glavnih prometnica Grada Novigrada-Cittanova unutar narednih 5 godina.

Cestovni promet odvijat će se sukladno važećem Zakonu o cestama na temelju rješenja cestovne mreže utvrđenim Prostornim planom Grada Novigrada-Cittanova. Prostorni plan uređenja Grada Novigrada-Cittanova sadrži mrežu državnih, županijskih i lokalnih javnih cesta, kao i ostalih nerazvrstanih cesta.⁵⁶

Tablica 45: Najuže dozvoljene širine koridora zaštite prostora javnih cesta

Vrsta ceste		Širine koridora		
		u naselju	izvan naselja	
			postojeća cesta	planirana cesta
1. Brze, državne ceste	s 2 trake	50m	70m	100m
	s 4 trake	75m	/	200m
2. Županijske ceste	s 2 trake	20m	40m	70m
3. Lokalne ceste i ostale ceste	s 2 trake	15m	20m	40m

Izvor: Prostorni plan Grada Novigrada-Cittanova

- Na postojećim prometnicama u već izgrađenoj strukturi naselja mora se osigurati razdvajanje pješaka od prometa vozila gradnjom nogostupa ili trajnim oznakama i zaštitnim ogradama na kolovozu.
- Najmanja širina nogostupa, kada je obostrano uz prometnicu, je 1,25m, a za jednostrani nogostup 1,5m.
- Uz prometnice mogu se graditi biciklističke staze prema lokalnim prilikama i potrebama.
- Najmanja širina kolnika prometnica u naselju (glavnih mjesnih i sabirnih prometnica) je 6m. Iznimno, najmanja širina može biti i manja u slučaju već izgrađenih postojećih zgrada.
- Prostornim planom užeg područja, odnosno lokacijskom dozvolom, prometnica mora biti prostorno definirana najmanje elementima osovine i križanja, poprečnim profilima i okvirnom niveletom.

Pomorski promet

Najznačajnije pomorske građevine na području Grada Novigrada-Cittanova su:

- luka nautičkog turizma – marina Novigrad (Civitas Nova);
- luka nautičkog turizma – suha marina Antenal;
- sezonski granični pomorski prijelaz II. kategorije – Novigrad;
- sezonski granični pomorski prijelaz II. kategorije – Antenal;
- luka otvorena za javni promet Novigrad;
- luka otvorena za javni promet Antenal;
- sportska luka Novigrad.

Na temelju Prostornog plana Grada Novigrada-Cittanova, pomorski promet usmjeravat će se na lučko područje Novigrad i luke Dajla i Antenal.

⁵⁶ Izvor: Prostorni plan uređenja Grada Novigada, str. 43

U skladu s važećim propisima Prostornog plana Grada Novigrada-Cittanova izvršena je klasifikacija luka:⁵⁷

- **Lučko područje Novigrad u sklopu kojega se planiraju:**

- Morska luka posebne namjene državnog značaja, u kojoj će se obavljati djelatnosti nautičkog turizma – marina,
- Morska luka otvorena za javni promet županijskog značaja,
- Morska luka posebne namjene županijskog značaja, za privez sportskih i rekreativnih plovila građana – sportska luka,
- Sezonski pomorski granični prijelaz II. Kategorije.

- **Luka u Dajli u sklopu koje se planiraju:**

- Morska luka otvorena za javni promet lokalnog značaja, u sklopu koje se može realizirati privez sportskih i rekreativnih plovila građana i ribarskih brodova.

- **Lučko područje Antenal u sklopu kojega se planira:**

- Morska luka otvorena za javni promet županijskog značaja,
- Morska luka posebne namjene državnog značaja, u kojoj će se obavljati djelatnosti nautičkog turizma – suha marina,
- Sezonski pomorski granični prijelaz II. kategorije.

---

⁵⁷ Prostorni plan uređenja Grad Novigrad-Cittanovaa, str.44

2.5.6. SWOT analiza prostornog planiranja

Tablica 46: SWOT analiza prostornog planiranja

Snage	Slabosti
<p>Donesen Prostorni plana uređenja grada Novigrada-Cittanova i niz planova niže razine;</p> <p>Cijeli grad priključen je na vodoopskrbnu mrežu i opskrba vodom zadovoljava potrebe grada;</p> <p>Izgradnjom uređaja za počišćivanje otpadnih voda pokrivenost grada 95% sustavom za odvodnju;</p> <p>100%-tna pokrivenost kućanstava i gospodarskih subjekata električnom energijom;</p> <p>Područje grada Novigrada-Cittanova pokriveno je mobilnom i fiksnom telefonijom;</p> <p>Zadovoljavajuća cestovna infrastruktura;</p> <p>Postojanje plana izgradnje i rekonstrukcije glavnih prometnica;</p> <p>Donesen Program održavanja komunalne infrastrukture za 2009. g.;</p> <p>Donesen Program izgradnje objekata komunalne infrastrukture za 2009.g..</p>	<p>U ljetnim mjesecima dolazi do povećanja i variranja pritiska vode (što oštećuje strojeva).</p>
Prilike	Prijetnje
<p>U tijeku je plinifikacija cijele Istre pa tako i grada Novigrada-Cittanova;</p> <p>Pojačanje snage trafostanice radi bolje opskrbe električnom energijom;</p> <p>Donosi se ubrzavanje procesa prostornog planiranja na svim razinama;</p> <p>Izgradnja dodatnih kapaciteta elektroenergetskog sustava;</p> <p>Korištenje vanjskih fondova za stimuliranje korištenja nekonvencionalnih izvora energije.</p>	

3. STRATEGIJA RAZVOJA GRADA NOVIGRADA-CITTANOVA

Razrađena Strategija razvoja Grada Novigrada-Cittanova izravni je produkt analize situacije i radne skupine te će biti napravljena kao poseban **Prilog- 1 – „Strategija razvoja Grada Novigrada-Cittanova“**.

4. MJERE RAZVOJA GRADA NOVIGRADA-CITTANOVA

U ovom poglavlju se razrađuju i definiraju Mjere odnosno projekti koji su nužni da bi se Strategija razvoja Grada Novigrada-Cittanova mogla provesti u djelo, a bit će napravljena kao **Prilog- 2 – „Mjere razvoja Grada Novigrada-Cittanova“**.

5. POSTUPAK PRAĆENJA I AŽURIRANJA PROVEDBE PUR-a

U ovom poglavlju navode se načini praćenja, kontrole i ažuriranja izrađenog Programa ukupnog razvoja Grada Novigrada-Cittanova.

Izradom samog dokumenta ne prestaje suradnja MICRO projekta d.o.o. i Grada Novigrada-Cittanova, upravo zbog potrebe kontrole provedbe prethodno definiranih mjera razvoja (projekata), prioriteta, strateških ciljeva te same vizije razvoja Grada Novigrada-Cittanova.

Nužnost svega prethodno navedenog uvjetovana je dinamikom i brzinom gospodarskih promjena kako na regionalnom tako i nacionalnom planu. Revidiranjem Programa ukupnog razvoja postiže se fleksibilnost u promjenjivim gospodarskim kretanjima.

5.1. Uvod

Posljednji korak u izradi Programa ukupnog razvoja je:

- **provođenje**
- **praćenje i**
- **ažuriranje** izrađenog Programa.

Test Programa je upravo njegovo provođenje.

Postoje 3 razine praćenja Programa ukupnog razvoja:

Prva razina praćenja je praćenje **provođenja** programa (prioritetnih i ostalih mjera) i ažuriranje sažetka provođenja aktivnosti

Tim ljudi koji je zadužen za praćenje Programa ukupnog razvoja pomno prati razvoj situacije vezano za provođenje PUR-a. Odnosno prati u kojoj se mjeri podudaraju planovi iz PUR-a sa stvarnom situacijom na terenu. Takvo praćenje podrazumijeva stupanj usklađenosti aktivnosti poduzetih prema Programu ukupnog razvoja, promjene u procjeni troškova ili rasporeda, zatim uključuju razloge tih promjena te njihov očekivani utjecaj na provođenje programa. Ukoliko dođe do bilo kakve od spomenutih promjena, kao i promjena u raspodjeli odgovornosti za provođenje programa, takve promjene se evidentiraju.

Kada tim zadužen za praćenje uoči značajnije razlike između planiranog i stvarnog provođenja programa, njegov zadatak je pojasniti **kako i zašto** je došlo do tih razlika. Odgovorni za provođenje određenih projekata također trebaju reći timu zaduženom za praćenje na koji način očekuju da se nastavi s provođenjem programa te opisati sve promjene koje bi mogle poboljšati provođenje programa.

Druga razina praćenja se odnosi na praćenje do koje faze je projekt došao, kao i testiranje same logike projekta. Postavlja pitanje – „Dovodi li projekt do očekivanih rezultata tj. ostvarenja svrhe projekta? Praćenjem se ocjenjuje uspjeh očekivanih rezultata jer upravo ti ishodi povezuju projekte s vizijom programa razvoja.

Praćenje rezultata provedenih mjera/projekata postavlja pitanje – da li je mjera/projekt postigao **očekivane rezultate** opisane u matrici projekta? Pomažu li ostvareni rezultati, ako su ostvareni, u ostvarivanju svrhe projekta? I konačno, da li svrha projekta pridonosi postizanju cilja projekta?

Ako se pri praćenju rezultata programa utvrdi da ono ne dovodi do očekivanih rezultata, jasno će se pomoću rezultata u matrici moći zaključiti **gdje** je problem nastao? A zatim se utvrđuje i **zbog čega** je problem nastao?

Grupa zadužena za praćenje rezultata projekata mora **pronaći razloge zbog kojih** projekt nije doveo do željenih rezultata kako bi znala na pravi način reagirati.

Jedino kada se problem pravilno definira može se pronaći učinkovito rješenje. Projekti također mogu imati i nepredviđene negativne rezultate koje je potrebno istražiti.

Treća razina praćenja postavlja pitanje – „Da li se okolina promijenila tako da to utječe na izbor kritičnih tijela, projekata i tijela zaduženih za provođenje projekata u Programu ukupnog razvoja?

Dakle iz navedenog je vidljivo da su prva i druga razina praćenja usmjerene na pitanje **kako** se projekt provodi, dok treća faza praćenja postavlja i razmatra pitanje **treba li se** uopće nastaviti s primjenom projekta.

Ovakvo praćenje nalaže slijedeća pitanja:

- Nastavlja li ta intervencija rješavati kritička pitanja?
- Je li to pitanje još uvijek kritično za ostvarivanje vizije gospodarske budućnosti zajednice?
- Je li korist od programa i dalje opravdava eksploataciju resursa potrebnih za njegovo provođenje?
- Je li zbog provedbe projekta bilo ikakvih nepredviđenih, negativnih posljedica?
- Jesu li relevantne organizacije i subjekti uključeni u provođenje programa?

U slučaju da su se pojavile određene promjene u situaciji na terenu bilo u socijalnom ili ekonomskom pogledu, odnosno bilo koji događaji koji značajnije mijenjaju prethodnu situaciju, vjerojatno će biti potrebne veće promjene. Tim zadužen za praćenje će zatražiti da se PUR odnosno njegovi dijelovi na koje se odnose spomenute promjene osvježe izradom novih preporuka u rješavanju kritičkih pitanja. Ako se međutim okolina tako značajno promijenila da se kritička pitanja moraju redefinirati, možda je vrijeme da se ponovi cjelokupan postupak izrade Programa ukupnog razvoja.

Odgovornost za praćenje i ažuriranje Programa ukupnog razvoja može snositi lokalna samouprava, dio ili čitava radna skupina Programa razvoja ili neko drugo tijelo kao što je Agencija za lokalni gospodarski razvoj. U idealnom slučaju tim zadužen za praćenje uključivati će predstavnike lokalne samouprave, poslovne zajednice, nevladinog sektora, ostale koji su bitni za provođenje PUR-a i naravno čelnike tijela za lokalni gospodarski razvoj.

5.2. Odgovornost za provedbu PUR-a

Opća i viša odgovornost provedbe ovog programa pripada Gradu Novigradu-Cittanova.

5.2.1. Postupci upravljanja

Institucionalna struktura odgovorna za upravljanje i provedbu Programa ukupnog razvoja je Grad Novigrad-Cittanova, a za upravljanje i provedbu **pojedinih projekata tj. mjera** unutar programa odgovorne su **Jedinica za upravljanje projektima** i sve ostale institucije koje će imenovati Grad Novigrad-Cittanova po pojedinim projektima.

5.2.2. Praćenje i ocjenjivanje

Ovaj program podložan je praćenju i nadopuni od strane Gradskog vijeća i Radne skupine koja je formirana u procesu stvaranja programa. Popis članova radne skupine nalazi se u prilogu ovog dokumenta i sastavljena je od predstavnika **lokalnih sudionika**. Radna skupina će se sastajati svakih **6 (šest) mjeseci** u svrhu evaluacije i monitoringa programa.

Prvi sastanak bit će održan **šest mjeseci od dana prihvatanja ovog programa** od strane Gradskog vijeća.

Na prvom sastanku Grad Novigrad-Cittanova će predložiti radnoj skupini formiranje manjih timova po strukovnoj pripadnosti (zdravstvo, školstvo, gospodarstvo...) koji bi osmišljavali načine unapređenja pojedinih projekata i tako pridonijeli svojom stručnošću razvoju grada.

Grad Novigrad-Cittanova će dinamikom ovdje predviđenom osigurati prostor i obavijestiti članove radne skupine najmanje 15 dana unaprijed o održavanju sastanka. Predstavnici Grada će prezentirati radnoj skupini rezultate postignute u proteklom periodu, a timovi radne skupine iznijeti svoje prijedloge unapređenja strategije. Radna skupina će ocijeniti provedbu programa te uz nadzor stručne osobe sastaviti zapisnik. **Zapisnici** su javni dokument jednako kao i sam **Program**.

Zaključci, primjedbe i ocijene Radne skupine služit će za nadopunu i prilagodbu ovog Programa, kao i za nadzor provođenja programa.

Cilj Grada Novigrada-Cittanova treba biti praćenje i provođenje prepoznate potrebe kroz cijeli projektni ciklus, odnosno generirane razvojne mjere dovesti do faze projekta u provedbi.

Rješenjem e-grad, jedinicama lokalne samouprave se omogućava planiranje, organiziranje, praćenje i kontrola puta od uočene potrebe do projekta u provedbi.

Zahvaljujući jednostavnom i detaljnom prikazu puta kojim jedan razvojni projekt prolazi od faze ideje do faze svoje provedbe, Grad Novigrad-Cittanova može upravljati razvojnim projektima te time osigurati razvoj i zadovoljavanje potreba zajednice korištenjem razvojnih alata za jedinice lokalne samouprave - rješenja e-grad.

5.2.3. Organizacija i jamčenje tijeka informacija i razmjene informacija

Grad Novigrad-Cittanova jamči razmjenu informacija o provedbi ovog plana i to prema Radnoj skupini putem dogovorenih sastanaka, a prema javnosti **putem medija, web stranica i pojedinačnih sastanaka**.

Grad Novigrad-Cittanova će putem web stranice objaviti cjeloviti dokument Programa ukupnog razvoja te će objavljivati zapisnike sa sastanaka radne skupine periodično po nastajanju. Također će zbog veće transparentnosti odlučivanja, izvještaje sa sjednica Gradskog vijeća ažurno objavljivati na web stranicama. Grad će nastaviti s praksom otvorenih vrata za građane kad će se oni moći najaviti i direktno Gradonačelniku uputiti pitanja i primjedbe. Grad Novigrad-Cittanova će kreirati i nove prikladne kanale komunikacije sa svojim građanima i poduzetnicima.

6. POPIS TABLICA, GRAFOVA I SLIKA

Tablica 1: Gradovi i općine na području Istarske županije	32
Tablica 2: Pregled osnovnih klimatskih pokazatelja u Gradu Novigrad-Cittanova po mjesecima	35
Tablica 3: Stanovništvo Grada Novigrada-Cittanova po naseljima	36
Tablica 4: Presjek demografskih pokazatelja RH, Istarske županije i Grada Novigrada-Cittanova	37
Tablica 5: Osnovni financijski rezultati poduzetnika Grada Novigrada-Cittanova (u 000 kn)	39
Tablica 6: Dobiti i gubici poduzetnika na području Grada Novigrada-Cittanova po djelatnostima (u 000 kn)	40
Tablica 7: Financijski rezultati poslovanja poduzetnika Grada Novigrada-Cittanova prema oblicima vlasništva (podaci su za 2007. godinu; iznosi u 000 kn, udjeli u %)	41
Tablica 8: Financijski rezultati poslovanja prema veličini poduzetnika u 2007. godini	42
Tablica 9: Prikaz deset prvih poduzetnika po prihodu u Gradu Novigradu-Cittanova u 2007.	43
Tablica 10: Prikaz deset prvih poduzetnika po dobiti nakon poreza u Gradu Novigradu-Cittanova u 2007. godini	43
Tablica 11: Gospodarske zone na području Grada Novigrada-Cittanova	45
Tablica 12: Broj kućanstava za poljoprivrednu proizvodnju s ukupno raspoloživim	46
Tablica 13: Skupine poljoprivrednih kućanstava prema ukupnom raspoloživom zemljištu	47
Tablica 14: Broj stabala i trsova u voćnjacima i vinogradima	47
Tablica 15: Pregled i udio raspolaganja poljoprivrednim zemljištem u vlasništvu države	48
Tablica 16: Broj i demografija ljudi u poljoprivrednom sektoru	49
Tablica 17: Karakteristike vegetacijskih zona na području Grada Novigrada-Cittanova	49
Tablica 18: Zastupljenost drvne mase po vrstama drveća te prirast	51
Tablica 19: Smještajni kapaciteti na području Grada Novigrada-Cittanova prema podacima dobivenim u prosincu 2008. godine	52
Tablica 20: Programi poticaja koje nudi Grad Novigrad-Cittanova prema podacima dobivenim u prosincu 2008. godine	55
Tablica 21: Broj osiguranika prema osnovama osiguranja za Grad Novigrad-Cittanova	58
Tablica 22: Izvori sredstava za život u Gradu Novigradu-Cittanova	61
Tablica 23: Stanovi prema načinu korištenja	62
Tablica 24: SWOT analiza gospodarstva Grada Novigrada-Cittanova	63
Tablica 25: Broj polaznika po razredima	68
Tablica 26: Broj polaznika po razredima	70
Tablica 27: Podjela kulturne i prirodne baštine prema definiciji UNESCO-a	72
Tablica 28: Popis zaštićenih kulturnih dobara na području Grada Novigrada-Cittanova	73
Tablica 29: Sportski klubovi i udruženja za koja su planirana sredstava iz proračuna Grada Novigrada-Cittanova za 2009. godinu	84
Tablica 30: Ostala predviđena sredstva za 2009. godinu (u kn)	85
Tablica 31: Popis udruga na području Grada Novigrada-Cittanova	90
Tablica 32: SWOT analiza društvenih djelatnosti	91
Tablica 33: SWOT analiza zaštite okoliša	104
Tablica 34: Ostvareni Proračun Istarske županije u razdoblju od 2005-2007. godine te Plan za 2008. godinu ..	108
Tablica 35: Ostvareni rashodi i izdaci Proračuna Grada Novigrada-Cittanova za razdoblje od 2005.- 2007. te Plan proračuna za 2008. godinu	113
Tablica 36: Ostvareni prihodi i primici Proračuna Grada Novigrada-Cittanova za razdoblje od 2005.-2007. te Plan proračuna za 2008. godinu	115
Tablica 37: Imovina Grada Novigrada-Cittanova	118
Tablica 38: Poslovni prostori za funkcioniranje grada	119
Tablica 39: SWOT analiza institucija	119
Tablica 40: Kvantificirani pokazatelji za naselja i dijelove naselja	123
Tablica 41: Kvantificirani pokazatelji za građevinska područja unutar zaštićenog obalnog područja mora	124
Tablica 42: Planirani maksimalni smještajni kapaciteti	125
Tablica 43: Osigurana sredstva za potrebe održavanja komunalne infrastrukture	128
Tablica 44: Sredstva osigurana za izgradnju komunalne infrastrukture	128
Tablica 45: Najuže dozvoljene širine koridora zaštite prostora javnih cesta	131
Tablica 46: SWOT analiza prostornog planiranja	133
Graf 1: Stanovništvo staro 15 i više godina prema završenoj školi i obrazovnim područjima	36
Graf 2: Broj poduzetnika i zaposlenih u periodu 2004. – 2007. godine	39
Graf 3: Prikaz strukture trgovačkih društava po djelatnostima na području Grada Novigrada-Cittanova	44
Graf 4: Struktura obrta po djelatnostima	45
Graf 5: Struktura i starost državnih šuma	50
Graf 6: Struktura šuma prema vrstama drveća	51
Graf 7: Turistička kretanja u Gradu Novigradu-Cittanova za razdoblje od 2004.-2008.godine	54
Graf 8: Udio turista prema zemljama iz kojih dolaze	54
Graf 9: Broj nezaposlenih osoba na području Grada Novigrada-Cittanova	58
Graf 10: Prijavljene nezaposlene osobe prema razini obrazovanja za 2005., 2006., 2007., i 2008. godinu za Grad Novigrad-Cittanova	60

Graf 11: Prijavljene nezaposlene osobe prema dobnim skupinama za 2005., 2006., i 2007. godinu za Grad Novigrad-Cittanova.....	60
Graf 12: Struktura gravitiranja pojedinim sveučilištima	71
Graf 13: Dobna struktura članova Stolnoteniskog kluba	86
Graf 14: Per capita primljene pomoći Grada Novigrada-Cittanova iz županijskog proračuna u razdoblju od 2004.-2007. godine, te Plan za 2008. godinu	116
Slika 1: Geografski položaj Istarske županije	32
Slika 2: Položaj Grada Novigrada-Cittanova u Republici Hrvatskoj	34
Slika 3: Župna crkva sv. Pelagija i sv. Maksima.....	75
Slika 4: Belveder i prolaz Porta a marina	76
Slika 5: Patricijska palača Rigo	76
Slika 6: Crkva sv. Agate	77
Slika 7: Tarska vala i rijeka Mirna	83
Slika 8: Održivi razvoj – Model trostruke bilance.....	94

PRILOG 1 – “STRATEGIJA RAZVOJA GRADA NOVIGRADA”

PROGRAM UKUPNOG RAZVOJA

Strategija razvoja

Grad Novigrad-Cittanova

SADRŽAJ

1. POVEZNICE S REGIONALNIM OPERATIVNIM PROGRAMOM ISTARSKE ŽUPANIJE	141
2. SUDIONICI IZRADE STRATEGIJE RAZVOJA	143
3. UTVRĐIVANJE CILJEVA	144
3.1. <i>Strateški Cilj 1 – Razvijeni održivi turizam</i>	144
3.1.1. Daljnja izgradnja infrastrukture	144
3.1.2. Očuvanje i prezentacija kulturne i prirodne baštine	145
3.2. <i>Strateški Cilj 2 - Očuvana tradicija ribarstva, razvijena poljoprivreda i mala privreda</i>	145
3.2.1. Očuvanje tradicije ribarstva te razvoj poljoprivrede	145
3.2.2. Razvoj male privrede	146
3.3. <i>Strateški Cilj 3 - Visoka razina kvalitete života građana</i>	146
3.3.1. Daljnje unaprjeđenje odgoja, obrazovanja, sporta i rekreacije, stvaralaštva i kreativnosti	146
3.3.2. Razvoj zdravstvene, socijalne infrastrukture te osiguravanje sigurnosti građana	147
4. STRATEGIJA RAZVOJA GRADA NOVIGRADA-CITTANOVA 2010.-2014.	148
5. MJERE I PROJEKTI	152
5.1. .... <i>Razvojne smjernice</i>	152
6. PROVEDBENE ODREDBE	154
6.1. .... <i>Operativni plan za razdoblje od 2010. – 2014.</i>	154
6.1.1. Struktura obrazaca razvojnih mjera	155
6.1.2. Lista razvojnih mjera	157
7. POSTUPAK PRAĆENJA PROVEDBE I REZULTATA	161
7.2. .... <i>Uvod</i>	161
7.3. .... <i>Odgovornost za provedbu PUR-a</i>	162
7.3.1. Postupci upravljanja	162
7.3.2. Praćenje i ocjenjivanje	162
7.3.3. Organizacija i jamčenje tijeka informacija i razmjene informacija	164
8. ZAKLJUČAK	165
9. POPIS TABLICA I SLIKA	Error! Bookmark not defined.

1. POVEZNICE S REGIONALNIM OPERATIVNIM PROGRAMOM ISTARSKE ŽUPANIJE

Članovi radne skupine Grada Novigrada-Cittanova su se pri izradi Programa ukupnog razvoja svojeg Grada vodili Regionalnim operativnim programom⁵⁸ Istarske županije, te su izrađeni temelji PUR-a na spomenutom dokumentu višeg reda.

Vizija razvoja Istarske županije nastala je na temelju SWOT analize županije u kojoj su jasno vidljivi potencijali i jakosti županije koje treba u potpunosti iskoristiti. SWOT analiza prikazala je i slabosti županije, koje predstavljaju izazov s kojim će se u narednom periodu suočiti. Županijska radna skupina i Partnerski odbor dogovorno su formilirali viziju koja bi se trebala kretati u smjeru razvoja gospodarskog sektora, uključujući turizam, ribarstvo i poljoprivredu, putem uklanjanja prepreka za njihov razvoj i iskorištavajući potencijale, ali pazeći pri tom na moguće učinke na okoliš.

Također, da bi se omogućio razvoj koji je prilagođen specifičnostima Istarske županije, treba se usredotočiti na razvoj zajedničkog duha i poticanje međusektorske suradnje, odnosno na proces prepoznavanja ključnih pitanja regionalnog razvoja od samih članova zajednice. Takav vid direktnog sudjelovanja zajednice osigurat će unapređenje socijalnih i društvenih uvjeta, što zajedno vodi ka porastu kvalitete života. Ciljevi koji se žele u narednom razdoblju ostvariti imaju jednaku važnost i definirani su na način da se uspostavi ravnoteža između svih sektora. Kroz definirane ciljeve nastoji se slabosti preslikati u jakosti i potencijale.

Regionalni operativni program **Istarske županije** ima četiri glavna strateška razvojna cilja:

- **CILJ 1: Konkurentno gospodarstvo**

Konkurentnost je glavni gospodarski cilj svakog nacionalnog i/ili regionalnog gospodarstva, odnosno gospodarskog subjekta. Istarska županija se ovim ROP-om, imajući na umu svoje snage i mogućnosti, opredjeljuje za multisektorski razvoj s glavnim naglaskom na čiste industrije, turizam i autohtonu poljoprivredu. U vezi s takvim odabirom, postizanje konkurentnosti podrazumijeva ponajprije daljnje poticanje razvoja malog i srednjeg poduzetništva i stvaranje preduvjeta za ulaganje u gospodarstvo; stalno nastojanje oko primjene i razvoja suvremenih tehnologija, inovacija i znanja – posebno informacijskih i komunikacijskih; restrukturiranje i reorganiziranje turističkog gospodarstva na način koji će ga učiniti globalno prepoznatljivim i produžiti „sezonu“ na veći dio godine; organiziranje poljoprivrede i ribarstva u sektor koji proizvodi visokokvalitetne/autohtone/prepoznatljive/ brendirane proizvode; dosljedan odabir „čistih“ novih industrija i integracija brige za okoliš u postojeće industrije – sve s ciljem nadilaženja mogućeg konflikta s opredjeljenjem za turizam i proizvodnju „zdrave“ hrane.

- **CILJ 2: Razvoj ljudskih resursa i visok društveni standard**

U vrijeme kad je „konkurentnost zasnovana na znanju, visokoj tehnologiji i inovacijama“ postala opće mjesto razvojnih strategija, razvoj ljudskih resursa podrazumijeva ponajprije pojačano ulaganje u obrazovanje – u svim njegovim fazama: od osnovnoškolskog, preko strukovnog, do visokoškolskog; stalno osvješćivanje važnosti i osiguranje preduvjeta za cjeloživotno učenje te stalnu prilagodbu obrazovnih programa potrebama postojećeg i planiranog gospodarstva. Takvo obrazovanje najbolji je način za dugoročno osiguravanje visoke/pune zaposlenosti, uz pretpostavku da na svim razinama postoje i da se koriste znanja i iskustva u upravljanju razvojem.

Učinkovito upravljanje otporno na slučajne i namjerne pogreške zahtijeva visoku razinu participacije, a to je moguće samo u uvjetima razvijenog civilnog društva. Konačno, visok društveni standard nije zajamčen ako se zajednica kao cjelina svjesno ne opredijeli za visok stupanj zdravstvene i socijalne zaštite.

- **CILJ 3: Uravnotežen i održiv razvoj**

Opredjeljenje za ekološki održiv razvoj sve je manje pitanje izbor, a sve više kratkoročna nužnost jer su granice nakon kojih su posljedice nepopravljive ili vrlo teško popravljive sve bliže i sve ih se brže i lakše doseže.

U kontekstu Istarske županije, uravnotežen i održiv razvoj podrazumijeva ponajprije prostorno uravnoteživanje i smanjivanje postojećih razvojnih pritisaka i trendova njihovim strožim usmjeravanjem i ograničavanjem u obalnom području, a poticanjem i osmišljavanjem u prostoru unutrašnjosti poluotoka. Osim toga, očuvanje okoliša u uvjetima suvremenog standarda i načina življenja i potrošnje zahtijeva osiguranje kvalitetne infrastrukture – prvenstveno sustava gospodarenja otpadom te sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda.

⁵⁸ PUR-Program ukupnog razvoja.

• CILJ 4: Prepoznatljivost istarskog identiteta

Osim što je ključan element samobitnosti, identitet u globaliziranom svijetu sve više postaje i vrlo važan razvojni resurs. Istarski identitet i trenutačno nije dovoljno prepoznatljiv, a uključivanje „prepoznatljivosti identiteta“ među strateške razvojne ciljeve podrazumijeva njegovu dodatno osvješćivanje i razvoj, prvenstveno putem istraživanja, očuvanja i održivog korištenja biološke/krajobrazne i kulturne baštine u funkciji razvoja te poticanja multikulturalizma, povijesnog temelja željenog jedinstva tradicije i otvorenosti. Njegovanje istarskog identiteta i njegove prepoznatljivosti podrazumijeva i poticanje kulturnih i obrazovnih aktivnosti raznolikih segmenata kulturnog života, te poticanje međužupanijske, međuregionalne i međunarodne kulturne i obrazovne suradnje, kao i suradnje s više kulturnih skupina ali i regija pri provedbi multikulturalnih projekata, u skladu sa županijskim razvojnim prioritetima.

Strategija ROP-a u javnom sektoru implicira uspostavu okruženja koje će kroz ključne infrastrukturne projekte omogućiti i poticati razvoj privatnog sektora koji ostvaruje prihode i promicati rast dinamičnog i demokratskog civilnog društva. Javni će se sektor i sam mijenjati pri izgradnji ovakvog okruženja. Doći će do institucionalnog jačanja koje će omogućiti županiji i JLS da u budućnosti efektivno i učinkovito upravljaju razvojem i s vremenom unapređuju ROP.

Program ukupnog razvoja Grada Novigrada-Cittanova uvelike se oslanja na smjernice iz ROP-a. Jedino se usklađenošću planiranja na višim i nižim razinama mogu postići sinergijski efekti koji će potom polučiti priželjkivane rezultate i ostvariti kvalitetan razvoj Grada.

Stoga su postavljeni strateški ciljevi razvoja Grada Novigrada-Cittanova:

- 1. Održivi razvoj turizma,**
- 2. Razvoj malog gospodarstva, ribarstva i poljoprivrede,**
- 3. Podizanje razine kvalitete života.**

2. SUDIONICI IZRADE STRATEGIJE RAZVOJA

Kako bi se postigli najbolji rezultati pri izradi Programa ukupnog razvoja Grada Novigrada-Cittanova, korištena je participativna metoda po kojoj surađuju radna skupina jedinice lokalne samouprave i tim djelatnika zaduženih za izradu PUR-a iz konzultantske kuće MICRO projekt d.o.o. koja je bila angažirana od strane Grada Novigrada-Cittanova.

Radnu skupinu su sačinjavali lokalni stručnjaci pod stručnim vodstvom konzultantice Ivane Bujas Rupić, a održanom radnom skupinom generirano je 35 razvojnih mjera.

Subjekti koji su relevantni za postavljanje i određivanje strateškog plana i koji su sudjelovali u kreiranju smjernica razvoja kroz prijedloge prioriternih projekata navesti će se slijedećim popisom (članovi će se popisati abecednim redom):

1. Anteo Milos, Gradonačelnik Grada Novigrada-Cittanova;
2. Davorka Parmač, ravnateljica OŠ Rivarela;
3. Elio Poropat, predstavnik Udruge gljivara;
4. Goran Travaš, direktor Istarskog vodovoda;
5. Igor Kocijančić, predstavnik Udruge poljoprivrednika;
6. Ines Mika, ravnateljica Doma umirovljenika;
7. Ivica Martinis, predstavnik komunalnog poduzeća;
8. Ketrin Miličević Mijošek, ravnateljica muzeja;
9. Korado Korlević, zaštita okoliša i ekologija;
10. Mirjana Andrić, ravnateljica vrtića;
11. Paola Legovich Hrobat, gradska vijećnica;
12. Reuf Šerbečić, gradski vijećnik;
13. Sandra Rugani Kukuljan, pročelnica komunalnog odjela;
14. Sonja Šikanić, doktorica;
15. Valter Dragolin, direktor Hrvatske elektroprivrede;
16. Vesna Ferenac, direktorica Turističke zajednice;
17. Vladimir Torbica, pročelnik Istarske županije;
18. Zrinka Bokulić, direktorica tvrtke Laguna Novigrad d.d..

Strategija razvoja je proizašla iz brojnih prijedloga i rasprava radne skupine koje su u konačnici urodile ovim dokumentom. *Ovom prilikom zahvaljujemo svima koji su doprinijeli stvaranju ovog važnog dokumenta za Grad Novigrad-Cittanova.*

3. UTVRĐIVANJE CILJEVA

Radionice koje su održane u listopadu 2009. godine u Gradu Novigradu-Cittanova bile su posvećene upravo problemima i ciljevima koji su se iz njih mogli izvesti. Sudionici, odnosno dvadeset predstavnika različitih interesnih skupina raspravljali su o snagama Grada koje treba pojačati i iskoristiti, slabostima koje treba prevladati, prilikama koje treba iskoristiti te prijetnje koje treba izbjeći.

Slijedeći viziju razvoja Grada Novigrada-Cittanova na tim radionicama zacrtana su tri strateška cilja, svaki s dva prioriteta koja će osigurati daljnji razvoj Grada u budućnosti.

Mjere vezane za svaki cilj prikazane su u poglavlju Strategija razvoja Grada Novigrada-Cittanova, a detaljna analiza mjera prikazana je u Prilogu 2– Mjere razvoja.

3.1.Strateški Cilj 1 – Razvijeni održivi turizam

Prvi strateški cilj Grada Novigrada-Cittanova je razvijeni održivi turizam obzirom da je na području Istre turizam najrazvijeniji u odnosu na cijelu RH te da je grad Novigrad-Cittanova jedna od značajnijih turističkih destinacija na području Istarske županije što potvrđuju i nagrade koje je Grad primio u domeni turizma.

Kvalitetna prometna povezanost i prepoznatljivost Grada kao atraktivne turističke destinacije od strane glavnih europskih emitivnih središta dodatno doprinose razvoju turizma. Kako bi se turizam nastavio razvijati u željenom smjeru te kako bi se olakšalo upravljanje kulturnom i prirodnom baštinom te potrebnom turističkom infrastrukturom ovaj cilj je podijeljen na dva prioriteta.

3.1.1. Daljnja izgradnja infrastrukture

Komunalna infrastruktura je temelj za kvalitetno funkcioniranje Grada prema gospodarskim, ekološkim i socijalnim kriterijima.

U nju se ubrajaju ceste, javne površine, cestovna rasvjeta, vodovod i kanalizacija, telekomunikacija, energetska i druga infrastruktura koja služi svim građanima i poduzetnicima grada koji se njome svakodnevno služe.

Grad Novigrad-Cittanova ima brojne prilike koje treba iskoristiti, a odnose se na realizaciju potrebne infrastrukture:

- Uvođenje sustava plinifikacije cijele Istre pa time i grada Novigrada-Cittanova;
- Pojačanje snage trafostanice radi bolje opskrbe Grada električnom energijom;
- Ubrzani proces prostornog planiranja na svim razinama;
- Korištenje vanjskih fondova za korištenje nekonvencionalnih izvora energije.

Razvoj turizma moguć je samo uz stvaranje klime koja podupire inicijativu za osiguranje adekvatne infrastrukture koja predstavlja jedan od temeljnih preduvjeta za razvoj turizma.

Kvalitetna infrastruktura u tome smislu bi osigurala određene predispozicije koje bi kompletnu turističku ponudu mogle podići na višu razinu.

Ovaj cilj postavljen je na temelju znanja o tome da je osiguranje kapitalnih investicija u komunalnu opremljenost neophodno kako za privlačenje budućih infrastrukturnih ulaganja tako i za razvijeni turizam.

S obzirom na turističku opredijeljenost Grada Novigrada-Cittanova, opterećenje infrastrukture je u ljetnim mjesecima mnogo veće nego ostatkom godine. Razlog tome je priliv turista i zadovoljavanje njihovih potreba. Stoga, svaka izgradnja, rekonstrukcija, obnavljanje i adaptacija na infrastrukturi može se smatrati izravnim poboljšanjem turističke ponude.

3.1.2. Očuvanje i prezentacija kulturne i prirodne baštine

Kulturno spomenička baština Grada Novigrada-Cittanova ogleda se kako u materijalnim tako i u nematerijalnim dobrima. Očuvanje kulturne baštine značajno je za preživljavanje raznih tradicija koje su obilježene različitim vjerskim običajima i kulturnim manifestacijama.

Očuvanje kulturne baštine potrebno je njegovati, jer samo tako će mlađe generacije osjetiti važnost i privlačnost prema mjestu u kojem žive. Njegovanje tradicije prenijeti će duh davnina i omogućiti identifikaciju s vrijednostima koje su nekad bile vrlo značajne.

Prednosti koje Grad Novigrad-Cittanova može iskoristiti zaštitom i očuvanjem kulturne baštine su mnogobrojne. Bogato kulturno naslijeđe grada Novigrada-Cittanova, brojna zaštićena kulturna dobra i brojna arheološka nalazišta te tradicionalne manifestacije prilike su Grada Novigrada-Cittanova za povezivanje kulture i turizma te povezivanje s drugim regijama i državama na bazi uključivanja kulture u turistički proizvod.

Povezivanje turističke ponude priobalja i zaleđa Istre te valoriziranje prirodne baštine u turističke svrhe (prema principima održivog turizma) uz pojačanu promidžba prirodne i kulturne baštine pridonijeti će ostvarenju vizije Grada Novigrada-Cittanova.

Problemi s kojima se Grad susreće su propadanje kulturnih spomenika radi utjecaja čovjeka i prirode te devastacija prirodne baštine uslijed nemara ili neznanja.

Svrha zaštite okoliša također je usmjerena prema poboljšanju turističke ponude i održivog razvoja turizma. Jedan od najvećih problema je otpad, tj. problematika odlagališta, prikupljanja, sortiranja i reciklaže te ponovnog korištenja otpada. Rastom gospodarskih aktivnosti, broja stanovnika i turista, povećava se problem otpada koji zagađuje okoliš. Može se reći da je veliki dio problematike vezane uz otpad povezan s nepostojanjem Plana gospodarenja otpadom Grada Novigrada-Cittanova koji bi osigurao plansko rješenje ovakvog problema.

3.2. Strateški Cilj 2 - Očuvana tradicija ribarstva, razvijena poljoprivreda i mala privreda

Da bi se osigurao razvoj gospodarstva u Gradu Novigradu-Cittanova postoji potreba za stvaranjem svih potrebnih preduvjeta koji su nužni za normalno funkcioniranje gospodarskih djelatnosti, a naročito onih koje imaju dugogodišnju tradiciju. Strateški cilj Grada Novigrada-Cittanova ima dva definirana prioriteta.

3.2.1. Očuvanje tradicije ribarstva te razvoj poljoprivrede

Područje Grada Novigrada-Cittanova ima dugogodišnju pomorsku i poljoprivrednu tradiciju te veliki potencijal za razvoj poljoprivrede i ribarske djelatnosti.

Da bi se očuvala tradicija ribarstva i daljnji uvjeti za razvoj poljoprivrede na području Grada potrebno je usmjeriti napore ka razvoju cjelogodišnje turističke ponude koja će biti glavni kanal kojim će se proizvodi poljoprivrede i ribarske djelatnosti usmjeriti do svojeg krajnjeg tržišta. Najvažniji element svakog proizvoda je njegova dodana vrijednost, a dodana vrijednost ribarskih i poljoprivrednih proizvoda najveća je kada je dio turističke ponude. Turistička opredijeljenost Grada Novigrada-Cittanova pruža se kao idealna mogućnost za plasman autohtonih proizvoda.

Razvoj poljoprivrede uvelike je povezan s razvojem turizma. Poljoprivredna proizvodnja usko je vezana s turističkom potražnjom u sezoni, stoga treba imati na umu činjenicu da je upravo poljoprivredna proizvodnja potencijal koji treba iskoristiti za stvaranje dodane vrijednosti domaćih proizvoda kroz turizam. Blaga mediteranska klima pogodna je za uzgoj raznovrsnih poljoprivrednih kultura koji su tradicijski prisutni na ovom području već stoljećima.

Modelima poticaja, suradnje i osiguranjem potrebne poduzetničke infrastrukture, moguće je utjecati na daljnji razvoj obrtničke i poduzetničke djelatnosti koja se odnosi na ribarstvo i poljoprivredu na području Grada.

3.2.2. Razvoj male privrede

Prema vladi RH, odnosno Programu poticaja malog i srednjeg poduzetništva malo i srednje poduzetništvo se smatra pokretačkom snagom hrvatskog gospodarstva. To bi značilo da malo i srednje poduzetništvo mora biti izvor konstantnih inovacija, razvoja i istraživanja, usavršavanja radne snage i sl..

Obzirom na strukturu najvažnijih djelatnosti u gradu Novigradu-Cittanova, od kojih su najdominantnije turizam, građevinarstvo, proizvodnja, poljoprivreda, ribarstvo i druge uslužne djelatnosti, važno je osigurati sve potrebne preduvjete za daljnji razvoj male privrede, naročito s naglaskom na navedene djelatnosti koje čine okosnicu sadašnjeg i budućeg razvoja privrede na području grada.

Mala privreda direktno je vezana za gospodarski razvoj grada u budućnosti jer će ona biti glavni pokretač svih poduzetničkih aktivnosti. Podaci o porastu poduzetnika zadnjih nekoliko godina kao i podaci o smanjenju nezaposlenosti na području grada Novigrada-Cittanova dokazuju činjenicu da se grad razvija zahvaljujući poticanju i unaprjeđenju poduzetničke djelatnosti, naročito malih i srednjih poduzeća koji su glavni pokretači gospodarskog napretka.

3.3. Strateški Cilj 3 - Visoka razina kvalitete života građana

Pojam kvalitete života odnosi se na razvoj obrazovanja, sporta, rekreacije, zdravstvenih i socijalnih programa te drugih aktivnosti koje poboljšavaju život lokalne zajednice. Civilno društvo kao posljedica razvoja društvene infrastrukture ima mnogo teoretskih definicija. Ono je jedan od elemenata trodijelnog okvira koji čine država (županija, jedinica lokalne samouprave i dr.), ekonomija i civilno društvo. Civilno društvo sastoji se od akcija građana, pojedinačno i zajedno, usmjerenih poboljšanju svoje zajednice i društva.

Strateški cilj visoke razine kvalitete života građana Grada Novigrada-Cittanova sastoji se od dva prioriteta.

3.3.1. Daljnje unaprjeđenje odgoja, obrazovanja, sporta i rekreacije, stvaralaštva i kreativnosti

Obrazovanje stanovništva je proces u koji je potrebno kontinuirano ulagati, a rezultati će se pojavljivati tek nakon određenog razdoblja. Obrazovanje se odnosi na osnovno, srednje i visoko školstvo.

Problemi s kojima se Grad Novigrad-Cittanova susreće u domeni obrazovanja su: neusklađenost s Državnim pedagoškim standardom (koji podrazumijeva broj i veličinu adekvatnih prostorija, opremu, broj učenika u razredu), nedostatak učionica i potrebne opreme, nepostojanje područnog odjela vrtića u naselju Stancijeta, nepostojanje sustava cjelodnevne nastave, nepostojanje srednje škole i visokih učilišta na području grada i sl..

Prilike za Grad Novigrad-Cittanova su razvoj dodatnih aktivnosti kojima će se usmjeravati mlade u tehnička, prirodna i znanstvena polja obrazovanja te ih poticati raznim programima kao što je stipendiranje srednjoškolaca i studenata Grada Novigrad-Cittanova.

Sport je značajan za rekreaciju i odmor stanovništva od svakodnevnice. U Gradu Novigradu-Cittanova postoji kvalitetan športski potencijal, odnosno veliki broj sportskih udruga i klubova, međutim kao i na cjelokupnom području države, javlja se nedostatak potrebnih financijskih sredstava.

Najveći problemi po pitanju razvoja sporta na području Grada identificirani su u nedostatku stručnog kadra te u nedovoljnom broju športskih objekata, terena i bazena. Osnovni problem s kojim se susreće Grad Novigrad-Cittanova je nedostatak stručnih i školovanih trenera.

Promocijom i razvojem sportskog turizma koji će biti temeljen na novoj sportskoj infrastrukturi te uređenje i prilagodba dječjih igrališta ovisno o starosnoj strukturi korisnika utjecati će na povećanje razine kvalitete sportskih i rekreacijskih sadržaja na području Grada

3.3.2. Razvoj zdravstvene, socijalne infrastrukture te osiguravanje sigurnosti građana

Kao i na području cjelokupne Republike Hrvatske zdravstvo predstavlja jedno od značajnih problema. Razlozi su brojni, jer zdravstvena djelatnost je neprofitna djelatnost i cijela zdravstvena zaštita treba biti raspoloživa svakom građaninu RH. Na koji način, to ovisi o financijskoj moći, ali i spremnosti i razumijevanju lokalne politike za potrebe i probleme zdravstvene zaštite. Socijalna skrb predstavlja jedan od temelja civilizacijskih tekovina te se uspostava socijalnog društva smatra jednim od prioritetnih ciljeva ove strategije razvoja.

Područje Grada Novigrada-Cittanova raspolaže ambulantom koja svojim djelovanjem pokriva cijelo područje Grada, domom za starije i nemoćne osobe koji pokriva i druge JLS-ove, dvjema stomatološkim ordinacijama, ljekarnom, trima ordinacijama opće medicine i medicinsko-biokemijskim laboratorijem.

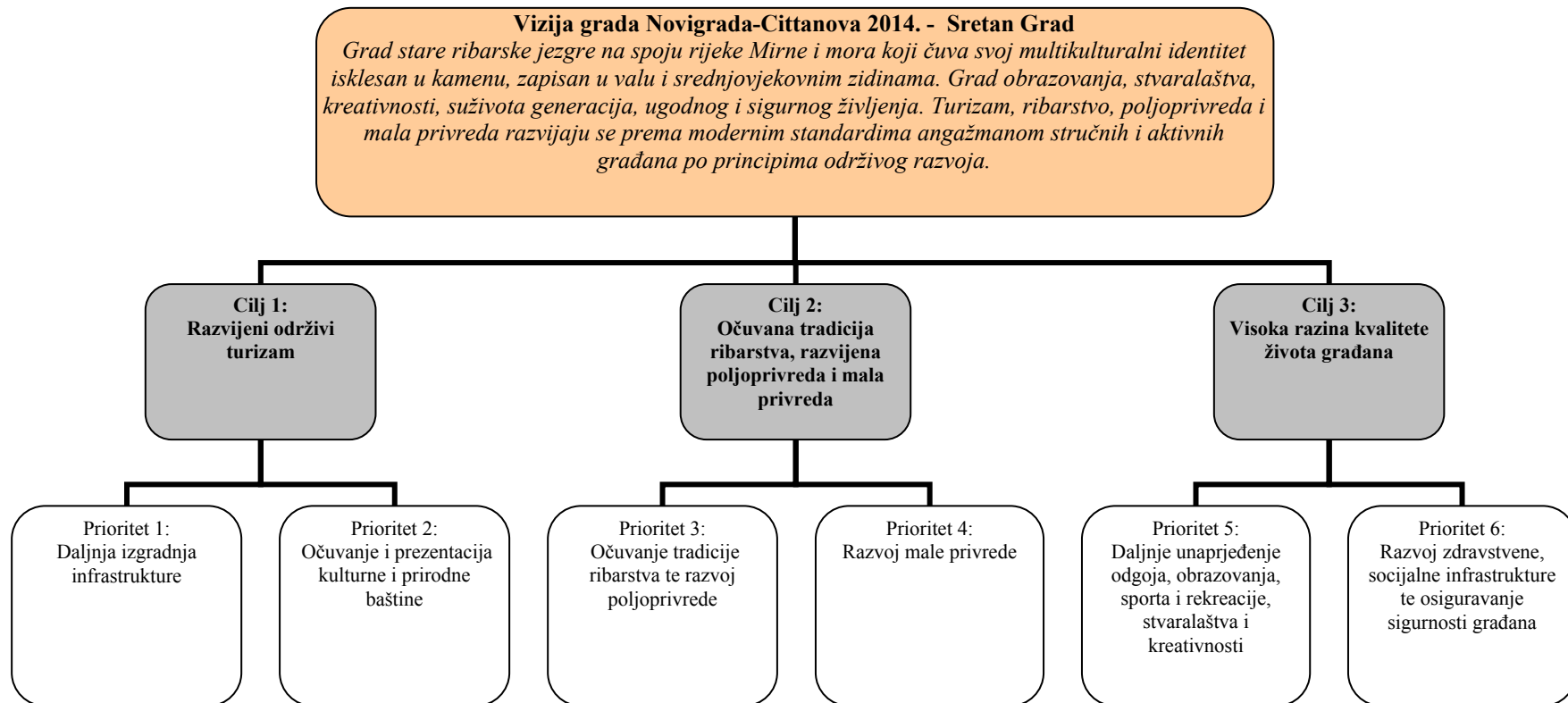
Problemi s kojima se Grad susreće po pitanju zdravstva i socijalne skrbi su velika udaljenost do bolnica ali i nedostatak turističkih ambulanti kada su povećane potrebe za istima u vrijeme ljetne sezone uslijed većeg priljeva ljudi u Grad.

Na području Grada nema dovoljno stručnog kadara, odnosno osoblja za rad u zdravstvenim institucijama te je potrebno osigurati osnovnu medicinsku aparaturu i povećati kapacitete doma za starije i nemoćne osobe.

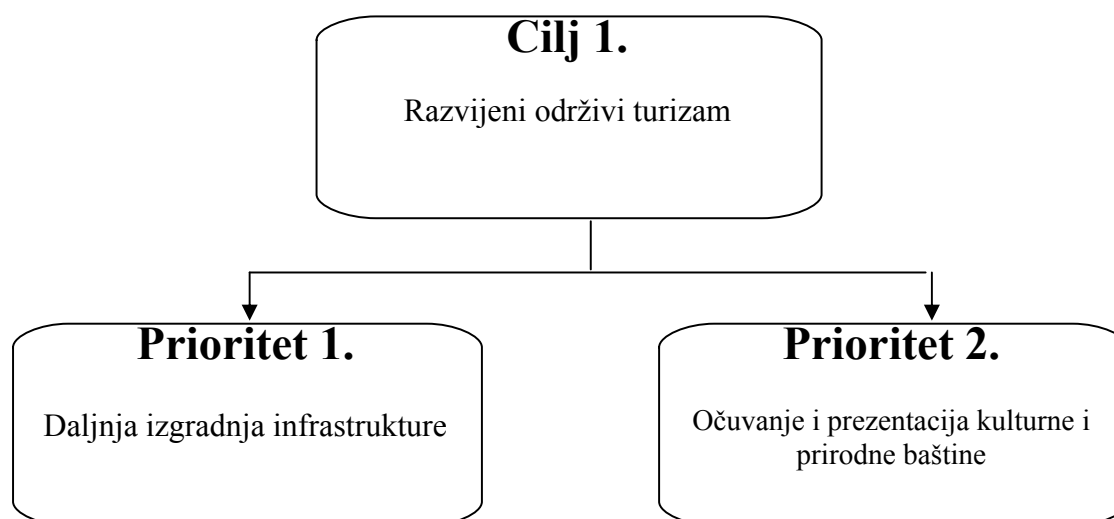
Omogućavanjem još boljih uvjeta zdravstvene i socijalne skrbi na području Grada Novigrada-Cittanova osigurati će se temeljni preduvjeti za unaprjeđenje kvalitete života lokalne zajednice.

4. STRATEGIJA RAZVOJA GRADA NOVIGRADA-CITTANOVA 2010.-2014.

Slika 9. Strategija razvoja Grada Novigrada-Cittanova

Slika 10. Cilj 1. Razvijeni održivi turizam

CILJ 1.: Razvijeni održivi turizam**Prioritet 1. Daljnja izgradnja infrastrukture****MJERA 1. Rekonstrukcija infrastrukture stare jezgre****MJERA 2. Izgradnja 2. faze pročištača****MJERA 3. Izgradnja komunalne garaže****MJERA 4. Komunalna infrastruktura - naselje Novi Benedikt, naselje Fakinija, naselje St. Roželo, naselje DPU Marketi i stambena zona Vidal****MJERA 5. Plinifikacija grada****MJERA 6. Sanacija odlagališta građevinskog otpada Salvela u reciklažno dvorište****MJERA 7. Uređenje partera i javne rasvjete glavnog trga povijesne jezgre****MJERA 8. Uređenje partera i javne rasvjete oko luke Mandrač****MJERA 9. Centralna gradska energana na bio masu****MJERA 10. Eko gradski prijevoz****MJERA 11. Gradski WLAN****MJERA 12. Prelazak 10kV mreže na 20kV napon****MJERA 13. Promocija mogućnosti izgradnje nove turističke zone - Turističko naselje Pineta-Kastanija****MJERA 14. Biciklistička i pješačka staza Novigrad-Dajla, uređenje i signalizacija****MJERA 15. Info staze u starogradskoj jezgri****MJERA 16. Zajednički projekt sa susjednim JLS-ovima - koncesija za panoramsku turističku vožnju autobusom****MJERA 17. Uređenje plaža na području Karpinjan-Mareda****MJERA 18. Obnova i dogradnja gradske tržnice**

Prioritet 2. Očuvanje i prezentacija kulturne i prirodne baštine

MJERA 19. Dogradnja Muzeja austrougarske mornarice i ribarstva

MJERA20. Uređenje ornitološkog rezervata Antenai-Mirna sa znanstvenim centrom i centrom za posjetitelje

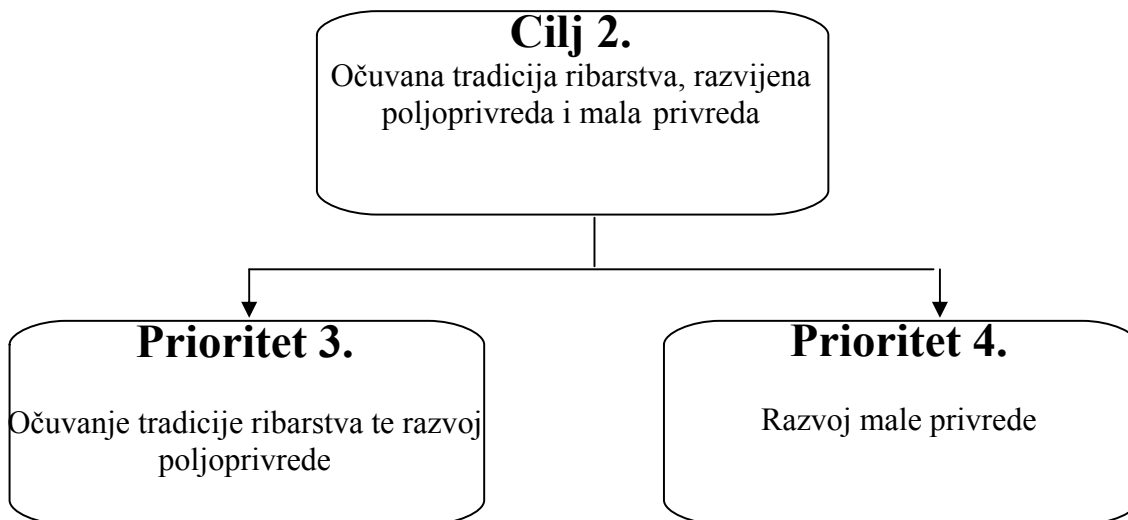
MJERA 21. Rekonstrukcija zgrade Pučkog otvorenog učilišta u Multimedijalni centar

MJERA 22. Sanacija spomenika kulture – gradska lođa

MJERA 23. Kultura u Novigradu (Muzej ribarstva)

MJERA 24. "CivitA(R)S nova" - multimedijalni projekt

Slika 11. Cilj 2. Očuvana tradicija ribarstva, razvijena poljoprivreda i mala privreda

CILJ 2.: Očuvana tradicija ribarstva, razvijena poljoprivreda i mala privreda

Prioritet 3. Očuvanje tradicije ribarstva te razvoj poljoprivrede

MJERA 25. Navodnjavanje poljoprivrednih površina

MJERA 26. Nastavak projekta raspolaganja poljoprivrednim zemljištem

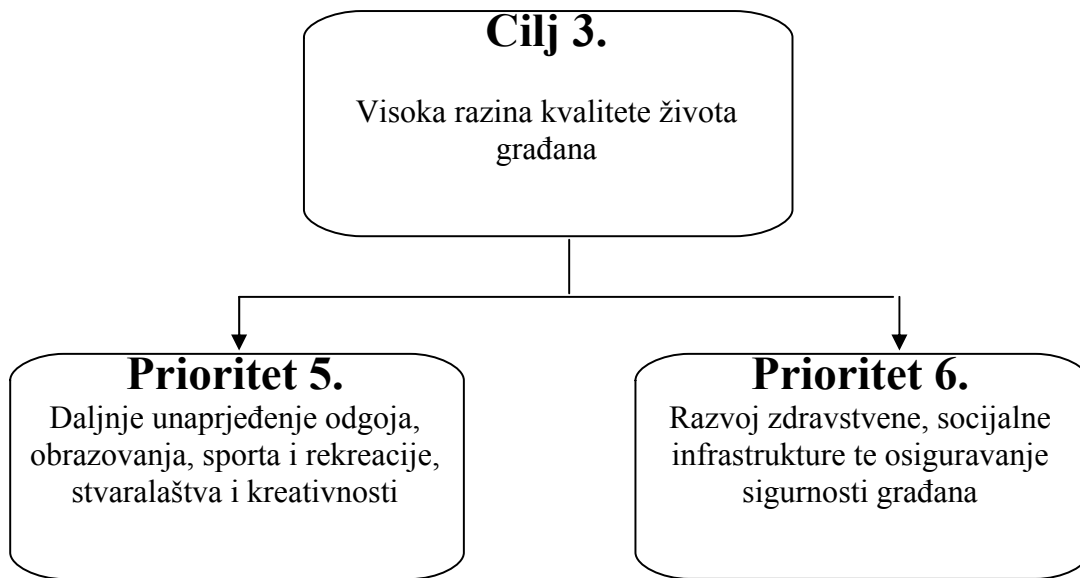
MJERA 27. Potpora osnivanju zadruga vinara i maslinara

MJERA 28. Staze kroz maslinike i vinograde

Prioritet 4. Razvoj male privrede

MJERA 29. Komunalna infrastruktura Radna zona Vidal

Slika 12. Cilj 3. Visoka razina kvalitete života građana

CILJ 3.: Visoka razina kvalitete života građana

Prioritet 5. Daljnje unaprjeđenje odgoja, obrazovanja, sporta i rekreacije, stvaralaštva i kreativnosti

MJERA 30. Dogradnja osnovne škole Rivarela

MJERA 31. Dogradnja dječjeg vrtića Tičići

MJERA 32. Uređenje i opremanje dječjih igrališta prema dobnom uzrastu

Prioritet 6. Razvoj zdravstvene, socijalne infrastrukture te osiguravanje sigurnosti građana

MJERA 33. Sustav odvojenog prikupljanja otpada u domaćinstvima

MJERA 34. Mreža kućne pomoći i njege na lokalnoj razini

MJERA 35. Poticana stanogradnja

5. MJERE I PROJEKTI

5.1. Razvojne smjernice

Za gospodarski i opći napredak grada Novigrada-Cittanova potrebno je uskladiti nekoliko važnih elemenata od kojih su najvažniji financijski, ljudski i prostorni resursi.

Grad Novigrad-Cittanova svojim izborom vizije i strateških ciljeva jasno naglašava strategiju koja će biti bazirana na temeljima održivog razvoja s unaprjeđenjem svih oblika infrastrukture koja će moći biti nositelj održive turističke ponude koja će svoje temelje graditi na korištenju i očuvanju tradicije poljoprivrede i ribarstva. Jedna od razvojnih smjernica Grada Novigrada-Cittanova je povećanje kvalitete života lokalnog stanovništva kroz stvaranje potrebne društvene infrastrukture što će također utjecati i na privlačenje novog stanovništva ali i osigurati veću kvalitetu života lokalne zajednice.

Razvoj gospodarske cjeline Grada mora biti usmjeren prema zaštiti životne sredine koja se treba temeljiti na poveznici s ekonomskim i socijalnim razvojem.

To znači da održivi razvoj osigurava:

Socijalne zahtjeve – potrebne za razvoj lokalne zajednice,

Gospodarske zahtjeve – potrebne za ekonomski rast i razvoj ,

Ekološke zahtjeve – potrebne za održivo korištenje prirodnih resursa.

Slika 13. Održivi razvoj

Izvor: <http://www.bhwoodex.com/images/OdrziviRazvoj/odrzivi-razvoj,str.jpg>

U svrhu ostvarenja vizije i zadanih strateških ciljeva Grad Novigrad-Cittanova slijediti će slijedeće smjernice:

- Osigurati će stvaranje potrebne infrastrukture u cilju razvoja održivog turizma na području grada te će se u tu svrhu pravovremeno pripremati projekti kako bi se stvorili svi potrebni infrastrukturni preduvjeti za još kvalitetniji razvoj turističke djelatnosti. Također će se usmjeriti napori u očuvanje i adekvatno gospodarsko korištenje prirodne i kulturne baštine grada Novigrada-Cittanova;
- Poticati će daljni razvoj privrede i tradicionalne poljoprivredne proizvodnje kroz mjere očuvanja poljoprivrednog zemljišta i razvoja udruga koje će svoje aktivnosti usmjeriti ka očuvanju autohtone proizvodnje kraja;
- Grad Novigrad-Cittanova će nastojati poboljšati uvjete života građana podizanjem razine zdravstvene zaštite, socijalne skrbi te stvarajući bolje uvjete za obrazovanje stanovništva.

Razvojna politika Grada Novigrada-Cittanova realizirati će se razvojnim mjerama koje treba provesti u planiranom razdoblju od 2010. do 2014. godine.

6. PROVEDBENE ODREDBE

6.1. *Operativni plan za razdoblje od 2010. – 2014.*

Operativni plan obuhvaća sve definirane razvojne projekte čija je realizacija predviđena kroz srednjoročno razdoblje od 2010. do 2014. godine.

Razvojni projekti se, kao što je već pojašnjeno, mogu nalaziti u tri različite faze:

- **Projektni prijedlog,**
- **Razvojna mjera i**
- **Projekti u provedbi.**
-

Unutar ovog dijela dokumenta prikazati će se operativni plan definiranih razvojnih mjera te projekata u provedbi.

6. PROVEDBENE ODREDBE

6.1. Operativni plan za razdoblje od 2010. – 2014.

Operativni plan obuhvaća sve definirane razvojne projekte čija je realizacija predviđena kroz srednjoročno razdoblje od 2010. do 2014. godine.

Razvojni projekti se, kao što je već pojašnjeno, mogu nalaziti u tri različite faze:

- **Projektni prijedlog,**
- **Razvojna mjera i**
- **Projekti u provedbi.**

Unutar ovog dijela dokumenta prikazati će se operativni plan definiranih razvojnih mjera te projekata u provedbi.

6.1.1. Struktura obrazaca razvojnih mjera

U daljnjem tekstu opisana je struktura obrazaca razvojnih mjera koji se nalaze u prilogu. Dana su objašnjenja radi lakšeg praćenja dokumenta, izbjegavanja nesporazuma i snalaženja u pojedinim razvojnim mjerama. Razvojna mjera identična je za sve jedinice lokalne samouprave na području Jugoistočne Europe radi lakše međusobne usporedbe i mogućnosti umrežavanja.

- **NAZIV MJERE**

Naziv razvojne mjere.

- **OSNOVNI PODACI O LOKACIJI**

1. **NUTS I** - Hijerarhijski sustav klasifikacije teritorija EU-a uspostavljen od strane Statističkog ureda Europske unije u suradnji s nacionalnim statističkim uredima. NUTS sustav osigurava statističku podjelu državnog teritorija koja se može, ali i ne mora, poklapati s administrativnom. Postoje tri razine klasifikacije definirane prema veličini i broju stanovnika (NUTS I, NUTS II i NUTS III). Hrvatska kao cjelina predstavlja NUTS I razinu.
2. **NUTS II** - Druga razina unutar NUTS klasifikacije. Prostorne jedinice za statistiku na NUTS II razini trebaju imati između 800.000 i 3.000.000 stanovnika. Republika Hrvatska podijeljena je u tri NUTS II regije (Sjeverozapadna Hrvatska koju čine: Grad Zagreb, Koprivničko-križevačka, Krapinsko-zagorska, Međimurska, Varaždinska, i Zagrebačka županija; Panonska Hrvatska koju čine: Bjelovarsko-bilogorska, Brodsko-posavska, Karlovačka, Osječko-baranjska, Požeško-slavonska, Sisačko-moslavačka, Virovitičko-podravska i Vukovarsko-srijemska županija; Jadranska Hrvatska koju čine: Dubrovačko-neretvanska, Istarska, Ličko-senjska, Primorsko-goranska, Splitsko-dalmatinska, Šibensko-kninska i Zadarska županija).
3. **NUTS III** - Treća razina unutar NUTS klasifikacije. Prostorne jedinice za statistiku na NUTS III razini trebaju imati između 150.000 i 800.000 stanovnika. U Republici Hrvatskoj županije odgovaraju NUTS III razini.
4. **LAU 2** - Analitička jedinica koja je donošenjem nove Uredbe o NUTS klasifikaciji zamijenila dotadašnju NUTS 5 razinu; u slučaju Republike Hrvatske odgovara razini jedinice lokalne samouprave.
5. **Lokalitet** – Naselje je prostorna jedinica koja se sastoji od građevinskog područja i područja za druge namjene, a ima ime i vlastiti sustav obilježavanja kuća.

- **NOSITELJ RAZVOJNE MJERE**

Nositelji razvojne mjere mogu biti različiti. Također, može se raditi o jednom ili više nositelja. U nastavku se nalazi pregled mogućih opcija.

6. **JLP(R) nositelj** – Ovaj podatak se prikazuje ukoliko je jedinica lokalne ili područne (regionalne) samouprave samostalni nositelj projekta.
7. **Ostalo nositelj** – Ovaj podatak se prikazuje ukoliko je neki drugi subjekt izuzev JLP(R)-a samostalni nositelj projekta.
8. **JLP(R) nositelji** – Ovaj podatak se prikazuje ukoliko su nositelji projekta veći broj jedinica lokalne ili područne (regionalne) samouprave.
9. **Ostalo nositelji** – Ovaj podatak se prikazuje ukoliko su nositelji projekta veći broj različitih subjekata izuzev JLP(R)-a

- **UMREŽAVANJE**

Ukoliko se ne radi o samostalnom razvojnom projektu nego o suradnji/partnerstvu između više različitih subjekata unutar obrasca razvojne mjere takav oblik suradnje se prikazuje pod kategorijom Umrežavanje. U nastavku se nalaze pojašnjene neki od mogućih načina umrežavanja.

10. **Zajednički razvojni projekt JLP(R)S** – Situacija ukoliko se radi o zajedničkom razvojnom projektu dvije ili više jedinica lokalne samouprave. U tom slučaju će biti naznačeni ostali sudionici projekta.
11. **Zajednički razvojni projekt županija** - Dvije ili više jedinica područne (regionalne) samouprave mogu u sklopu svojeg samoupravnog djelokruga, uz prethodno mišljenje županijskog partnerskog vijeća, biti nositelji zajedničkog razvojnog projekta koji zahvaljujući suradnji jamči postizanje dodatnog učinka na razvoj. U tom slučaju na ovom mjestu će biti naznačeni ti subjekti.
12. **Razvojni projekt statističke regije** - Jedan odnosno više projekata koji čine logičnu funkcionalnu cjelinu i koji su od osobitog značenja za razvoj statističke regije i čija je zajednička financijska vrijednost veća od 75 milijuna kuna smatraju se razvojnim projektom statističke regije. Razvojni projekt statističke regije utvrđuje Vijeće na prijedlog Ministarstva uz prethodno pribavljeno pozitivno mišljenje partnerskog vijeća statističke regije. U tom slučaju na ovom mjestu će biti naznačeni ti subjekti.
13. **Prekogranični razvojni projekt** - Ukoliko se u projektu radi o zajedničkom razvojnom projektu prekogranične naravi i poznati su partneri. U tom slučaju na ovom mjestu će biti naznačeni ti subjekti.

- **POVEZANOST S CILJEVIMA I PRIORITETIMA PLANSKIH DOKUMENATA**

Kao što je u prethodnom dijelu dokumenta prikazana razrada razvojnih projekata prema ciljevima i prioritetima, isti će biti prikazani unutar Obrasca.

14. **Cilj županijske razvojne strategije** - Cilj županijske razvojne strategije s kojim je Razvojna mjera usklađena.
15. **Prioritet županijske razvojne strategije** - Prioritet županijske razvojne strategije pod koju razvojna mjera spada.
16. **Cilj lokalnog razvojnog plana** - Cilj lokalnog razvojnog plana s kojim je Razvojna mjera usklađena.
17. **Prioritet lokalnog razvojnog plana** - Prioritet lokalnog razvojnog plana pod koji pripada razvojna mjera.
18. **Opis razvojne mjere:** Detaljniji opis mjere u odnosu na naziv. Opis mjere detaljnije opisuje mjeru na način da je ona prikazana u kontekstu konkretne jedinice lokalne samouprave te se specificira što je predmet samog projekta (na primjer da li se radi o izgradnji, sanaciji ili priprema projektne dokumentacije za izgradnju škole).

- **STANJA RAZVOJNE MJERE**

19. **Vrsta** - Vrsta označava vrstu aktivnosti koje su predviđene u Razvojnoj mjeri (npr: Izgradnja) ili više njih (npr: Rušenje, Izgradnja, Opremanje).
20. **Status** - Status označava u kojem se statusu nalazi Razvojna mjera (npr: U čekanju).
21. **Faza** – Faza u kojoj se mjera nalazi, a može biti: Ideja, Priprema dokumentacije, Priprema provedbe, Provedba, Dovršeno i Evaluacija. Određivanje faze izrazito je važno radi pripreme projekta.
22. **Ciljane skupine** - Skupine prema kojima je usmjerena razvojna mjera. Ova kategorija daje odgovor na pitanje: Čiji problemi će biti riješeni provedbom? Ili Čije potrebe će biti zadovoljene provedbom?

23. Pripremljena dokumentacija - Sva dokumentacija (npr: vlasnički list, građevinska dozvola, suglasnost, studija, odobrenje...) koja je pripremljena za potrebe projekta. Popis dokumentacije koja je pripremljena može biti: Vlasnički list, Idejni projekt, Glavni projekt s troškovnikom, Izvedbeni projekt, Lokacijska dozvola, Dozvola za gradnju, Investicijska studija, Studija izvedivosti, Studija opravdanosti, Cost-benefit analiza, Studija zaštite okoliša.

24. Odgovorna osoba – Osoba koja je odgovorna za pripremu Razvojne mjere unutar organizacije Nositelja).

- **ROKOVI I TRAJANJE**

25. Početak – Precizan datum početka projekta (dan, mjesec, godina).

26. Završetak – Precizan datum završetka projekta (dan, mjesec, godina).

27. Trajanje u mjesecima – Broj mjeseci trajanja projekta.

- **GRAFIČKI PRIKAZ**

Grafički prikaz koji se sastoji od dva različita grafa:

1. Strukturu ulaganja s obzirom na do sada uložena sredstva, sredstva predviđena u proračunu te ostatak potrebnih sredstava.

2. Strukturu ulaganja s obzirom na izvor financiranja

Visina potrebnih sredstva (ulaganja) se mora slagati s ukupnim izvorima financiranja.

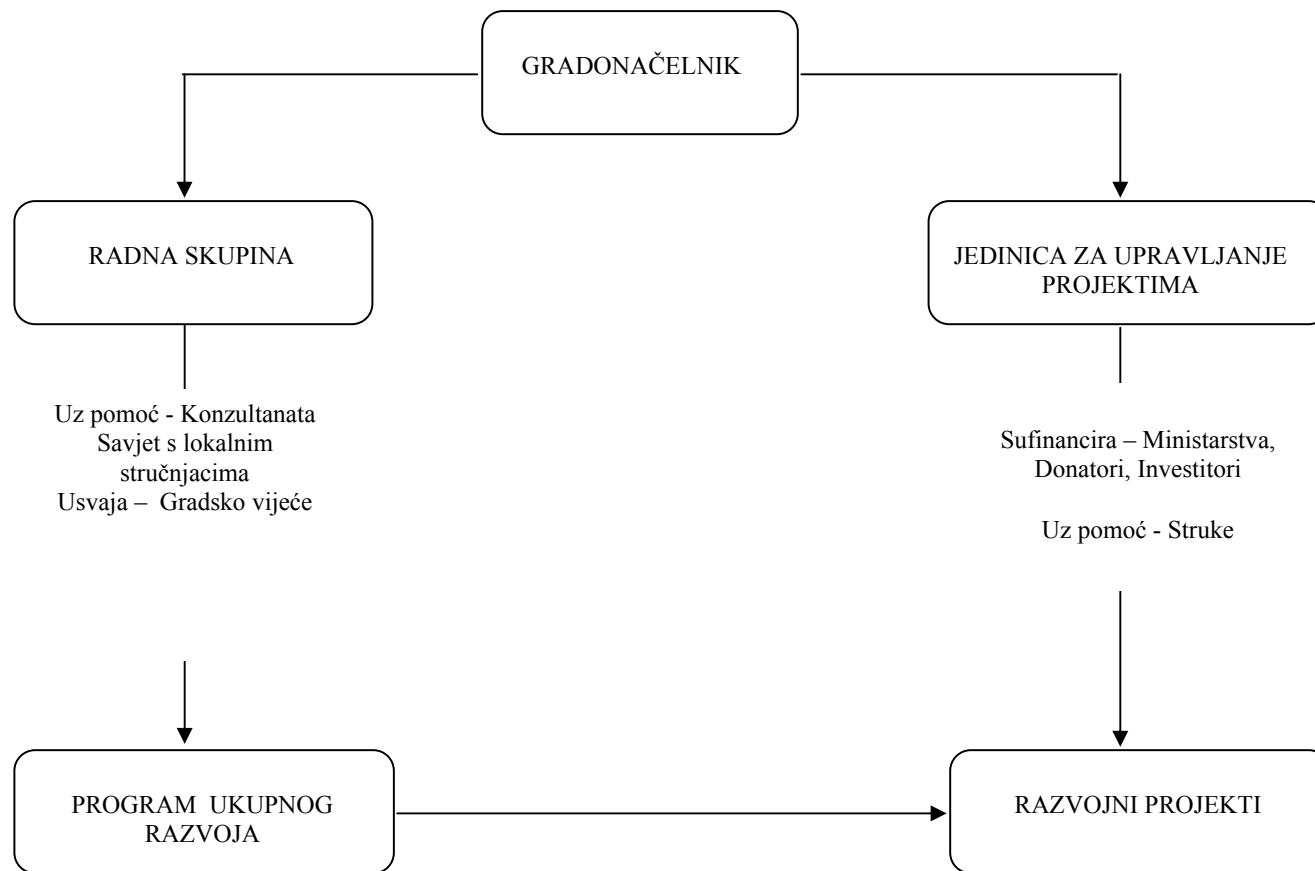
6.1.2. Lista razvojnih mjera

Lista razvojnih mjera sadržava popis svih razvojnih projekata koji se trenutno nalaze u fazi inkubacije, odnosno u drugoj fazi od projektne ideje do finalne realizacije. Unutar Liste će se prikazati nekoliko kategorija koje su bitne za praćenje svake mjere. U nastavku se nalazi kratko pojašnjenje svake kategorije.

- **JIBP** - Svakoj mjeri je dodijeljen jedinstveni identifikacijski broj projekta.
- **Razvojna mjera** – Predstavlja odgovor na potrebu stanovništva jedinice lokalne samouprave.
- **Naziv** - Predstavlja konkretan Razvojni projekt koji se trenutno nalazi u fazi „inkubacije“ odnosno između projektne ideje i projektne realizacije.
- **Nositelj** – Subjekt koji je nositelj cjelokupnog projekta. Nositelj je odgovoran za provedbu projekta od njegovog početka do finalne realizacije.
- **Ciljana skupina** – kao što je u prethodnom dijelu već naznačeno ova kategorija označava skupine prema kojima je usmjerena razvojna mjera. Odnosno daje odgovor na pitanje: Čiji problemi će biti riješeni provedbom? Ili čije potrebe će biti zadovoljene provedbom?
- **Ukupna vrijednost** – ukupna vrijednost projekta izražena u Kunama.

Slika 14. Struktura odgovornosti za izradu i provedbu programa ukupnog razvoja Grada Novigrada-Cittanova

Struktura odgovorna za izradu i provedbu plana ukupnog razvoja počinje od Gradonačelnika Grada Novigrada-Cittanova u planskom i operativnom dijelu.

Program se izrađivao uz sudjelovanje radne skupine stručne podloge lokalnih stručnjaka i uz metodološku pomoć konzultantske tvrtke MICRO projekt d.o.o..

Za provedbu mjera predviđenih u programu potrebno je oformiti **Jedinicu za upravljanje projektima**. Jedinica može biti sastavljena od stručnog kadra unutar samog Gradskog vijeća i vanjskih stručnjaka ovisno o zahtjevu samog projekta.

Jedinica za upravljanje projektima ima zadatak **postavljanja projektnog zadatka i akcijskog plana za svaki pojedini projekt**, postavljanja preduvjeta kod podugovaranja projekata, praćenje i nadzor tijeka projekta, praćenje roka i proračuna projekta.

7. POSTUPAK PRAĆENJA PROVEDBE I REZULTATA

U ovom poglavlju navode se načini praćenja, kontrole i ažuriranja izrađenog Programa ukupnog razvoja Grada Novigrada-Cittanova.

Izradom dokumenta ne prestaje suradnja MICRO projekta d.o.o. i Grada Novigrada-Cittanova, upravo zbog potrebe kontrole provedbe prethodno definiranih mjera razvoja (projekata), prioriteta, strateških ciljeva te same vizije razvoja Grada Novigrada-Cittanova.

Nužnost svega prethodno navedenog uvjetovana je dinamikom i brzinom gospodarskih promjena kako na regionalnom tako i nacionalnom planu. Revidiranjem Programa ukupnog razvoja postiže se fleksibilnost u promjenjivim gospodarskim kretanjima.

7.2. Uvod

Posljednji korak u izradi Programa ukupnog razvoja je:

- **provođenje**
- **praćenje i**
- **ažuriranje** izrađenog Programa.

Test Programa je upravo njegovo provođenje.

Postoje 3 razine praćenja Programa ukupnog razvoja:

Prva razina praćenja je praćenje **provođenja** programa (prioritetnih i ostalih mjera) i ažuriranje sažetka provođenja aktivnosti.

Tim ljudi koji je zadužen za praćenje Programa ukupnog razvoja pomno prati razvoj situacije vezano za provođenje PUR-a. Odnosno prati u kojoj se mjeri podudaraju planovi iz PUR-a sa stvarnom situacijom na terenu. Takvo praćenje podrazumijeva stupanj usklađenosti aktivnosti poduzetih prema Programu ukupnog razvoja, promjene u procjeni troškova ili rasporeda, zatim uključuju razloge tih promjena te njihov očekivani utjecaj na provođenje programa. Ukoliko dođe do bilo kakve od spomenutih promjena, kao i promjena u raspodjeli odgovornosti za provođenje programa, takve promjene se evidentiraju.

Kada tim zadužen za praćenje uoči značajnije razlike između planiranog i stvarnog provođenja programa, njegov zadatak je pojasniti **kako i zašto** je došlo do tih razlika. Odgovorni za provođenje određenih projekata također trebaju reći timu zaduženom za praćenje na koji način očekuju da se nastavi s provođenjem programa te opisati sve promjene koje bi mogle poboljšati provođenje programa.

Druga razina praćenja se odnosi na praćenje do koje faze je projekt došao, kao i testiranje same logike projekta. Postavlja pitanje – Dovodi li projekt do očekivanih rezultata tj. ostvarenja svrhe projekta? Praćenjem se ocjenjuje uspjeh očekivanih rezultata jer upravo ti ishodi povezuju projekte s vizijom programa razvoja.

Praćenje rezultata provedenih mjera/projekata postavlja pitanje – da li je mjera/projekt postigao **očekivane rezultate** opisane u matrici projekta? Pomažu li ostvareni rezultati, ako su ostvareni, u ostvarivanju svrhe projekta? I konačno, da li svrha projekta pridonosi postizanju cilja projekta?

Ako se pri praćenju rezultata programa utvrdi da ono ne dovodi do očekivanih rezultata, jasno će se pomoću rezultata u matrici moći zaključiti **gdje** je problem nastao? A zatim se utvrđuje i **zbog čega** je problem nastao?

Grupa zadužena za praćenje rezultata projekata mora **pronaći razloge zbog kojih** projekt nije doveo do željenih rezultata kako bi znala na pravi način reagirati.

Jedino kada se problem pravilno definira može se pronaći učinkovito rješenje. Projekti također mogu imati i nepredviđene negativne rezultate koje je potrebno istražiti.

Treća razina praćenja postavlja pitanje – Da li se okolina promijenila tako da to utječe na izbor kritičnih tijela, projekata i tijela zaduženih za provođenje projekata u Programu ukupnog razvoja?

Dakle iz navedenog je vidljivo da su prva i druga razina praćenja usmjerene na pitanje **kako** se projekt provodi, dok treća faza praćenja postavlja i razmatra pitanje **treba li se** uopće nastaviti s primjenom projekta.

Ovakvo praćenje nalaže slijedeća pitanja:

- Nastavlja li ta intervencija rješavati kritička pitanja?
- Je li to pitanje još uvijek kritično za ostvarivanje vizije gospodarske budućnosti zajednice?
- Je li korist od programa i dalje opravdava eksploataciju resursa potrebnih za njegovo provođenje?
- Je li zbog provedbe projekta bilo ikakvih nepredviđenih, negativnih posljedica?
- Jesu li relevantne organizacije i subjekti uključeni u provođenje programa?

U slučaju da su se pojavile određene promjene u situaciji na terenu bilo u socijalnom ili ekonomskom pogledu, odnosno bilo koji događaji koji značajnije mijenjaju prethodnu situaciju, vjerojatno će biti potrebne veće promjene. Tim zadužen za praćenje će zatražiti da se PUR odnosno njegovi dijelovi na koje se odnose spomenute promjene osvježe izradom novih preporuka u rješavanju kritičkih pitanja. Ako se međutim okolina tako značajno promijenila da se kritička pitanja moraju redefinirati, možda je vrijeme da se ponovi cjelokupan postupak izrade Programa ukupnog razvoja.

Odgovornost za praćenje i ažuriranje Programa ukupnog razvoja može snositi lokalna samouprava, dio ili čitava radna skupina Programa razvoja ili neko drugo tijelo kao što je Agencija za lokalni gospodarski razvoj. U idealnom slučaju tim zadužen za praćenje uključivati će predstavnike lokalne samouprave, poslovne zajednice, nevladinog sektora, ostale koji su bitni za provođenje PUR-a i naravno čelnike tijela za lokalni gospodarski razvoj.

7.3. Odgovornost za provedbu PUR-a

Opća i viša odgovornost provedbe ovog programa pripada Gradu Novigradu-Cittanova.

7.3.1. Postupci upravljanja

Institucionalna struktura odgovorna za upravljanje i provedbu Programa ukupnog razvoja je Grad Novigrad-Cittanova, a za upravljanje i provedbu **pojedinih projekata tj. mjera** unutar programa odgovorne su **Jedinica za upravljanje projektima** i sve ostale institucije koje će imenovati Grad Novigrad-Cittanova po pojedinim projektima.

7.3.2. Praćenje i ocjenjivanje

Ovaj program podložan je praćenju i nadopuni od strane Gradskog vijeća i Radne skupine koja je formirana u procesu stvaranja programa. Popis članova radne skupine nalazi se u prilogu ovog dokumenta i sastavljena je od predstavnika **lokalnih sudionika**. Radna skupina će se sastajati svakih **6 (šest) mjeseci** u svrhu evaluacije i monitoringa programa.

Prvi sastanak bit će održan **šest mjeseci od dana prihvaćanja ovog programa** od strane Gradskog vijeća.

Na prvom sastanku Grad Novigrad-Cittanova će predložiti radnoj skupini formiranje manjih timova po strukovnoj pripadnosti (zdravstvo, školstvo, gospodarstvo...) koji bi osmišljavali načine unapređenja pojedinih projekata i tako pridonijeli svojom stručnošću razvoju grada. Grad Novigrad-Cittanova će dinamikom ovdje predviđenom osigurati prostor i obavijestiti članove radne skupine najmanje 15 dana unaprijed o održavanju sastanka. Predstavnici Grada će prezentirati radnoj skupini rezultate postignute u proteklom periodu, a timovi radne skupine iznijeti svoje prijedloge unapređenja strategije. Radna skupina će ocijeniti provedbu programa te uz nadzor stručne osobe sastaviti zapisnik. **Zapisnici** su javni dokument jednako kao i sam **Program**. Zaključci, primjedbe i ocijene Radne skupine služit će za nadopunu i prilagodbu ovog Programa, kao i za nadzor provođenja programa.

Cilj Grada Novigrada-Cittanova treba biti praćenje i provođenje prepoznate potrebe kroz cijeli projektni ciklus, odnosno generirane razvojne mjere dovesti do faze projekta u provedbi.

Rješenjem e-grad jedinicama lokalne samouprave se omogućava planiranje, organiziranje, praćenje i kontrola puta od uočene potrebe do projekta u provedbi.

Zahvaljujući jednostavnom i detaljnom prikazu puta kojim jedan razvojni projekt prolazi od faze ideje do faze svoje provedbe, Grad Novigrad-Cittanova može upravljati razvojnim projektima te time osigurati razvoj i zadovoljavanje potreba zajednice korištenjem razvojnih alata za jedinice lokalne samouprave - rješenja e-grad.

7.2.3. Organizacija i jamčenje tijekom informacija i razmjene informacija

Grad Novigrad-Cittanova jamči razmjenu informacija o provedbi ovog plana i to prema Radnoj skupini putem dogovorenih sastanaka, a prema javnosti **putem medija, web stranica i pojedinačnih sastanaka.**

Grad Novigrad-Cittanova će putem web stranice objaviti cjeloviti dokument Programa ukupnog razvoja te će objavljivati zapisnike sa sastanaka radne skupine periodično po nastajanju. Također će zbog veće transparentnosti odlučivanja, izvještaje sa sjednica Gradskog vijeća ažurno objavljivati na web stranicama. Grad će nastaviti s praksom otvorenih vrata za građane kad će se oni moći najaviti i direktno Gradonačelniku uputiti pitanja i primjedbe. Grad Novigrad-Cittanova će kreirati i nove prikladne kanale komunikacije sa svojim građanima i poduzetnicima.

8. ZAKLJUČAK

Grad Novigrad-Cittanova je tijekom posljednjih mjeseci uz stručnu pomoć savjetnika MICRO projekta te suradnju lokalnih stručnjaka i radne skupine izradio srednjoročni Program ukupnog razvoja.

Program razvoja pokazuje težnje i načine Grada Novigrada-Cittanova u unaprjeđivanju kvalitete života lokalnog stanovništva, razvijanju i očuvanju tradicionalne privrede i održivom razvoju turizma. Definirani smjer razvoja služi Gradskom vijeću za planiranje svojih budućih koraka i proračuna, a stanovnicima Grada Novigrada-Cittanova kako bi mogli aktivno sudjelovati u razvoju.

Implementacija zacrtane strategije zahtjevan je posao koji će angažirati sve raspoložive ljudske resurse kako unutar Grada Novigrada-Cittanova tako i vanjske stručnjake.

Svaki projekt koji proizađe iz navedenog Programa mora imati definiran svoj početak i kraj, proračun, odgovorne osobe i način provedbe i praćenja. Kako bi zaživio i proveo se, plan je potrebno redovno pratiti i ocjenjivati, razvijati i unaprjeđivati, u konačnici i mijenjati. Evaluacija i monitoring, opisani u prethodnom poglavlju, jednako su važni kao i sama izrada strategije te trebaju biti metodološki dokumentirani. Svaka promjena u mjerama mora imati svoju poveznicu na plan i obrazloženje.

Projekte treba početi razvijati odmah na način da se prikupi sva potrebna dokumentacija, izrade planovi, projekcije poslovanja i tek s tako pripremljenim projektima može se računati na pomoć fondova, donatora i investitora.

Prvi korak koji treba učiniti nakon izglasavanja Programa je izraditi akcijske planove za projekte iz operativnog plana koje je radna skupina označila kao prioritetne. Odrediti odgovorne osobe iz Gradske uprave ili gradskih poduzeća za provedbu svakog pojedinog projekta.

Odgovornost za implementaciju strategije najvećim dijelom leži upravo na instituciji Grada, ali ne isključivo na njoj. Bez podrške javnosti, poduzetnika, hotelijera, obrtnika, prosvjetnih i zdravstvenih djelatnika i ostalih interesnih skupina, teško će biti razviti i provesti zacrtane ideje. Sinergijsko djelovanje je najvažnije u provedbi strateškog programa razvoja.

Uz potrebnu stručnu pomoć i korištenjem adekvatnih alata koji će usmjeriti razvoj Grada Novigrada-Cittanova ostvariti će se vizija grada onakva kakvom je vide njegovi stanovnici:

Grad stare ribarske jezgre na spoju rijeke Mirne i mora koji čuva svoj multikulturalni identitet isklesan u kamenu, zapisan u valu i srednjovjekovnim zidinama. Grad obrazovanja, stvaralaštva, kreativnosti, suživota generacija, ugodnog i sigurnog življenja. Turizam, ribarstvo, poljoprivreda i mala privreda razvijaju se prema modernim standardima angažmanom stručnih i aktivnih građana po principima održivog razvoja.

9. POPIS TABLICA I SLIKA

Slika 1. Strategija razvoja Grazia Novigrad-Cittanova

Slika 2. Cilj 1. Razvijeni održivi turizam

Slika 3. Cilj 2. Očuvana tradicija ribarstva, razvijena poljoprivreda i mala privreda

Slika 4. Cilj 3. Visoka razina kvalitete života građana

Slika 5. Održivi razvoj

Slika 6. Struktura odgovornosti za izradu i provedbu programa ukupnog razvoja Grada Novigrada-Cittanova

Prilog 2 – MJERE RAZVOJA GRADA NOVIGRADA

PROGRAM UKUPNOG RAZVOJA

Mjere razvoja

Grad Novigrad-Cittanova

SADRŽAJ

1.	MJERE RAZVOJA GRADA NOVIGRADA-CITTANOVA.....	168
1.1.	Uvod.....	168
1.2.	Struktura obrazaca razvojnih mjera.....	169
2.	POPIS SLIKA.....	Error! Bookmark not defined.
3.	PRILOG: MJERE RAZVOJA- DETALJAN PRIKAZ.....	Error! Bookmark not defined.

7. MJERE RAZVOJA GRADA NOVIGRADA-CITTANOVA**7.1. Uvod**

Mjere razvoja Grada Novigrada-Cittanova predstavljaju najvažniji dio Strategije razvoja Grada Novigrada-Cittanova. Općenito rečeno, mjere su srednjoročni putovi za postizanje prioriteta, a njima se također omogućava iskorištavanje postojećih resursa. Mjere razvoja predstavljaju konkretizaciju strategije, tj. ciljeva i prioriteta. Razvojne mjere služe kao smjer razvoja, koje su na snazi dok se u cijelosti ne postignu postavljeni ciljevi. One su, u tehničkom smislu, most između strateških ciljeva i konkretnih razvojnih projekata. Bez njih planirani razvoj ne bi imao konkretno uporište, te se u konačnici ne bi ni ostvario. Metodom *Brainstorminga* iskristalizirane su glavne projektne ideje koje su prihvaćene u izradi ovog strateškog dokumenta. U piramidalnoj strukturi mjere su jedini opipljivi i vidljivi dio strategije razvoja pojedine jedinice lokalne samouprave (u nastavku teksta: JLS).

Slika 15. Strategija razvoja JLS-a

Mjere razvoja sadržane su u pojedinim ciljevima i prioritetima razvoja grada ili općine. Konkretno, u Gradu Novigradu-Cittanova određena su tri strateška cilja prema kojima se razvoj treba odvijati, i to:

Strateški cilj 1 - Razvijeni održivi turizam;

Strateški cilj 2 - Očuvana tradicija ribarstva, razvijena poljoprivreda i mala privreda;

Strateški cilj 3 - Visoka razina kvalitete života građana.

Mjere koje su rezultat postavljenih ciljeva prvenstveno se odnose na intervencije u poduzetničku i tehnološku infrastrukturu koja je potrebna za razvoj održivog turizma, na poboljšanje uvjeta života za lokalno stanovništvo kroz razvoj društvenih djelatnosti te na očuvanje dugogodišnje tradicije djelatnosti kao što je ribarstvo i poljoprivreda uz poticanje male privrede, odnosno razvoj poduzetništva i gospodarske infrastrukture.

7.2. Struktura obrazaca razvojnih mjera

U daljnjem tekstu opisana je struktura obrazaca razvojnih mjera koji se nalaze u prilogu. Dana su objašnjenja radi lakšeg praćenja dokumenta, izbjegavanja nesporazuma i snalaženja u pojedinim razvojnim mjerama. Razvojna mjera identična je za sve jedinice lokalne samouprave na području Jugoistočne Europe radi lakše međusobne usporedbe i mogućnosti umrežavanja.

- **NAZIV MJERE**

Naziv razvojne mjere.

- **OSNOVNI PODACI O LOKACIJI**

1. **UTS I** - Hijerarhijski sustav klasifikacije teritorija EU-a uspostavljen od strane Statističkog ureda Europske unije u suradnji s nacionalnim statističkim uredima. NUTS sustav osigurava statističku podjelu državnog teritorija koja se može, ali i ne mora, poklapati s administrativnom. Postoje tri razine klasifikacije definirane prema veličini i broju stanovnika (NUTS I, NUTS II i NUTS III). Hrvatska kao cjelina predstavlja NUTS I razinu.
2. **NUTS II** - Druga razina unutar NUTS klasifikacije. Prostorne jedinice za statistiku na NUTS II razini trebaju imati između 800.000 i 3.000.000 stanovnika. Republika Hrvatska podijeljena je u tri NUTS II regije (Sjeverozapadna Hrvatska koju čine: Grad Zagreb, Koprivničko-križevačka, Krapinsko-zagorska, Međimurska, Varaždinska, i Zagrebačka županija; Panonska Hrvatska koju čine: Bjelovarsko-bilogorska, Brodsko-posavska, Karlovačka, Osječko-baranjska, Požeško-slavonska, Sisačko-moslavačka, Virovitičko-podravsko i Vukovarsko-srijemska županija; Jadranska Hrvatska koju čine: Dubrovačko-neretvanska, Istarska, Ličko-senjska, Primorsko-goranska, Splitsko-dalmatinska, Šibensko-kninska i Zadarska županija).
3. **NUTS III** - Treća razina unutar NUTS klasifikacije. Prostorne jedinice za statistiku na NUTS III razini trebaju imati između 150.000 i 800.000 stanovnika. U Republici Hrvatskoj županije odgovaraju NUTS III razini.
4. **LAU 2** - Analitička jedinica koja je donošenjem nove Uredbe o NUTS klasifikaciji zamijenila dotadašnju NUTS 5 razinu; u slučaju Republike Hrvatske odgovara razini jedinice lokalne samouprave.
5. **Lokalitet** – Naselje. Naselje je prostorna jedinica koja se sastoji od građevinskog područja i područja za druge namjene, a ima ime i vlastiti sustav obilježavanja kuća.

- **NOSITELJ RAZVOJNE MJERE**

Nositelji razvojne mjere mogu biti različiti. Također, može se raditi o jednom ili više nositelja. U nastavku se nalazi pregled mogućih opcija.

6. **JLP(R) nositelj** – Ovaj podatak se prikazuje ukoliko je jedinica lokalne ili područne (regionalne) samouprave samostalni nositelj projekta.
7. **Ostalo nositelj** – Ovaj podatak se prikazuje ukoliko je neki drugi subjekt izuzev JLP(R)-a samostalni nositelj projekta.
8. **JLP(R) nositelji** – Ovaj podatak se prikazuje ukoliko su nositelji projekta veći broj jedinica lokalne ili područne (regionalne) samouprave.
9. **Ostalo nositelji** – Ovaj podatak se prikazuje ukoliko su nositelji projekta veći broj različitih subjekata izuzev JLP(R)-a.

- **UMREŽAVANJE**

Ukoliko se ne radi o samostalnom razvojnom projektu nego o suradnji/partnerstvu između više različitih subjekata unutar obrasca razvojne mjere takav oblik suradnje se prikazuje pod kategorijom Umrežavanje. U nastavku se nalaze pojašnjene neki od mogućih načina umrežavanja.

10. Zajednički razvojni projekt JLP(R)S – Situacija ukoliko se radi o zajedničkom razvojnom projektu dvije ili više jedinica lokalne samouprave. U tom slučaju će biti naznačeni ostali sudionici projekta.

11. Zajednički razvojni projekt županija - Dvije ili više jedinica područne (regionalne) samouprave mogu u sklopu svojeg samoupravnog djelokruga, uz prethodno mišljenje županijskog partnerskog vijeća, biti nositelji zajedničkog razvojnog projekta koji zahvaljujući suradnji jamči postizanje dodatnog učinka na razvoj. U tom slučaju na ovom mjestu će biti naznačeni ti subjekti.

12. Razvojni projekt statističke regije - Jedan odnosno više projekata koji čine logičnu funkcionalnu cjelinu i koji su od osobitog značenja za razvoj statističke regije i čija je zajednička financijska vrijednost veća od 75 milijuna kuna smatraju se razvojnim projektom statističke regije. Razvojni projekt statističke regije utvrđuje Vijeće na prijedlog Ministarstva uz prethodno pribavljeno pozitivno mišljenje partnerskog vijeća statističke regije. U tom slučaju na ovom mjestu će biti naznačeni ti subjekti.

13. Prekogranični razvojni projekt - Ukoliko se u projektu radi o zajedničkom razvojnom projektu prekogranične naravi i poznati su partneri. U tom slučaju na ovom mjestu će biti naznačeni ti subjekti.

• POVEZANOST S CILJEVIMA I PRIORITETIMA PLANSKIH DOKUMENATA

Kao što je u prethodnom dijelu dokumenta prikazana razrada razvojnih projekata prema ciljevima i prioritetima, isti će biti prikazani unutar Obrasca.

14. Cilj županijske razvojne strategije - Cilj županijske razvojne strategije s kojim je Razvojna mjera usklađena.

15. Prioritet županijske razvojne strategije - Prioritet županijske razvojne strategije pod koju razvojna mjera spada.

16. Cilj lokalnog razvojnog plana - Cilj lokalnog razvojnog plana s kojim je Razvojna mjera usklađena.

17. Prioritet lokalnog razvojnog plana - Prioritet lokalnog razvojnog plana pod koji pripada razvojna mjera.

18. Opis razvojne mjere: Detaljniji opis mjere u odnosu na naziv. Opis mjere detaljnije opisuje mjeru na način da je ona prikazana u kontekstu konkretne jedinice lokalne samouprave te se specificira što je predmet samog projekta (na primjer da li se radi o izgradnji, sanaciji ili priprema projektne dokumentacije za izgradnju škole).

• STANJA RAZVOJNE MJERE

19. Vrsta - Vrsta označava vrstu aktivnosti koje su predviđene u Razvojnoj mjeri (npr: Izgradnja) ili više njih (npr: Rušenje, Izgradnja, Opremanje).

20. Status - Status označava u kojem se statusu nalazi Razvojna mjera (npr: U čekanju)

21. Faza – Faza u kojoj se mjera nalazi, a može biti: Ideja, Priprema dokumentacije, Priprema provedbe, Provedba, Dovođeno i Evaluacija. Određivanje faze izrazito je važno radi pripreme projekta.

22. Ciljane skupine - Skupine prema kojima je usmjerena razvojna mjera. Ova kategorija daje odgovor na pitanje: Čiji problemi će biti riješeni provedbom? Ili Čije potrebe će biti zadovoljene provedbom?

23. Pripremljena dokumentacija - Sva dokumentacija (npr: vlasnički list, građevinska dozvola, suglasnost, studija, odobrenje...) koja je pripremljena za potrebe projekta. Popis dokumentacije koja je pripremljena može biti: Vlasnički list, Idejni projekt, Glavni projekt s troškovnikom, Izvedbeni projekt, Lokacijska dozvola, Dozvola za gradnju, Investicijska studija, Studija izvedivosti, Studija opravdanosti, Cost-benefit analiza, Studija zaštite okoliša.

24. Odgovorna osoba – Osoba koja je odgovorna za pripremu Razvojne mjere unutar organizacije Nositelja).

• ROKOVI I TRAJANJE

25. Početak – Precizan datum početka projekta (dan, mjesec, godina).

26. Završetak – Precizan datum završetka projekta (dan, mjesec, godina).

27. Trajanje u mjesecima – Broj mjeseci trajanja projekta.

- **GRAFIČKI PRIKAZ**

Grafički prikaz koji se sastoji od dva različita grafa:

- Strukturu ulaganja s obzirom na do sada uložena sredstva, sredstva predviđena u proračunu te ostatak potrebnih sredstava.
- Strukturu ulaganja s obzirom na izvor financiranja.

Visina potrebnih sredstva (ulaganja) se mora slagati s ukupnim izvorima financiranja.

2. POPIS SLIKA

Slika 1. Strategija razvoja JLS-a

PRILOG – 3. MJERE RAZVOJA – DETALJAN PRIKAZ

Ovim dijelom dokumenta prikazati će se pojedinačno sve razvojne mjere Grada Novigrada-Cittanova.